

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΗΣ

Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ - ΑΘΗΝΑ 1979

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Μέ απόφαση τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τά διδακτικά βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ, Γυμνασίου καί Λυκείου τυπώνονται ἀπό τόν Ὄργανισμό Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βιβλίων καί μοιράζονται ΔΩΡΕΑΝ.

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑ 1979

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Χρησιμοποιουμένων μετὰ τὸ παράδειγμα.

Αἰσχ.	=	Αἰσχύλος	Ἴσοκρ.	=	Ἴσοκράτης
Αἰσχίν.	=	Αἰσχίνης	Λουκ.	=	Λουκιανὸς
Ἄνακρ.	=	Ἄνακρέων	Λυκ.	=	Λυκοῦργος (ὁ ῥήτωρ)
Ἄριστ.	=	Ἄριστοτέλης	Λυσ.	=	Λυσίας
Ἄρφ.	=	Ἄριστοφάνης	Μέν.	=	Μένανδρος
Δημ.	=	Δημοσθένης	Ξ.	=	Ξενοφῶν
Εὐρ.	=	Εὐριπίδης	Ὅμ.	=	Ὅμηρος*
Ἡρόδ.	=	Ἡρόδοτος	Πλ.	=	Πλάτων
Θ.	=	Θουκυδίδης	Σοφ.	=	Σοφοκλῆς
Ἰσαϊ.	=	Ἰσαῖος	Φωκυλ.	=	Φωκυλίδης

Ἄλλαι συντομογραφίαι

βλ.	=	βλέπε
ἐνν.	=	ἐννοεῖται
κ. ἄ. τ.	=	καὶ ἄλλα τοιαῦτα
κ. τ. τ.	=	καὶ τὰ τοιαῦτα
πρβλ.	=	παράβαλε

* Αἱ παραπομπαὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα μετὰ κεφαλαῖα γράμματα καὶ εἰς τὴν Ὀδύσειαν μετὰ πεζά. Πη. Ὅμ., Α 35 (=Ἰλ. Α) ἤ Ὅμ., α 73 (=Ὀδυσ. α).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α΄. Πρότασις καὶ εἶδη αὐτῆς.

§ 1. Ὅπως εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν πρὸς σχηματισμὸν λόγου αἱ λέξεις συντάσσονται, ἤτοι τάσσονται ἢ μία πλησίον τῆς ἄλλης, κατὰ ὁρισμένους κανόνας.

Οἱ **συντακτικοὶ κανόνες** τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰς πολλὰ μὲν εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τῆς νέας γλώσσης, εἰς πολλὰ δὲ διάφοροι.

Σημείωσις. Τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον πραγματεύεται περὶ τῆς συντάξεως, ἢ περὶ τῶν συντακτικῶν κανόνων μιᾶς γλώσσης, λέγεται **Συντακτικὸν αὐτῆς**.

§ 2. Λόγος συντομώτατος (προφορικὸς ἢ γραπτὸς) μὲ ἐντελῶς ἀπλοῦν περιεχόμενον καλεῖται (**ἀπλῆ**) **πρότασις**.

§ 3. Κατὰ τὸ ἰδιαιτέρον περιεχόμενόν τῆς μίαι πρότασις εἶναι :

α) **ἀποφαντικὴ** ἢ **κρίσεως** : ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός (ἀρχ. Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ στρατιώτης γυμνάζεται.

β) **ἐπιθυμίας** : πρόσεχε, κλείσε τὸ παράθυρον (ἀρχ. στέργε τὰ παρόντα!).

γ) **ἐρωτηματικὴ** : εἶναι ἐπιμελής ὁ Πίτρος; (ἀρχ. ἐστὶ Σωκράτης σοφός;). νὰ καθίσω; (ἀρχ. εἴπω τι;).

δ) **ἐπιφωνηματικὴ** : τί ὄραϊον ἄνθος! (ἀρχ. ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος!).

§ 4. Ὅταν μίαι πρότασις ἐκφέρεται μετ' ἀρνήσεως (δὲν ἢ μὴ; ἀρχ. οὐ ἢ μὴ), λέγεται **ἀποφατικὴ** ἢ **ἀρνητικὴ** : ὁ Πίτρος δὲν εἶναι ἐπιμελής. (Σωκράτης οὐκ ἐστὶ σοφός). **μὴ** γράφετε.

*Άλλως λέγεται **καταφατική** : ὁ Πέτρος εἶναι ἐπιμελής· (Σωκράτης ἐστὶ σοφός)· γράφετε.

§ 5. Ὡς πρὸς τὴν σχέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται μία πρότασις πρὸς ἄλλην ἢ ἄλλας προτάσεις, λέγεται

α) **κυρία ἢ ἀνεξάρτητος**, ὅταν ἐκφέρεται μόνη καθ' ἑαυτὴν ἢ συνδέεται μὲν μετ' ἄλλην ἢ μετ' ἄλλας προτάσεις, ἀλλὰ κατὰ παράταξιν, (ἦτοι διὰ συνδέσμου συμπλεκτικοῦ ἢ διαζευκτικοῦ ἢ ἀντιθετικοῦ) : ὁ Πέτρος γράφει, ὁ Παῦλος ὑπαγορεύει **καὶ** ὁ Πέτρος γράφει. ἢ ἀνεχώρησεν ὁ Πέτρος ἢ εἶναι ἀσθενής. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησεν, **ἀλλὰ** εὐρίσκεται ἐδῶ. ἤλθε κανεῖς ; νὰ μείνω ἢ νὰ φύγω ; (ἀρχ. ἤγειτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. ἢ λέγε τι σιγῆς κρεῖττον ἢ σιγῆν ἔχε. οὐκ ἠμφεσβίηται, **ἀλλ'** ὠμολόγει. εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν ;).

β) **δευτερεύουσα ἢ ἐξηρητημένη**, ὅταν δὲν δύναται νὰ σταθῇ εἰς τὸν λόγον μόνη καθ' ἑαυτὴν, χρησιμεύει δέ, ἵνα προσδιορίσῃ ἄλλην πρότασιν καὶ τρόπον τινὰ ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτῆς : ὑπαγόρευε εἰς τὸν Πέτρον, **διὰ** νὰ γράψῃ. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησε, **διότι** εἶναι ἀσθενής. εἰπέ μου, **ἂν** ἤλθε κανεῖς. μείνε ἐδῶ, **ἕως** ὅτου ἐπιστρέψω. (ἀρχ. Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκασεν, **ἵνα** μὴ Κῦρος διαβῇ. χαίρω, **ὅτι** εὐδοκιμεῖς. σκέψαι, **εἰ** ὁ νόμος καλῶς ἔχει. αὐτοῦ διατρέψωμεν, **ἕως** ἂν φῶς γένηται).

Σημείωσις. Λόγος τις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρός, ὅταν εἶναι γραπτός, διαίρεται κανονικῶς εἰς περιόδους καὶ κῶλα περιόδων.

Περίοδος καλεῖται λόγος πλήρης, ἀποτελούμενος συνήθως ἐκ πλειοτέρων τῆς μιᾶς προτάσεων καὶ καταλήγων, ὅταν εἶναι γραπτός, εἰς τελείαν στιγμὴν ἢ κατακλειόμενος μεταξύ δύο τελείων στιγμῶν.

Κῶλον δὲ περιόδου καλεῖται μέρος περιόδου μετ' ὁποσδήποτε αὐτοτελές νόημα ἀποτελούμενον ἐκ μιᾶς ἢ πλειόνων προτάσεων καὶ κατακλειόμενον μεταξύ τελείας καὶ ἄνω στιγμῆς ἢ μεταξύ δύο ἄνω στιγμῶν.

Ὅπως π.χ. τὸ κατωτέρω χωρίον ἐκ τῆς Ξενοφώντος Κύρου Ἀναβάσεως (1, 5, 5) εἶναι μία περίοδος περιέχουσα τρία κῶλα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει μίαν πρότασιν, τὸ δὲ δεύτερον δύο καὶ τὸ τρίτον τρεῖς :

*Ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπώλετο ὑπὸ λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ ἄλλο ὄσθον δένδρον, ἀλλὰ φιλή ἦν ἅπανα ἢ χώρα· οἱ δὲ ἐνοικοῦντες δνους ἀλέτας παρὰ τὸν ποταμὸν ὀρέττοντες καὶ ποιοῦντες εἰς Βαβυλῶνα ἦγον καὶ ἐπώλων καὶ ἀγοράζοντες σίτον ἕζων.

Β'. Συστατικά μέρη τῆς προτάσεως.

α) Ἀπλῆ πρότασις.

§ 6. Πᾶσα πρότασις κανονικῶς σύγκεται ἀπὸ δύο κύρια μέρη, ἤτοι ἀπὸ ὑποκειμένου καὶ ἀπὸ κατηγορήμα.

1) Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, περὶ τοῦ οὐοίου γίνεται λόγος εἰς αὐτὴν : ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ ἥλιος λάμπει.

2) Κατηγορημα τῆς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς : ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ ἥλιος λάμπει.

Ἐποκειμένου καὶ κατηγορήμα ὁμοῦ λέγονται κύριοι ὅροι τῆς προτάσεως.

§ 7. Τὸ κατηγορημα μιᾶς προτάσεως δύναται νὰ εἶναι

1) μονολεκτικόν, ἤτοι νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα μόνον ῥηματικόν τύπον : ὁ ἥλιος λάμπει. τὸ παιδίον παίζει.

2) περιφραστικόν, ἤτοι νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα τύπον τοῦ ῥήματος εἶμαι (ἀρχ. εἶμι) καὶ ἓν ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν : ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). σὺ εἶσαι Ἕλληγ. (σὺ Ἕλληγ εἶ).

Τοῦ περιφραστικοῦ κατηγορήματος τὸ μὲν ὄνομα (ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν), τὸ ὁποῖον φανερώνει τί ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, λέγεται κατηγορούμενον (σοφός, Ἕλληγ), ὁ δὲ μεσολαβῶν τύπος τοῦ ῥήματος εἶμαι (ἀρχ. εἶμι) λέγεται ῥημα συνδετικόν, διότι τρόπον τινὰ συνδέει τὸ κατηγορούμενον μὲ τὸ ὑποκείμενον : Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὑμεῖς ἐστε Ἕλληγες.

Σημείωσις. Τὸ ῥημα εἶμι δὲν εἶναι πάντοτε συνδετικόν. Πολλάκις χρησιμοποιεῖται καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑπάρχειν (ὑπαρκτικόν εἶμι) : π.χ. Ἐστὶ Θεός (=ὑπάρχει Θεός).

§ 8. Τὸ ὑποκείμενον. Ἐποκειμένου μιᾶς προτάσεως εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν ἢ ἀντωνυμία (συνήθως προσωπικὴ ἢ δεστικὴ) : Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὁ παῖς γράφει. ἐγὼ εἶμι Ἕλληγ. ἐκεῖνος ἄδει.

Δύναται ὅμως τὸ ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως νὰ εἶναι καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὀλόκληρος καὶ οἰαδήποτε λέξις ἢ

φράσις με τὸ ἄφρον τὸ πρὸ αὐτῆς, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς οὐσιαστικά: τὸ ἄφρον ἄτιμόν ἐστὶ Ξ. οἱ φθονοῦντες μισοῦνται. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται Πλ. τί ἐστὶ νόμος; Ξ. σφαλερόν ἐστὶ τό, ἃ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πράττειν Ξ.

Τὸ ὑποκείμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικῆν.

§ 9. Τὸ κατηγορούμενον. Τὸ κατηγορούμενον καὶ εἰς τὴν ἀρχίαν γλῶσσαν κανονικῶς εἶναι ἢ ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν: Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Κῦρος ἦν βασιλεύς.

Ἄλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὀλόκληρος, ὅταν ἐπέχη θέσιν ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ, δύναται νὰ λαμβάνεται ὡς κατηγορούμενον: ὁ ἄνθρωπος ἐν τῶν ζῴων ἐστὶν Πλ. τοῦτό ἐστὶν ἡ ὀητορικὴ Πλ. ταῦτα τί ἐστὶ; Ξ. τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν Πλ. Φίλιππος ἐστὶν ὅ,τι ἂν εἶπῃ τις Δημ. ἃ διαφερόμεθα ταῦτ' ἐστὶ Πλ.

Σημείωσις. Τὸ ὑποκείμενον, καθὼς καὶ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν δι' αὐτῶν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ποσὸν τι κατὰ προσέγγισιν, ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν προθέσεων εἰς, ἀμφί, περὶ, κατὰ, ὑπὲρ μετὰ αἰτιατικῆς: εἰς ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι (= 220 περίπου ἄνδρες) ἐνεμῖναν ἐθελονταί Θ. ἀπῆσαν τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους Ἡρόδ. οἱ ὀπίσθηται ἦσαν ἀμφὶ τοὺς πεντακοσίους (= περίπου πεντακόσοι).

§ 10. Τὸ συνδεδεικμένον. Συνδεδεικμένον ῥῆμα κυρίως εἶναι τὸ ῥῆμα εἶμι (§ 7). Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου καὶ ἄλλα ῥήματα ἔχοντα συγγενῆ πρὸς αὐτὸ σημασίαν λαμβάνονται ὡς συνδεδεικμένα, ὡς

1) Τὰ ῥήματα ὑπάρχω, τυγχάνω, διατελῶ, (ὁ ἀρίστος καὶ ὁ παρκαείμενος τοῦ β. φύσμι, ἤτοι τὸ) ἔφον (= ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), πέφονα (= εἶμι ἐκ φύσεως) κ. ἄ.: οἱ πλουσιώτατοι ἀτελεῖς ὑπάρχουσιν Δημ. ἀνεπὸθιτος καὶ ἀχίτων διατελεῖς Ξ. ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφου (Ἠρβλ. Ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα).

2) Τὰ ῥήματα γίγνομαι, καθίσταμαι, ἀποβαίνω, ἐκβαίνω καὶ ὅσα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκλέγεσθαι ἢ διορίζεσθαι, ὡς αἰροῦμαι, χειροτονῶμαι, λαγχάνω (= ἐκλέγομαι διὰ κλήρου), ἀποδεικνύμαι (= διορίζομαι) κ. ἄ.: ἡ πόλις προθύμιον κατέστη Θ. σοφοῖς ὀμιλῶν κατὰς ἐκβήσει σοφός (= καὶ σὺ ὁ ἴδιος θὰ ἀποβῆς) Περικλῆς ἠρέθη στρατηγός. Δημοσθένης οὐκ ἔλαχε τειχοποιὸς Αἰσχίν. (Ἠρβλ. Βγῆκε κλέγτης στά βοννά. Ἐκληρώθηκε ἔνορκος. Ἐχειροτονήθηκε ἐπίσκοπος).

3) Τὰ ῥήματα λέγομαι, νομίζομαι καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὡς ἀκούω, καλοῦμαι, ὀνομάζομαι κ.ἄ. : οὗτοι κόλακες καὶ θεοὶ ἐχθροὶ ἀκούουσιν (= ὀνομάζονται). αὐτοὶ νομοθετοῦν κληθήσονται Πλ. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται Πλ.

§ 10α. Μὲ πᾶν σχεδὸν ῥήμα, ἰδίᾳ δὲ μὲ ῥήματα κινήσεως σημαντικά, δύναται νὰ συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον σημαίνον τρόπον, χρόνον, τρόπον, τάξιν κ.τ.τ. (ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον) : ἐγὼ σε ἄσμενος ἐώρακα (= μὲ εὐχαρίστησιν) Ξ. ἐβελοντῆς ὑπομένει τοὺς πόνοους (= μὲ τὴν θάλασσαν του) Ξ. οἱ στρατιῶται ἐσκήνουν ὑπαίθριοι (= εἰς τὸ ὑπαίθριον) Ξ. Ἐπαύξα προτέρα Κύρου ἀφίκετο (= πρὸ τοῦ Κύρου) Ξ. (Πρβλ. Ὁ Κωνσταντῆς ἐπρόβαλε στὸν κάμπο καβαλλάρης. Ἐδιάβαινε καμαρωτός. Ὁ Πέτρος ἤλθε πρῶτος κ.τ.τ.).

Σημεῖωσις. Μὲ μερικά ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐξέλιξιν τοῦ ὑποκειμένου πρὸς ἐν ἀποτέλεσμα (ὡς αὐξάνομαι, αἴρωμαι, τρέφομαι κ.τ.τ.), ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον προληπτικῶς ὡς κατηγορούμενον κατι τι, τὸ ὅποιον ἀνήκει εἰς τὸ ὑποκείμενον κυρίως, ὅταν συντελεσθῇ ἐκεῖνο. τὸ ὅποιον σημαίνει τὸ ῥήμα. (Προληπτικὸν κατηγορούμενον ἢ κατηγορούμενον τοῦ ἀποτελέσματος) : τὸ Κύρον ὄνομα μέγιστον ἠϋξάτο (= ἠϋξήθη καὶ αὐξήθην ἐγεγονέει μέγιστον) Ξ. διὰ τούτων Φίλιππος ἦρθη μέγας Δημ. (Πρβλ. Ὁ Πέτρος σπουδάζει γιατρός=σπουδάζει, γὰ νὰ γίνῃ γιατρός).

β) Σύνθετος πρότασις.

§ 11. Μία πρότασις εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ περισσώτερα τοῦ ἐνὸς ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα. Ἡ τοιαύτη πρότασις καλεῖται σύνθετος : φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ Πλ. ἐγὼ ὑμῖν φίλος καὶ σύμμαχος ἐγενόμην Ξ. ἐγὼ τε καὶ ὁ σὸς πατήρ ἐταίρω τε καὶ φίλω ἤμεν Πλ. (Πρβλ. Ὁ ψεύτης καὶ ὁ κλέφτης τὴν πρώτην μέρα χαίρονται. Ἡ μάνα μου ἦταν καλὴ καὶ ἀγαθὴ).

Γ'. Συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως.

α) Τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 12. Τὸ ῥήμα μιᾶς ἀπλῆς προτάσεως μὲ τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γενικῶς συμφωνεῖ, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἤτοι κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν : ἐγὼ γράφω. ὑμεῖς παι-

Ζετε. Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ἐγενέσθην τῷ ἄνδρι τούτῳ φύσει φιλοτιμοτάτῳ Ξ.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα οὐδετέρου γένους πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς ἐνικόνη ἀριθμόνη : **τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον. πάντα τὰ δίκαια καλά ἐστὶ Πλ.**

Σημείωσις. Ἡ τοιαύτη σύνταξις καλεῖται Ἀττικὴ, ἐξηγεῖται δὲ αὕτη ἐκ τούτου, ὅτι ἀρχῆθεν ἢ κατάληξις α τῶν δευτεροκλίτων οὐδετέρων ἦτο ἐνικόνη ἀριθμοῦ, θηλυκοῦ γένους, με περιληπτικὴν σημασίαν, ἦτοι ἀρχῆθεν π.χ. φύλλα = φύλλωμα, ξύλα = ξυλεία κλπ.

§ 13. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα μιᾶς συνθέτου προτάσεως εἶναι δύο ἢ περισσότερα, τότε

1) ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀριθμόνη, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόνη, ἐκτός ἔάν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο, ἐκάτερον ἐνικόνη ἀριθμοῦ, ὅποτε τὸ ῥῆμα δύναται νὰ τίθεται καὶ εἰς δυτικόνη ἀριθμόνη : **Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς εἰς Κέρκυραν ἐστράτευσαν Θ. ἦρχον τῆς στρατιᾶς Εὐφαιμίδας τε καὶ Τιμόξενος καὶ Εὐμαχος Θ. Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης πλείστα κακά τὴν πόλιν ἐποίησάντην Ξ.**

2) ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὸ πρόσωπον, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Εἶναι δὲ ἐπικρατέστερον τὸ πρῶτον πρόσωπον τοῦ β' καὶ τοῦ γ', τὸ δὲ δεύτερον τοῦ γ' : **μαχοῦμεθα κοινῇ ἐγῶ τε καὶ σὺ Πλ. οὐ σὺ μόνος οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι πᾶντοι ταύτην τὴν δόξαν περὶ θεῶν ἔσχετε Πλ.**

Σημείωσις. Πολλάκις τὸ ῥῆμα συνθέτου προτάσεως, ἢ ὅποια ἔχει δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα, συμφωνεῖ εἴτε κατὰ τὸν ἀριθμόνη εἴτε κατὰ τὸ πρόσωπον πρὸς ἓν μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων τούτων, τὸ πλησιέστερον ἢ σπουδαιότερον διὰ τὸν λόγοντα : **ἐστρατήγει τῶν νεῶν Ἀριστεὺς καὶ Καλλικράτης καὶ Τιμάνωρ Θ. βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύριον στρατόπεδον Ξ. (Πεβλ. Σὲ πατάει ἡ Κονιاریὰ κι' οἱ Λαρισνοὶ ἀγάδες). οἶδα σαφῶς ἐγῶ τε καὶ σὺ Ξ. (Πεβλ. Νὰ βαφτιστῶ στή χάρη σου κι' ἐγῶ καὶ τὸ ταϊδί μου).**

β) Τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 14. Τὸ κατηγορούμενον μιᾶς ἀπλήρης προτάσεως, ἐάν μὲν εἶναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς κατὰ γένος.

ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· ἔάν δὲ εἶναι οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ ἀναγκαίως μόνον κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν, (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) : ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ἀνδρείος. οἱ ἄνδρες εἰσὶν ἀνδρείοι. αἱ γυναῖκές εἰσι καλά. τὰ παιδιά ἐστὶ καλά. ἡ πόλις φρουρίου κατέστη Θ. οἱ Δελφοὶ εἰσι πόλις. τὰ ἄθλα ἦσαν στελεγγίδες Ξ. ἡ Δῆλός ἐστι νῆσος. Ἄλλὰ

α) πολλάκις ὑποκείμενον ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, μάλιστα δὲ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν μὲ αὐτὸ δηλοῦται οὐχὶ ἐν ὠρισμένον ὃν ἢ ὠρισμένα τινὰ ὄντα ἐκ πολλῶν ὁμοειδῶν, ἀλλὰ ὄλον τὸ εἶδος τῶν ὁμοειδῶν, δέχεται κατηγορούμενον ἐπιθετον γένους οὐδετέρου καὶ ἀριθμοῦ ἐνικοῦ : ὡς χαρίεν ἐστ' ἄνθρωπος, ὅταν ἄνθρωπος ἦ (= ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει). αἱ μεταβολαὶ λυτηρὸν (= αἱ μεταβολαὶ ἐν γένει, πᾶσα μεταβολή).

β) πολλάκις τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν γενικὴν, ἢ ὁποῖα καλεῖται γενικὴ κατηγορηματικὴ καὶ δηλοῖ συνήθως :

1) κ τ ἦ σ ι ν : τοῦτο τὸ πεδίον ἦν ποτε Χορασμίω^ν Ἡρόδ. (Πρβλ. Αὐτὸ τὸ βιβλίον εἶναι τοῦ Πέτρου).

2) ἐν διηρημένον ὄλον, τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι τὸ ὑποκείμενον : Ἰπποκράτης ὄδε ἐστὶ τῶν ἐπιχωρίων (= ἕνας ἀπὸ τοῦς ἐντοπίους) Πλ.

3) ὄλην : ἡ κορυφὴ ἐστὶ λίθων μεγάλων (= ἀπὸ λίθους) Ἡρόδ.

4) ἰδιότητα : εἰμὶ τριάκοντα ἐτών (= τριακοντούτης). (Πρβλ. Ὁ Πέτρος εἶναι δέκα χρονῶν).

5) ἀξίαν : πολλοῦ ἀργυρίου γίννεται (= γίνεται πολὺ ἀκριβὸν).
Δημ.

§ 15. Μιᾶς συνθέτου προτάσεως, ἢ ὁποῖα ἔχει δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα, τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, καί

1) ἐάν μὲν τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἔμψυχα ὄντα τοῦ αὐτοῦ γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ κοινὸν γένος αὐτῶν : Ἰππαρχος καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν. ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ καλά εἰσιν.

2) ἐάν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἔμψυχα ὄντα διαφόρου γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον

γένος τῶν ὑποκειμένων. Εἶναι δὲ τὸ μὲν ἀρσενικὸν γένος ἐπικρατέστερον τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδέτερου, τὸ δὲ θηλυκὸν ἐπικρατέστερον τοῦ οὐδέτερου : **συνεληλυθότες** ἦσαν αὐτοῖσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλά Ξ.

3) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν πάντα ἄψυχα ὄντα, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατ' οὐδέτερον γένος, οἰοῦντο γένους καὶ ἂν εἶναι τὰ ὑποκείμενα ταῦτα : αἰδώς καὶ φόβος ἔμφυτα ἀνθρώποις εἰσὶν Ξ. λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέρατοι ἀτάκτως ἐρριμμένα οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν Ξ.

4) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἄλλα μὲν ἔμψυχα, ἄλλα δὲ ἄψυχα ὄντα, τότε τὸ κατηγορούμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ τὸ γένος τῶν ἐμψύχων ὑποκειμένων : αὐτοῖ τε οἱ ἄνθρωποι καὶ καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπώνυμοι τοῦ καταστραφεμένου καλέονται Ἡροδ.

Δ'. Ἑλλειπῆς πρότασις.

§ 16. Εἰς ἣ καὶ πλειότεροι ὅροι τῆς πρότασεως δύνανται νὰ ἐλλείπουν ὡς εὐκόλως ἐννοούμενοι εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας εἴτε ἐκ τῶν συμφραζομένων. (Περβλ. τὰ σημερινά : Ὁ Πέτρος ! (ἐνν. εἶναι ἐκεῖ ἢ ἔρχεται). Εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος ; εἶναι (ἐνν. ἐπιμελής ὁ Πέτρος).

§ 17. Ἑλλειψίς τοῦ ὑποκειμένου. 1) Ἐπὶ τοῦ α' ἢ τοῦ β' προσώπου τὸ ὑποκείμενον (ἐγώ, σύ, ἡμεῖς, ὑμεῖς), ἐπειδὴ σαφῶς δηλοῦται διὰ τῆς κατὰλήξεως τοῦ ῥήματος, κανονικῶς δὲν τίθεται : τίθεται δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔμφρασις ἢ νὰ γίνῃ ἀντιδιαστολή : **πολλάκις θαύμασα** (ἐνν. ἐγώ) Ξ. **τί γατε** : (ἐνν. ὑμεῖς), ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε, τὰ μὲν καὶ σύ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον **ἐγὼ οἶδα** Ξ.

2) Ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον, ἐπειδὴ σὺδόλως δηλοῦται διὰ τῆς κατὰλήξεως, κανονικῶς τίθεται.

Παραλείπεται δὲ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον

α) ὅταν ἡ ἔννοια τοῦ ῥήματος εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐν μόνον ὀρισμένον ὑποκείμενον νὰ δύνανται κανονικῶς ν' ἀποδοθῇ εἰς αὐτό, ὡς **ἔσήμηνε** (τῇ σάλπιγγι) ἢ **ἔσάλπιγξε** (ἐνν. ὁ σαλπικτής), **ἐκήρυξε** (ἐνν. ὁ κήρυξ), **οἶνοχοεῖτω** (ἐνν. ὁ οἰνοχός), κ.τ.τ. (Περβλ. τὰ σημερινά : **σημαίνει** διάλειμμα, **σαλπίζει** συσσίτιο).

Οὕτως ἄνευ ὑποκειμένου ἐκφέρονται κανονικῶς εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν φυσικὸν φαινόμενον, ὡς βροντᾶ, ἀστράπτει, ὕει, ἔσεισε κ.τ.τ., διὰ τῶν ὁποίων ἀρκεῖται ὁ λέγων νὰ ἐκφράξῃ τὸ φυσικὸν φαινόμενον, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναζητῇ ἢ νὰ δηλώσῃ, τίς ὁ τούτου αἴτιος. Ἀλλὰ καὶ εἰς ταῦτα ἐνίστη, ὅταν εἰς τὸν νοῦν τοῦ λέγοντος ἐπικρατῇ ἡ θρησκευτικὴ ἀντίληψις, τίθεται ὡς ὑποκειμένον τὸ ὄνομα ὁ Θεὸς ἢ Ζεὺς. ἔσεισεν ὁ Θεὸς Ξ. Ζεὺς ἀστράπτει "Ομ. (Πρβλ. τὰ σημερινά: βρέχει, χιονίζει, ξημέρωσε κ.τ.τ. καὶ τὴν παροιμίαν: *Τί βρέχει ὁ Θεὸς καὶ δὲν πίνει ἢ γῆς*;).

β) ὅταν εἶναι ὅλως γενικὸν καὶ ἀόριστον, ὅπως ἐπὶ τῶν ῥημάτων λέγουσι, φασὶ καὶ ἄλλων, εἰς τὰ ὁποῖα ὡς ὑποκειμένον δύναται νὰ νοῆται ἡ λέξις οἱ ἄνθρωποι: τὰ Ὀμήρου σέ φασιν ἔπη κεκτῆσθαι (=λέγουσιν ὅτι σὺ) Ξ. μηδενὶ χωρὶ ποτηρῶ ὦν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἀμάτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν (ἐνν. οἱ ἄνθρωποι) Ἰσοκρ. (Πρβλ. Πῶς σέ λένε; Στὰ Σάλονα σφάζουσιν ἀρνιά κ.τ.τ.).

γ) ὅταν δύναται εὐκόλως νὰ νοῆται ἐκ τῶν συμφραζομένων: ὅσον χρόνον προῖσθι Περικλῆς τῆς πόλεως, ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν καὶ ἐγένετο αὐτὸ ἐκείνου μεγίστη (ἐνν. ὁ Περικλῆς — ἡ πόλις) Θ.

§ 18. Ἐλλειψις τοῦ ῥήματος. Οἰονδήποτε ῥῆμα δύναται νὰ ἐλλείπῃ ἐκ μιᾶς προτάσεως, ὅταν τοῦτο εὐκόλως νοῆται εἴτε ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως τῶν διαλεγομένων ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως, ὅπως συμβαίνει ἰδίᾳ εἰς τὰ γνωμικά, τὰς παροιμίας καὶ τὰς ἐπιφωνηματικὰς προτάσεις: ὁ μὲν Κροάμων δούλους τρέφει, ἐγὼ δὲ ἐλευθέρους (ἐνν. τρέφω) Ξ. μηδὲν ἄγαν (ἐνν. ποίει). ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα (ἐνν. γιγνώσκει τις). σοφὸν τὸ σαφές (ἐνν. ἐστί). κοινὴ ἢ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον Ἰσοκρ. δεῦρο, ὦ Σώκωτες (ἐνν. ἐλθέ). Πρβλ. σὸ καλὸ (ἐνν. πῆγαινε). χρόνια πολλὰ (ἐνν. νὰ ζήσης). Θέρος—τρυγος πόλεμος (=ὁ θέρος καὶ ὁ τρυγος εἶναι πόλεμος).

Σημεῖωσις. Τοῦ ῥήματος εἰμὶ τὸ γ' ἐνικὸν ἐστὶ συνθέστατα παραλείπεται ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἀκμῇ, ἀνάγκη, καιρός, χρεῶν, ὄρα κλπ., ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων δῆλον, φανερόν, δυνατόν, οἶόν τε, ῥαδιον, χαλεπὸν—ἀμήχανον ὅσον, θαυμαστὸν ὅσον κλπ., ἐπὶ τῶν εἰς—τέον ῥηματικῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν δέον, εἰχός, πρέπον κλπ. ἀνάγκη φυλάττεσθαι (ἐνν. ἐστί) Δημ. οὐ βῆδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ

μεγάλας διαβολάς ἀπολύεσθαι Πλούτῳ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον Δημ. βασιβάρων Ἑλλήνας ἀρχεῖν εἰκὸς Εὐρ.

Γενικῶς ἡ ἀπλή παράταξις ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου, χωρὶς κανὸν συνδυετικὸν ῥῆμα ἦτο ἀρχῆθεν κανονική. Καὶ ἐξηκολούθησε νὰ ὑπάρχῃ πάντοτε ἡ τοιαύτη σύνταξις, ἰδίως εἰς γνωμικά, εἰς ἐπιγραφάς, εἰς τυπικὰς φράσεις τῶν νόμων κ. λ. π. : *χρημάτων ἀνήρ. χαλεπὰ τὰ καλά. ἱερός ὁ χώρος τῆς Ἀρτέμιδος.* (Πρβλ. τὰ σημερινά : Ἀνεμομαζώματα διαβολοσκορπίσματα. Ἄσκετος ὁ νοῦς διπλὸς ὁ κόπος). Αἱ τοιαῦται ἄνευ ῥήματος προτάσεις καλοῦνται ὀνομαστικαὶ προτάσεις.

§ 19. Ἐλλειψις τοῦ κατηγορουμένου ἢ πλειοτέρων τοῦ ἐνὸς ὄρων τῆς προτάσεως. Τὸ κατηγορούμενον ἢ πλειότεροι τοῦ ἐνὸς ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἐλλείπουν, μόνον ὅταν εὐκόλως ἐννοοῦνται ἐκ τῶν συμφραζομένων : **κάτοπτρον εἶδους χαλκός ἐστιν, οἶνος δὲ νοῦ** (ἐνν. *κάτοπτρόν ἐστιν*).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'

Ε Π Η Υ Ε Η Μ Ε Ν Η Π Ρ Ο Τ Α Σ Ι Σ

§ 20. Οἱ κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως (§ 6 καὶ § 7) δύνανται νὰ ἔχουν συμπληρώματα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἤτοι προσδιορισμούς : *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον. Κοιτίας τῷ Θηραμένει φίλος ἦν Ξ. Ἀγησίλαος παῖς ἔτι ἦν Ξ.*

1) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι ὀνόματα οὐσιαστικὰ ἢ ἐπίθετα ἢ ἐπέχουν θέσιν ὀνόματος οὐσιαστικῆ ἢ ἐπιθέτου, καλοῦνται ὀνομαστικοί. Οὗτοι :

α) ὅταν μὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πρῶσιν, λέγονται ὁμοῖοπτωτοι : *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος. Ἀριστείδης ὁ δίκαιος. ἐκάλεσε Τολμίδην τὸν κήρυκα.*

β) ὅταν δὲ δὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πρῶσιν, λέγονται ἑτερόπτωτοι : *νόος Ἀπολλοδώρου. ὁδὸς τριῶν ἡμερῶν.*

2) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐπιρρήματα ἢ ἐπέχουν θέσιν ἐπιρρήματος, καλοῦνται ἐπιρρηματικοί : *κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ Πλ. Κόνων παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον ἀπέπευσε Ξ. οἱ λαγὼ τῆς νυκτὸς νέμονται Ξ.* (πρβλ. *νύκτωρ*).

1. Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοὶ ὁμοιόπτωτοι.

α) Παράθεσις καὶ ἐπεξήγησις.

§ 21. Τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον τίθεται ὡς ὁμοιόπτωτος προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ, καλεῖται *π α ρ ά θ ε σ ι ς ἢ ἐ π ε ξ ῆ γ γ η σ ι ς* αὐτοῦ.

1) Ὁ *κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸς* προσθέτει ἐν ὀπωσδήποτε κύριον καὶ γνωστὸν γνώρισμα τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἢ ἀπλῶς χαρακτηρίζει αὐτό. Γενικῶς ὁ προσδιορισμὸς οὗτος δύναται νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν: *Δαρείος ὁ βασιλεὺς* (= δς βασιλεὺς ἦν). *Ἀθῆναι πόλις μεγάλη* (= αἱ πόλις μεγάλη εἰσίν). (Πρβλ. *Καποδίστριας ὁ Κυβερνήτης*. *Ἡ Ἁγία Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι*). *Φιλῆσιος καὶ Λύκων, οἱ Ἀχαιοὶ* Ξ. *θάρος καὶ φόβον, ἄφρονε ξυμβούλω* Πλ. (Πρβλ. *Ὁ Ὀλυμπος καὶ ὁ Κίσισαβος τὰ δύο βουνά*). (Πρβλ. καὶ § 13,1).

2) Ὁ *κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸς* ἐπεξηγεῖ, ἤτοι διασαφεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον συμβαίνει νὰ σημαίνῃ κάτι γενικὸν καὶ ἄοριστον. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν δύναται νὰ προτάσσεται αὐτοῦ ἡ λέξις *δηλαδὴ*: *ὁ παῖς με, ὁ Σάτυρος, ἀπέδρα* (= δηλαδὴ ὁ Σάτυρος) Πλ. *τοῦ ἡδίστου ἀκροάματος, ἐπαίνου, οὔποτε σπανίζετε* (= δηλαδὴ ἐπαίνου) Ξ. (Πρβλ. *Οἱ κλέφτες τ' ἀπαντήσανε, οἱ Κολοκοτρωναῖοι*).

▷ *Σημείωσις*. Ἡ ἐπεξήγησις ἐνίοτε δηλοῦται σαφέστερον μὲ τὴν προσθήκην τῆς λέξεως *λέγω* (= θέλω νὰ πῶ, ἐνωῶ): *Τελαμώνι δειξέει μητοῖ τε, Ἐριβοία λέγω* Σοφ. Τότε ὁμοίως ἡ ἐπεξήγησις ἐκφέρεται συνήθως *κατ' αἰτιατικὴν* ὡς ἀντικείμενον τοῦ *λέγω*: *προσέκρουσα ἀνθρώπων ποτηρῶ. Ἀνδροτίωνα λέγω* (= τὸν Ἀνδροτίωνα ἐνωῶ) Δημ.

§ 22. Κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸν δέχονται συνήθεστατα καὶ ἀντωνυμίαι, ἰδίαι δὲ αἱ προσωπικαὶ καὶ αἱ δεικτικαὶ: *ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ* Ξ. *τούτου τιμῶμαι ἐμavτόν, ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως* Πλ. Ὁμοίως: *Θεμιστοκλῆς ἦκει παρὰ σέ* (= ἐγὼ ὁ Θεμιστοκλῆς ἦκω κλπ.) Θ.

Σημείωσις. Εἰς τὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας ἡμέτερος, ὑμέτερος, σφέτερος, λαμβανομένης μετ' ἐμφάσεως, προστίθεται ὡς προσδιορισμὸς κατὰ παράθεσιν ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτός, καθόσον αἱ λέξεις ἡμέτερος, ὑμέτερος καὶ σφέτερος ἰσοδυναμοῦν μὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, ἡμῶν, ὑμῶν, σφῶν: πολὺ ἀπὸ

τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν (= ἀπὸ τῆς χάριτος ἡμῶν αὐτῶν) Θ. οἱ Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ κῦτῶν κέρη προσεξήσαν (= τῷ κέρη σφῶν αὐτῶν) Θ.

Ὁμοία σύνταξις ὑπάρχει εἰς φράσεις, ὅποια π.χ. δαίη ἐμός ἐσκε κυνώπιδος (= ἐμοῦ τῆς κυνώπιδος). Γοργεῖη κεφαλή, δεινοῖο πελώρου (= τῆς Γοργοῦς, τοῦ δεινοῦ πελώρου) Ὁμ. Ἀθηναῖος εἰ, πόλεως τῆς μεγίστης (= ἐξ Ἀθηνῶν, πόλεως κλπ.).

§ 23. Ὡς ἐπεξηγήσεις ὀνόματος, μάλιστα δὲ τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, τίθεται πῶς πολλακίς ἀπαρεμφρατικῆ ἢ ἄλλῃ πρότασις. Ἰδίᾳ εἰδικῆ: εἰς οἰωνός ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάσης Ὁμ. οὐκ ἐπὶ τούτῳ κἀθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια Πλ. ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοῦς Πλ.

Ἀντιστρόφως δὲ μία παράθεσις δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς ὁλόκληρον πρότασιν, τῆς ὅποιας τὸ περιεχόμενον νὰ χαρακτηρίζη κατὰ τινα τρόπον. Ἡ τοιαύτη παράθεσις κανονικῶς προτάσσεται καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται προσεξιχαριελετικῆ: ὁ τάχιστος τῶν λόγων, τέθηγε θεῖον Ἰσχύστης κάρη Σοφ.

Συνηθέστατα λαμβάνονται ὡς προσεξαγγελτικαὶ παραθέσεις αἱ φράσεις: τὸ λεγόμενον, τὸ τῆς παροιμίας, τὸ τοῦ Ὁμήρου, τὸ κερλάιον, τὸ μέγιστον ἢ τὸ πάντων μέγιστον, τὸ δεινότατον ἢ τὸ πάντων δεινότατον, τὸ ἔσχατον, δύοσιν ἤαυτερον, ἀμφοτέρων, τούναντίον κ.ἄ.τ. τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἑορτῆς ἤχομεν (= ἔπως συνήθως λέγουν) Πλ. καὶ τὸ πάντων δεινότατον, ἡμεῖς μὲν τοῦτον οὐ προσάδοτε, οὗτος δὲ ἡμᾶς τὴν προσέδοκεν Ἀίσχιν.



§ Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

§ 24. Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς λέγεται τὸ ἐπίθετον, τὸ ὅποιον προσδιορίζει ἐν ὀνομαστικῶν οὕτως, ὥστε νὰ ἀποτελῇ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν: μεγάλη πόλις (πρβλ. μεγαλόπολις). ὁ σοφὸς ἀνὴρ.

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ μὲ τὸ προσδιοριζόμενον ὀνομαστικῶν ὄχι μόνον κατὰ πῶσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν: ἀγαθοὶ στρατιῶται. μεγάλα πλάγματα. οὐδὲν διαφέρει ἀνθρώπος ἀκρατῆς θηρίον τοῦ ἀμαθεστάτου Π.

Σημείωσις. Ὅτι ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς μετὰ τοῦ ὀνομαστικοῦ, τὸ ὅποιον προσδιορίζει, ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν, δεικνύει καὶ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ ταῦτα ἀμφοτέρωθεν δύναται νὰ ἔχουν ἕτερον κοινόν προσδεδειγμένον: πόλις ἐρήμη μεγάλη

(= ἐρημόπολις μεγάλη). *ἐφόρει χιτῶνα πορφυροῦν, ποδήρη, στολιδωτὸν τὰ κάτω* Ξ.

Ὅταν δὲ δύο ἢ περισσότεροι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ νοοῦνται κεχωρισμένοι, τότε συνδέονται διὰ τοῦ καί: *φίλος σαφῆς καὶ ἀγαθός* Ξ. Ἄλλὰ τὸ ἐπίθετον πολὺς λαμβανόμενον μετ' ἄλλου ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ συνδέεται μὲν μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ τ-ε-καί, δὲν ἐνοεῖται ὅμως κεχωρισμένως διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν πραγμάτων *σεσωσμένοι πίψαστε* (= διὰ πολλῶν δεινῶν πραγμάτων) Ξ.

§ 25. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί, ἐκτὸς τῶν ἐπιθέτων, τῶν μετοχῶν, τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀριθμητικῶν, λαμβάνονται πολλακίς

1) μετὰ τῶν ὀνομάτων *ἀνὴρ, γυνή, ἄνθρωπος, ὀνόματα* οὐσιαστικὰ προσηγορικά, τὰ ὅποια δηλοῦν ἡλικίαν, ἀξίωμα, ἐπάγγελμα, ἐθνικότητα κ.τ.τ.: *γέρων ἀνὴρ, γραῦς γυνή, ἄνδρες δικασταί, ἀνὴρ τύραννος, ἄνθρωποι ὑπογραμματεῖς*. (Πρβλ. *Γέρος ἄνθρωπος, γριά γυναίκα, παπᾶς ἄνθρωπος*).

2) μετὰ τῶν γεωγραφικῶν ὄρων, ὄρος, λίμνη, ποταμός κ.τ.τ. τὰ γεωγραφικὰ κύρια ὀνόματα αὐτῶν, ὅταν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ προτάσσονται ἐκείνων μετὰ τοῦ ἄρθρου: *τὸ Πήλιον ὄρος, ὁ Ἄλφειός ποταμός, ἡ Ἀχερουσία λίμνη*.

3) μετὰ οἰουδήποτε ὀνόματος γενική πτώσις οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετον μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν: *ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος* (= ὁ βασιλεὺς θρόνος), *οἱ Ἀθηναῖοι δικασταί* (= οἱ Ἀθηναῖοι δικασταί), *τὰς ἡδονὰς θήσενε τὰς μετὰ δόξης* (= τὰς ἐνδόξους) Ἰσοκρ. (Πρβλ. *Ὁ κάτω κόσμος. Τὸ πρὸς τὰ ἐδῶ σπιτί*).

§ 26. Ὁ σύναρθρος ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς πολλακίς ἐκφέρεται καθ' ἑαυτόν, ὡς οὐσιαστικὸν ἔνευ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποσον παραλείπεται ὡς εὐκόλως ἐννοούμενον ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως: *ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρίδος οὐσίας ἐστὶ προδότης* (ἐνν. ἀνὴρ). *οἱ εἰδότες τὰ δέοντα* (= οἱ ἄνδρες οἱ εἰδότες τὰ δέοντα πράγματα) Ξ. (Πρβλ. *Ὁ τρελλὸς εἶδε τὸ μεθυσμένο καὶ ἔφυγε*).

Ὁὔτω πολλὰ ἐπίθετα ἢ μετοχαὶ καὶ ἐπίρρηματα ἢ ἐμπρόθετοι προσδιορισμοὶ μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν λαμβάνονται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικῶν, ὡς

1) οἱ ἀθάνατοι (= οἱ θεοί), οἱ θνητοί (= οἱ ἄνθρωποι), οἱ πολλοὶ

(=ὁ λαὸς ὁ δημοκρατικός), οἱ ὀλίγοι (=οἱ ὀλιγαρχικοί), οἱ λέγοντες (=οἱ ῥήτορες, οἱ πολιτευόμενοι), ὁ ἄκρατος (=ὁ οἶνος ὁ ἄκρατος), οἱ κάτω (=οἱ θεοὶ τοῦ "Ἄδου ἢ οἱ νεκροὶ) κλπ. (Πρβλ. οἱ πλοῦσιοι, οἱ φτωχοὶ—τὸ μαῦρο, τὸ ῥετσινᾶτο, (ἐνν. κρασί): **Τ' ἀντρειωμένοι τ' ἄρομα**).

2) ἡ πατρίς, ἡ ξένη, ἡ οἰκουμένη, ἡ πολεμία (ἐνν. γῆ ἢ χώρα), ἡ ἐπιούσα, ἡ προτεραία, ἡ ὑστεραία (ἐνν. ἡμέρα), ἡ δεξιά, ἡ ἀριστερά (ἐνν. χεὶρ), ἡ γραφικὴ, ἡ μουσικὴ, ἡ ῥητορικὴ (ἐνν. τέχνη), ἡ εὐθεΐα (ἐνν. γραμμὴ ἢ ὁδός), ἡ πλατεΐα, ἡ ταχίστη (ἐνν. ὁδός), ἡ τριήρης, ἡ πεντηκόντορος (ἐνν. ναῦς), ἡ εἰμαρμένη, ἡ πεπρωμένη (ἐνν. μοῖρα), κλπ. (Πρβλ. τὰ ξένα—τὸ δεξί, τὸ ζερβί—ἡ καλογερικὴ, κλπ.).

3) τὸ ἱερὸν (=ὁ ναός), τὰ ἱερά (=τὸ θῦμα ἢ ἡ θυσία), τὰ οἰκεῖα, τὰ τῆς πόλεως, τὰ τῶν πολεμίων, τὰ οἴκοι, τὰ δέοντα (ἐνν. πράγματα), τὸ κοινόν (=ἡ κοινότης, ἡ πόλις, τὸ κράτος), τὸ πεζόν ἢ τὸ πεζικόν, τὸ ἵππικόν, τὸ πελταστικόν, τὸ ναυτικόν (ἐνν. στρατεύμα), τὸ παρόν, τὸ παρελθόν, τὸ μέλλον (=ὁ παρῶν χρόνος, κλπ.) (Πρβλ. τὸ μωρό, τὸ μικρό, τὰ λεπτά κλπ.).

Οὕτω ἀρετῶν ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν τὸ οὐδέτερον μετὰ τοῦ ἄρθρου κατήνησε νὰ λαμβάνεται καὶ ὡς ἀφηρημένον οὐσιαστικόν ἢ ὡς ὄνομα περιληπτικόν: τὸ κακόν (=ἡ κακία), τὸ δίκαιον (=ἡ δικαιοσύνη), τὸ Ἑλληνικόν, (=οἱ Ἑλληνες ἢ ὁ Ἑλληνισμός), τὸ βαρβαρικόν (=οἱ βάρβαροι), τὸ ὑπήκοον (=οἱ ὑπήκοοι).

Κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 27. Κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς λέγεται ὁ δι' ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς μετοχῆς ὁμοίωπτωτος προσδιορισμὸς ἑνὸς οὐσιαστικοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἀποτελεῖ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀποδίδει εἰς τὸ οὐσιαστικόν μίαν παροδικήν¹ ιδιότητα: Ἀρησίλαος φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἐκέλευσε (= μετ' πρόσωπον φαιδρὸν) Ξ. ἠλλίξεσθε ἐγκεχαλινωμένοις τοῖς ἵπποις Ξ. (Πρβλ. Περπατεῖτε μετ' τὸ κεφάλι ὄρθιο. Κάθεται μετ' τὰ χεῖρα σταυρωμένᾳ).

1. Ὁ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς εὐρίσκεται πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν εἰς ἓν σχέσιν τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς (§ 7.2), ἤτοι διὰ τοῦ κατηγορηματικοῦ προσδιορισμοῦ νῦν ἀποδίδεται εἰς τὸ οὐσιαστικόν μία ιδιότης, ἢ ὅποια διακρίνεται ἀπὸ ἀντίθετον ιδιότη-

Ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ συνιθέστατα λαμβάνονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν :

1) Τὰ ἐπίθετα ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, ὅταν πρόκειται νὰ διακριθῇ μέρος τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἀπὸ τὸ ὅλον ἢ ἀπὸ τὰ ἄλλα μέρη αὐτοῦ : ἐκ κεφαλῆς εἰς πόδας ἄκρους (= ἔως τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν) Ὁμ. ἐν αἰθέρι μέσῳ κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύκλος (= εἰς τὸ μέσον τοῦ αἰθέρος) Σοφ. τάξιν ἐσχάτην Αἴας ἔχει (= τὸ ἔσχατον μέρος τῆς παρατάξεως) Σοφ.

2) τὰ ἐπίθετα πᾶς, ἅπας, ὅλος (= ὁλόκληρος), μόνος καὶ αἰ ἄντωνυμῖαι αὐτὸς (ὡς ὀριστική) καὶ ἕκαστις : πᾶσαν ὕμιν τὴν ἀλίθιαν ἐρῶ. κατεκείμην τὴν νύκτα δλην Πλ. μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων γλῶτταν οἱ θεοὶ ἐποίησαν οἶαν ἀρθροῦν τὴν φωνήν Ξ. αὐτὸς Μένων ἐβούλετο ἰέναι (= ὁ ἴδιος ὁ Μένων, χωρὶς νὰ τὸν παρακινήσῃ ἄλλος κενεῖς) Ξ. ἡ καταδική ἦν κατὰ τὸν ὀπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ (·).

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Μετὰ τοῦ ἄρθρου τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἔχουν διάφορον σημασίαν π.χ. ὁ μέσος = ὁ εἰς τὸ μέσον εὐρισκόμενος. ὁ πᾶς ἢ ὁ ὅλος = τὸ σύνολον, ἐν τῷ συνόλῳ· οὐδ' οἱ πάντες ἄνθρωποι θύναται' ἂν διελεῖν (= τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων) Ξ. ὡσπερ τὰ τοῦ προσώπου μόρια ἔχει πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον (= πρὸς τὸ πρόσωπον ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ λαμβανόμενου) Πλ. ὁ μόνος υἱός (= ὁ μονογενὴς υἱός). (Πρβλ. Μῆν εἶδατε τὸ γούλη μου, τὸ μοναχὸ παιδί μου ;).



2. Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοὶ ἑτερόπτωτοι.

α) Εἰσαγωγή. Αἱ πτώσεις.

§ 28. Αἱ πτώσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀρχῆθεν ἦσαν ὀκτώ : ἦτοι ἡ ὀνομαστική, ἡ κλητική, ἡ αἰτιατική, ἡ γενική, ἡ ἀφαιρετική, ἡ δοτική, ἡ τοπική, ἡ ὀργανική· ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐχάθησαν ἐξ αὐτῶν αἱ τρεῖς : ἦτοι ἡ ἀφαιρετική, συγχωνευθεῖσα μετὰ τῆς γενικῆς, καὶ ἡ τοπική καὶ ἡ ὀργανική, συγχωνευθεῖσαι μετὰ τῆς δοτικῆς.

τήτα τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ : τέμνει ὀξεῖ τῷ πελέκει (= μετὰ τὸν πέλεκυν ὀξύν, καὶ ὄχι ἀμβλύν). Ὁ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐκφράζει ἰδιότητα ἐνὸς οὐσιαστικοῦ γινώσκοντιν ἢ διδῆ καὶ ὑπάρχουσαν εἰς αὐτό, καὶ δι' αὐτοῦ διαστέλλεται τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο ἀπὸ ἄλλο ὁμοειδές, τὸ ὅποιον δὲν ἔχει τὴν ἰδιότητα ταύτην : τέμνει τῷ ὀξεῖ πελέκει (= μετὰ τὸν ὀξύν πέλεκυν, καὶ ὄχι μετὰ τὴν ἀμβλύν).

1) **Ἡ ὀνομαστική** εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίς ; (= ποῖός), ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὸν φορέα τῆς ῥηματικῆς ἐννοίας, ἤτοι ἡ πτώσις τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, καθὼς καὶ ἡ πτώσις τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν ὁμοιοπτώτων προσδιορισμῶν τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου, ἡ πτώσις τῶν τίτλων ἢ ἐπιγραφῶν κ.τ.τ. **Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος** φηγῆς ἦν **Ξ. ἤγειτο Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς Θ. (Ὀμήρου) Ἰλιάς, Ὀδύσεια. ἱερὸς ὁ χῶρος τῆς Ἀοτέμιδος Ξ.**

Σημείωσις. Πολλάκις συμβαίνει νὰ χρησιμοποιηθῆται εἰς μίαν πρότασιν μὴ ὀνομαστικῆ, ἡ ὁποία συντακτικῶς δὲν εὐρίσκειται εἰς καμίαν σχέσιν μὲ τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλην λέξιν τῆς προτάσεως : **οἱ δὲ φίλοι**, ἦν τις ἐπίστανται αὐτοῖς **χολῆσθαι**, ὥστε **ἀφελείσθαι ἀπ' αὐτῶν, τί φήσομεν αὐτοῖς εἶναι** ; Ξ. Πρβλ. **Τότε ὁ ποντικός γίνηκεν ἡ καρδιά του.** (Ἀπὸ ἓνα παρακώβη). Ἡ τοιαύτη ὀνομαστικῆ λέγεται **ψυχολογικὸν ὑποκειμένον** τῆς προτάσεως, διότι ἐκφράζει τὴν ἐννοιαν, ἡ ὁποία κυριαρχεῖ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ὁμιλοῦντος καὶ τὴν ὁποίαν οὗτος τὴν παρουσιάζει ἔτσι ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοτελῆ, ὡς τὸ κύριον στοιχεῖον τῆς φράσεως, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν συντακτικὴν συμφωνίαν τῶν λέξεων.

2) **Ἡ κλητική** εἶναι ἡ πτώσις, μὲ τὴν ὁποίαν καλοῦμεν καὶ ἐν γένει προσαγορευόμενα πρόσωπα ἢ καὶ πράγματα : **δεῦρο, ὦ Σώκρατες, ὦ ἦλιε καὶ γῆ.** (Πρβλ. **Ἐδῶ Πέτρο. Μὴ μὲ μαλώνῃς. Κίσαβε**).

Σημείωσις. Πολλάκις συνδέονται κλητικὴ καὶ ὀνομαστικῆ ἢ τίθεται ὀνομαστικῆ ἀντὶ κλητικῆς : **ὦ Ἀγησίλαε καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι Ξ. ἡ Πρόκνη, ἔκβατε** (= ὦ Πρόκνη). (Πρβλ. **Γεῖά σας, χαρὰ σας, μάστοροι καὶ σεῖς οἱ μαθητάδες. Ποῦ εἶστε οἱ Μποτσαραῖοι** ;).

3) **Ἡ αἰτιατική** εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν : τίνα ; (ποῖόν) ; πόσον ; ἤτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον κατευθύνεται ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου· προσέτι δὲ ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ ἕκτασιν τόπου ἢ χρόνου : **φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ. ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα Θ. ἐνταῦθα ἔμεινε Κύρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν Ξ.**

4) **Ἡ καθαρὰ γενική** εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνοσ ; ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ (κυριολεκτικῶς καὶ μεταφορικῶς) τὴν περιοχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν

περιλαμβάνεται κάτι τι, ήτοι ή πτώσις, με την όποιαν εκφράζεται σχέσις κτήσεως ή εξαρτήσεως, τὸ ὅλον, τοῦ όποιου μέρος είναι κάτι τι, ή τὸ ὅλον, εἰς μέρος τοῦ όποιου εξαπλοῦται μία ἐνέργεια καί τριγες τῆς κεφαλῆς. Στραζοκόσας Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ὤκισε (= εἰς ἐκ τῶν Ἡρ.). Θ. σταγόνες ὕδατος. Ἔκτορος Ἀνδρομάχῃ. τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον ἄφρονες ἐγένοντο (= ἀπό τὰ κηρία) Ξ.

5) Ἡ ἀφαιρετική γενική είναι ή πτώσις, διά τῆς όποιας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν : π ὅ θ ε ν ; (ἀπό τίνας ; ἐκ τίνας ;), ήτοι ή πτώσις, ή όποιά δηλοῖ τίς ή ἀφετηρία μιᾶς πράξεως : Θέτις ἀνέδν πολιτῆς ἀλός (= ἐκ τῆς θαλάσσης). Ὀμ., Α 359. Ἡρη μειδίησαα παιδός ἐδέξατο χειρὶ κόπελλον (= παρὰ τοῦ παιδός) Ὀμ., Α 596. ἀτέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἐβδομήκοντα (= ἀπό τὰς Θήβας) Θ.

6) Ἡ καθαρά δοτική είναι ή πτώσις, διά τῆς όποιας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν : εἰς τί ν α ; διὰ τί ν α ; (γιὰ ποιόν :), ήτοι ή πτώσις, ή όποιά δηλοῖ τὸ πρόσωπον ή τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ όποῖον ἀποβλέπει ή τὸ όποῖον ἐνδιαφέρει μία πράξις ή ἐν πρᾶγμα : ή μοῖρά δίδωσαν ἀνθρώποις κακά (= εἰς τοὺς ἄνθρ.). Ἐκαστος οὐχί τῷ πατρὶ καί τῇ μητρὶ μόνον γεγένηται, ἀλλὰ καί τῇ πατρίδι (= ἔχ. μόνον γιὰ τὸν πατέρα του κλπ.). ἤλοι ταῖς θύραις (= διά τὰς θύρας, ήτοι γιὰ κάρφωμα τῶν θυρῶν).

7) Ἡ τοπική δοτική είναι ή πτώσις, διά τῆς όποιας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν : π ο ὗ : π ὅ τ ε : ήτοι ή πτώσις, ή όποιά δηλοῖ (κυριολεκτικῶς ή μεταφορικῶς) τὸν τόπον, ἐντὸς τοῦ όποιου συμβαίνει τι : Ἀχιλλεὺς εἶδε μυχῶ κλισίης (= ἐν τῷ μυχῶ) Ὀμ. πατῆρ σός αὐτόθι μῖμνι ἀγρῶ (= ἐν τῷ ἀγρῶ) Ὀμ. τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐδήμον τὴν γῆν, τῇ δὲ ὕστεραία πρὸς τὴν πόλιν προσέβαλλον Θ.

8) Ἡ ὀργανική δοτική είναι ή πτώσις, διά τῆς όποιας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν : με τί ν α : με τί ι : (με ποιόν : πῶς ;), ήτοι ή πτώσις, ή όποιά δηλοῖ τὸ πρόσωπον ή τὸ πρᾶγμα, τὸ όποῖον συν ο δ ε ῦ εἰ τὸ υποκείμενον κατὰ τινα ἐνέργειάν του (δοτική τῆς συνθεσίας) ή τὸ όποῖον χρ η σι μ ε ῦ εἰ ὡς ὀργανον αὐτοῦ διὰ τούτην (κυρίως ὀ ρ γ α ν ι κ ῆ δ ο τ ι κ ῆ) : ἐντεῦθεν Κίρως ἐξελαίνει συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι (= με τὸ στρατεῦμα) Ξ. Ναυσικᾶ ἴμασεν μᾶστιγι ἡμόνοος (= με τὴν μᾶστιγα) Ὀμ.

Σημείωσις. Ἡ ἀνάμειξις τῶν πτώσεων καὶ κατόπιν ή ἀπόλειξις μερικῶν

ἐξ αὐτῶν προῆλθεν ἀφ' ἐνός μὲν ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος τοῦ τύπου αὐτῶν (πρβλ. οἶκω δοτική—οἶκοι τοπική, οἶκω = οἶκοθεν ἀφαιρετική) ἢ τῆς σημασίας αὐτῶν (πρβλ. "Ἡθι ἐδέξατο χεῖρι κύπελλον, ἔνθα ἡ λέξις χεῖρι ἠδύνατο νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς πτώσεως τοπικῆς = εἰς τὸ χεῖρι της, καὶ ὡς πτώσεως ὀργανικῆς = μὲ τὸ χεῖρι της), ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς χρήσεως ταυτοσήμων ἐμπροθέτων (πρβλ. λέγω τινί τι καὶ λέγω πρὸς τινά τι).

β) Ἡ γενική μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 29. Ἡ γενική συναπτομένη μετὰ οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων ὡς ἑτερόπλευτος προσδιορισμὸς αὐτῶν δηλοῖ

1) ἐν δειρημένον ὄλον (γενική διααιρετική) : ἀνὴρ τοῦ δήμου "Ὀμ. (Πρβλ. ἀνθρωπος τοῦ λαοῦ). ἀπέθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλειως (= ἀπὸ τοὺς στρ.). Ἡρόδ. ὀλίγοι τῶν στρατιωτῶν. τὸ ἡμισυ τοῦ στρατοῦ. μέσον ἡμέρας Ξ.

2) τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι κάτι τι, ἢ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ : κόπη ἐλέφαντος (= λαβὴ ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν) "Ὀμ. ἄμαξα¹ σίτου (= φορτωμένη σιτάρη). "Ὀμ. ἀγέλη βοῶν (= κοπάδι ἀπὸ β.) Ξ.

3) τὸν κτήτορα (γενική κτητική) : Περικλέους οἶκος. Ἀριστομάχῃ Ἀριστοκλέους. ἱερὸς ὁ χώρος τῆς Ἀρτέμιδος (= ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἀρτ.). Ξ. οἱ κίνδυνοι τῶν ἐφρευτηκῶν ἴδιοι Δημ.

Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς κτητικῆς συνήθη εἶναι τὰ : οἰκεῖος, ἴδιος, κοινός, συγγενής, ἐταῖρος, φίλος, ἐχθρός, ξένος (τινός).

4) τὸν δεξιούργον τινός : νόμος Σόλωνος. ἔλκος ὕδρου (= ἀπὸ ὕδρον, ἦτοι ἀπὸ δάγκαμα ὕδρου) "Ὀμ.

5) ἰδιότητα, ἐπὶ ὀνομάτων, τὰ ὅποια σημαίνουν μέγεθος τι ἢ ἡλικίαν, συναπτόμενα μετ' ἀριθμητικῶν προσδιορισμῶν : δύο ἡμερῶν πλοῦς Δημ. ὀκτώ σταδίων τείχος Θ. παῖς τριῶν ἐτῶν. (Πρβλ. δέκα χρονῶν ἀγόρι).

6) τὴν ἀξίαν ἢ τὸ τίμημα : δέκα μνῶν χωρίον Ἰσαῖ. ἱερὰ (θυσία) τριῶν ταλάντων. ἡ ἀνθρωπίνῃ σοφία ὀλίγου τινὸς ἀξία ἐστίν Ξ. δόξα χρημάτων οὐκ ὠνητὴ Ἰσοκρ.

7) τὴν αἰτίαν : δίκη κλοπῆς (= διὰ κλοπῆν). ὀργὴ τῶν πραττομένων Δημ. (Πρβλ. Ἡ πίκρα τοῦ χωρισμοῦ). οὐδεις ἔνοχος λιποταξίου οὐδὲ δειλιάς.

Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας συνήθη εἶναι τὰ : αἰτίος, ὑπεύθυνος, ὑπόδικος, ὑπόλογός (τινός).

1. Παρ' Ὀμήρω ἡ λέξις φιλοῦται.

8) τὸ ὑποκειμένον ἐνεργείας τινὸς (γενικῆ ὑποκειμενική): *Θουκυδίδης ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων* Θ. (= οἱ Π. καὶ οἱ Ἀθ. ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους). (Πρβλ. εἶναι θέλημα Θεοῦ = θέλει ὁ Θεός).

9) Τὸ ἀντικείμενον ἐνεργείας τινὸς (γενικῆ ἀντικειμενική): νομὸς ἀγέλης Ξ. (πρβλ. νέμει ἀγέλην). ἡ τῶν ἐφήβων ἐπιμέλεια (πρβλ. ἐπιμελεῖται τῶν ἐφήβων). Κριτῶν ἦν Σωκράτους ὁμιλητῆς Ξ. (πρβλ. ὠμίλει Σωκράτει). Σωκράτης οὐδὲ τοῦτων ἀνήκοος ἦν (πρβλ. ἤκουσε καὶ ταῦτα).

§ 30. Ἐπίθετα μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσόμενα εἶναι πολλά, ἰδίᾳ δὲ ὅσα ἔχουν ἀντίστοιχα ἢ συνώνυμα ῥήματα συντάσσόμενα μετὰ γενικῆς. Οὕτω συνήθως

1. συντάσσονται μετὰ καθαῶς γενικῆς (§ 28,4) τὰ ἐπίθετα
α) τὰ ἐπιμελείας ἢ ἀμελείας σημαντικά: ἐπιμελής, ἀμελής, ὀλίγων ῥός τινος.

β) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά: μνήμων, ἀμνήμων, ἐπιλήσιμων τινός.

γ) τὰ ἐμπειρίας ἢ ἀπειρίας σημαντικά: ἔμπειρος, ἀπειρος, τριβίων, ἀήθης τινός. Πλ.

δ) τὰ μετοχῆς ἢ πλησμονῆς σημαντικά: μέτοχος, κοινῶς. μεστός, πλήρης τινός.

ε) τὰ φειδοῦς ἢ ἀφειδίας σημαντικά: φειδωλός, ἀφειδής τινος.

στ) τὰ ἀρχικά καὶ τὰ ἐναντία αὐτῶν κύριος, ἐγκρατής, ἀκράτωρ, ὑπήκοός τινος.

Σημείωσις. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς (ἰδίᾳ εἰς τοὺς ποιητάς) καὶ μετοχαὶ ῥημάτων, τὰ ὅποια συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς: οἰωνῶν σάφα εἰδώς. Ὁμ., α 202. διδασκόμενος πολέμοιο Ὁμ. Π, 811 (πρβλ. ἐμπειρός τινος).

II. Συντάσσονται μετὰ ἀφαιρητικῆς γενικῆς (§ 28,5) τὰ ἐπίθετα

α) τὰ χωρισμοῦ ἢ ἀπαλλαγῆς σημαντικά: μόνος (= ἀποκεχωρισμένος), ἔρημος, ἐλεύθερος, ἀγνός τινος.

β) τὰ στερήσεως σημαντικά: ἐνδεής, γυμνός, κενός, ὀρφανός τινος

γ) τὰ διαφορᾶς σημαντικά: διάφορος, ἕτερος, ἄλλος, ἀλλοτρίος τινος: ἄλλα τῶν δικαίων (=διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ δ.). Ξ.

δ) τὰ παραθετικά καὶ ὅσα ἔχουν ἔννοιαν συγκρίσεως (γενική συγκριτική) **πρότερος, ὕστερος, διπλάσιος, πολλαπλάσιός τινος: ἀξιοτεκμαρτιτερῶν τοῦ λόγου** (= ἀπὸ τὸν λόγον) **Ξ. ναυμαγία αὐτῆς μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται Θ. Ἐπύα-
ξα προτρα Κύρου εἰς Γαρσοὺς ἀφίκετο Ξ.**

Σημειώσεις. Ὅτι ἡ γενική, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσονται τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα, εἶναι ἄφαιρετική (§ 28,5), ἦτοι πτώσις, ἥτις δηλοῖ τὸ πῶθεν ὀρμᾶται τι, δεικνύει γαρῶς ἢ ἀντίστοιχος σύνταξις τῶν ἐπιθέτων τούτων εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσονται μὲ ἐμπρόθετον, ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἀπὸ καὶ αἰτιατικὴν: Ἐλευθέρος ἀπὸ βάσανα. Ὀρφανός ἀπὸ πατέρα. Λιμφορετικός ἀπὸ σένα. Ὁ Πέτρος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Παῦλον.

γ) Ἰδιαιτερά παρατηρήσεις περὶ τῆς συντάξεως τῶν παραθετικῶν.

§ 31. α) Τὸ συγκριτικόν. 1) Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρῶγμα, τὸ ὁποῖον συγκρίνεται πρὸς ἄλλο τι ὁμοειδές, καλεῖται πρῶτος ὅρος τῆς συγκρίσεως· ἐκεῖνο δέ, πρὸς τὸ ὁποῖον γίνεται σύγκρισις αὐτοῦ, καλεῖται δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως: **ὁ Ὀλυμπος ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης** ἐστὶν (Ὀλυμπος α' ὅρος τῆς συγκρίσεως — Ὀσσα β' ὅρος τῆς συγκρίσεως).

2) Ὁ α' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ποικιλοτρόπως, καθόσον οὗτος δύναται νὰ περιέχεται ἢ μόνον εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰονδήποτε ἄλλον ὅρον αὐτῆς, κύριον ἢ δευτερεύοντα: **τὴν πόλιν κατέστησαν ἰσχυροτέραν τῆς τῶν πολεμίων. προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε.**

3) Ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως

α) ὅταν μὲν εἶναι οὐσιαστικόν ἢ ἄλλη τις λέξις ἀντὶ οὐσιαστικοῦ λαμβανομένη (πρβλ. § 8), κανονικῶς μὲν ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν), σπανιώτερον δὲ διὰ τοῦ μορίου **ἦ** (= παρὰ) καὶ ὁμοιοπτώτως πρὸς τὸν α' ὅρον τῆς συγκρίσεως: **σιγή ποτ' ἐστὶν αἰρετωτέρα λόγου** (= ἀπὸ τὸν λόγον). **προσῆκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν** (= ἢ ἐτέροις, παρὰ εἰς ἄλλους) **Θ. τὸ φυλάσθαι τάγαθὰ χαλεπώτερον τοῦ κτήσασθαι ἐστὶν Δημ. Παύσατις ἐφίλει Κύρον μᾶλλον ἢ τὸν Ἄρταξέρεξην Ξ. οἱ Πέροσαι Κύρω μᾶλλον φίλοι ἦσαν ἢ βασιλεῖ Ξ.**

β) ὅταν δὲ δὲν εἶναι οὐσιαστικόν, ἀλλὰ κάποια ἄλλη λέξις ἢ φράσις, ἐκφέρεται πάντοτε διὰ τοῦ **ἦ** καὶ ὁμοιοτρόπως πρὸς τὸν α' ὅρον τῆς

συγκρίσεως : καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει. Σωκράτης παίζων οὐδὲν ἤττων ἢ σπουδάζων ἐλυσιτέλει τοῖς συνδριατοῖβουσι Ξ.

Σημείωσις. Ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται σπανίως καὶ διὰ τῆς προθέσεως ἀντί τῆς πρὸς μετὰ γενικῆς, ἢ διὰ τῆς παρὰ μετὰ αἰτιατικῆς (ὅπως συν-ηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) : μείζονα ὅστις ἀντί τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμῶς λέγω (= ἀπὸ τὴν πατρίδα του) Σοφ. μηδὲν περὶ πλείονος ποιοῦ πρὸ τοῦ δικαίου (= ἐμπρὸς εἰς τὸ δίκαιον ἀπὸ τοῦ δίκαιου) Πλ. ἡλίον ἐκλείψεις πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρῶιν χρόνον μνημονευόμενα ξινέβησαν Θ.

Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ μεγάλη δυσαναλογία μεταξὺ τῶν συγκρινομένων, ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἢ κατὰ μετὰ αἰτιατικῆς ἢ διὰ τοῦ ἢ ὥστε ἢ διὰ τοῦ ἢ ὡς μετ' ἀπαρεμφράτου : Ἄγρις ἔτιχε σεμνότερας ἢ κατ' ἀνθρωπῶνον ταφῆς Ξ. φοβούμαι μὴ τι μείζον ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι κακὸν τῆ πόλει συμβῆ Ξ.

§ 32. Ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως πολλάκις παραλείπεται, ὡς ἐννοούμενος ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἢ ἐκφέρεται βραχυλογικῶς : τὰ τῶν ἀγρίων ὄνων κοῖα ἦν παρὰπλήσια τοῖς ἐλαφείοις, ἀπαλώτερα δὲ (ἐνν. αὐτῶν) Ξ. ἢ τῆς πόλεως δύναμις ἤττων τῶν ἐναντιῶν ἐστὶν (= ἤττων τῆς δυνάμεως τῶν...) Ξ. (Πρβλ. Ὁ Πέτρος ἔχει μεγαλύτερον σπῆτι ἀπὸ τὸν Παῦλο (= ἀπὸ τοῦ σπῆτι τοῦ Παύλου).

Σημείωσις. Βραχυλογικὴν ἔκφρασιν τοῦ β' ὅρου τῆς συγκρίσεως ἀποτελοῦν καὶ αἱ γενικαὶ τοῦ ἄνωτος, τοῦ λόγου ἢ λόγου, τοῦ δέοντος, τοῦ προσήκοντος, τοῦ εἰωθέτου κ.λπ., αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν μετὰ τοῦ ἢ καὶ ἀλόκληρον πρότασιν : ἢ Κακία ἐφαίνετο λεπυότεραι καὶ ἐρυθροτέρα τοῦ ὄντος (= ἢ ὄντος ἦν, δηλ. ἀπὸ ὅ,τι πράγματι ἦτο) Ξ. ἐγένετο κορείσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου (= ἢ ὥστε δύνασθαι τῷ λόγῳ ἐξηγήσασθαι αὐτό) Θ.

§ 33. 1) Συνήθως συγκρίνονται δύο πρόσωπα ἢ πράγματα ὡς πρὸς μίαν κοινὴν ιδιότητά των καὶ δηλοῦνται ὅτι τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἔχει τὴν ιδιότητα ταύτην εἰς ἀνώτερον βαθμόν. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται σύγκρισις ὑπεροχῆς. (Ὁῦτως εἰς τὰ προηγούμενα παραδείγματα).

2) Πολλάκις γίνεται σύγκρισις δύο προσώπων ἢ πραγμάτων ὡς πρὸς τινα ιδιότητα ἀντίθετον ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν ἢ συγκρίνονται δύο ιδιότητες ἢ δύο καταστάσεις ἢ δύο ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος καὶ δηλοῦνται ἢ ὑπάρχουσα μεταξὺ αὐτῶν ἀντίθεσις. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται σύγκρισις ἀντιθέσεως : Ξενίας καὶ Πασίων κακίους εἰσὶ περὶ ἡμᾶς ἢ ἡμεῖς

περὶ ἐκείνους (=ὁ Ξ. καὶ ὁ Π. εἶναι κακὰ πρὸς ἡμᾶς καὶ ὄχι ἀγαθὰ, ὅπως ἡμεῖς πρὸς ἐκείνους) Ξ. Κ. Ἄν. 1, 4, 8. ἴθι, γέρον, μὴ μ' ἐρεθίζε, **σαώτερος ὡς κε νέηαι** (=γιὰ νὰ ἀπέλθης σῶος καὶ ὄχι βεβλάμμενος, ὅτιως θὰ συμβῆ, ἐὰν μένης καὶ μ' ἐρεθίζης) Ὀμ., Α 32. φθονέεσθα **κρέσσον ἐστὶν ἢ οἰκτιρέεσθα** (=εἶναι καλύτερον νὰ φθονῆται καὶ εὐτυχῶν παρὰ νὰ τυγχάνῃ οἴκτου δυστυχῶν, ἦτοι μεταξύ τῶν δύνει κακῶν, τοῦ φθονεῖσθαι καὶ τοῦ οἰκτιρέεσθαι, ὀλιγώτερον κακὸν καὶ ἐπομένως προτιμότερον εἶναι τὸ φθονεῖσθαι) Ἑρ. 3,52.

Σημείωσις α'. Ἐπὶ συγκρίσεων ἀντιθέσεως, ὅταν συγκρίνονται δύο ἰδιότητες ἢ καταστάσεις ἢ ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος, τὰ σχετικὰ ἐπιθέτα κανονικῶς ἐκρέονται ἀμφότερα εἰς συγκριτικὸν βαθμὸν μὲ τὸ μόριον ἢ μεταξύ αὐτῶν: **στρατιηροὶ πλείονες ἢ βελτιόνες** (=μᾶλλον πολλοὶ παρὰ καλοὶ, ἦτοι πολλοὶ, ὄχι ὁμοῦ καὶ καλοὶ) Ἄρρ. **ἐποίησα ταχύτερα ἢ σοφώτερα** (=ἐνήργησα ταχέως, ἀλλ' ὄχι σοφῶς) Ἑρῶδ.

Σημείωσις β'. Εἰς συγκρίσεις ἀντιθέσεως πολλακίς τὸ συγκριτικὸν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ θετικὸν καθ' ἑαυτὸ ἢ μετὰ τοῦ μορίου πῶς (=κάπως, ὀλίγον): **οἱ τε πρεσβύτεροι καὶ οἱ νεώτεροι** (=οἱ πρεσβῦται καὶ οἱ νέοι) Ἰσοκρ. **μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις**; (=νεόν τι) Πλ. **Κῦρος ἦν ἴσως πολυλογώτερος**. (=πολυλόγος πῶς) Ξ. **τὸ στράτευμα ἀτακτότερον ἐχώρει** (=ἀτάκτως πῶς, οὐχὶ ὅλως εὐτάκτως) Θ. (Πρβλ. **Τὸ μεγαλύτερο τὸ ψάρι τρώει τὸ μικρότερον** = τὸ μεγάλο ψάρι τρώει τὸ μικρό. **Ὁ ἀρρωστος σήμερα εἶναι καλύτερα** = κάπως καλὰ, ὄχι τόσον ἄσχημα ὅσον χθές).

§ 34. β) Τὸ ὑπερθετικόν. 1) Ἀρχῆθεν τὸ ὑπερθετικὸν εἶναι ἀπλῶς ἕτερος τύπος τοῦ συγκριτικοῦ, ἡ δὲ κυρία διαφορὰ μεταξύ αὐτῶν εἶναι ὅτι διὰ μὲν τοῦ συγκριτικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς ἓν ἢ πρὸς ἄλλα ὁμοῦ λαμβανόμενα καὶ ὡς ἐν τι θεωρούμενα (**Ἀρταξέρξης ἦν πρεσβύτερος Κύρου. χρυσὸς δὲ κρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖς**): διὰ δὲ τοῦ ὑπερθετικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς πάντα τὰ ὁμοειδῆ, ἀλλὰ νοούμενα ἐκαστον χωριστά: **Θουκυδίδης ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων ἐλπίσας ἀξιολογώτατον αὐτὸν εἶσεσθαι τῶν προγεγενημένων** (=ἀξιολογώτατον καὶ ἀξιολογώτερον ἐν συγκρίσει πρὸς ἓνα ἕκαστον τῶν προγενεστέρων) Θ.

2) Ἡ μετὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀρχῆθεν (ἀφαιρετικὴ) γενικὴ συγκριτικὴ, ὅπως καὶ ἡ γενικὴ, ἡ ὁποία συνάπτεται μετὰ τοῦ συγκριτικοῦ. Κατόπιν ὁμοῦ καταπᾶ αὕτη νὰ εἶναι γενικὴ διαιρετικὴ (§ 29,1), ἐφόσον τὸ διὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ

συγκρινόμενον εἶναι ἐν ἑκ τῶν πολλῶν ἐκείνων, πρὸς ἕκαστον τῶν ὁποίων συγκρίνεται: **Ἄθηναίων σοφώτατος Σωκράτης ἦν** (= ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἄθηναίων, εἰς τοὺς ὁποίους περιλαμβάνετο καὶ αὐτός)· πρβλ. **Κῦρος ἀγαθῶν ἰππέων κράτιστος ἦν ἰππέυς Ξ**.

Σημείωσις. Οὕτω ἐξηγεῖται ἡ σύνταξις ἐπιθέτων συγκριτικοῦ ἢ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ μετὰ γενικῆς τῆς αὐτοπαθοῦς ἀνωνομίας, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ τοῦ διαφόρου βαθμοῦ μιᾶς ιδιότητος ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἰς διάφορα χρονικὰ σημεῖα: **σοφώτερος ἑμαυτοῦ ἐγενόμην** (= παρ' ἑτι ἤμουν πρὶν καθ' ἕλρον τὸν βίον μου). **τότε σοφώτατος σαυτοῦ ἦσθα** (= σοφώτερος ἀπὸ κάθε ἄλλην περίοδον τῆς ζωῆς σου) Ξ.

3) Τὸ ὑπερθετικὸν λαμβάνεται καὶ καθ' ἑαυτὸ ἄνευ προσδιορισμοῦ κατὰ γενικὴν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς ὅτι μία ιδιότης ὑπάρχει εἰς ἕν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἰς τὸν ἀνώτατον αὐτῆς βαθμὸν: **φῦναι ὁ Κῦρος λέγεται κάλλιστος**.

Σημείωσις. Τοῦ ὑπερθετικοῦ ἡ ἔννοια πολλακίς ἐπιτείνεται διὰ τῆς προσθήκης διαφόρων λέξεων, ὡς **μάλιστα**, **ἔτι**, **ὡς**, **ἤ**, **οἶος**, **ὡς οἶόν τε**, **ἐν τοῖς**, **ἀνθρώπων**, **δὴ**: **ἐν τοῖς πρώτοις Ἄθηναῖοι τὸν σίδηρον κατέθεντο** (= πρώτοι - πρώτοι οἱ Ἄθην.) Θ. (πρβλ. **τοῦτο δοκεῖ ἐν τοῖς μεγίστοις μέγιστον εἶναι** Πλ.). **σὺ ταύτην κάλλιστ' ἀνθρώπων ἐπίστασαι** Πλ. (πρβλ. **Ὁ προστυχώτερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου**). **ὁμολογεῖται πρὸς πάντων κράτιστος δὴ γενέσθαι** Ξ. **ἀποκρίνει ὡς οἶόν τε διὰ βραχυτάτων** Πλ.

Ὁμοίως καὶ διὰ τῆς προσθήκης τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τοῦ θετικοῦ τοῦ ἐπιθέτου: **κακῶν κάκιστε**.

β) Ἡ δοτικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 35. 1) Μετὰ οὐσιαστικῶν σπανίως συνάπτεται ἑτερόπτωτος προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν. Εἶναι δὲ τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα οὐσιαστικά παράγωγα ῥημάτων ἢ ἐπιθέτων, τὰ ὁποῖα συντάσσονται μετὰ δοτικῆς: **ἡ τοῦ θεοῦ δόσις ὑμῖν** Πλ. (πρβλ. **ἔδωκεν ὑμῖν ὁ θεός**). **οὐδεμία εὐνοία ἔμοι παρ' αὐτῶν** Ξ. (πρβλ. **οὐκ εὖνοι ἔμοι εἰσιν**).

2) Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς εἶναι πολλά:

α) Μετὰ καθαρᾶς δοτικῆς (§ 28,6) συντάσσονται τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν **ὠφέλειαν** ἢ **βλάβην**, **φιλίαν** ἢ **ἐχθραν**, **εὐπειθειαν** ἢ **ὑποταγήν**, τὸ **ἀρμόζον** ἢ τὸ **πρέπον**, καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων: **ὠφέλιμος**, **βλαβερός** **τινι**—**φίλος**, **ἐχθρός**, **πολέμιος**, **ἐναντίος** **τινι**—**εὐπειθής**, **ὑπήκοός** **τινι**—**ἀρμόδιος**, **πρεπιδής**,

ἀπρεπής τινι: τύραννος ἄπας ἐχθρός ἐλευθερία καὶ νόμοις ἐναντίος Δημ.

Σημείωσις: Τὰ ἐπίθετα φίλος, ἐχθρός, πολέμιος κ.τ.τ. συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς (κτητικῆς), ἰδίᾳ ὅταν λαμβάνονται μετὰ τοῦ ἄρθρου ὡς οὐσιαστικά: οἱ φίλοι, οἱ ἐχθροί, οἱ πολέμιοι τῆς πόλεως (§ 29,3)

β) Μετὰ ὀργανικῆς δοτικῆς (§ 28,8) συντάσσονται τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, ἰσότητα ἢ συμφωνίαν, ἀκολουθίαν ἢ διαδοχὴν, προσέγγισιν ἢ μεῖξιν, καὶ πολλὰ ἐπίθετα σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως ἐν τῇ σύν. ὁ αὐτός τινι—ὅμοιος, ἀνόμοιος, παραπλήσιος, προσφερέης τινι—ἴσος, ἄνισος, ἰσόροπος, σύμφωνος, συνωδός, ὁμόγλωσσός τινι—ἀκόλουθος, διάδοχός τινι—πλησίος, γείτων, ὁμορος, συμμαχός, ἄμεικτός τινι—συγγενής, σύμφυτος, ἔμφυτος, ἐνοχός τινι: οἱ πονηροὶ ἀλλήλοισι ὅμοιοι Πλ. αἰδώς καὶ φόβος ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώποις εἰσίν.

Σημείωσις 1. Μετὰ τῶν ἐπιθέτων, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, πολλάκις ἢ δοτικῇ λαμβάνεται βραχυλογικῶς: κόμαι Χαρίτεσιν ὁμοίαι (= κόμαι ὅμοιαι ταῖς κόμαις τῶν Χαρίτων) Ὅμ (Πρβλ. § 32).

Σημείωσις 2. Ἡ μετὰ ἐπιθέτων συναπτομένη δοτικὴ σημαίνει ἐνίοτε ἀναφοράν, ἥτοι τὸ κατὰ τι: φιλοπροσήγορος τῷ τρόπῳ. ἐρρωμένεστατοι ταῖς ψυχαῖς.

γ) Ἡ αἰτιατικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 36. Ἡ αἰτιατικὴ ὡς ἐτερόπτωπος προσδιορισμὸς οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων δὲν εἶναι πολὺ συνήθης, σημαίνει δὲ αὕτη μετὰ τούτων τὸ κατὰ τι ἢ ἀναφοράν: τυφλὸς τὰ τ' ὦτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἰ Σοφ.

Συνήθεις τοιαῦται αἰτιατικαὶ μετ' οὐσιαστικῶν εἶναι (τὸ) εὖρος, (τὸ) ὕψος, (τὸν) ἀριθμὸν, (τὸ) πλῆθος, (τὸ) ὄνομα: ἀμικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμὸν, τὸ εὖρος τετάρων πλῆθρων Ξ. πόλις αὐτόθι ὀκειτο, Θάψακος ὄνομα.

δ) Αἱ πλάγιοι πτώσεις μετ' ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

§ 37. α') Γενική. 1) Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων συντάσσονται μετὰ γενικῆς.

α) ἐπιρρήματα τοπικά, χρονικά καὶ ποσοτικά: ἐνταῦθα τῆς ἡπείρου Θ. πολλαχοῦ τῆς γῆς Πλ. προὶ τῆς ἡμέρας Ἡρόδ. τηρικαῦτα

τοῦ θέρους Ἄρφ. τρίς τῆς ἡμέρας. τῶν τοιούτων ἄδην εἶχομεν
(= μέχρι χορτασμοῦ, ἤτοι ἀφθονίαν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα) Πλ. (Γενικὴ
καθ' ἅρ' αὐτὸ τοῦ ὅλου· πρβλ. § 29, 1).

β) ἐπιρρήματα τροπικά, οἶον· πῶς, ὅπως, ὡς (μετὰ τοῦ ῥήματος
ἔχω) εὖ, καλῶς, κακῶς, καὶ ἐπιρρήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἀπο-
μάκρυνσιν καὶ χωρισμόν, οἶον· ἔξω, ἐκτός, πόρρω ἢ πρόσω,
κρούφα, λάθρα (τινός): βασιλεὺς πῶς ἔχει παιδείας; (= ὡς
πρὸς τὴν παιδείαν) Πλ. (πρβλ. Πῶς εἶναι ἀπὸ ὑγείαν;). Ἡ Κέρ-
κυρα καλῶς παράπλου κείται (= ὡς πρὸς τὸν παράπλου) Θ.
(Γενικὴ ἀφαιρετικῆ, τῆς ἀφετηρίας ἢ τῆς ἀναφορᾶς· πρβλ. §
28,5 καὶ § 30, II).

Σημείωσις. Μετὰ γενικῆς ἐν γένει συντάσσονται καὶ τὰ λεγόμενα προθε-
τικὰ ἐπιρρήματα ἐντός, ἐξω, ἐγγύς, πλησίον, πόρρω ἢ πρόσω,
ἐμπροσθεν, ὑπὸσθεν, ἐκατέρωθεν, μεταξὺ, ἐναντίον κλπ.
καὶ ἐπιρρήματα παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων, τὰ ὅποια συντάσσονται μετὰ γενικῆς:
ἀξίως λόγου (πρβλ. ἀξιος λόγου), οὐκ ἀπείρως αὐτοῦ ἔχω (πρβλ. ἀπειρός
τινος).

2) Μετὰ ἐπιφωνημάτων συνάπτεται γενικὴ (ἀφαιρετικῆ), ἡ ὅποια
δηλοῖ τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος, τὸ ὅποion προκαλεῖ τὴν ἀνα-
φώνησιν: φεῦ τῆς ἀνοίας! Σοφ. αἰαὶ κακῶν! οἴμοι τέκνων Εὐρ.

§ 38. β') Δοτικῆ. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς
δραγανικῆς, § 28,8) συνήθη εἶναι τὸ ἅμα (= σύν, συγχρόνως
μέ), ὁμοῦ (= μαζί μέ), καὶ τινὰ παράγωγα ἐπιθέτων ἢ ῥημάτων,
τὰ ὅποια συντάσσονται μετὰ δοτικῆς: ἅμα τῇ ἡμέρᾳ. ταῦτα ἅμα τῷ
κακῷ καὶ αἰσχροῦ ἐστι (= ἐκτός τοῦ ὅτι εἶναι κακὰ) Πλ. ὁμοῦ τῷ
πληρῷ Ξ. ὁμοίως ἐκείνω (πρβλ. ὁμοίος τινι). συμμερόντως τοῖς
φίλοις (πρβλ. συμμέρει τοῖς φίλοις Ξ). ἐπομένως τῷ νόμῳ (πρβλ.
ἐπομαί τινι Πλ.)

§ 39. γ' Αἰτιατικῆ. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ αἰτιατικῆς
συνήθη εἶναι τὸ νῆ ἢ ναι μὰ (ἐπὶ βεβαιώσεως) καὶ τὸ μὰ ἢ οὐ μὰ
(ἐπὶ ἀρνήσεως): νῆ Δία ἢ ναι μὰ Δία, μὰ Δία ἢ οὐ μὰ Δία·
(πρβλ. μὰ τὴν Παναγία).

Σημείωσις. Ἡ παρά τὸ νή ἢ μὰ αἰτιατικῇ ἐξηγεῖται ὡς προελθοῦσα ἐκ παραλείψεως τῆς λέξεως ὀμνυμι (ἐπικαλοῦμαι μάρτυρα: νή Δία (= νή, ὀμνυμι τὸν Δία). Βλ. Ὁμ. Ψ 585. Ξεν. Κύρ. Ἄν. 6, 6, 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 40. Αἱ ἀντωνυμίαι, ἐπειδὴ ἐν γένει εἶναι λέξεις λαμβανόμεναι ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, δύναται νὰ ἀναπληροῦν εἰς μίαν πρότασιν οἰονδήποτε ὄρον αὐτῆς, ὁ ὁποῖος ἐκφέρεται διὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ (§ 8, § 9, § 21 κ.έ., § 29) ἢ ἐπιθέτου (§ 8, § 9, § 24 κ.έ.).

α) Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι καὶ ἡ ἀντωνυμία αὐτός.

§ 41. 1) Τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου ἡ μὴ ὑπάρχουσα ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ σπανία πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ αὐτῆς (σφείς) ἀναπληροῦται ὑπὸ τῆς ἀντιστοίχου ὀνομαστικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν *ὄδε, οὗτος, ἐκεῖνος*, ἢ ὑπὸ τῆς (ὀριστικῆς ἀντωνυμίας) αὐτὸς ἐπὶ ἐμφάσεως καὶ ἐκδηλώσεως σεβασμοῦ πρὸς τὸ περὶ οὗ πρόκειται πρόσωπον: *Ἐκτορος ἦδε γυνή* (ἐστὶ) "Ὁμ. οὔτε **ἡμεῖς** ἐκείνου ἔτι στρατιῶται, οὔτε **ἐκεῖνος** ἔτι ἡμῖν μισθοδότης Ξ. αὐτὸς **ἔφα** (=ἐκεῖνος, ὁ Πυθαγόρας δηλαδὴ, καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος).

2) Τῶν ἰσχυροτέρων, ἦτοι τῶν ὀρθοτονομένων τύπων τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (ἐμοῦ, ἐμοί, σοῦ, σοὶ κλπ.) χρῆσις γίνεται, ὅταν εἰς τὸν λόγον ὑπάρχη ἐμφασίς καὶ πρὸ πάντων ἀντιδιαστολή (πρβλ. § 17). "Ἄλλως κακονικῶς γίνεται χρῆσις τῶν ἐγκλινομένων τύπων (μοῦ, μοί, κλπ.): *ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες, ἦδη ὑμᾶς ἐπαινῶ· ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε, ἐμοὶ μελήσει Ξ. οὐκ ἐμοί, ἀλλὰ σοὶ ἀρέσκει ταῦτα—ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοὶ ἔλθειν Ξ.* (πρβλ. **Ἐμένα φωνάζει, ἐσένα φωνάζει—μὲ φωνάζει, σὲ φωνάζει**).

Σημείωσις. Οἱ ὀρθοτονοῦμενοι τύποι τίθενται κανονικῶς καὶ κατόπιν τῶν προθέσεων: *παρ' ἐμοῦ, παρ' ἐμοί, περὶ ἐμέ, πρὸς σέ, κλπ.* (οὐδέποτε *παρά μου κλπ.* Ἄλλὰ: *πρὸς ἐμὲ καὶ πρὸς με.*).

3) Αἱ εὐχρηστοὶ (εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς) πλάγιαι πτώσεις τῆς

προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (οἷ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς) λαμβάνονται συνήθως ἀντὶ τῶν αὐτοπαθῶν ἐπὶ ἐμμέσου ἀντανακλάσεως (βλ. κατωτέρω § 42, 2, β'): ἔλεξαν ὅτι πέμφειε σφᾶς ὁ Ἰνδῶν βασιλεὺς (=σφᾶς αὐτοῦς—αὐτοῦς) Ξ. Γενικῶς δὲ ἀντὶ τῶν πλερίων πτώσεων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου λαμβάνονται αἱ πλάγιαι πτώσεις τῆς αὐτότου, ὡς ἐπαναληπτικῆς, ἄνευ ἐμφάσεως, ἢ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος, ὅταν ὑπάρχῃ ἔμφασις: Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φηγὰς ἦν **τούτῳ** συγγενόμενος Κῦρος ἡγάσθη **τε αὐτὸν** καὶ δίδωσιν **αὐτῷ** μυρίους δαρεικοὺς (=τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει) Ξ. τὰ Κύρου οὕτως ἔχει πρὸς ἡμᾶς, ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς **ἐκείνον** Ξ.

4) Ἡ ἀντωνυμία αὐτότου

α) οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται ὡς δεικτικῆ, (ὅπως κανονικῶς λαμβάνεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν). Συναπτομένη δὲ μετὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ὡς ὀριστικῆ εἶναι κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ: **αὐτὸς Μένων** ἐβούλετο **ἵνα** παρὰ Ἀριαίων Ξ. (πρβλ. § 27, 2).

β) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου πρὸς δῆλωσιν ταυτότητος: **τὴν Ἀττικὴν ἄνθρωποι ὄκουσιν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ** (=οἱ ἴδιοι, καὶ ὄχι ἄλλοτε ἄλλοι).

γ) ὡς ὀριστικῆ λαμβάνεται καθ' ἑαυτὴν ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπὶ τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου ἄνευ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τῶν προσώπων τούτων: καὶ **αὐτὸς πολλῶν πολέμων** ἔμπειρός εἰμι (καὶ ἐγὼ αὐτός) Θ. σοφοῖς ὁμιλῶν **καὐτὸς** ἐκβήσει σοφός (=καὶ σὺ αὐτός, καὶ σὺ ὁ ἴδιος), **ἔδοξε δὲ χρῆναι αὐτούς** **τε** ἔλθειν ἐπὶ θέαν τάνδρος καὶ ἡμᾶς **συμπαλαβεῖν** (=ἡμᾶς τε αὐτούς=καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι) Πλ.

δ) κατόπιν τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς ὀνομάτων, οἷα τὰ ὀνόματα στρατηγός, πρῆσβευτής κλπ. χρησιμεύει, ἵνα ἐξαιρῇ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πρόσωπον ὡς τὸ κύριον καὶ σπουδαιότατον: **Κορινθίων στρατηγὸς ἦν Ξενοκλείδης πέμπτος αὐτός** (=πρῶτος στρατηγὸς μὲ τέσσαρας ἄλλους συστρατήγους) Θ.

β) Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμιαί.

§ 42. 1) Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμιαί οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐκφέρονται μετὰ τοῦ ἄρθρου πρβλ. **ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ** (=ἐλη-

σμόνησα τὸν ἑαυτὸν μου) Πλ. γνῶθι **σαυτὸν** (= τὸν ἑαυτὸν σου). **ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ** (= γιὰ τὸν ἑαυτὸν του φροντίζει) Ξ.

2) χρησιμοποιοῦνται

α) ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἀντὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν γένει, ὅταν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὅποῖον δηλοῦται διὰ τῆς ἀντωνυμίας καὶ διὰ τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό· (ἄ μ ε σ ο ς ἢ ε ὑ θ ε ῖ α ἀντανάκλασις) : (ἐ γ ῶ) **ἐπελαθόμην ἑμαυτοῦ** Πλ. (ὑ μ ε ῖ ς) **βλάβετε ὑμᾶς αὐτοῦς** Πλ. ὁ σοφὸς ἐν ἑαυτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν.

Σημείωσις. Συνήθως ὁμως (κατὰ τὸ δοκεῖ μοι ἢ ἐμοὶ δοκεῖ) λέγεται **δοκῶ μοι καὶ ἐμοὶ ἢ ἐμοιγε δοκῶ**, ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ **δοκῶ ἑμαυτῷ**.

Ἐνίοτε δὲ ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως : **τὸν κωμάρχην ὄχετο ἄγων Ξεοφῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας** (= πρὸς τοὺς δούλους του, δηλ. τοῦ κωμάρχου) Ξ.

β) κατὰ τὸ γ' ἴδια πρόσωπον εἰς δευτερευούσας ἢ ἀπαρεμφατικὰς ἢ μετοχικὰς προτάσεις, ἂν καὶ τὸ σημαίνονμενον δι' αὐτῶν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἶναι τὸ αὐτὸ οὐχὶ μὲ τὸ ὑποκείμενον τῆς δευτερευούσης προτάσεως ἢ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ τῆς μετοχῆς, ἀλλὰ μὲ τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως· (ἐ μ μ ε σ ο ς ἢ π λ α γ ῖ α ἀντανάκλασις) : **οἱ Κλαζομένιοι τὴν Πολίχραν ἐτείχιζον, εἴ τι δέοι σφίσιν αὐτοῖς πρὸς ἀναχώρησιν** Θ. **ὁ ἥλιος οὐκ ἐπιτρέπει τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς ὄραν** Ξ. **πολλοὶ ἀντέλεγον, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους** Ξ.

Πολλάκις ὅμως ἐπὶ τῆς ἐμμέσου ἀντανάκλασεως χρησιμοποιεῖται ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου, κατὰ τὰς εὐχρηστοὺς πτώσεις αὐτῆς (οἱ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς, § 41,3), συνθέςτερον δὲ αἰ πλάγια πτώσεις τῆς (ἐπαναληπτικῆς) ἀντωνυμίας α ὑ τ ὄ ς , ὅταν ὁ λόγος νοητῆται ἐκφερόμενος ὡς ἀπὸ τοῦ διηγουμένου προσώπου (ἦτοι τοῦ συγγραφέως) καὶ οὐχὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως : **λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν νικήσας ἐρῶζοντά οἱ περὶ σοφίας** (= αὐτῷ) Ξ. **οἱ φυγάδες ἐδέοντο Κερκυραίων σφᾶς κατάγειν** (= αὐτούς) Θ. **λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρον ἐπιδειξαι τὸ στρατεύμα αὐτῇ** Ξ.

Σημείωσις. Ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου λαμβάνεται ἐνίοτε

καί εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἀντὶ τῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου : *δεῖ ἡμᾶς ἐρέσθαι ἑαυτοὺς* (= ἡμᾶς αὐτοὺς) Πλ. (ὕμεῖς) *ἀποφαίνετε σκαιοτάτους ἑαυτοὺς* (= ὑμᾶς αὐτοὺς) Λυσ.

Ἡ χρῆσις αὕτη ἐπεκράτησε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω προῆλθον αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι τῆς νέας γλῶσσης, τὸν *ἑαυτόν μου*, τὸν *ἑαυτόν σου*, τὸν *ἑαυτόν του* κλπ.

γ) Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι.

§ 43. Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι (ἀλλήλων, ἀλλήλους κλπ.) ἐκφέρονται πάντοτε (ὅπως καὶ αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι) ἄνευ ἄρθρου : *ἀγαπᾶτε ἀλλήλους* (= ὁ ἕνας τὸν ἄλλον). *βασιλεία καὶ τυραννίς διαφέρουσι ἀλλήλων*.

Σημείωσις. Πολλάκις ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας γίνεται χρῆσις τῆς αὐτοπαθοῦς (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν) : *διαλύσασθε τὰς πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ἐχθρας* (= τὰς πρὸς ἀλλήλους) Ἰσοκρ. *ἀπίστως ἔχουσι πρὸς ἑαυτοὺς οἱ Ἕλληνες* (= πρὸς ἀλλήλους) Δημ.

δ) Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμῖαι.

§ 44. 1) Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμῖαι

1) λαμβάνονται, ὅπως τὰ ἐπίθετα ἐν γένει, μετὰ τοῦ ἄρθρου ἢ ἄνευ αὐτοῦ : ὁ ἐμὸς φίλος—ἐμὸς φίλος, οἱ ὑμέτεροι στρατιῶται—ὕμετεροι στρατιῶται κλπ. (πρβλ. ὁ ἰδικὸς μου φίλος—ἰδικὸς μου φίλος κλπ.).

2) Χρησιμοποιοῦνται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ τῆς γενικῆς (κτητικῆς) τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (μοῦ, σοῦ, ἡμῶν, κλπ., § 29,3), ὅταν ἡ σχέσηις τῆς κτήσεως ἐκφράζεται μετ' ἐμφάσεως ἢ δὲν ὑπάρχῃ μὲν ἔμφασις, ὑπάρχῃ ὅμως ταυτότητι τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον δηλοῦται διὰ τῆς ἀντωνυμίας : *ἔρχεται ὁ ἐμὸς φίλος* (= ὁ ἰδικὸς μου φίλος), *ὁ σὸς φίλος* (= ὁ ἰδικὸς σου φίλος), *ὁ ἡμέτερος πατήρ* (= ὁ ἰδικὸς μας πατήρ) κλπ.—(ἐγὼ) *στέργω τὸν ἐμὸν φίλον* (= τὸν φίλον μου), (ὕμεῖς) *στέργετε τὸν ὑμέτερον φίλον* (= τὸν φίλον σας) κλπ.

Σημείωσις 1. Ἡ ἀρχῆθεν κανονικῶς ἐσχηματισμένη κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου ἐός, -ή, -ὸν (πρβλ. ἐμὸς, -ή, -ὸν κλπ.) εἶναι ὅλως ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιεῖται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτοῦ, αὐτῆς κλπ.), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἡ γενικὴ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας (οὗτος ἢ ἐκεῖνος) : *ἔρχεται ὁ φίλος αὐτοῦ* (= ὁ φίλος του) —*ὁ τούτου φίλος* (= ὁ ἰδικὸς του φίλος).

Ὁμοίως ἡ ἀντωνυμία σφέτερος εἶναι σπανία, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιοῦνται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτῶν), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἢ γενικῆ τῆς δευτικῆς ἀντωνυμίας (τοῦτων ἢ ἐκείνων) : ἔρχεται ὁ φίλος αὐτῶν (= ὁ φίλος των) — ὁ τούτων φίλος (= ὁ ἰδικός των φίλος) κλπ.

Σημείωσις 2. Ὅταν ὑπάρχῃ ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον δηλοῦται διὰ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, τότε ἐπὶ ἐμφάσεως χρησιμοποιοῦται ἀντὶ μὲν τοῦ ἐμός, σός, ἢ τῆς γενικῆς τούτου ἢ ἐκείνου, ἢ γενικῆ τῆς ἀντιστοίχου αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (ἐμαυτοῦ, σαυτοῦ, ἐαυτοῦ), ἀντὶ δὲ τῶν ἀπλῶν ἡμέτερος, ὑμέτερος, ἢ τῆς γενικῆς τούτων ἢ ἐκείνων, χρησιμοποιοῦται τὸ ἡμέτερος αὐτῶν, ὑμέτερος αὐτῶν καὶ ἢ γενικῆ ἐαυτῶν (πρβλ. § 22, Σημ.) : (ἐγὼ) στέργω τὸν ἐμαυτοῦ φίλον (= τὸν ἰδικόν μου φίλον). (ὑμεῖς) στέργετε τὸν ὑμέτερον αὐτῶν φίλον (= τὸν ἰδικόν σας φίλον). (οὗτοι) στέργουσι τοὺς ἐαυτῶν φίλους (= τοὺς ἰδικούς των φίλους), κλπ.

ε) Αἱ δευτικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 45. Ἐκ τῶν δευτικῶν ἀντωνυμιῶν ὁ δε, οὔτος, ἐκεῖνος,

1) ἐπὶ αἰσθητῆς δείξεως, (ἦτοι ὅταν κανεὶς τὰς χρησιμοποιῆ δεικνύων συγχρόνως μὲ τὴν χεῖρα ἢ μὲ τὸ βλέμμα)

α) τῆς ὁ δε γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἐντελῶς πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς καὶ συνήθως νοοῦνται ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενὴν σχέσιν πρὸς αὐτόν : Πλάτων ὁ δε (= ἐτούτος ἐδῶ ὁ Πλ.). ἦ δε ἡ ἡμέρα (= ἐτούτη, ἦτοι ἡ σημερινὴ ἡμέρα) Θ.

Οὕτω πολλάκις ἡ ὁ δε λαμβάνεται ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἐγὼ ἢ ἀντὶ τῆς κτητικῆς ἐμός μετὰ δείξεως : ξὺν τῆδε ἀδελφῇ (= ξὺν ἐμοὶ τῇ σῇ ἀδελφῇ) Σοφ. σκήπτρον τυπεὶς ἐκ τῆσδε χειρὸς (ἐκ τῆσδε τῆς ἐμῆς χειρὸς) Σοφ.

β) τῆς οὔτος (= ἐτούτος, αὐτός) γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι μὲν πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς, νοοῦνται ὁμῶς ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενοτέραν σχέσιν μὲ τὸν ἀκούοντα : οὗτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει (= αὐτοί, οἱ συστρατιῶταί σου) Ξ.

Οὕτω ἡ οὔτος λαμβάνεται καὶ ὡς κλητικὴ τῆς τὸ μετὰ δείξεως : οὔτος, τί ποιεῖς; (ἔ ! σὺ αὐτοῦ) Ἄρφ.

γ) τῆς ἐκεῖνος χρῆσις γίνεται, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων μακρὰν εὐρισκομένων τοπικῶς ἢ

χρονικῶς : **νῆες ἐκεῖναι** (= πλοῖα ἐκεῖ πέρα) Θ. **ἐκεῖνης τῆς νυκτός οὐδεις ἐκοιμήθη** Ξ.

2) **ἐπὶ νοητῆς δειξέως**, (ἦτοι ὅταν ὀλέγων νοερῶς δεικνῆται, τὸ ὅποῖον ἔχει ἤδη λεχθῆ ἢ μέλλει νὰ λεχθῆ), ἡ μὲν οὗτος συνήθως ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, ἡ δὲ ὀδε εἰς τὰ ἀμέσως ἐπόμενα : **ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε** (= αὐτὰ λές ἐσὺ, ἀπὸ ἡμᾶς... τὰ ἐξῆς) Ξ.

Πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐπὶ νοητῆς δειξέως καὶ ἡ ἐκεῖνος μετὰ τινος ἐμφάσεως ἀντὶ τῆς οὗτος ἢ τῆς ὀδε : **Χειρίσοφος μὲν ἀνέβαινε καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ** (= οἱ σὺν τούτῳ—οἱ σὺν αὐτῷ) Ξ. **ἐκεῖνο κερδαίνειν ἠγγείται, τὴν ἡδονὴν** Πλ. (§ 21, 2).

§ 46. Αἱ ἀντωνυμίαι τοιοῦσδε, τοσόσδε (καὶ τηλικόσδε διαφέρουν κατὰ τὴν χρῆσιν ἀπὸ τὰς ταυτοσήμους ἀντωνυμίας τοιοῦτος, τοσοῦτος (καὶ τηλικοῦτος), ὅ,τι διαφέρει ἡ ὀδε ἀπὸ τὴν οὗτος : ὁ Κύρος ἀκούσας τοῦ Γωβρῶου **τοιαῦτα τοιάδε πρὸς αὐτὸν ἔλεξε** Ξ. (πρβλ. ἀκούσας **ταῦτα τάδε εἶπε**).

§ 47. Πολλάκις γίνεται χρῆσις τῆς ἀντωνυμίας οὗτος (ἢ σπανίως τῆς ἐκεῖνος), ἀπλῶς ἵνα ἐπαναληφθῆ μετ' ἐμφάσεως κάτι τι προλεχθέν : ὁ τὸ σπέρμα παρασχών, οὗτος τῶν φύνταν κακῶν αἰτίας Ἄημ. (πρβλ. τῆς θάλασσας τὰ κύματα αὐτὰ μόν' τὸν ρωτούσαν).

Πολλάκις δὲ τότε προτάσσεται τῆς ἀντωνυμίας οὗτος καὶ ὁ συνδεσμος καί, ὅταν μετ' αὐτῆς προστίθεται καὶ προσδιορισμὸς τις τοῦ προλεχθέντος ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς, ὁ ὅποῖος ἐξαιρεται ὡς δηλῶν κάτι τι σπουδαῖον : **ἀπόραν ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων, καὶ τούτων πονηρῶν, οὕτω πράττειν** (= καὶ μάλιστα πονηρῶν) Ξ. **ξένους προσήκει σοι πολλοὺς δέχεσθαι, καὶ τούτους μεγαλοπρεπῶς** Ξ. (πρβλ. **λέγοι μοῦ 'φρυγαν κι ἐκεῖνοι λαβωμένοι**).

Συχνότατα δὲ ἐπαναλαμβάνεται ἐξαιρομένη μία ῥηματικὴ ἔννοια διὰ τοῦ καὶ ταῦτα : **Μένωνας δὲ οὐκ ἐζήτει, καὶ ταῦτα παρ' Ἀριάλου ὃν τοῦ Μένωνος ξένου** (= καὶ δὲν τὸν ἐζήτει, ἐνῶ μάλιστα...) Ξ. **οὐ ταῦτ' ἡμῖν δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων** (= καὶ μάλιστα ἐνῶ πρόκειται περὶ κλπ.) Πλ.

στ') Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 48. 1) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τις σημαίνει ὅ,τι ἡ ἀντωνυ-

μία ποιός εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, λαμβάνεται δὲ (ὅπως καὶ ἡ ποιός ἢ οὐσιαστικῶς ἢ ἐπιθετικῶς : *τίς ἀγορεύει βούλεται ; τίνος τέχνη Γοργίας ἐπιστήμων ἐστίν ;* Πλ.

2) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία ποιός σημαίνει ποιός λογής τῆ λογής ; ἤτοι αὐτῆς γίνεται ἐρώτησις *περὶ τοῦ ποιοῦ* ἐνὸς προσώπου ἢ ἐνὸς πράγματος· ἐπομένως λαμβάνεται αὕτη πάντοτε ἐπιθετικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν : *ποιόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων ;* "Ομ. (*πρβλ. οὐδεις ἤρώτα ποία τις εἶη ἡ Γοργίου τέχνη, ἀλλὰ τίς ;* Πλ.).

Σπανίως δὲ λαμβάνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἡ ποιός ἀντὶ τῆς τίς ἐπιθετικῶς : *ποιούς λόγους οὐκ ἀηλώσαμεν ;* (= τίνος λόγους) Ἰσοκρ.

Σημείωσις. Οὕτω σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ποιός (ποιός ;) ἐπεκράτησε, ἡ δὲ τίς ἐξηφανίσθη (πλὴν τῶν τύπων τίνος καὶ τί· πρβλ. *τίνος εἶναι αὐτὸ τὸ σπῆτι ; τί τρώγει ;*)

§ 49. 1) Πολλάκις κατόπιν μὲν τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας τίς ἀκολουθεῖ τὸ ἀόριστον ἐπίρρημα ποτέ (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄραγε ἢ τάχα), κατόπιν δὲ τῶν ἀντωνυμιῶν ποιός καὶ πόσος ἢ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ σάν), οὕτω δὲ δηλοῦται μεγαλύτερον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐρωτῶντος περὶ τοῦ ἐρωτωμένου ἢ ἐκπληξίς αὐτοῦ περὶ τούτου : *τί ποτε σύ, ὦ παῖ, τῷ Σάκῃ οὕτω πολεμεῖς ;* (= γιὰτί ἄραγε, γιὰτί τάχα ;) Ξ. *τίσι ποτέ λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους ;* (= μὲ ποίους ἄραγε λόγους ;) Ξ. *ποιοῦ τίνος γένους ἐστίν ὁ Μιθριδάτης ;* (= σάν ἀπὸ τί λογῆς σόι ;) Ξ. *Πόσαι τινές εἰσι αἱ πρόσοδοι τῇ πόλει ;* (= σάν πόσες, πόσες περίπου ;) Ξ.

2) Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι πολλάκις συνεχέρονται μετὰ δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ αὐτῶν βραχυλογικῶς : *Ἀγγελίαν φέρω χαλεπήν. Τίνα ταύτην ;* (= τίς ἐστίν ἡ ἀγγελία αὕτη, ἣν φέρεις ;) Πλ.

§ 50. 1) Πολλάκις εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν συνεχέρονται δύο ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι ἀσυνδέτως : *τίνας οὖν ὑπὸ τίνων εὐρομεν ἂν μείζω εὐεργετημένους ἢ παῖδας ὑπὸ γονέων ;* Ξ.

2) Πολλάκις τίθεται ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία καὶ εἰς δευτερεύουσαν πρότασιν ἐκφερομένη ἐρωτηματικῶς κατόπιν ἄλλης ἐρωτηματικῆς προτάσεως ἀνεξαρτήτου : *πότε ἂ χρὴ πράξετε ; ἐπειδὴν τί γίνηται ;* Δημ.

Σημειώσεις. Οὕτω παρήχθησαν αἱ ἑλλειπτικαὶ ἐκφράσεις ὅτι τί; (ἐν. γίνεται) = (γὰρ ποῖον λόγον;) καὶ ἵνα τί; ἢ ὡς τί; (ἐν. γένηται = μὲ ποῖον σκοπὸν;): ἔτι καὶ τοῦτο αὐτῷ προσθήσετε; ὅτι τί; ἵνα τί ταῦτα λέγεις; Πλ. ὡς τι δὴ φεύγεις; Εὐρ.

3) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία πολλάκις τίθεται εἰς τὸ τέλος τῆς ἐρωτηματικῆς προτάσεως πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν: τρέφεται δὲ ψυχὴ τίνοι; Πλ.

ζ) Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμιαί.

§ 51. 1) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς (= ἓνας, κάποιος, κανεὶς) εἶτε ὡς οὐσιαστικὸν εἶτε ὡς ἐπιθέτον κανονικῶς λαμβάνεται εἰς καταφατικὰς προτάσεις: ἴτω τις ἐφ' ὕδωρ (= ἅς πάῃ ἓνας ἢ κάποιος) Ξ. ποῖ τις φύγη; (= ποῦ νὰ... κανεὶς) Σοφ. καὶ τις θεὸς ἠγεμόνευεν (= κάποιος θεὸς) Ὅμ.

Εἰς ἀποφατικὰς δὲ προτάσεις ἀντὶ τῆς ἀόριστου τίς λαμβάνεται κανονικῶς ἡ ἀντίστοιχος αὐτῆς ἀντωνυμία οὐδ εἰς (= κανεὶς, κανεὶς δὲν—ἐὰν ἢ πρότασις εἶναι κρίσεως) ἢ μηδεῖς (= κανεὶς, κανεὶς νὰ μὴ—ἐὰν ἢ πρότασις εἶναι ἐπιθυμίας): οὐδεὶς ἦλθεν Ξ. οὐδ' ἄλλος ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδὲν (= κανεὶς τίποτε) Ξ. μηδεὶς ἰδέτω (= κανεὶς νὰ μὴ ἰδῆ) Ξ. μὴ θῆσθε νόμον μηδένα. Δημ.

2) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, τί

α) λαμβάνεται καὶ ὡς κατηγορούμενον, καὶ τότε σημαίνει κάποιος ἀξιόλογος ἢ σπουδαῖος, κάτι, κάτι τι: ἠὔχεις τις εἶναι (πρβλ. θαρρεῖ πὺς κάτι εἶναι κι αὐτός).

Τοιαύτην σημασίαν ἔχει τὸ ἀόριστον τί καὶ εἰς τὰς φράσεις λέγειν τι, ποιεῖν τι, κλπ. ἄρ' οἴεσθέ τι ποιεῖν οὐδὲν ποιοῦντες; (= κάτι τι ἄξιον λόγου) Πλ.

β) συνάπτεται καὶ μετὰ ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ἀριθμητικῶν ἢ ἐπιρρημάτων, καὶ ἄλλοτε μὲν ἐνισχύει, ἄλλοτε δὲ μετριάζει τὴν ἔννοιαν αὐτῶν (= κάποιον ἀρκετὰ, πολὺ, ἐξαιρετικά... ἢ = κάπως, κάπου, περίπου, σάν...): δεινὴ τις δύναμις (= κάποιον πολὺ ἰσχυρά...) Ξ. ὀλίγοι τινές (= κάποιον ἀρκετὰ ὀλίγοι) Θ. ὅσος τις χρυσός (= πόσον πολὺς χρυσός) Ὅμ. ἡμέρας ἑβδομήκοντά τινας (= κάπου 70, γαμμιά ἑβδομηνταριά) Θ. διαφερόντως τι ἀδικούμεθα (= κάπως ὑπερβολικά) Θ.

Σημειώσεις. Ἡ ἀντωνυμία τίς (ὅπως καὶ ἡ κανεὶς εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) λαμβάνεται πολλάκις μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἕκαστος, ὁ καθένας

τούτο τις ἴστω (= ἄς ξέρη καθένας) Σοφ. (πρβλ. *εὐκόλα μπαίνει κανείς στη φυλακή, μά δύσκολα βγαίνει*). Ἐπί τῆς τοιαύτης χρήσεως δύναται νά συνάπτεται μετὰ τῆς ἀορίστου τῖς καί τὸ ἐπίθετον πᾶς ἢ ἡ ἀντωνυμία ἕκαστος: πᾶς τις Ἡρόδ. Ἐκαστός τις Ξ.

Ἡ φράσις ἢ τις ἢ οὐδεὶς = σχεδὸν κανείς· ἢ δὲ φράσις ἢ πῆ οὐδὲν = σχεδὸν τίποτε.

3) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἄλλος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν πολ-
λάκις λαμβάνεται πλεοναστικῶς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐνὸς οὐ-
σιαστικοῦ, τὸ ὅποιον κυρίως εἶναι ἐπεξηγήσις τῆς ἀντωνυμίας ἄλλος.
Δύναται δὲ νά ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τότε τὸ ἄλλος διὰ
τοῦ ἐξ ἄλλου, ἐκ τὸς τούτου, προσέτι κ.τ.τ.: αὐτὸς
Ἵθυσσεὺς *τέρπετο καὶ ἄλλοι Φαίηκες* (= καθὼς καὶ οἱ Φ. ἀπὸ τοῦ
ἄλλο μέρος) Ὁμ. *ἀπέθησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ἄλλης
ἀργίας* (= καὶ ἐκ τὸς τούτου καὶ ἐκ τῆς ἀνεργίας) Θ.

4) Αἱ ἀντωνυμιαὶ ἕκαστος, ἐκάτερος, ἕτερος, οὐδέτε-
ρος (μηδέτερος), πότερος, οὐδεὶς (μηδεὶς) λαμβάνονται
καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ὁμάδων τινῶν
(οἶον ἐθνῶν, φυλῶν, φατριῶν, στρατευμάτων κ.τ.τ.): *πόλεις τάσδε
ἐκίτεροι ξυμμάχους εἶχον* (δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι ἀπ' ἐνὸς καὶ οἱ Πελο-
ποννήσιοι ἀπ' ἐτέρου) Θ. *ὅστις μηδετέροις ἀρέσκει, τούτον τίποτε
καὶ καλέσαι χρῆ;* (δηλ. οὔτε τοῖς δημοκρατικοῖς οὔτε τοῖς ὀλιγαρ-
χικοῖς) Ξ.

η) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμιαί.

§ 52. 1) Κανονικῶς ἢ μὲν δς (ἢ, δ) καὶ αἱ ἄλλαι ἀπλαῖ ἀναφο-
ρικαὶ ἀντωνυμιαὶ οἶος, ὅσος, ἢ λίκος, ἀναφέρονται εἰς ἓν ὠρι-
σμένον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, ἢ δὲ ὅστις καὶ αἱ λοιπαὶ σύνθετοι ἀνα-
φορικαὶ ἀντωνυμιαὶ (ὀπότερος, ὀποῖος, ὀπόσος, ὀπηλίκος,
ὀποδαπὸς) ἀναφέρονται εἰς κάτι γενικὸν καὶ ἀόριστον: Ἔστι Δίχης
ὀφθαλμός, δς τὰ πάνθ' ὀρᾷ—μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει
(= πᾶς ἄνθρωπος, ὅστις).

Σημείωσις α'. Οὐχ ἦπτον λαμβάνεται ἐνίοτε ἢ ὅστις ἀντὶ τῆς ὅς:
καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου βωμόν, *ὅστις τῖν ἔξω τῆς πόλεώς ἐστιν, ἰδρύσαν-
το* Θ.

Ἡ δὲ χρῆσις αὕτη ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω μετὰ ταῦτα ἐπεκράτησεν
ἢ ὅστις ἀντὶ τῆς ὅς.

Σημείωσις β'. Ἐνίοτε χρησιμοποιεῖται ἀναφορικὸν ἐπίρρημα (ἐνθα,

ἦ, ὅπου, ὅθεν, οἷ) ἀντί τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὅς μετὰ τινος προθέσεως: ἤλασεν εἰς Ἱερουσόλυμα, πόλιν τῆς Κιλικίας, ἐνθα ἦν τὰ Σουλεϊμάνιο βασιλεία (= ἐν ἦ) Ξ. δῶμα Πελοπιδῶν τόδε, ὅθεν σε ἤρξαμαι (= ἐξ οὗ) Σοφ. ἐκ Λακεδαιμόνων, οἵπερ πλειστάκις ἀφίξει (= εἰς ἤνπερ) Πλ.

Καί ἡ συντακτικὴ χρῆσις αὕτη σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀναφορικοῦ ἐπιρρήματος ὅπου καὶ οὕτω κανονικῶς λαμβάνεται νῦν τὸ ὅπου (ὀπού, πού) ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν (ὅς, ὅστις, ὁ ὅποιος): τὸν ὁρόμον, ὅπου πέρασα, δὲν τὸν ξαναδιαβαίνω (= τὸν ὁποῖον). νὰ βγοῦν τὰ κλεφτοκάραβα, πού ἔχουν τοὺς κλέφτες μέσα (= τὰ ὁποῖα).

Σημεῖωσις γ'. Λέγεται πολλάκις ἀναλυτικώτερα καὶ περιγραφικώτερα ἔστιν ὅς ἢ ἔστιν ὅστις (ἔστι τις ὅς ἢ ἔστι τις ὅστις) ἀντί τῆς ἀπλῆς ἀόριστου ἀντωνυμίας τίς: ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη (= κάποιος) Ξ. οὐκ ἔστιν ἦτις τοῦτ' ἄν ἐτλη Εὐρ. Σχηματίζεται δὲ ἡ φράσις αὕτη καὶ κατὰ τὰς πλαγίας πτώσεις, καὶ μάλιστα καὶ πληθυντικῶς, ὡς ἐξῆς: εἰσὶν οἷ ἢ ἔστιν οἷ (= ἐνιοί), ἔστιν ὧν (= ἐνίων), ἔστιν οἷς (= ἐνίοις), ἔστιν οὓς (= ἐνίοις): ἔστιν ὧν καὶ κριτὴν καθήμενον ἔλαιον Ξ. ἔστιν οἷ καὶ Ξενοφῶντα προυβάλλοντο πρεσβευτὴν Ξ. πλὴν Ἰώνων καὶ Ἀχαιῶν καὶ ἔστιν ὧν ἄλλων ἐθνῶν (= καὶ ἄλλων τινῶν) Θ. Ὅμοίως παρήχθη καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἐνιοί, ἐνιαί, ἐνια, ἐκ τοῦ ἐνι (= ἔστι) καὶ τοῦ οἷ, αἷ, ἄ. πρβλ. καὶ τὸ ἐπίρρημα ἐνιοτε = ἐνι ὅτε, ἦτοι ἔστιν ὅτε.

Ὅμοίως δὲ ἀντί τοῦ οὐδεὶς οὐ λέγεται πολλάκις μετὰ μεγαλυτέρας ἐμφάσεως οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ ἢ οὐδεὶς (ἔστιν) ὅστις οὐ (= πᾶς τις): οὐδενὶ ὄτω οὐκ ἀπεκρίνετο (= παντὶ ἀπ.) Πλ.

2) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία οἷος (= τέτοιος πού) συχνότατα χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς στερεοτύπους φράσεις οἷός εἰμι ἢ οἷός τέ εἰμι μετ' ἀπαρεμφάτου. Καὶ ἡ μὲν φράσις οἷός εἰμι σημαίνει εἰμαι τέτοιος ἄνθρωπος πού (νά), εἰμαι πρόθυμος ἢ ἔτοιμος (νά): Ἀγησίλαος ἦκιστα ἦν οἷος μεγαλῆγορεῖν Ξ. Μειδυλίδης ἠγανάκτη καὶ οἷος ἦν ἐπεξίενα Λεωκράτει Δημ.

Ἡ δὲ φράσις οἷός τέ εἰμι (ἦ οἷός τέ εἰμι) σημαίνει εἰμαι εἰς θέσιν, δύνάμας: Ἀλκιβιάδης οἷός τε ἦν σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν Ξ.

Συνηθεστάτη εἶναι ἡ φράσις οἷόν τέ ἐστι μετ' ἀπαρεμφάτου (= εἶναι δυνατόν νά).

3) α) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι οἷος, ὅσος, ἡλίχος, πολλάκις λαμβάνονται εἰς ἀναφωνήσεις ἐπιφωνηματικῶς: οἷα ποιεῖς, ὦ ἔταϊρε! (= τί πράγματα εἶναι αὐτὰ πού) Πλ. ὅσην ἔχεις τὴν δύναμιν! (= πόσον μεγάλην) Ἀρρ.

β) Αί σύνθετοι αναφορικά άντωνυμια *ὄστις, ὁ ποῖος, ὁ πόσος, ὁ πηλίκος*, πολλακίς λαμβάνονται ἀντί τῶν ἀντιστοίχων ἐρωτηματικῶν άντωνυμιῶν (*τίς, ποῖος, πόσος, πηλίκος*) καί δι' αὐτῶν δίδεται ἀπάντησις εἰς γενομένην ἐρώτησιν ἢ εἰσάγεται πλαγία ἐρώτησις: ἀλλά *τίς γάρ εἶ;*; *"ὄστις; πολίτης χρηστός* (= 'Ερωτᾶς *ὄστις* εἰμί; = *ποῖος* εἶμαι;) 'Αρφ. *Οὔτος, τί ποιεῖς;* *"Ο, τι ποιῶ;* (= 'Ερωτᾶς *ὄ, τι ποιῶ;* = *τί κάνω;*) 'Αρφ.

4) Αί αναφορικά άντωνυμια ἀναφέρονται πολλακίς εἰς τήν σύστοιχον αὐτῶν δεικτικὴν άντωνυμίαν ὑπάρχουσαν ἢ νοουμένην ἐξωθεν, ἥτοι ἢ ὄς ἀναφέρεται εἰς τήν *οὔτος, ἡ οἷος* καί *ποῖος* εἰς τήν *τοιοῦσδε* καί *τοιοῦτος*, καί ἢ ἡλίκος καί ὀπηλίκος εἰς τήν *τηλικόσδε* καί *τηλικοῦτος*: *οἱ ἄνθρωποι τούτοις μάλιστα ἐθέλουσι πείθεσθαι, οὓς ἂν ἠγῶνται βελτίστους εἶναι* Ξ. *ὄν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν ἀποθνήσκει νέος* (οὔτος ὄν). *σίτω τοσοῦτω ἐχρητο Σωκράτης, ὄσον ἠδέως ἤσθιε* Ξ. (πρβλ. *ὄσους θὰ κόψη τὸ σπαθί, τόσους θενὰ σκοτώσω*).

Σημείωσις. Δύναται ὅμως εἰς ὄνομα ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους ἢ εἰς ὀλόκληρον πρότασιν νὰ ἀναφέρεται τὸ οὐδέτερον *ὄ*, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μετὰ τήν γενικὴν σημασίαν *χρημα ὄ, πρᾶγμα ὄ* (=πρᾶγμα πού, κάτι πού): *τυραννία θεράς, ὄ πλήθει χρημάτων ὄ' ἀλλίσκεται* Σοφ. *Δρακουλίδας ἐστάθη τήν ἀσπίδα ἔχων, ὄ δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπουδαίοις* (= τὸ σταθῆναι τινα ἔχοντα τήν ἀσπίδα) Ξ. (πρβλ. § 14, α'.)

5) Ἡ αναφορικὴ άντωνυμία κανονικῶς συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὄνομα ἢ τήν δεικτικὴν άντωνυμίαν, εἰς τήν ὀποῖαν ἀναφέρεται κατὰ γένος καί ἀριθμόν, ἢ δὲ πτωσίς αὐτῆς κανονίζεται εἰς τήν σύνταξιν τῆς προτάσεως, εἰς τήν ὀποῖαν εὐρίσκεται. (Βλ. τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα).

'Αλλά πολλακίς ἢ αναφορικὴ άντωνυμία, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τεθῆ εἰς πτωσίαν αἰτιατικὴν, τίθεται εἰς πτωσίαν γενικὴν ἢ δοτικὴν, διότι ἢ πτωσίς τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς άντωνυμίας, εἰς τήν ὀποῖαν αὐτὴ ἀναφέρεται, εἶναι γενικὴ ἢ δοτικὴ. ("Ἐλξίς τοῦ αναφορικοῦ).

Τότε δέ, ἐάν μὲν ἢ αναφορικὴ άντωνυμία ἀναφέρεται εἰς κάποιαν δεικτικὴν άντωνυμίαν, ἢ δεικτικὴ αὐτὴ άντωνυμία κανονικῶς παραλείπεται: ἐάν δὲ ἀναφέρεται εἰς ἓν ὄνομα οὐσιαστικόν, τοῦτο συνήθως λαμβάνει θέσιν μετὰ τήν αναφορικὴν άντωνυμίαν εἰς τὸ τέλος τῆς αναφορικῆς προτάσεως, ἄνευ ἄρθρου: *οἱ χρηματοδοὶ ἴσασιν οὐδὲν ὄν λέγουσι* (=οὐδὲν τοῦτων. ἄ) Πλ. *ὄπως ἔσεσθε ἄξιοι τῆς ἐλευθε-*

ρίας, ἥς κέκτησθε (= τῆς ἐλευθερίας, ἦν) Ξ. σὺν τοῖς θησαυροῖς, οἷς ὁ πατὴρ κατέλιπε (= σὺν τοῖς θησαυροῖς, οὖς) Ξ. τούτους ἀρχοντας ἐποίει, ἥς κατεστρέφετο χώρας (= τῆς χώρας, ἦν) Ξ. ἐπορεύετο σὺν ἧ εἶχε δυνάμει (= σὺν τῇ δυνάμει, ἦν εἶχε) Ξ. Πρβλ. Πῶς ἀγαπῶ ὀποιον φορεῖ ἐνδύματα θλιμμένα=ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος φορεῖ. Ἀλίμονο σ' ὀποιον βρεθῆ ἐκεῖ=σ' ἐκεῖνον, ὁ ποιοῖς βρεθῆ).

Σημείωσις. Σπανιώτερον συμβαίνει καὶ τὸ ἀντίστροφον, ἧτοι ἔλκεται τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία καὶ ἐκφέρεται κατὰ τῶν πτωχῶν ἐκεῖνης: τὴν οὐσίαν, ἦν κατέλιπε τῷ υἱεῖ, ἀξία ἐστὶ δέκα ταλάντων (= ἡ οὐσία, ἦν) Λυσ. (πρβλ. Τὴν πίττα, ποῦ ἔφαγε ὁ σπανός, ἦταν κολοκυθένια = ἡ πίττα ποῦ—ἡ πίττα, τὴν ὅποιαν ἔφαγε κλπ. Ἀπὸ λαϊκοῦ τραγοῦδι).

Κανονικῶς συμβαίνει τοιαύτη ἔλξις εἰς τὰς φράσεις οὐδεὶς ὄστις οὐ καὶ θαυμαστόν (ἐστιν) ὄσος ἢ ὄση ἢ ὄσον: οὐδενὶ ὄτω οὐκ ἀποκρίνεται (= οὐδεὶς ἐστιν, ἄω) Πλ. οὐδένα κίνδυνον ὄντινα οὐχ ὑπέμεναν οἱ πρόγονοι (= οὐδεὶς κίνδυνός ἐστιν, ὄντινα οὐχ κλπ.) Δημ. μετὰ ἰδρωτός θαυμαστοῦ ὄσου (= μετὰ ἰδρωτός θαυμαστόν ἐστι μεθ' ὄσου) Πλ. ἐκεῖνος θαυμαστὴν ὄσσην περὶ σέ προθυμίαν ἔχει (=θαυμαστή ἐστιν ἡ προθυμία, ὄσσην κλπ.) Πλ.

δ) Ὅταν δύο ἢ περισσότεραι ἀναφορικαὶ προτάσεις παρατάσωνται κατὰ σειρὰν ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ἡ ὅποια τὰς εἰσάγει, συνήθως τίθεται μόνον εἰς τὴν πρώτην ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας παραλείπεται (νοουμένη ἐξωθεν εἰς τὴν κατάλληλον πτωχῶσιν) ἢ ἀναπληροῦται διὰ τῆς ἀντιστοίχου προσωπικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας: Ἀριαῖος, ὄν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλεῖα καθιστάναι καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστά, ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν πειρᾶται (=καὶ ᾧ ἐδώκαμεν καὶ παρ' οὗ ἐλάβομεν) Ξ. Ποῦ δὴ ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀνὴρ, ὄς συνεθῆρα ἡμῖν καὶ σὺ μάλα ἐθαύμαζες αὐτόν; (=καὶ ὄν σὺ μάλα ἐθαύμαζες). καὶ νῦν τί χρῆ δρᾶν, ὄστις ἐμφανῶς θεοῖς ἐχθαίρομαι, μισεῖ δέ με Ἑλλήνων στρατός; (=καὶ ὄν μισεῖ) Σοφ.

7) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὄστις, ὁ ποῖος, ὁ πόσος, ὁ πηλίχος πλειστακίως ἐκφέρονται μετὰ τοῦ δὴ ἢ δὴ ποτε ἢ οὖν κατόπιν αὐτῶν ὡς ἀόριστοι μετ' ἐμφάσεως: ἐγὼ πάσχειν ὄτιοῦν ἔτοιμος (= ὄ,τιδῆποτε, ὀποιοιδήποτε πάθημα) Δημ. οὔτε δι' ἔχθραν οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἠγνινοῦν (=οἰανδήποτε, καμίαν ἀπολύτως) Λυκ.

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ

§ 53. Ὅπως καταφαίνεται ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἀρχαιότατα γραπτὰ μνημεῖα τῆς γλώσσης μας

1) ἀρχῆθεν ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶχεν ἄρθρον, ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας ἢ ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἐνοεῖτο ἐκάστοτε, ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἐνὸς ὠρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ἢ περὶ τινος ἀορίστου : **Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα** (= τὸν ἄνδρα) Ὀμ., α 1. **νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὥρσε κακὴν** (= νόσον ἀνὰ τὸ στρατόπεδον κακὴν) Ὀμ., Α 10 (πρβλ. Λατινικὴν γλῶσσαν).

2) ἀρχῆθεν αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τὸ** ἦσαν δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι καὶ δι' αὐτῶν

α) ὁ λέγων ἐδείκνυεν ἐν πρόσωπον ἢ ἐν πρᾶγμα ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀκούοντος εὐρισκόμενον : **πῶς γὰρ δὴ τὸν ξείνον ἐγὼν ὑποδέξομαι οἴκῳ ;** (τοῦ τ ο ὦ τ ο ν ἐ δ ὦ τὸν ξένον, αὐτὸν τὸν ξ.) Ὀμ., π. 70.

β) ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἐν προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα : **Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλεῖ χολωθείς νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὥρσε κακὴν** (= οὗτος γὰρ = διότι οὗτος, ὁ προμνημονευθεὶς υἱὸς τῆς Λ. καὶ τοῦ Δ.) Ὀμ., Α 9.

Ἐκ τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν λέξεων **ὁ, ἡ, τὸ** προῆλθε κατόπιν ἡ συνήθης παρὰ ποιηταῖς καὶ παρ' Ἡροδότῳ χρῆσις αὐτῶν ὡς ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν τύπων, οἱ ὅποιοι ἀρχίζουσι ἀπὸ **τιμαντοσύνης, τὴν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων** (= τὴν ὁποίαν τοῦ ἐχάρισε) Ὀμ., Α 72. **δῶρα, τὰ οἱ ξείνος δῶκε** (= τὰ ὁποῖα) Ὀμ., φ. 13.

Σημειώσεις. Ἡ χρῆσις αὕτη σφάζεται εἰς δημοτικὰ τραγούδια καὶ εἰς νεοελληνικὰς διαλέκτους : **βάλετε τὰ παπλώματα τὰ ὑφάναν** Ἀνεράδες (= τὰ ὁποῖα ὕφαναν).

γ) ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ δηλωθῇ εὐθὺς ἀμέσως, καὶ προεξήγγελλεν αὐτό : **ὁ δ' ἔβραχε, χάλκεος Ἄρης** (= ἐκεῖνος δέ... δηλ. ὁ χαλκοῦς Ἄρης) Ὀμ., Ε 857. **ἄνδρα τόν, δς κε θεοῖσιν ἀπέχθηται** Ὀμ. κ. 74.

3) Ἐκ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω (2, α' καὶ γ') χρήσεως τῶν λέξεων **ὁ, ἡ, τὸ** παρήχθη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἀρθρικὴ σημασία αὐτῶν, ἡ ὁποία

υπάρχει και παρ' Ὀμήρῳ συνήθως μὲν μετὰ τῆς δεικτικῆς σημασίας, πολλάκις δὲ και καθαρά, ὅπως ὅταν αἱ λέξεις αὐταί, **ὁ, ἡ, τὸ** προτάσσωνται πρὸ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν : *αἰεὶ τοὶ τὰ κακὰ ἔστι φίλα μαντεύεσθαι* (= αὐτὰ τὰ κακὰ=τὰ κακὰ) "Ὀμ., Α 207. *ἔδεισεν δ' ὁ γέρων* (= ἐκεῖνος, ὁ γνωστὸς ὡς προμνημονευθεὶς γέρων) "Ὀμ. Α 33 (πρβλ. *Ξενίας ἀγῶνα ἔθηκε· θεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κύρος* Ξ.) — αἱ δὲ γυναῖκες *ιστάμεναι θαύμαζον* "Ὀμ., Σ 495. *οἱ γὰρ ἄριστοι ἐν νησὶν κέσονται* "Ὀμ., Α 658. *Κάλχας ἦθη τά τ' ἔόντα τά τ' ἐσόμενα* "Ὀμ., Α 70.

§ 54. Τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀντωνυμικῆν σημασίαν τὴν διετήρησαν αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τὸ** και ἀφοῦ πλέον κατέστησαν ἄρθρα, εἰς ὠρισμένας ἐκφράσεις. Τοιαῦται δὲ ἐκφράσεις εἶναι

1) τὸν και τόν, τὸ και τό, τὰ και τὰ (=αὐτὸν και αὐτὸν ἢ τὸν δεῖνα και τὸν τάδε, αὐτὸ κι αὐτό, αὐτὰ κι αὐτά). Τοῦτων χρῆσις γίνεται προκειμένου περὶ προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια ὁ λέγων δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ ὀνομάσῃ : *Ἀφικνούμαι ὡς τὸν και τὸν* Λυσ. *ἔδει τὸ και τὸ ποιῆσαι* Δημ. (Πρβλ. § 53, 2, α'. Αἱ στερεότυποι φράσεις τὸ και τὸ — τὰ και τὰ σφίζονται ἐτι και νῦν εἰς τὴν γλῶσσάν μας).

2) ο) ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ, κατὰ πάσας τὰς πτώσεις και ἀριθμοὺς (=οὗτ, δὲ ἢ ἐκεῖνος δέ, αὕτη δὲ κλπ.).

β) και τόν, και τήν, και τοὺς, ὡς ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν (και οὗτος ἢ και ἐκεῖνος κλπ.).

Διὰ τούτων ὁ λέγων ἀναφέρεται εἰς ἓν προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα : *Ἰνάρως Ἀθηναίους ἐπηγάγετο· οἱ δὲ ἦλθον* (=οὔτοι δὲ) Ἡρόδ. *ταῦτα ἀγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις· τοῖς δὲ ὑπόψια ἦν* Ξ. *και τὸν κελεῦσαι λέγεται* (=και ἐκεῖνος λ. ὅτι) Ξ. (Πρβλ. § 53, 2, β').

Σημείωσις. Τῆς αἰτιατικῆς τὸν τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὴν φράσιν και τὸν ὑπάρχει και ὀνομαστικῆς ὅς (=οὗτος), ὅπως ἀσχετος πρὸς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὅς (=ὁ ὅποιος), σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς (τοῦ ἀρθρου) ὁ διὰ τῆς προσλήψεως τῆς συνήθους καταλήξεως τῆς ὀνομαστικῆς, ἦτοι τοῦ ζ. Ταύτης χρῆσις γίνεται εἰς τὰς φράσεις *και ὅς* (= και οὗτος — και ἐκεῖνος), ἢ *δ' ὅς* (= εἶπεν οὗτος ἢ εἶπεν ἐκεῖνος), αἱ ὅποια ἐκφέρονται και κατὰ θηλυκὸν γένος, *και ἡ* (= και αὕτη), ἢ *δ' ἡ* (= εἶπεν αὕτη) : *οὐδεὶς ἀντέλεγε, και ὅς ἡγεῖτο* Ξ. *εἰ γάρ, ἢ δ' ὅς, ὦ Ζεῦ, και θεοί, ἐν τούτῳ εἴη* (= εἶπεν ἐκεῖνος) Πλ.

Τὸ οἱ δὲ χρησιμοποιοῖται ἐνίοτε και μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *μερικὸι δέ* : *οἱ αἰχμάλωτοι ᾤχοντο εἰς Δελείαν, οἱ δ' εἰς Μέγαρον*. Ξ.

3) α) ὁ μὲν — ὁ δέ, κατὰ πάντα τὰ γένη, πτώσεις καὶ ἀριθμούς (= ὁ ἕνας — ὁ ἄλλος, ἄλλος — ἄλλος, μερικοί — μερικοί): **οἱ μὲν ἐδίωκον, οἱ δὲ ἤρπασον** Ξ.

β) τὸ μὲν — τὸ δέ, τὰ μὲν — τὰ δέ, τῆ μὲν — τῆ δέ, ἐπιρρηματικῶς (= ἄφ' ἐνὸς μὲν — ἄφ' ἐτέρου δέ, ἐν μέρει μὲν — ἐν μέρει δέ, ἄλλοτε μὲν — ἄλλοτε δέ:) **ἐπορεύθησαν τὰ μὲν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ ἀναπανόμενοι** Ξ.

4) τὸ ἐμπρόθετον π ρ ὀ τ ο ὕ (ἢ π ρ ο τ ο ὕ = πρὸ τούτου τοῦ χρόνου, πρότερον): **Κυαζάρης πρῶτος διέταξε χωρὶς ἐκάστους ἰέναι πρὸ τοῦ δὲ ἀναμίξῃ ἦν πάντα** Ἡρόδ. (Τὸ π ρ ο τ ο ὕ σφίζεται ἔτι καὶ νῦν ὡς σύνδεσμος: **Ἐφυγε προτοῦ ἔρθης ἐσύ*).

§ 55. Ὡς ἄρθρα αἱ λέξεις ὁ, ἡ, τὸ εἰς τὴν ἀρχαίαν (τὴν μετὰ τὸν Ὅμηρον) γλῶσσαν κανονικῶς χρησιμοποιοῦνται, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν

1) ἀτομικῶς, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἐνὸς ὠρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ὅπως γνωστοῦ καὶ εἰς τὸν λέγοντα καὶ εἰς τὸν ἀκούοντα, εἴτε διότι τοῦτο εἶναι παρὸν καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, εἴτε διότι ἔχει προμνημονευθῆ, ἢ μέλλει ἀμέσως νὰ διασαφηθῆ, εἴτε διότι ὅπως ἂν σχετίζεται μὲ κάτι ἄλλο γνωστόν, πρόσωπον ἢ πρᾶγμα (κυρίως ὀριστικὸν ἢ ἀτομικὸν ἄρθρον): **ὁ ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει** (= ὁ ἀνὴρ οὗτος, δηλ. ὁ παρῶν Ὀρόντας) Ξ. Κ. Ἄν. 1, 6, 6. **Ξενίας ὁ Ἀρχαὸς ἀγῶνα ἔθηκε· ἐθέλωρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος** (= τὸν προμνημονευθέντα ἀγῶνα, τὸν ὅποιον ἔθηκεν ὁ Ξενίας) Ξ. **ἐγὼ ὀκνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν Κῦρος δοίη** Ξ. **ὁ τῶν Ἀθηναίων δήμος.**

2) γενικῶς, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ πάντων τῶν ὁμοειδῶν ὄντων καὶ τὸ μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐκφερόμενον νοῆται ἐν τῇ γενικότητί του. (Εἰδοποιὸν ἄρθρον): **ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας** (= ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει, πᾶς ἄνθρωπος) Πλ. δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους (= ὁ στρατιώτης ἐν γένει κλπ.) Ξ.

Σημειώσεις. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν ἀτομικὸν ἄρθρον πολυλάκις ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς κτήσεως, τοῦ ἀνήκοντος, τοῦ κεκανονισμένου, τοῦ συνήθους κ.τ.τ., τὸ δὲ εἰδοποιὸν ἄρθρον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ πᾶς ἢ ἕκαστος, ἰδίᾳ ὅταν συνάπτεται μετὰ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν: **Κῦρος καταπήδησας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδν** (= ἀπὸ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, τὸν θώρακα αὐτοῦ) Ξ. **Κλέαρχος ἐπεὶ ἐπιποικῶν ἐφάνη, ἔχει τὴν δίκην** (= τὴν προσ-

ήκουσαν τιμωρίαν) Ξ. *ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρῴας οὐσίας ἐστὶ προδότης* (= πᾶς δειλὸς ἀνὴρ, κλπ.). *ὁ βουλόμενος* (= πᾶς ὅστις θέλει *ὁ τυχῶν* (= πᾶς ὅστις τύχη).

§ 56. Κανονικῶς εἰς τὴν (μετὰ τὸν "Ὀμηρον) ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐν ὄνομα ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου, μόνον ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ἀορίστως, (ὅποτε εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν συνήθως ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἀορίστου ἄρθρου *ἐ ν α ς, μ ῖ α, ἔ ν α*) : *ποταμὸς ἦν κύκλω* (= ἕνας ποταμὸς) Ξ. *ἐπορεύοντο προβαίτερον ἀναστάντες· χαράδραν γὰρ ἔδει διαβῆναι* (— μίαν χαράδραν) Ξ.

Πολλάκις ὅμως ἐκφέρονται καὶ εἰς τὴν (μετὰ τὸν "Ὀμηρον) ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως ἀρχῆθεν, ἄνευ τοῦ ὀριστικοῦ ἄρθρου ὀνόματα, τὰ ὅποια δηλοῦν πρόσωπα ἢ πράγματα ὠρισμένα : *οὐκ ἐδύναντο καθεῦδεν ὑπὸ λύτης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παίδων.* (Πρβλ. *Ἡ Δέσπω κάνει πόλεμον μὲ νύφες καὶ μ' ἀγγόνια* = μὲ τίς νύφες τῆ ς κλπ.).

Κανονικῶς δὲ ἐκφέρονται ἄνευ ἄρθρου

1) τὰ κύρια ὀνόματα προσώπων : **Θουκυδίδης Ἀθηναῖος** *ξυνέγραψε τὸν πόλεμον* (= Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος). **Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος** *γίγονται παῖδες δύο* (= τοῦ Δ. καὶ τῆς Π.).

2) τὸ ὄνομα *β α σ ι λ ε ὕ ς ἢ μ ἔ γ α ς β α σ ι λ ε ὕ ς*, ὅταν λέγεται περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, καὶ τὸ ὄνομα *ἄ σ τ υ* (= πόλις), ὅταν πρόκειται περὶ τῶν Ἀθηνῶν : *βασιλεὺς νικᾶν ἠγεῖται* (= ὁ βασιλεὺς). *ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἰς ἄστυ* (= ἕως εἰς τὴν πόλιν, ἕως εἰς τὰς Ἀθήνας) Ξ.

Σημείωσις 1. Ἄνευ ἄρθρου, ὡς εἶδομεν, ἐκφέρεται καὶ τὸ ἐπίθετον χρησιμοποιούμενον ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 27).

Σημείωσις 2. Ὡς εἶδομεν (§ 8, § 25, 3 καὶ § 26), τὸ ἄρθρον ἔχει τὴν δύναμιν *α*) **νὰ οὐσιαστικοποιῆ**, ἥτοι νὰ προσδίδῃ χαρακτῆρα οὐσιαστικοῦ εἰς ἐπίθετα, τὰ ὅποια λαμβάνονται καθ' ἑαυτὰ ἄνευ οὐσιαστικοῦ τινος καὶ εἰς προτάσεις ὀλοκλήρους, καὶ β) **νὰ ἐπιθετοποιῆ**, ἥτοι νὰ προσδίδῃ χαρακτῆρα ἐπιθέτου εἰς ἕν ὄνομα γενικῆς πτώσεως ἢ εἰς ἕν ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετον, προτασσόμενον αὐτῶν.

§ 57. Θέσις τοῦ ἄρθρου. Τὸ ἄρθρον πάντοτε προτάσσεται τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς λέξεως ἢ τῆς προτάσεως ἐν γένει, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει : *συνῆλθον οἱ στρατηγοί. οἱ τότε ἦσαν ἀνδρεῖοι. τὸ γῶθι σαυτὸν πανταχοῦ ἐστὶ χρήσιμον.*

"Όταν δὲ τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἄρθρου, ἔχη καὶ ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν (καθαρὸν ἢ ὡς ἐπιθετικόν), ὁ προσδιορισμὸς οὗτος

1) προτάσσεται τοῦ οὐσιαστικοῦ τιθέμενος μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἄρθρου: ὁ σοφὸς ἀνὴρ. ἢ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.

2) τίθεται κατόπιν τοῦ οὐσιαστικοῦ ἐνάρθρως: ὁ ἀνὴρ ὁ σοφός. ἢ ναυμαχία ἢ ἐν Σαλαμῖνι. Οὕτω παρέχεται ἔμφρασις εἰς τὸν ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν.

Σημείωσις. Σπανίως κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὸ προτασσόμενον οὐσιαστικὸν ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου: ἀνὴρ ὁ σοφός. ἐγὼ σύνεμι ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς Ε. γέρα τὰ νομιζόμενα Θ. Οὕτως ἡ ἔμφρασις καθίσταται ἐντονωτέρα. Πρβλ. Δὲ βλέπω παρὰ σύννεφα τὰ μαῦρα. Ἐκφορὰ δὲ οἷα ἢ τῆς νέας γλώσσης ὁ σοφός ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀγαθός ὁ ἄνθρωπος κ.τ.τ. δὲν χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 58. Ἡ σχέσις, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἡ ῥηματικὴ ἔννοια μετὰ τὸ ὑποκείμενον, λέγεται **διάθεσις** τοῦ ῥήματος. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος τέσσαρες: **ἐνεργητικὴ, μέση, παθητικὴ καὶ οὐδέτερα**, καὶ ἐπομένως τὰ ῥήματα κατὰ τὴν διάθεσιν εἶναι ἐνεργητικά, μέσα, παθητικά καὶ οὐδέτερα.

α) Τὰ ἐνεργητικά ῥήματα.

Τὸ ἀντικείμενον.

§ 59. Τὰ ἐνεργητικά ῥήματα σημαίνουν ἀπλῶς κάποιαν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου. Ἐξ αὐτῶν

1) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου μεταβαίνει εἰς ἕν ἄλλο πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, λέγονται **μεταβατικά**, ὡς τ ὕ π τ ω (τινά), κ ὀ π τ ω (τι) κλπ.

2) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου δὲν μεταβαίνει εἰς κάτι ἄλλο, λέγονται **ἀμετάβατα**, ὡς β α δ ῖ ζ ω, τ ρ ἔ χ ω, π α ῖ ζ ω, γ ε λ ῶ κλπ.

§ 60. Τὰ μεταβατικά ῥήματα ἔχουν κανονικῶς συμπλήρωμα τῆς

έννοίας των τὸ ἀντικείμενον, ἦτοι προσδιορισμόν, ὁ ὁποῖος δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου: **βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς. ὁ παῖς κόπτει τὴν θύραν.**

Τὸ ἀντικείμενον κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πᾶσα λέξις καὶ πρότασις ὁλόκληρος δύναται νὰ τίθεται ὡς ἀντικείμενον, ὅταν ἔχη χαρακτηριστικῶς οὐσιαστικοῦ (πρβλ. § 8): **μίσει τοὺς κολακεύοντας** Ἰσοκρ. ἐνέβαλε τὸ μὲν Πλ. ποιήσω **δ,τι ἂν καὶ ὑμῖν δοκῇ** Πλ.

§ 61. Τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων

1) ἄλλων μὲν ἡ ἔννοια συμπληροῦται μὲ ἐν μόνον ἀντικείμενον, ὡς φιλῶ, ἀσπάζομαι, θεραπεύω, κολακεύω, ἀδικῶ (τιν α) .

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικά ῥήματα λέγονται **μονόπτωτα**.

2) ἄλλων δὲ ἡ ἔννοια συμπληροῦται μὲ δύο ἀντικείμενα, ὡς διδάσκω (τιν ἄ τι), πληρῶ (τιν ἄ τινος), δίδωμι (τινί τι).

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικά ῥήματα λέγονται **δίπτωτα**.

Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων τὸ μὲν ἐν ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον πρῶτον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἄμεσον**, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον δεύτερον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἐμμεσον**. διδάσκω (τίνα ;) τὸν παῖδα (τί ;) μουσικήν, πληρῶ (τί ;) τὴν φιάλην (τίνος ;) ὕδατος.

§ 62. Τὸ ἀντικείμενον τίθεται εἰς μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, ἦτοι

1) εἰς αἰτιατικὴν (ὅπως συμβαίνει μὲ πάντα σχεδὸν τὰ μεταβατικά ῥήματα τῆς νέας γλώσσης), 2) εἰς γενικὴν καὶ 3) εἰς δοτικὴν : **βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς—μέμνησο τῶν φίλων—ὀμίλει σοφοῖς ἀνδράσιν.**

§ 63. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν

1) ῥήματα ἀρχῆθεν μεταβατικῶς λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβατα. Τοῦτο προέρχεται ἐνεκα παραλείψεως τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ παραλείπεται, εἴτε διότι εἶναι κάτι τι ὅλως γενικόν (πρβλ. ἔσθιε ἔκηλος—ἔκηλος πῖνε = τρώγε, πῖνε μὲ τὴν ἡσυχία σου. Ὅμ. πρβλ. φᾶτε καὶ πιέτε, φίλοι μου), εἴτε διότι ἦτο κάτι τι ὅλως ὀρισμένον καὶ ἐπομένως αὐτονόητον. Πρβλ. ἄγω (τίνα) = ὀδηγῶ—ἄγω (ἐπὶ τοὺς πολεμίους) = βαδίζω ἐναντίον τῶν πολεμίων (ἀρχῆθεν: ἄγω τὸν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους). Ὅμοίως: ἐλαίω (τι,

π.χ. ποίμνιον, ἡμιόνοους, ἕππους κλπ.=κάμνω τινά κινηθῆ πρός τὰ ἔμπρός, ὀδηγῶ)—ἐλαύνω (=προχωρῶ μετὰ τοῦ στρατοῦ, διευθύνομαι. Παρ' Ὀμήρω: ἐλαύνω τὸν στρατὸν)· τελευτῶ (τι=τελειώνω)—τελευτῶ (=ἀποθνήσκω· ἀρχῆθεν τελευτῶ τὸν βίον)· ἔχω (=κρατῶ)—οὕτως ἔχω, εἶ ἔχω (=ἔτσι εἶμαι, καλὰ εἶμαι· ἀρχῆθεν, οὕτως ἔχω ἑμαυτὸν) κλπ. (πρβλ. ἀνοίγω ἢ κλείνω τὴν θύραν—ἀνοίγει ἢ κλείνει ἡ θύρα· γυρίζω τὸν τροχὸ—γυρίζει ὁ τροχὸς κλπ.).

Μερικὰ ῥήματα μεταβάλλονται ἀπὸ μεταβατικά εἰς ἀμετάβατα καὶ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πρβλ. βάλλω (τι=ρίπτω τι)—ἐμβάλλω, εἰσβάλλω (εἰς...=εἰσορμῶ εἰς· ἀρχῆθεν, ἐμβάλλω στρατεύματα εἰς...) ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει ἢ εἰσβάλλει ἢ ἐμβάλλει εἰς... (=χύνεται εἰς... Ἀρχῆθεν, ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς...)· δίδωμι τι—ἐπιδίδωμι εἰς τι (ἀρχῆθεν, ἐπιδίδωμι ἑμαυτὸν εἰς τι).

2) ἀντιστρόφως μερικὰ ῥήματα ἀρχῆθεν ἀμετάβατα λαμβάνονται καὶ ὡς μεταβατικά ἐξ ἐπιδράσεως τῆς συντάξεως ἄλλων συγγενῶν κατὰ τὴν σημασίαν μεταβατικῶν ῥημάτων· πρβλ. ἀποδιδράσκω (=δραπετεύω)—ἀποδιδράσκω τινά (κατὰ τὸ ἀποφεύγω τινά)· μένω (που)—μένω τινά (=περιμένω τινά ἐχθρικῶς, ἀνθίσταμαι κατὰ τινος, κατὰ τὸ προσδέχομαί τινά)· πλέω (=ταξιδεύω ἐπὶ πλοίου) —πλέω τὴν θάλασσαν (=διέρχομαι ἐπὶ πλοίου τὴν θάλασσαν) (πρβλ. περπατῶ, τρέχω—περπατῶ, τρέχω κάμπους, βουνά· ζῶ καλὰ—ζῶ πολλοὺς ἀνθρώπους = συντηρῶ, διατρέφω...).

Πολλάκις πάλιν μεταβάλλονται οὕτως ἀμετάβατα ῥήματα εἰς μεταβατικά κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πρβλ. βαίνω (=βαδίζω)—διαβαίνω ποταμόν, παραβαίνω νόμον, ὑπερβαίνω τεῖχος. Ἰσταμαί (που)—ὑφίσταμακί κινδύνους, πλέω—παρὰ πλέω νῆσον· (πρβλ. τρέχει—κατατρέχει τοὺς συγγενεῖς του. γελᾷ—μέ περιγεῖται).

*Ἄξια ἰδιαιτέρας σημειώσεως τοιαῦτα ῥήματα εἶναι ῥήματα σύνθετα μετὰ τὴν πρόθεσιν κατὰ, ὅπως τὸ κατακυβεύω, καθηδουπαθῶ, καθιπιποτροφῶ, κ.τ.τ., τὰ ὅποια σημαίνουν κατασπαταλῶ τὰ ὑπάρχοντα κυβεύων, ἡδουπαθῶν, ἱπιποτροφῶν κ.τ.τ.

Σημείωσις. Μερικὰ μεταβατικά ῥήματα εἶναι ἀμετάβατα μόνον εἰς ὠρισμένους χρόνους αὐτῶν (ἴδια εἰς τὸν ἑνεργ. παρακείμενον καὶ εἰς τὸν ἑνεργ. ἀόριστον β'): δύω τι (=βυθίζω τι) —δέδωκα (=ἔχω βυθισθῆ), ἔδυσεν (=ἔβυθίσθη). φύω τι (=κάμνω νά φυτρώσῃ), πέφυκα (=ἔχω γεννηθῆ,

εἶμαι ἐκ φύσεως), ἔφυν (= ἐγεννήθην, ὑπῆρξα ἐκ φύσεως). ἴστημί τι (= στήνω τι) — ἔστηκα (= στέκομαι), ἔστην (= ἐστάθηκα, ἐσταμάτησα). ἐγειρω τινά (= σηκώνω ἢ ἐξυπνώ τινά) — ἐγρήγορα (= εἶμαι ξύπνιος). ὀλλυμί τινά (= καταστρέφω τινά) — ὀλωλα (= ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος). πείθω τινά (= προσπαθῶ νά πείσω τινά) — πέποιθα (= εἶμαι πεπεισμένος).

§ 64. Τὸ ἀντικείμενον, ὅπως καὶ τὸ ὑποκείμενον (§ 17), δύναται νὰ πικραλείπεται,

1) ὅταν ἐννοῆται εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου: *οἰόμεθα ἄμεινον ἂν πολεμῆν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ ἄλλω παραδόντες* (ἐνν. αὐτὰ) Ξ.

2) ὅταν νοῆται ὡς περιλαμβάνον γενικῶς πᾶν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποῖον δύναται νὰ ἐξικιῆται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος. Τοῦτο ἴδια συμβαίνει εἰς ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γνωμικὸν χαρακτῆρα: *πρὸς τὸν ἔχοντα ὁ φθόνος ἔρπει* (= τὸν ἔχοντα χρήματα, κτήματα, ἀγαθόν τι οἰονδήποτε). *οὐ τῶν νικῶντων ἐστὶ τὰ ὄπλα παραδιδόναι* (= τῶν νικῶντων πάντα ἀντίπαλον ἐν γένει) Ξ.

1. Μονόπτωτα ῥήματα.

α) Μὲ αἰτιατικὴν.

§ 65. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον λέγεται

1) *ἔξωτερικὸν ἀντικείμενον*. Οὕτω λέγεται τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον φανερώνει πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποῖον φθάνει καὶ τὸ ὁποῖον εὐρίσκει καὶ διαθέτει οὕτως ἢ ἄλλως ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου. Συντάσσονται δὲ μὲ τοιοῦτον ἀντικείμενον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐπίδρασιν ἐπὶ ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα καὶ κάποιαν μεταβολὴν τῆς προτέρας καταστάσεως ἢ θέσεώς του: *ὁ τοξότης τείνει τὸ τόξον. ὁ ἥλιος θερμαίνει τὴν γῆν. ὁ βασιλεὺς ἔπεμψε κήρυκας*.

2) *ἔσωτερικὸν ἀντικείμενον*. Οὕτω λέγεται τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον φανερώνει

α) τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον προκύπτει ἀπὸ μίαν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου. Συντάσσονται δὲ μὲ τοιοῦτον ἀντικείμενον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν δημιουργίαν τινός, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρχε, προτοῦ γίνῃ ἢ ἐνέργεια, τὴν ὁποίαν σημαίνει τὸ ῥῆμα: *οἱ στρα-*

τιῶται ὤρυσαν τάφρον. γράφω ἐπιστολήν. (Ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον τοῦ ἀποτελέσματος).

β) αὐτὸ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήματος : οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν νίκην λαμπράν. (Κυρίως ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον).

§ 66. α) Μὲ σύστοιχον ἀντικείμενον δύναται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) νὰ συντάσσεται πᾶν σχεδὸν ῥήμα οἰσodήποτε διαθέσεως. Συνοδεύεται δὲ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου ἀντικειμένου κανονικῶς ὑπὸ προσδιορισμοῦ ἐπιθετικοῦ : **Σωκράτης θυσίας ἔθυε μικράς Ξ. τὴν κακίστην δουλείαν οἱ ἀκράτεις δουλεύουσι Ξ. καλὸν ἐπαινον ἐπαινεῖται Σωκράτης** Πλ. οὐκ ἂν ἔπεσεν ἡ πόλις τοιοῦτον πτώμα (= τοιαύτην πτώσιν) Πλ. ζήσεις βίον κράτιστον. (πρβλ. χορεύει ὠραῖο χορὸ — ζῆ καλὴ ζωὴ — ἀρρώστησε μιὰ μεγάλη ἀρρώστεια — κοιμᾶται ὕπνον βαθύν).

β) Τὸ σύστοιχον ἀντικείμενον, ἐπειδὴ δὲν ἐκφράζει κάποια ἀναγκαίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ὅτι ἀκριβῶς καὶ τὸ ῥήμα, δύναται νὰ παραλείπεται, νὰ παραμένῃ δὲ μόνον ὁ ἐπιθετικὸς τοῦ προσδιορισμός, ὁ ὁποῖος δηλοῖ κάτι τι τὸ οὐσιῶδες : **βάδιζε τὴν εὐθειαν** (= τὴν εὐθειαν ὁ δόρυ). **παῖσον διπλὴν** (= διπλὴν π λ η γ ή ν).

Ἄλλὰ τότε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ παραλειπομένου συστοίχου ἀντικειμένου ἐκφέρεται κατὰ τὸ οὐδέτερον αὐτοῦ γένος, σπανίως μὲν ἐνικοῦ, συνήθως δὲ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ : **μέγα δύναται** (= μεγάλην δύναμιν δύναται). **ἡ πόλις βραχεὰ ἠσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται** (= βραχεῖαν ἠδόνην — μεγάλην ζημίαν) Δημ. **πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα** (πολλὰς μηχανάς)

Σημείωσις α'. Ἐκ τῆς τοιαύτης συντάξεως προῆλθον σὺν τῷ χρόνῳ τὰ συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τροπικὰ ἐπιρροήματα εἰς **α : καλά, κακά, ὠραῖα, ἀσχημα, χαμηλά, ὑψηλά**, κλπ.

Σημείωσις β'. Ἐκ τῆς συντάξεως ῥημάτων μὲ αἰτιατικὴν συστοίχου ἀντικειμένου προῆλθον μερικαὶ ἰδιόρρυθμοι ἐκφράσεις λίαν συνήθεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω λέγεται :

ἀγωνίζεσθαι στάδιον, δρόμον, πάλην, κ.τ.τ. (= μετέχειν εἰς ἀγῶνα σταδίου κλπ.) κατὰ τὸ **ἀγωνίζεσθαι καλὸν ἀγῶνα**.

νικᾶν μάχην, ναυμαχίαν, δρόμον κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς μάχην κλπ.) ἢ **νικᾶν**

Ἰόλυμπια, Ἰόσθια κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς τοὺς Ἰολυμπιακοὺς ἀγῶνας κλπ.), κατὰ τὸ νικᾶν νίκην λαμπρὰν ἢ Ἰολυμπιακὴν νίκην κ.τ.τ.

διώκει δίκην (= ἐπιδιώκειν τὰ δίκαια ἐν δικαστηρίῳ). εἰσέναι δίκην (= ἔρχεσθαι εἰς δίκην), ἀγωνίζεσθαι δίκην ἢ γραφήν (= ὑπερασπίζειν ὑπόθεσιν τινα δικαστικὴν μέχρι τέλους), φεύγειν δίκην (= δικάζεσθαι ὡς κατηγορούμενος περὶ τίνος), κατὰ τὸ δικάζειν ἢ δικάζεσθαι δίκην τινά.

ὀφλισκάνειν δίκην ἢ δίαιταν (= καταδικάζεσθαι εἰς τινα δίκην ἢ δίαιταν), ὀφλισκάνειν αἰσχύνην ἢ γέλωτα (= ἐπισύρειν εἰς ἑαυτὸν κατασχύνην ἢ γέλωτα, ἦτοι κατασχύνεσθαι, γελοιοποιεῖσθαι), ὀφλισκάνειν μωρίαν (= ἀποδεικνύεσθαι ἢ εἶναι μωρὸν), κατὰ τὸ ὀφλισκάνειν πέντε τάλαντα, χιλίας δραχμάς κ.τ.τ. (= καταδικάζεσθαι εἰς πληρωμὴν πέντε ταλάντων κλπ.).

σπένδεσθαι ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν (= περὶ ἀναίρεσεως τῶν νεκρῶν), κατὰ τὸ σπένδεσθαι σπονδάς.

ἐστῆν γάμους (= παραθέτειν γαμήλιον συμπόσιον) κατὰ τὸ ἐστῆν πολυτελῆ ἐστίασιν.

ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον (= εἰς τὸ ἐρωτώμενον), κατὰ τὸ ἀποκρίνεσθαι ἀπόκρισιν κλπ. (πρβλ. μυρίζει λιβανιές — μυρωδιὰ λιβανιοῦ· γράφω τιμωρία — γράψιμο τιμωρίας κ.τ.τ.).

β) Μὲ γενικὴν.

§ 67. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν ἢ ἀφαιρετικὴν, § 28, 4 καὶ 5) συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά, ὡς μεμνησθαι, μνημονεύειν, ἐπιλανθάνεσθαι (τινος· καθαρά γενικὴ): ἄνθρωπος ὢν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης. ἐπελαθόμην ἑμαυτοῦ Πλ.

2) τὰ φροντίδος, ἐπιμελείας, φειδοῦς ἢ τῶν ἐναντίων τούτων σημαντικά, ὡς φροντίζειν, ἐπιμέλεσθαι, κήδεσθαι, προνοεῖν, ἀμελεῖν, φείδεσθαι, ἀφειδεῖν κλπ. (τινος· καθ. γενικὴ): χρόνου φείδου. ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ.

3) τὰ ἐπιθυμίας, ἀπολαύσεως, μετοχῆς, πλησμονῆς, στερησεως σημαντικά, ὡς ἐπιθυμεῖν, ἐρᾶν ἢ ἐρᾶσθαι, ἀπολαύειν, ὀνιάσθαι, μετέχειν, κοινωνεῖν, κληρονομεῖν, μετεῖναι, βρῖθειν, πῖμπλασθαι, εὐπορεῖν κλπ. (τινος· καθ. γεν.) — σπανίζειν, ἀπορεῖν, δεῖν, δεῖσθαι κλπ. (τινος· ἀφαιρετικὴ). πάντες τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσι Πλ. ἀνθρώπου ψυχῇ τοῦ θεοῦ μετέχει Πλ. ὄναιο τῶν τέκνων (= νὰ χερῆς τὰ παιδιά σου). δεῖ χρημάτων. αἱ ἄρισται δοκοῦσαι εἶναι φύσεις μάλιστα παιδείας δέονται Ξ.

Σημείωσις. Τὰ ῥήματα ποθῶ, ἀγαπῶ, φιλῶ (= ἀγαπῶ) συντάσσονται μὲ ἀιτιατικὴν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλώσσαν.

Τὸ ῥῆμα ἀγαπῶ ὁμοῦς, ὅταν λαμβάνεται μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἀρκου-
μαί, συντάσσεται μετὰ δοτικὴν: Φίλιππος οὐκ ἀγαπήσει τοῖς πεπραγμένοις
(= δὲν θὰ ἀρκεσθῆ εἰς τὰ...) Δημ.

4) τὰ αἰσθήσεως, ἀφῆς, ἀκοῆς, ὀσφρήσεως καὶ γεύ-
σεως σημαντικά, ὡς αἰσθάνεσθαι, ἀπτεσθαι, δριτίτεσθαι, ἀντιλαμβάνε-
σθαι, ἔχεσθαι, ἀντέχεσθαι, ἀκούειν, ἀκροᾶσθαι, ὀσφραίνεσθαι, γεύε-
σθαι (τινος· καθ. γεν.): ἄκουε πάντων, ἐκλέγου δ' ἅ συμφέροι.
τῶν στρατιωτῶν ὀλίγοί σίτου ἐγεύσαντο. κρομμύων ὀσφραίνομαι Ἄρφ.
ἀντείχετο τοῦ δόρατος Πλ.

Σημείωσις. Τὸ ὀρῶ συντάσσεται κανονικῶς μετὰ αἰτιατικὴν. Μετὰ αἰτιατι-
κὴν δὲ συνηθέστερον παρὰ μετὰ γενικὴν συντάσσονται καὶ τὰ ῥ. αἰσθάνομαι
καὶ ἀκούω καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὅταν ἀντικείμενον αὐτῶν εἶναι οὐχὶ κά-
ποιον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα, ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται ὅ,τι αἰσθάνεται
κανεὶς ἢ ἀκούει, ἀλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται ἢ ἀκούει (ἦτοι λόγος,
βοή, ἤχος κ.τ.τ.). Πρβλ. τῶν μαρτύρων ἀνήκοατε. ὄνος λύρας ἤκουε καὶ
σάλπιγγος ἔς. Ἄλλά: πάντ' ἀνήκοας λόγον. ἦσθετο βοήν.

5) τὰ ἀποπειρας, ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας σημαντικά, ὡς
πειρᾶν, πειρᾶσθαι, τυγχάνειν κλπ. (τινός· καθ. γεν.)—ἀμαρτάνειν,
ἀποτυγχάνειν, ψεύδεσθαι κλπ. (τινός· ἀφαιρ.): πολλῶν κακῶν
πεπειράμεθα. Ἄδρηστος ἀκοντίζων τὸν ἕν τοῦ μὲν ἀμαρτάνει, τυγχάνει
δὲ τοῦ Κροίσου παιδὸς Ἡρόδ. ἐφύεσθησαν τῶν ἐλπίδων.

6) τὰ ὀσμησῆς σημαντικά, ὡς ὄζειν, πνεῖν (τινος· καθ. γεν.):
ὄζουσι πίττης Ἄρφ. μύρου πνεῖ Ἄνακρ.

7) τὰ ἐνάρξεως ἢ λήξεως σημαντικά, ὡς ἄρχειν, ἄρχεσθαι (τι-
νος· καθ. γεν.)—λήγειν, παύεσθαι (τινος· ἀφαιρ.): οἱ βάρβαροι
ἤρξαν χειρῶν ἀδίκων (=ἐπετέθησαν πρῶτοι ἀδίκως). πειρᾶσθαι σὺν
τοῖς θεοῖς ἄρχεσθαι παντός ἔργου. παύσασθε μάχης Ἄρφ. ἔληξε τῆς
θήρας (=ἐπαυσε ἀπὸ τοῦ κυνήγι) Ξ.

8) τὰ ἀρχῆς, ἦτοι ἐξουσίας σημαντικά, ὡς ἄρχειν, κρατεῖν, δεσ-
πόζειν, ἡγεῖσθαι (τινος· καθ. γενική): ζήσεις βίον κράτιστον, ἦν
θυμοῦ κρατῆς. ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοῖ Πλ.

Σημείωσις. Τὸ ῥ. κρατῶ ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ νικῶ, καταβάλλω
συντάσσεται συνήθως μετὰ αἰτιατικὴν: Ἀθηναῖοι Σικυωνίους ἐκράτησαν.

9) τὰ χωρισμοῦ, ἀπομακρύνσεως, ἀποχῆς, ἀπαλλά-
γῆς σημαντικά, ὡς χωρίζεσθαι, ἀφίεσθαι, ἀπέχειν, ἀπέχεσθαι, ἀπαλλάτ-

τεσθαί (τινος ἄφαιρ.) : πᾶσα ἐπιστήμη χωριστομένη ἀρετῆς πα-
νουργία φαίνεται Πλ. ἀφίεται τοῦ δόρατος Πλ.

10) τὰ καταγωγῆς σημαντικά, ὡς γίνεσθαι, εἶναι, πεφυκέναι,
φύναί (τινος ἄφαιρ.) : Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες
δύο. πατρός εἰμ' ἀγαθοῦ (= πατρός εἰμι ἀγαθοῦ = ἀπὸ πατέρα)
"Ομ. μιᾶς μητρός πάντες ἀδελφοὶ φύντες Πλ.

Μὲ τὰ τοιαῦτα ῥήματα δύναται νὰ συνάπτεται ἀντὶ ἀντικειμένου
ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἐκ ἢ ἀπὸ καὶ γενικὴν :
ἐκ θεῶν ἐγεγόνει. Προκλής γεγὼς ἀπὸ Δημαράτου Ξ.

11) τὰ συγκρίσεως, διαφορᾶς, ὑπεροχῆς σημαντικά, ὡς
πλεονεκτεῖν, μειονεκτεῖν, ὑστερεῖν, ὑπερτερεῖν, ἠτᾶσθαι, διαφέρειν, περι-
γίνεσθαι, περιεῖναι, πρωτεύειν, κρατιστεύειν, (τινος ἄφαιρ.) : ἡ-
θελον ἡμῶν πλεονεκτεῖν. ἀγαθὸς ἀρχων οὐδὲν διαφέρει πατρός ἀγα-
θοῦ. Κῦρος τῶν ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευεν. Ξ.

12) ῥήματα, τὰ ὁποῖα συντάσσονται κανονικῶς μὲ αἰτιατικὴν, ὅταν
πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐκτείνεται εἰς μέρος μόνον
τοῦ ἀντικειμένου : Κῦρος λαβῶν τῶν κρεῶν διεδίδου (= ἀφοῦ ἐπῆρε
ἀπὸ τὰ κρέατα) Ξ. τῆς γῆς ἔτεμον (= μέρος τῆς χώρας) Θ.

§ 68. Μὲ γενικὴν συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ
τινος τῶν προθέσεων ἀπὸ, ἐκ, κατὰ, πρό, ὑπέρ, ὡς ἀποπηδᾶν,
ἐκβαίνειν, καταφρονεῖν, καταγελᾶν, προτρέχειν, προκείσθαι, ὑπερκει-
σθαι, ὑπερέχειν (τινός). οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολλάκις τῶν ὀρθῶς λε-
γόντων καταγελῶσι Ξ. πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα
Ξ. ἄνθρωπος ξυνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων Πλ.

γ) Μ ἐ δ ο τ ι κ ῆ ν .

§ 69. Μὲ δοτικὴν (καθαρὰν ἢ ὀργανικὴν, § 28,6 καὶ 8) συντάσ-
σονται (τὰ ῥήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέρχεται ἡ ἐρώτησις σὲ ποιόν ;
σε ποιό ; γιὰ ποιόν ; γιὰ ποιό ; ἢ μὲ ποιόν ; μὲ ποιό ;
ἦτοι)

1) τὰ ῥήματα πρέπειν, ἀρμόζειν, καὶ τὰ συνώνυμα (καθ.
δοτ.) : προσῆκει μάλιστα ἐλευθέρω ἢ ἱπικῇ Πλ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν προσέγγισιν ἢ συνάντη-
σιν ἀπλῆν ἢ φιλικὴν ἢ ἐχθρικήν, ἀκολουθίαν, διαδοχήν, ἐπι-
κοινωνίαν, ἐνωσιν, ὡς πλησιάζειν, πελάζειν, ἐντυγχάνειν, συντυγ-

χάνειν (τινί ὄργ. δοτ.): ὅμοιος ὁμοίω ἀεὶ πελάζει. χρῶ τοῖς βελ-
τίστοις Ἴσοκρ. νόμοις ἔπεσθαι τοῖς ἐπιχωρίοις καλόν. σοφοῖς ὁμι-
λῶν κατὸς ἐκβήσῃ σοφός.

3) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν ἐνέρ-
γειαν, ἢ διάθεσιν, ἄμιλλαν, ἔριν ἢ συμφιλίωσιν, ὡς εἴνοειν, ἀρέσκειν, χαλεπαίνειν, ὀργίζεσθαι, φθονεῖν, ἐπιβουλεύειν, βοηθεῖν,
ἀμύνειν, δουλεύειν, πειθεσθαι, ἀπειθεῖν, εὐχεσθαι (τινι καθ. δοτ.)
—ἀμιλλᾶσθαι, διαγωνίζεσθαι, διαμάχεσθαι, μάχεσθαι, πολεμεῖν, διαφέ-
ρεσθαι, λοιδορεῖσθαι, σπένδεσθαι (τινι ὄργ. δοτ.): ἀμυνῶ τῇ πατρίδι.
Δαίδαλος Μίνω ἐδούλευε Ξ. θεῶ μάχεσθαι δεινόν ἐστι καὶ τύχη. ἀμ-
φισβητοῦσιν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δὲ οἱ ἐχθροὶ ἀλλήλοις Ξ.

Σημείωσις. Τὰ ῥήματα ὠφελεῖν, βλάπτειν καὶ τὰ συνώνυμα
πλὴν τοῦ λυσιτελεῖν (= προξενῶ ὠφέλειαν) συντάσσονται μὲ ἀιτιατικὴν:
Σωκράτης ὠφέλει τοὺς συνόντας — Σωκράτης ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσιν
Ξ. Ὁμοίως τὸ (ἐνεργητικὸν) λοιδορεῖν συντάσσεται μὲ ἀιτιατικὴν.

Τὸ πολεμεῖν σὺν τινι ἢ μετὰ τινος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσ-
σαν σημαίνει πολεμεῖν μετὰ τινος ὡς συμμάχου ἐναντίον ἄλλου:
Ἀθηναῖοι μετὰ Θηβαίων ἐπολέμησαν Λακεδαιμονίους (= ἐναντίον τῶν Λ.).

4) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἰσότητα, ὁμοιότητα, συμ-
φωνίαν, ὡς ἰσοῦσθαι, ὁμοιάζειν, κοικέμαι, συμφωνεῖν, συναδεῖν (τινί
δοτ. ὄργ.): φιλοσόφῳ ἔοικας Ξ. τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.

§ 70. Μὲ δοτικὴν (ὀργανικὴν ἢ τοπικὴν, § 28,7 καὶ 8) συντάσσον-
ται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τοῦ ὁμοῦ ἢ μετὰ τινος τῶν προ-
θέσεων σὺν, ἐν, ἐπί, παρά, περί, πρός, ὑπό, ὡς ὁμολο-
γεῖν, ὁμονοεῖν, συνεῖναι, συνοικεῖν (τινι ὀργανικὴ δοτικὴ)—ἐμμένειν,
ἐπιτιθεσθαι, παρακαθῆσθαι, περιπίπτειν, προσφέρεισθαι, ὑπόκεισθαι
(τινι τοπικὴ δοτικὴ): ὁμονοεῖτε ἀλλήλοις. οἱ συνόντες Σωκράτει
Ξ. ἐμμένω τοῖς ὠμολογημένοις Πλ.

§ 71. Δοτικὴ προσωπικὴ. Δοτικὴ ὀνόματος προσώπου (ἢ ἀνω-
νομίας προσωπικῆς) τίθεται συχνάκις παρὰ τὸ ῥῆμα εἶναι (κα-
θῶς καὶ παρὰ τὰ ῥήματα γίγνεσθαι καὶ ὑπάρχειν) καὶ δη-
λοῖ αὕτη τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἔχει κάτι τι' (δοτικὴ προσωπικὴ
κτητικὴ): ἦσαν τῷ Κροίσῳ δύο παῖδες (= εἶχεν ὁ Κρ. δύο παῖ-
δας) Ἡρόδ. τῷ δικαίῳ παρὰ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων δῶρα γίνεταί
Πλ. σοῦ κρατοῦντος δολογία ὑπάσχει αὐτοῖς Ξ.

Ἄλλὰ δοτικὴ ὀνόματος προσώπου, καὶ συνηθέστερον προσωπικῆς ἀντωνυμίας, δύναται νὰ τίθεται εἰς πᾶσαν πρότασιν, ἀνεξαρτήτως τῆς σημασίας καὶ τῆς διαθέσεως τοῦ ῥήματος αὐτῆς. Ἀναλόγως δὲ τῆς σχέσεώς της πρὸς τὸ νόημα τῶν συμφραζομένων ἡ δοτικὴ αὕτη λέγεται

1) **δοτικὴ τῆς συμπαθείας.** Αὕτη δηλοῖ τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον **συμμετέχει** εἰς ὅ,τι σημαίνει τὸ ῥήμα τῆς προτάσεως: **πολύ μοι ἡ καρδιά πηδᾷ** Πλ. (πρβλ. **μοῦ** πονεῖ ἡ καρδιά). **διέφθαρτο τῷ Κροίσῳ ἡ ἐλπίς** Ἡρόδ. (πρβλ. **τοῦ** κόπησαν οἱ ἐλπίδες).

2) **δοτικὴ χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ.** Αὕτη δηλοῖ τὸ πρόσωπον, πρὸς χάριν ἢ ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι: **στράτευμα συνελέγετο τῷ Κύρῳ ἐν Χερρονήσῳ** (= γιὰ τὸν Κ., χάριν τοῦ Κ.). **μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται τῇ πόλει** (= ἔχουν χαθῆ γιὰ τὴν πόλιν, πρὸς ζημίαν τῆς πόλεως)· (πρβλ. ὁ Πέτρος **μοῦ** φυλάγει τὸ σπίτι. **τοῦ** χάλασαν ἂ σχέδια).

3) **δοτικὴ ἠθικὴ** (Κανονικῶς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ **α'** καὶ τοῦ **β'** προσώπου). Αὕτη δηλοῖ τὸ ἐνδιαφερόμενον πρόσωπον, ἤτοι τὸ πρόσωπον, πρὸς εὐαρέσκεϊαν ἢ δυσαρέσκεϊαν, πρὸς χαρὰν ἢ λύπην τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι: **ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος!** (**ἐστίν** = τί ὠραῖος ποῦ **μοῦ** εἶναι ὁ π.) **Ξ. καὶ μοι μὴ θορυβήσητε** (= παρακαλῶ μὴ θορυβήσητε, πρᾶγμα ποῦ θὰ μὲ λυπήσῃ) Πλ. ἢ **στρατιά σίτον οὐκ εἶχεν αὐτῷ** Θ. (πρβλ. μὴ **μοῦ** κρυώσῃ. νὰ **σοῦ** ζήσῃ τὸ παιδί).

Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ δοτικὴ μὲ τὴν ὁποίαν συνάπτεται μετοχὴ τοῦ ῥήματος βούλομαι (ἢ ἐθέλω) ἢ ἡδομαι ἢ ἄχθομαι ἢ ἡλέξισ ἄσμενος, διὰ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται φράσεις ἐκφράζουσαι παραστατικώτερον τὴν ἔννοιαν τῶν εἰρημένων ῥημάτων: **εἰ σοι βουλομένῳ ἐστίν ἀποκρίνεσθαι, σὲ ἐρήσομαι** (= ἂν σὺ ἔχῃς τὴν θέλησιν νὰ) Πλ. **ὕπ' ἐκείνου ἐκελεύσθητε ἐξιέναι, ὅτῳ ὑμῶν μὴ ἀχθομένῳ εἶπ** (= ὅποιος ἀπὸ σᾶς δὲν θὰ ἐστενοχωρεῖτο γι' αὐτό) **Ξ.**

Κατὰ τὸ **β'** πρόσωπον ἡ δοτικὴ αὕτη χρησιμεύει πολλάκις, ἀπλῶς, ἵνα διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκούοντος πρὸς τὸ ὅλον περιεχόμενον τῆς προτάσεως: **ταῦτ' ἐστίν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τάληθῆ** (= αὐτὰ ποῦ λέτε εἶναι κλπ.) Πλ. (πρβλ. **Τί σοῦ** εἶναι αὐτὸς ὁ Γιάννης! ἔννοια σου, θὰ σοῦ τὸν διορθώσω ἐγώ).

4) **δοτικὴ τοῦ κλίνοντος προσώπου ἢ τῆς ἀναφορᾶς.** Αὕτη

δηλοῖ τὸ πρόσωπον, σχετικῶς μὲ τὸ ὁποῖον ἢ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ὁποίου ἰσχύει κάτι τι : **γέρον γέροντι γλῶτταν ἡδίστην ἔχει, παῖς παιδί** (= ἓνας γέρον σχετικῶς μὲ ἄλλον γέροντα, κατὰ τὴν κρίσιν ἄλλου γέροντος κλπ.) (πρβλ. Αὐτὸ τὸ φῶρεμα μ ο ὕ εἶναι στενὸ).

Καὶ μὲ τὴν τοιαύτην δοτικὴν δύναται νὰ συνάπτεται μετὰ τοῦ *χ* ή, ἢ ὁποῖα δηλοῖ ὑπὸ τίνα περίπτωσιν ἰσχύει κάτι τι, τοπικῶς ἢ χρονικῶς : **Ἐπίδαμος ἔστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἴόνιον κόλπον** (= ἐσπλέοντί τινι = γιὰ ἓνα πού εἰσπλέει, ὅταν τις εἰσπλέῃ) Θ. **ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις** (= ἀφ' ὅτου ἤρχισαν νὰ ἐπιπλέουν οἱ Ἀθ.) Ξ.

5) δοτικὴ τοῦ ἐνεργουῦντος προσώπου. Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ, ἢ ὁποῖα κανονικῶς τίθεται μετὰ τῶν εἰς - τέ ος ῥηματικῶν ἐπιθέτων, πολλακίς δὲ καὶ μετὰ παθητικῶν ῥημάτων, ἰδίᾳ ὅταν ταῦτα εἶναι χρόνου συντελικοῦ : **ὁ ποταμὸς ἐστὶν ἡμῖν διαβατέος** (= πρέπει νὰ διαβαθῇ ἀπὸ ἡμᾶς, πρέπει ἡμεῖς νὰ τὸν διαβῶμεν) Ξ. **συνεκοπέτα ἔστί σοι καὶ τὴν τρύγα** (= πρέπει σὺ νὰ πῆς μαζί) Ἀρφ. ταῦτα **Θεμιστογένει γέγραπται** (ὑπὸ τοῦ Θεμιστογένους ἔχουν γραφῆ, τὰ ἔχει γράψει ὁ Θ.) Ξ. **ἀληθές ἀνθρώποις οὐχ εὐρίσκεται** (= ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων).

Ὅμοια εἶναι ἡ δοτικὴ, ἢ ὁποῖα τίθεται παρὰ τὰ λεγόμενα τριτοπρόσωπα ἢ ἀπρόσωπα ῥήματα, ὡς μέλει, μεταμέλει, δεῖ, παρεσκευασταί τινι κλπ. : **οὐ μεταμέλει μοι** (= δὲν μετανοῶ ἐγώ) Πλ. ἐπειδὴ παρεσκευαστο **τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο** (= ἀφοῦ πλέον εἶχον ἐτοιμασθῆ οἱ Κορινθιοί) Θ.

2. Δίπτωτα ῥήματα.

α) Μὲ δύο αἰτιατικάς.

§ 72. Μὲ δύο ἀντικείμενα, ἀμφοτέρα κατ' αἰτιατικὴν πτώσιν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐρωτᾶν, εἰσπράττειν, ἀποστερεῖν, ἀποκρύπτειν : **οὐ τοῦτο ἐρωτῶ σε** Ἀρφ. (πρβλ. αὐτὸ σὲ ῥώτησα). **οὐδένα ἐγὼ ἐπραξάμην μισθὸν ἢ ἤτησα** (= ἀπὸ κανέναν ἐγὼ δὲν) Πλ. **Διογείτων τὴν θυγατέρα ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός** (= ἀπὸ τὴν θυγατέρα).

Σημείωσις. Λέγεται ὁμοίως καὶ αἰτεῖν ἢ εἰσπράττειν τι

παρά τινος καὶ ἀποστρεφῆναι τινά τινος: οὗτος ἐμέ τῶν πατρῶων ἀπεστέρηκεν Δημ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν διδάσκειν ἢ ὑπενθυμίξειν: διδάσκει σε τὴν στρατηγίαν Ξ. (πρβλ. σὲ μαθαίνει γράμματα). τὴν ξυμμαχίαν ἀνεμίμησκον τοὺς Ἀθηναίους Θ.

3) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐνδύειν: ὁ πάππος τὸν Κῦρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσσε Ξ. (πρβλ. τὴν ἐντυσε μαῦρα ροῦχα).

4) πᾶν μεταβατικὸν ῥῆμα συντάσσόμενον μὲ ἀιτιατικὴν, ὅταν ἔχῃ ἐκτὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ σύστοιχον ἀντικείμενον (§65,2β): ἕκαστον ὑμῶν εὐηργέτηεν τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν Πλ. ὁδε κακὰ πολλὰ ἔοργεν Τρῶας Οἰμ.

Οὕτω συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ῥήματα δρᾶν, ἐργάζεσθαι, ποιεῖν, ἀγορεύειν, λέγειν (τινά τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν): οἱ ὑποκρίται ἐν ταῖς τραγωδίαις τὰ ἔσχατα λέγουσιν ἀλλήλους Ξ.

§ 73. Μὲ δύο ἀιτιατικὰς συντάσσονται προσέτι τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὀνομάζειν, νομίζειν, ἐκλέγειν, διορίζειν, ποιεῖν. Ἐπὶ τούτων δὲ ἡ μία ἐκ τῶν δύο ἀιτιατικῶν περιέχει κατηγορούμενον τῆς ἐτέρας, ὡς τοῦτο καταφαίνεται, ὅταν ἡ ἐνεργητικὴ σύνταξις μετατραπῆ εἰς παθητικὴν: τὴν τοιαύτην δύναμιν ἀνδρείαν ἐγωγε καλῶ Πλ. πάντων δεσπότην ἑαυτὸν πεποίηκεν Ξ. (πρβλ. ἡ τοιαύτη δύναμις ἀνδρεία καλεῖται—πάντων δεσπότης αὐτὸς γέγονε: πρβλ. § 10,2 καὶ 3).

Σημείωσις. Ἐπὶ τῆς τοιαύτης συντάξεως ἐνίστη τὸ δεῦτερον ἀντικείμενον, τὸ ὅποιον εἶναι κατηγορούμενον τοῦ πρώτου, λαμβάνεται προληπτικῶς, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ῥημάτων αὔξειν, αἰρεῖν, τρέφειν: ἔνα τινὰ δεῖ ὁ δῆμος εἰσθῆν τρέφειν καὶ αὔξειν μέγαν (πρβλ. τὸν Πέτρον τὸν σπουδάζοντα γιὰ τὸν Βλ. καὶ § 10α, Σημ.

β) Μὲ ἀιτιατικὴν καὶ γενικὴν.

§ 74. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἐν κατὰ ἀιτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ γενικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα ἐστὶ ἄν, πληροῦν, κενόων κ.τ.τ.: τῶν λόγων ἡμᾶς Ἀνοσίας εἰσία Πλ. ἀνδρῶν τήνδε πόλιν ἐκένωσε Αἰσχ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἀκούειν ἢ πληροφθεῖσθαι: ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν Πλ. μάθε μου καὶ τάδε.

3) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πιάνειν, ὀδηγεῖν, ἔλκειν κ.τ.τ. ἢ ἐμποδίζειν, ἀπομακρύνειν, ἀπαλλάσσειν, παύειν, ἀποστερεῖν, κ.τ.τ. *Ἐλαβον τῆς ζώνης τὸν Ὀρόνταν* (=ἀπὸ τῆν ζώνη τὸν Ὀ.) *Ξ. ἄγει τῆς ἡνίας τὸν Ἴππον Ξ. Οἱ Ἥλειοι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκώλων τοῦ ἀγῶνος Ξ.* (Βλ. § 72, 1 Σημ.).

4) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀνταλλάσσειν, ἀγοράζειν, πωλεῖν κ.τ.τ.—ἀξιοῦν, τιμᾶν, ἐκτιμᾶν κ.τ.τ. Ἐπὶ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἡ γενικὴ σημαίνει τὸ ἀντάλλαγμα, τὸ τίμημα, τὴν ἀξίαν: *ἠλλάξαντο πολλῆς εὐδαιμονίας πολλὴν κακοδαιμονίαν* (=μέ πολλὴν εὐδαιμονίαν) Ἄντιφ. *τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τάγάθ' οἱ θεοί. οἱ βάρβαροι τὸν Θεμιστοκλέα μεγίστων δωρεῶν ἠξίωσαν Ἴσοκρ.*

5) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ψυχικὸν πάθημα, ὡς θαυμάζειν, εὐδαιμονίζειν, μακαρίζειν, οἰκτιρεῖν, ἀργίζεσθαι, κλπ. καὶ τὰ δικαστικὰ καὶ ἀνταποδοτικὰ, ὡς αἰτιᾶσθαι, διώκειν, γράφεσθαι, δικάζειν, κρίνειν, τιμωρεῖσθαι κλπ. Ἐπὶ τοιούτων ῥημάτων ἡ γενικὴ σημαίνει τὴν αἰτίαν: *ζηλώ σε τοῦ κλυττοῦ* (=διὰ τὸν κλυττον) *Ξ. πολλάνικς σε εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου Πλ. διώξομαι σε δειλιάς Ἄρφ. Μέλητος Σωκράτη ἀσεβείας ἐγράφατο Πλ.*

Σημεῖωσις. Μὲ γενικὴν τῆς αἰτίας συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα φεύγω καὶ ἀλίσκομαι ἐπὶ δικαστικῆς ἔννοιας: *ἀσεβείας φεύγω ὑπὸ Μελήτου* (=κατηγοροῦμαι δι' ἀσβείαν) Πλ. *ἔλω κλοπῆς* (=κατεδικάσθη διά...). Δημ. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τὸ φεύγω τινός—ἀλίσκομαι τινός λέγεται καὶ κρίνομαι *θανάτου* (=δικάζομαι δι' ἐγκλημα ἐπαγόμενον ποιήν τὸν θάνατον).

§ 75. Μὲ αἰτιατικὴν καὶ γενικὴν συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μὲ γενικὴν, ὡς ἀπὸ, ἐκ, πρό, πρὸ πάντων δὲ ῥήματα σύνθετα μὲ τὴν πρόθεσιν κατὰ, ἔχοντα δικαστικὴν ἔννοιαν, ὡς *κατηγορεῖν, καταγιγνώσκειν, καταψηφίζεσθαι* κλπ.: *ἀποτρέπει με τούτου Πλ. προέταξε τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἱππέας Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι Σωκράτους θάνατον κατέγνωσαν Ξ.* (=κατεδίκασαν τὸν Σωκράτην εἰς...) Ξ.

γ) Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν.

§ 76. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατ' αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα λέγειν, ὑπισχεῖσθαι, ἐπιστέλλειν, δεικνύειν, δίδόναι, φέρειν, προσάγειν, προσαρμόζειν, ἀντιτάσσειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν : **πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ** Πλ. ἢ **μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακά. τίνα ἀντιτάξεις τῷδε ;** Αἰσχ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐξίσωσιν, ὁμοίωσιν, μεῖξιν, συνδιαλλαγὴν : **ὁ σίδηρος ἀνισοῖ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς ἐν τῷ πολέμῳ** Ξ. **κεράννυμι ὕδωρ τῷ οἴνῳ. οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐδέοντο τῶν Κερκυραίων τοὺς φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι** Θ.

§ 77. Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν συντάσσονται προσέτι πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ προθέσεων, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ δοτικῆς, ἰδίᾳ δὲ τὰ σύνθετα μετὰ τῆς ἐν ἧ τῆς σὺν : **αἱ ἡδοναὶ οὐτε εὐεξίαν τῷ σώματι ἐνεργάζονται οὐτε ἐπιστήμην ἀξιόλογον τῇ ψυχῇ** ἐμποιοῦσι Ξ. **ξυγκρούειν αὐτοὺς ἀλλήλοις ἐβούλοντο** Θ.

δ) Μὲ γενικὴν καὶ δοτικὴν.

§ 78. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἐν κατὰ γενικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα μετέχειν, κοινωνεῖν, μεταδιδόναι, μεταλαμβάνειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν : **μετεσχῆκαμεν ὑμῖν ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων** Ξ. **χρῆ τοῦ βάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις** Ξ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ παραχωρεῖν καὶ τὸ ῥήμα φθονεῖν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀρνεῖσθαι τι εἰς τινὰ ἐκ φθόνου : **τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παρεχωρήσατε Φιλίππῳ** Δημ. **μὴ μοι φθονήσης τοῦ μαθήματος** Πλ.

3) τὰ ῥήματα τιμῶ καὶ τιμῶμαι εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν τιμᾶ (ὁ δικαστής) τινί τινος = ὀρίζει εἰς τινὰ ὡς ποινὴν κάτι τι τιμᾶται (ὁ κατηγορὸς) τινί τινος = προτείνει διὰ τινὰ ὡς ποινὴν κάτι τι : **ἴσως ἂν μοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, φυγῆς τιμῆσαιτε** Πλ. **τιμᾶται μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου** Πλ.

β) Τὰ μέσα ῥήματα

§ 79. Τὰ μέσα ῥήματα ἐν γένει σημαίνουν ἐνέργειαν, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς ἰδιαιτέραν σχέσιν μὲ τὸ ὑποκείμενον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προέρχεται, καὶ ἐνδιαφέρει αὐτό. Κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν τῶν σημασιῶν τὰ μέσα

ρήματα λέγονται **άντανανακλαστικά**, μέσα **άλληλοπαθῆ**, μέσα **δυναμικά**.

§ 80. α) Μέσα άντανανακλαστικά λέγονται τὰ μέσα ρήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον ἀ μέ σ ω ς καὶ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ ἴδιον τὸ ὑποκείμενον, ὡς λούεσθαι, γυμνάζεσθαι, ἐνδύεσθαι κ.τ.τ. Οὕτω τὰ μέσα ταῦτα ρήματα ὑποδιαιροῦνται εἰς

1) **μέσα εὐθέα** ἢ αὐτοπαθῆ, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει ἀμέσως καὶ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ ἴδιον τὸ ὑποκείμενον, ὡς λούεσθαι, γυμνάζεσθαι, ἐνδύεσθαι κ.τ.τ. Οὕτω τῶν ρημάτων αὐτῶν τὸ ὑποκείμενον εἶναι συγχρόνως καὶ ἀντικείμενόν των, καὶ δι' αὐτὸ ταῦτα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὸ ἐνεργητικὸν των μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν· γυμνάζομαι = γυμνάζω ἐμαυτόν, ὀπλίζετε = ὀπλίζετε ὑμᾶς αὐτούς.

Σημείωσις. Ἐντὶ τῶν μέσων αὐτοπαθῶν, οὐχὶ σπανίως, λαμβάνεται τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν : ἔρριψαν σφᾶς αὐτοὺς εἰς φρέατα (= ἐρρίφθησαν εἰς) Θ.

Πολλάκις δὲ καὶ μὲ τὸ μέσον αὐτοπαθῆ ρῆμα τίθεται ἡ ἀντίστοιχος αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ, οὕτω δὲ καθαρῶτερον καὶ ἐντονώτερον δηλοῦται ἡ αὐτοπάθεια : ἑαυτὸν ἀποκρύπτειται ὁ ποιητής. (πρβλ. νίβεται — καί — νίβεται μόνος τοῦ. Χτενίζεται — καί — χτενίζεται μόνη της.).

Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῆ ὅτι ἡ αὐτοπάθεια περιορίζεται εἰς ἓν μόνον μέρος τοῦ ὑποκειμένου, τὸ μέρος τοῦτο δηλοῦται μὲ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ οἰκείου ὀνόματος ὡς ἀντικείμενον τοῦ μέσου ρήματος : ἐνάπατο χεῖρας. (Πρβλ. ἐπλύθη — καί — ἐπλυσε τὰ χέρια τοῦ).

2) **μέσα πλάγια**, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ ἐ μ μέ σ ω ς καὶ π λ α γί ω ς. Ταῦτα πάλιν ὑποδιαιροῦνται εἰς

α) **μέσα διάμεσα**. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ρήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ κά τι τι εἰς ἑαυτὸ ἢ εἰς κάτι, τὸ ὅποιον τοῦ ἀνήκει, διὰ μέσου ἄλλου κείρομαι (= βάζω τὸν κουρέα καὶ μὲ κουρεύει) : ὁ πατὴρ τοὺς παῖδας παιδεύεται (= ἐκπαιδεύει τοὺς παῖδας διὰ τῶν διδασκάλων).

β) **μέσα περιποιητικὰ ἢ μέσα ὠφελείας**. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ρήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνέργειαν, τὴν ὁποῖαν ἐκτελεῖ ἡ

προκαλεῖ τὸ ὑποκείμενον χάριν ἑαυτοῦ, δηλαδή πρὸς χρῆσιν τοῦ ἢ πρὸς ὠφελείαν τοῦ **οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν** (=οικοδομῶ τὴν οἰκίαν μου διὰ τῶν οἰκοδόμων), **ἄγομαι γυναῖκα** (=ἄγω εἰς τὴν οἰκίαν μου γυναῖκα, παίρνω γυναῖκα ὡς σύζυγόν μου). **Παυσανίας τράπεζαν Περσικὴν παρειτίθετο** (=παρετίθει ἑαυτῶν διὰ τῶν ὑπηρετῶν, διέτασσε καὶ τοῦ παρεθέτον οἱ ὑπηρεταί) Θ. (Πρβλ. συμβουλεύομαι τὸν ἱατρὸν, δανείζομαι χρήματα, προμηθεύομαι τρόφιμα).

Οὕτω περὶ μὲν τῆς πόλεως ἢ τοῦ λαοῦ λέγεται τίθεσθαι ἢ γράφεσθαι νόμους (=τιθέναι ἑαυτοῖς νόμους διὰ τῶν νομοθετῶν), περὶ δὲ τοῦ νομοθέτου λέγεται τιθέναι ἢ γράφειν νόμους: **ὁ Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις νόμους ἔθηκεν ἢ ἔγραψε—οἱ Ἀθηναῖοι νόμους ἔθεντο ἢ ἔγράψαντο.**

Σημείωσις. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως κανονικῶς εἰς τὴν νέαν, λαμβάνεται οὐχὶ σπανίως τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἀντὶ τοῦ μέσου πλαγιού: **Λύσανδρος τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζε** (=ἐπεσκευάζετο, ἦτοι διὰ τῶν τεχνικῶν ἐπεσκεύαζε: πρβλ. κτίζει σπίτι, κόβει τὰ μαλλιά του στὸ κουρεῖο, κλπ.).

§ 81. Μέσα ἀλληλοπαθῆ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν **ἀλληλοπάθειαν**, ἦτοι μίαν κοινὴν ἐνέργειαν δύο ἢ περισσότερων ὑποκειμένων, ἢ ὅποια μεταβαίνει ἀπὸ τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο. Ταῦτα ὡς ἐκ τῆς σημασίας των λαμβάνονται κανονικῶς εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν **φιλοῦνται, μισοῦνται** (=φιλοῦσι, μισοῦσιν ἀλλήλους): **συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἔωθοῦντο** (=ἔωθον ἀλλήλους) Ξ.

Ἡ κοινὴ καὶ ἀμοιβαία ἐνέργεια τῶν ὑποκειμένων δύναται νὰ ἀναφέρεται καὶ εἰς κάτι τι ἐκτὸς τοῦ ἑαυτοῦ των εὐρισχόμενον, τὸ ὅποιον ὅμως τὰ ἐνδιαφέρει ἀπὸ κοινοῦ: **διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων** (=διένειμαν ἀλλήλοισι, διεμοίρασαν ἀναμεταξύ των τὴν ἐξουσίαν) Πλ.

Σημείωσις. Ἀπὸ τὸν πληθυντικὸν μετεδόθη ἡ ἔννοια τῆς ἀλληλοπαθείας καὶ εἰς τὸν ἑνικόν: **διαλεγόμεθα περὶ τίνος—διαλέγομαί τινα περὶ τίνος.**

Ἀντὶ δὲ τοῦ μέσου ἀλληλοπαθοῦς λαμβάνεται πλειστάκις τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ἢ τὴν αὐτοπαθῆ τοῦ γ' προσώπου), ἔνιοτε δὲ καὶ ῥῆμα παρασύνθετον μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν: **οἱ ὑπηρεταὶ διέφθειρον ἀλλήλους** Θ. **φθονοῦντες ἑαυτοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους** (=ἐπειδὴ φθονοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον...) Ξ. **ἀλληλο-**

κτονοῦσιν (= κτείνουσιν ἀλλήλους) Ἄριστ. (Πρβλ. Ὑποστηρίζονται ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον — ὑποστηρίζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον — ἀλληλοὑποστηρίζονται).

§ 82. Μέσα δυναμικὰ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια δηλοῦν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ κάτι τι ἐντεῖνον τὰς δυνάμεις του, ἦτοι καταβάλλον πάσας τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις του: **λύομαι αἰχμάλωτον** (= ἐνεργῶν πλησίον τῶν αἰχμαλωτισάντων καὶ καταβάλλον λύτρα ἐλευθερῶ τὸν αἰχμάλωτον). **παρέχομαι τοῖς συμμάχοις ναῦς** (= παρέχω εἰς τοὺς συμμάχους πλοῖα, διὰ τὴν ναυπήγησιν τῶν ὁποίων ἐγὼ ἐφρόντισα καὶ ἐδαπάνησα).

Οὕτω: **πολιτεύω** (= εἶμαι πολίτης) — **πολιτεύομαι** (= ἐνεργῶ ὡς πολίτης, μετέχω τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας)· **πρεσβεύω** (= εἶμαι πρεσβευτής) — **πρεσβεύομαι** (= διαπραγματεύομαι διὰ πρεσβευτῶν ἢ ἐνεργῶ ὡς πρεσβευτής)· (πρβλ. αὐτὸς φορτώνεται ὅλα τὰ βάρη τῆς οἰκογενείας· βάλθηκε νὰ με καταστρέψη). Συνηθέστατον δὲ μέσον δυναμικὸν ῥήμα εἶναι τὸ **ποιοῦμαι** εἰς φράσεις, οἷαι: **ποιοῦμαι πόλεμον, συμμαχίαν, εἰρήνην κτλ.** ἢ **ποιοῦμαί τινα φίλον, σύμμαχον, πολέμιον κτλ.**

Τὰ μέσα δυναμικὰ ῥήματα εἶναι συνηθέστατα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, σπανίως δὲ εἰς αὐτὴν λαμβάνεται ἄνευ προφανοῦς διαφορᾶς τὸ ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ μέσου δυναμικοῦ ῥήματος (ὅπως π.χ. σκοπῶ καὶ σκοποῦμαι, στρατοπεδεύω καὶ στρατοπεδεύομαι). Ἄλλὰ ἄρχω λόγου=λαμβάνω τὸν λόγον πρῶτος, ὁμιλῶ πρῶτος—ἄρχομαι τοῦ λόγου=ἀρχίζω τὸν λόγον μου· (Ἀντίθετον παύομαι τοῦ λόγου). Πρβλ. **ἐπειδὴ πρεσβύτερός εἰμι τοῦ Κύρου εἰκὸς ἀρχεῖν με λόγου** (= νὰ ὁμιλήσω ἐγὼ πρῶτος) — **τοῦ λόγου Κύρος ἤρχετο ὧδε** (= ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ ὡς ἐξῆς) Ξ.

μισθῶ τι = δίδω κάτι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω κάτι εἰς ἄλλον — **μισθοῦμαί τι** = λαμβάνω κάτι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω κάτι: ἀπὸ ἄλλον πρὸς ἴδιαν μου χρῆσιν· **ποιῶ τινα δοῦλον** = καθιστῶ τινα δοῦλον, γίνομαι αἷτιος νὰ γίνῃ κάποιος δοῦλος ἄλλου — **ποιοῦμαί τινα δοῦλον** = καθιστῶ κάποιον δοῦλόν μου, ὑποδουλῶν κάποιον (εἰς τὸν ἑαυτὸν μου).

Σημείωσις. Τὰ ὅρια τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας ἐνὸς ἐκάστου μέσου ῥήματος δὲν δύνανται πάντοτε νὰ διαγράφωνται ἀκριβῶς, καὶ τὸ αὐτὸ μέσον ῥήμα δύναται ὄχι μόνον εἰς διαφόρους φράσεις νὰ ἔχη διαφόρον σημασίαν καὶ νὰ ἀνήκῃ εἰς διαφόρους τάξεις τῶν μέσων ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φρά-

σιν νά συνδυάζη τὰς σημασίας δύο τάξεων' πρβλ. παρασκευάζομαι εἰς πόλεμον (μέσον αὐτοπαθές = παρασκευάζω ἐμαυτόν, ἐτοιμάζομαι) — παρασκευάζομαι ναυτικόν (μέσον δυναμικόν = ἐτοιμάζω ναυτικόν προμηθευόμενος ξυλείαν, εὐρίσκων ναυπηγούς, δαπανῶν κλπ.)· οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν (μέσον διάμεσον = οικοδομῶ οἰκίαν διὰ τῶν οικοδόμων, ἀλλὰ καὶ μέσον δυναμικόν = οικοδομῶ οἰκίαν προμηθευόμενος τὸ ἀναγκαῖον ὕλικόν, δαπανῶν, ἐπιβλέπων κλπ.).

Ἄριστος δὲ μέσου ῥήματος, τὸ ὅποιον λαμβάνεται καὶ ὡς εὐθύ καὶ ὡς πλάγιον, ὅταν μὲν τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶναι μέσον εὐθύ, εἶναι ὁ παθητικός, ὅταν δὲ εἶναι μέσον πλάγιον, ὁ μέσος πρβλ. σφάζομαι ἐκ τοῦ κινδύνου, ἐσώθη ν ἐκ τοῦ κινδύνου (= ἔσωσα τὸν ἑαυτόν μου) — σφάζομαι τὴν οὐσίαν, ἐσωσάμην τὴν οὐσίαν (= ἔσωσα τὴν περιουσίαν μου).

Ἀλλὰ μερικῶν μέσων ῥημάτων ὁ μέσος καὶ ὁ παθητικός ἄριστος ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν, ὡς ἀνήγαγόν μιν ἢ ἀνήγαγον εἰς τὸ πέλαγος, ὠπλίσασάν μιν ἢ ὠπλίσθη ν. Ἄλλων δὲ μέσων ῥημάτων ὁ παθητικός ἄριστος λαμβάνεται ὡς μέσος, ὡς ἠθροίσθη ν, ἀπηλλάγη ν, ἐπεραιώθη ν κλπ. (Ἡ τελευταία αὕτη χρῆσις σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε καὶ οὕτω νῦν ὁ παθητικός ἄριστος εἶναι καὶ μέσος ἐλούσθη ν, ἐξυρίσθη ν, ἐξηπλώθη ν, ἐδανείσθη ν κλπ.).

γ) Τὰ παθητικά ῥήματα.

§ 83. Τὰ παθητικά ῥήματα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει κάτι τι ἀπὸ ἄλλου.

Ὡς πρὸς τὸν τύπον τὰ παθητικά ῥήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, συμπίπτουν μὲ τὰ μέσα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα (ἰδίως ἀπὸ τὰ μέσα διάμεσα, § 80, 2. α') καὶ προέρχονται (πρβλ. π.χ. τὸ ἀρχαῖον κείρομαι καὶ τὸ σημερινὸν ξυρίζομαι σπὸ κουρέϊο = ἀναχέτω εἰς τὸν κουρέα καὶ μὲ ξυρίζει — ἀνέχομαι νὰ μὲ ξυρίξῃ ὁ κουρέυς — ξυρίζομαι ἀπὸ τὸν κουρέα).

§ 84. Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου προέρχεται τὸ πάθος τοῦ ὑποκειμένου τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, λέγεται ποιητικὸν αἷτιον. Ἐκφέρεται δὲ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου

1) μὲ τὴν πρόθεσιν ὑπὸ καὶ γενικὴν ἢ σπανιώτερον μὲ τὴν ἀπό, ἐκ, παρά, πρὸς καὶ γενικὴν: διδάσκεισθαι ἐθέλω ὑπὸ χρηστών μόνον Πλ. ἐπράχθη σὸδὸν ἀπὸ τῶν τυράννων ἔργον ἀξιόλογον Θ. ἐκ Φοίβου δαμείς (= ὑπὸ τοῦ Φ.) Σοφ. τὰ παρὰ τῶν θεῶν σημαινόμενα Ξ. Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλὸς τε κἀγαθὸς ἐπινομάζετο Ξ.

2) με δοτικήν προσωπικήν, τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου : ταῦτα **Θεμιστογένει γέγραπται** (= ὑπὸ τοῦ Θ.). Βλ. § 71, 5.

§ 85. Παθητικὰ ῥήματα κανονικῶς σχηματίζονται ἀπὸ τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ῥήματα, κυρίως μὲν τὰ συντασσόμενα με ἀιτιατικήν ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου (§ 65, 1), σπανίως δὲ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἢ ἀπὸ τὰ ἀμετάβατα.

Κατὰ δὲ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικήν, ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεργητικοῦ, τὸ δὲ ὑποκείμενον τούτου μετατρέπεται εἰς προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ παθητικοῦ : (οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας) — οἱ Πέρσαι ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. (βασιλεῖς ἄρχουσι τῶν Περσῶν) — Πέρσαι ἄρχονται ὑπὸ βασιλέων. (τοῖς παλαιοῖς ἀλλόφυλοι μᾶλλον ἐπεβούλευον) — οἱ παλαιοὶ ὑπ' ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο Θ.

§ 86. Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων (§ 72 κ.έ.) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικήν, ἐὰν μὲν τὸ δίπτωτον ῥήμα εἶναι ἐκ τῶν συντασσομένων με δύο ἀιτιατικὰς καὶ τούτων ἢ μία εἶναι κατηγορούμενον τῆς ἄλλης (§ 73), τότε ἀμφότεραι αἱ ἀιτιατικαὶ αὐταὶ γίνονται ὀνομαστικαί, ἢ μὲν μία ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου ('**Ἰσχύμαχον πάντες καλὸν τε κάγαθόν ἐπωνόμαζον**) — '**Ἰσχύμαχος** πρὸς πάντων **καλὸς τε κάγαθός ἐπωνομάζετο** Ξ.

Εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν μόνον ἢ μία πτώσις, ἢ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου (κανονικῶς ἀιτιατικῆ), τρέπεται εἰς ὀνομαστικήν γινομένη ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη, ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου (ἀιτιατικῆ ἢ γενικῆ ἢ δοτικῆ), παραμένει : (ὁ διδάσκαλος διδάσκει τὸν νεανίαν τὴν στρατηγίαν) — ὁ νεανίας διδάσκεται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τὴν στρατηγίαν. (οἱ Ἕλληνες ἐπίμπλασαν τὰς διαφθέρας χόρτου κόφου) — αἱ διαφθέραι ἐπίμπλαντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων χόρτου κόφου. (τὰς πόλεις ταύτας βασιλεὺς Παρυσάτιδι ἐδεδώκει) — αἱ πόλεις αὗται ὑπὸ βασιλέως Παρυσάτιδι δεδομένα ἦσαν Ξ.

Σημείωσις. Παθητικὸν ῥήμα σχηματίζεται ἐνίοτε καὶ ἀπὸ ἐνεργητικόν, τὸ ὁποῖον ἔχει σύστοιχον ἀντικείμενον : (κινδυνεύομεν μέγαν κίνδυνον — οὐκ ἐν τῷ Καρὶ ἡμῖν ὁ κίνδυνος κινδυνεύεται Πλ.

Ἐπὶ δὲ τῶν διπτῶτων ῥημάτων ἀποκόπτω ἀποτέμνω, ἐκκόπτω

(τινός τι) καὶ ἐπιτάσσω, ἐπιτρέπω (τινί τι), κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκειμένον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται οὐχί τι κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, ἀλλὰ τὸ κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν: (οἱ βάρβαροι ἀπέτεμον τῶν στρατηγῶν τὰς κεφαλὰς) — οἱ στρατηγοὶ ἀπειμήθησαν τὰς κεφαλὰς Ξ. (ἐπέτρεψαν τοῖς ἑννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν — οἱ ἑννέα ἄρχοντες ἐπιτετραμμένοι ἦσαν τὴν φυλακὴν).

§ 87. 1) Μερικῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ὡς ποθητικῶν χρησιμεύει ἄλλο ῥήμα ἐνεργητικὸν ἀμετάβατον.

ἀποκτείνω τινὰ — ἀποθνήσκω (= φονεύομαι) ὑπὸ τινος.

διώκω τινὰ — φεύγω (= καταδιώκομαι) ὑπὸ τινος.

ἐκβάλλω (= ἐξορίζω) τινὰ — ἐκπίπτω (= ἐξορίζομαι) ὑπὸ τινος.

εὖ λέγω (= ἐπαινῶ) τινὰ — εὖ ἀκούω (= ἐπαινοῦμαι) ὑπὸ τινος.

εὖ ποιῶ (= εὐεργετῶ) τινὰ — εὖ πάσχω (= εὐεργετοῦμαι) ὑπὸ τινος.

Σημείωσις. Τοῦ *ῥ. κίρω* (= συλλαμβάνω, κυριεύω) παθητικὸν εἶναι τὸ ἀλίσκομαι (= συλλαβάνομαι, κυριεύομαι). Τοῦ δὲ μέσου *αἰροῦμαι* (= ἐκλέγω τινὰ) παθητικὸν εἶναι πάλιν τὸ *αἰροῦμαι* (= ἐκλέγομαι) ὑπὸ τινος: Ἀθηναῖοι αἰροῦνται Μιλτιάδην στρατηγόν — Μιλτιάδης αἰρεῖται ὑπ' Ἀθηναίων στρατηγός.

2) Πολλῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων τὸ παθητικὸν σχηματίζεται καὶ διὰ περιφράσεως, ἢ ὅποια ἀποτελεῖται ἀπὸ τῶν ῥημάτων *γίνομαι, τυγχάνω, λαμβάνω, ἔχω*, κ.τ.τ. καὶ ἐν συνώνυμον πρὸς τὸ ἐνεργητικὸν ῥήμα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν:

μισῶ τινὰ — (*μισοῦμαι* καὶ) *μισητὸς γίνομαι* ἢ *μισοσ* ἔχω πρὸς τινος.

θεραπεύω τινὰ — (*θεραπεύομαι* καὶ) *θεραπείας τυγχάνω* ὑπὸ τινος.

ζημιῶ τινὰ — (*ζημιοῦμαι* καὶ) *ζημίαν λαμβάνω* παρά τινος.

Διὰ τοιαύτης δὲ περιφράσεως σχηματίζεται κανονικῶς τὸ παθητικὸν **ἀποθετικῶν** ῥημάτων ἐνεργητικῆς διαθέσεως:

αἰδοῦμαι (= ἐντρέπομαι) τινὰ — *αἰδοῦς τυγχάνω* ὑπὸ τινος.

αἰτιῶμαι (= κατηγορῶ) τινὰ — *αἰτίαν ἔχω* ἢ *αἰτίαν λαμβάνω* ὑπὸ τινος.

(Πρβλ. **ἐπιθυμῶ** — γίνομαι ἐπιθυμητός. **συγχωρῶ** — λαβαίνω

συγχώρεσι. παρηγορῶ — ἔχω παρηγοριᾶ. περιποιῶμαι — εὐρίσκω περιποίησι.)

Σημείωσις. Τοῦ δίκην λαμβάνω παρὰ τινος (τιμωρῶ τινά) παθητικόν εἶναι τὸ δίκην δίδωμί τινι (= τιμωροῦμαι ὑπὸ τινος) : οἱ τοὺς νόμους παραβαίνοντες δίκην δίδασιν (= τιμωροῦνται).

δ) Τὰ οὐδέτερα ῥήματα.

§ 88. Οὐδέτερα ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν (οὐδετέρων) : ζῶ, ὑγιαίνω, νοσῶ, σωφροῦνῶ, ἐν-δαιμονῶ κτλ.

Σημείωσις. Τὰ οὐδέτερα ῥήματα εἶναι κυρίως ἐνεργητικὰ ἀμετάβητα ῥήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΟΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

§ 89. Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ καλοῦνται οἱ ἰδιαιτέροι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος (ἢ καὶ ἄλλων ὄρων τῆς προτάσεως), διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται αἱ διαφοραὶ ἐπιρρηματικαὶ σχέσεις, ἧτοι ἡ σχέσις τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου, τοῦ ὁργάνου, τοῦ τρόπου, τοῦ αἰτίου, τοῦ ποσοῦ, τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκρέρονται

1) δι' ἐπιρρηματος· ἐνταῦθα, ἐκεῖ, χθές, σήμερον, οὕτω, ἄλλως κτλ. (Καθαρῶς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί).

2) διὰ τινος ὀνόματος πλάγιος πτώσεως ἢ δι' ἐμπροθέτου τινός : ἐκείνης τῆς νυκτός οδοὶς ἐκοιμήθη Ξ. οἱ πολέμοι ἐργολόγησαν καὶ ἐκυον πρὸς πολλὰ διὰ νυκτός· (πρβλ. ἐβρεξε τὰ μεσάνυχτα = ἐβρεξε κατὰ τὰ μεσάνυχτα), (Ὅς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί).

1) Αἱ πλάγιαί πτώσεις ἐπιρρηματικῶς.

§ 90. α) Ἡ αἰτιατικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) τὴν διεύθυνσιν ἢ τὸ τέρμα μιᾶς κινήσεως· (ποῦ ; ἕως ποῦ ;)

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς εἶναι μόνον ποιητικῆ: κρίση δ' οὐρανὸν ἴκε (= εἰς τὸν οὐρανόν, ἐκ τὸν οὐρανόν). ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὐλυμπόν τε Ὅμ. (Πρβλ. πάω σ π ί τ ι, πάω σ χ ο λ ε ῖ ο).

2) ἔκτασιν τοπικῶς ἢ χρονικῶς (πόσσον;): ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα Θ. αἱ σπορδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσσονται (= ἐπὶ ἓν ἔτος) Θ. (Πρβλ. ἀπέχει δέ κ α π ὄ ν τ ο υ ς, Θά μείνη ἐκεῖ λί γ ο υ ς μ ῆ ν ε ς).

Σημείωσις. Τῆς αἰτιατικῆς ὀνομάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν, γίνεται χρῆσις μετὰ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας οὕτως (οὕτως αἰ), πρὸς δῆλωσιν τοῦ χρόνου, ὁ ὅποιος ἔχει παρέλθει, ἀρότου ἔχει γίνει κάτι τι: Πρωταγόρας ἐπεδεδήμηκε τρίτην ἤδη ἡμέραν (= ἐδῶ καὶ τρεῖς ἡμέρας) Πλ. ἀτηγγέθη Φίλιππος τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τοῦτι, Ἡραίων τεῖχος πολιορκῶν (= ἐδῶ καὶ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη) Δημ.

3) αἰτίαν ἢ σκοπὸν (γιατί; πρὸς τί;). Με τοιαύτην σημασίαν λαμβάνεται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου ἀντωνυμίας ἐρωτηματικῆς ἢ δεικτικῆς ἢ ἀναφορικῆς: τί τηρικὰς ἀφίξει, ὦ Κρίτων; (= γιατί ἔχεις ἔλθει; πρβλ. τί γελᾶτε;) Πλ. ταῦτα δὴ ἐπαισχυνόμεθα τοῦτους τοὺς νεανίσκους (= διὰ ταῦτα) Πλ. ἠρωτῶντο ὅτι, ἡχοίεν (= γιὰ ποιὸν σκοπὸν) Ξ.

4) τὸ κατὰ τι, ἥτοι ἀναφορὰν (σὲ τί; ὡς πρὸς τί;): πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς Ὅμ. ὃ ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστι (= ὡς πρὸς τοῦτο) Ξ. (πρβλ. τί φταῖω ἐγώ;).

§ 91. β) Ἡ καθαρὰ γενικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) περιοχὴν τόπου τινός, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἢ διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι (ποῦ; ἀπὸ ποῦ;): Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς γενικῆς εἶναι μόνον ποιητικῆ: ποῦ Μενέλαος ἔην; ἢ οὐκ Ἄργεος ἦεν Ἀχαικοῦ; (= ἐντὸς τοῦ Ἄργους, ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος). Ἰππος εἰθὼς λούεσθαι εὐρρείος ποταμοῖο (= ἐντὸς καλλιερροῦ ποταμοῦ). ἔρχονται πεδίοιο μαχησόμενοι (= διὰ τῆς πεδιάδος) Ὅμ. (πρβλ. ὁ Κωνσταντῖνος ἔρχεται τ ο ῦ κ ἄ μ π ο υ καβαλλάρης).

Σημείωσις. Περὶ τῆς ἀραιρετικῆς γενικῆς τοπικῶς λαμβανομένης βλ. § 28, 5.

2) διάστημα χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι (πότε; τί καιρό;). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ γενικὴ ὀνομάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν: οὐ τῆς ἐπιούσης ἡμέ-

ρας ἤξει τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τῆς ἐτέρας (= ἐντὸς τῆς ἐρχομένης ἡμέρας κλπ.) Πλ. Ἰστρος ἴσος ἀεὶ ῥέει καὶ θέρεος καὶ χειμῶνος (= καὶ ἐν καιρῷ θέρους,...) Ἡροδ. οὐδεὶς μέ πω ἠρώτηκε καινὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν (= ἐντὸς πολλῶν ἐτῶν, πολλὰ χρόνια τώρα) Πλ. (πρβλ. νὰ ζήσης! καὶ τοῦ χρόνου!).

3) αἰτίαν (γιατί;): τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων ὀργίζεται (= διὰ τὰ ἴδια ἀδικήματα· πρβλ. § 74, 5). (πεθαίνει τῆς πείνας).

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 37, 1, β'.

4) ποσόν (πόσον;): πόσου διδάσκει Εὐήνος; πέντε μῶν (= πόσα παίρνει γιὰ τὴ διδασκαλία του;) Πλ. (πρβλ. § 74, 4).

§ 92. γ) Ἡ δοτικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

I. ἡ τοπικὴ δοτικὴ (§ 28, 7)

1) τὸν τόπον ἐπὶ στάσεως (ποῦ; σὲ ποιοῦ μέρος;).

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς δοτικῆς εἶναι κυρίως ποιητικὴ: Ζεῦ, αἰθέρι ναίων (= ἐν τῷ αἰθέρι). τόξα ὤμοισιν εἶχεν (= ἐπὶ τῶν ὤμων) Ὀμ.

Εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εὐχρηστοὶ οὕτως εἶναι μόνον αἱ δοτικαὶ τῆ δε (= ἐδῶ), τὰ ὑτῆ (= αὐτοῦ), ἐκείνη (= ἐκεῖ). ἄλλῃ (= ἄλλου), ἧ (= ἔπου) καὶ ἡ δοτικὴ τοπικῶν ὀνομάτων, ἰδίᾳ δὲ ὀνομάτων δῆμων τῆς Ἀττικῆς, ὡς Πανακτώ, Βραυρωνί, Ἐλευσίνη, Ραμνοῦντι κλπ.: στήλας στήσαι Ὀλυμπιασὶ καὶ Πυθοὶ καὶ Ἴσθμοὶ καὶ Ἀθήναις, ἐν πόλει (= καὶ ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ ἀκροπόλει) Θ. τὰ τρόπαια τὰ τε Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς Πλ. ἐνίκησε Ἴσθμοὶ καὶ Νεμέα (= ἐν Νεμέα) Λυσ.

2) χρόνον ὠρισμένον, κατὰ τὸν ὅποιον συμβαίνει κάτι τι. (ποῖα ἡμέρα: ποιοὺν μῆνα; κλπ.). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ δοτικὴ ὀνομάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν χρόνον, καὶ ὀνομάτων ἑορτῶν τὰ ὑτῆ τῆ ἡμέρα, τῆ δε τῆ νυκτί, τῷ ἐπιόντι μηνί, τῷ ἐπίοντι ἔτει κλπ. Παναθηναίοις, Διονυσίοις, Ἀπατουρίοις, Θεσμοφορίοις κλπ. (= στὴν ἑορτὴ τῶν Παναθηναίων κλπ.): ἐγὼ καταστάς χορηγὸς τραγωδοῖς ἀνήλωσα τριάκοντα μνάς καὶ τρίτῳ μηνί, Θαρρηλίοις, νικήσας ἀνδρικῶ χορῶ δισχιλίας δραχμᾶς (= τὸν τρίτον μῆνα, στὴν ἑορτὴ τῶν Θαρρηλίων) Λυσ. Λίγας ταῖς γυμνοπαιδαῖς τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαιμόνι ξένους ἐδείκνυζε (= στὴν ἑορτὴ τῶν γυμνοπαιδιῶν) Ξ.

II. ἡ ὀργανικὴ δοτικὴ (§ 28, 8)

1) τὸ ὄργανον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐκτελεῖται κάτι τι : Ἰπποκράτης τὴν θύραν τῆ βακτηρία ἐκρουε (= μὲ τὴν βακτηρίαν) Πλ. τοῖς ὀφθαλμοῖς ὀρώμεν, οὐδέεις ἔπαινον ἡδοναῖς ἐκτίησατο (= μὲ ἡδονάς).

2) συνοδείαν ἤτοι τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συνοδεύει τὸ ὑποκείμενον κατὰ τὴν πρᾶξιν : Ἀλκιβιάδης κατέπλευσεν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν (= μὲ εἴκοσι πλοῖα) Ξ.

Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ καὶ εἰς φράσεις, οἷα π.χ. μίαν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν (= μαζί μὲ τοὺς ἀνδρας, μαζί μὲ τὸ πληρωμά της) Θ.

3) τρόπον : δρόμῳ ἴεντο εἰς τοὺς βαρβάρους Ἡρόδ. (πρβλ. ἤρθε τρέχοντας).

Τοιαύτη δοτικὴ ὑπάρχει εἰς τὰς λέξεις ἢ φράσεις τῆ δε, τ α ὕ τ η (= ἔτσι), τ ῶ δε ἢ τ ο ὕ τ ω τ ῶ τ ρ ὀ π ω, ο ὕ δε ν ἰ τ ρ ὀ π ω, σ ι γ ῆ, σ ι ω π ῆ, κ ρ α υ γ ῆ, β ῖ α, σ π ο υ δ ῆ, π α ν τ ῖ σ θ ἔ ν ε ι, π ᾶ σ η τ ἔ χ ν η κλπ.

4) αἰτίαν : λιμῶ ἀπέθανον (= ἔνεκα πείνης, ἀπὸ πείναν) Πλ. καὶ ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ ἠχθόμεθα τοῖς γεγενημένοις (= διὰ τὰ γεγενημένα) Ξ.

5) ποσόν, ἤτοι μέτρον ἢ διαφορὰν : πολλῶ μειζόν ἐστιν (= κατὰ πολὺ). Ἐπύξα προτέρᾳ Κύρου πέντε ἡμέραις εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο Ξ.

Σημειώσεις. Βλ. καὶ § 71.

2. Τὰ ἐπιρρήματα.

§ 93. Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων

1) πλεῖστα εἶναι κυρίως πλάγιαί πτώσεις ὀνομάτων, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς πρβλ. δ ω ρ ε ἄ ν, μ α κ ρ ἄ ν, χ ἄ ρ ι ν, τὴν τ α χ ἰ σ τ η ν (= τάχιστα) — α ὕ τ ο ὕ, ο ὕ δ α μ ο ὕ — κ ὕ κ λ ω, τ α ὕ τ η, ἄ λ λ η (= ἀλλαχοῦ) κλπ. (Βλ. § 90 κ.ε.).

2) πολλὰ λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν διάφορον τῆς ἀρχικῆς. Ὁδτω π.χ.

α) τὸ ἄλλως (= ἀλλῶς) λαμβάνεται καὶ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐκ τὸς τοῦτου ἢ ἐν γένει ἢ ἀπλῶς : συγγενεῖς καὶ ἄλλως εὐμενεῖς Πλ.

Ἡ δὲ φράσις ἄλλως τε καί, ἢ σπανιώτερον ἄλλωστε, σημαίνει καὶ μάλιστα : πάντων ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἐστι, ἄλλως τε κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῷ τοῦτο συμβαίη Δημ.

β) τὸ **ἔτι** (= ἀκόμη) εἰς προτάσεις ἀρνητικὰς ἢ ἐρωτηματικὰς, αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν μετ' ἀρνητικὰς, σημαίνει πλέον, πιά: **τίς αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται**; (= τίς πλέον... οὐδεὶς πλέον) Ξ.

Σημεῖωσις. Τὸ ὄχι ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λέγεται οὐπω οὐπω καὶρός (ἔστι = δὲν εἶναι ἀκόμη καίρός). οὐκέτι καὶρός (= δὲν εἶναι πιά καίρός).

γ) τὸ **μάλιστα** (= πάρα πολὺ, πρὸ πάντων) μετ' ἀριθμητικὰ σημαίνει περίπου: **Ἡράκλεια ἀπέχει Θερμοπολῶν σταδίων μάλιστα τεσσαράκοντα**. (= πρὸβλ. ἐξώδευσε τὸ πολὺ - πολὺ ἑκατὸ δραχμῆς).

δ) τὸ **πολλάκις** (= πολλὰς φορές) κατόπιν τοῦ **εἰ** (ἔάν), **ἵνα μή, μή**, σημαίνει τυχόν. ἴσως: **εἰ ἄρα πολλάκις μὴ προσεσχίκατε τῷ τοιούτῳ Πλ.**

ε) τὸ **ποτέ** (= μιὰ φορά, κάποτε), ὅταν εὐρίσκεται κατόπιν ἐρωτηματικῆς λέξεως, σημαίνει ἄραγε, τάχα, σάν: **Πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτέ λόγοις ἐπίσαν Ἀθηναίους** (= μετ' ποιοὺς ἄραγε λόγους) Ξ. **τί ποτ'** ἐστὶ τοῦτο (= σάν τι) Πλ. Βλ. § 49, 1.

στ) τὸ **τάχιστα** (= πολὺ ταχέως) κατόπιν χρονικῶν συνδέσμων (ἐπεὶ, ἐπειδή, ὡς κλπ.) σημαίνει ἀμέσως, εὐθύς: **οἱ τριῶντα ἤρθησαν, ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τεῖχη καθηρέθη** (= εὐθύς ὡς) Ξ.

ζ) τὸ ἐπίρρημα **ὡς**, ἀρχῆθεν δεικτικόν (= οὕτω, ἔτσι) ἢ ἀναφορικόν (= ὅπως), 1) μετ' ὑπερθετικὰ ἐπίθετα ἢ ἐπιρρήματα σημαίνει ὅσον τὸ δυνατόν: **ὡς πλείστος** (= ὅσον τὸ δυνατόν πλείστος), **ὡς τάχιστα** (= ὅσον τὸ δυνατόν τάχιστα), 2) εἰς ἀναφωνήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουσι τὸν θαυμασμόν, σημαίνει πόσον, τί: **ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος!** (= πόσον ὠραῖος!) Ξ.

Σημεῖωσις α'. Τὴν ἀρχαίαν τοῦ δεικτικὴν σημασίαν (μετ' ἡν ὁποῖαν ἀπαντᾷ συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ) διετήρησε τὸ ὡς (ἢ ὡς ἢ ὦς) εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον εἰς τὰς φράσεις καὶ ὡς (= καὶ ἔτσι), οὐδ' ὡς (= οὐδὲ ἔτσι, μ' ὅλον τοῦτο δὲν): **οὐδ' ὡς ὄργιζετο** Ξ.

Σημεῖωσις β'. Πολλὰ καὶ ποικίλα εἶναι αἱ σημασίαι καὶ αἱ συντακτικαὶ χρήσεις τοῦ μορίου ὡς. Εἶναι δὲ τοῦτο ὄχι μόνον ἐπίρρημα, ἀλλὰ καὶ σύνδεσμος εἰδικός (= ὅτι, πὼς), ἢ χρονικός (= ὅτε, ἀφοῦ), ἢ αἰτιολογικός (= διότι), ἢ τελικός (= ἵνα), ἢ συμπερασματικός (= ὥστε), καὶ πρόθεσις (καταχρηστική), ὅποτε συντάσσεται μετ' αἰτιατικὴν προσώπου καὶ σημαίνει πρὸς ἢ μετ' ἀριθμητικὴν καὶ σημαίνει περίπου, ἴσαμε: **κέλευσον ἔλθειν ὡς ἐμέ τὸν Ἑρμογένη** Ξ. **ὀπίλας εἶχεν ὡς πεντακοσίους** Ξ.

Σημεῖωσις γ'. Βλ. καὶ § 37, 1, β.

3. Αἱ προθέσεις¹.

§ 94. α') Αἱ κύριαι προθέσεις ἦσαν ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοπικά (πρβλ. σύνθετα ῥήματα ἀ ν α τείνω = τείνω ἄνω, κατὰ τίθημι = τίθημι κάτω, π ε ρ ι ρρέω = ῥέω πέραξ κλπ.). Ὡς ἐπιρρήματα δὲ καθ' ἑαυτὰς χρησιμοποιοῦνται πλειστάκις αἱ προθέσεις ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου: μέλανες δ' ἀνά βότρυες ἦσαν (= ἐπάνω). ἔκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον (= ἔξω δὲ) Ὀμ.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον διετηρήθη μὲ ἐπιρρηματικὴν σημασίαν μόνον ἡ πρόθεσις π ρ ὀ ς εἰς τὰς φράσεις πρὸς δέ, καὶ πρὸς, πρὸς δὲ καὶ (= προσέτι δὲ): ἀσύμφορον, πρὸς δὲ καὶ οὐ δίκαιον Πλ. πρβλ. ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ τὸ μεσημέρι — πῆγγινε κι ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ = κατόπιν.)

Ἐγίνετο δὲ κατ' ἀρχὰς χρῆσις τῶν προθέσεων (ὡς ἐπιρρημάτων) πλησίον τινὸς ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων, κυρίως ἔν α δι' αὐτῶν καθίσταται σαφεστέρη ἢ ἰδιαιτέρα σημασία τῆς πλαγίας πτώσεως λαμβανομένης ἐπιρρηματικῶς (§ 90 κ.έ.): πρβλ. νέοι ἔχον πεμπύβωλα χερσίν (Ὀμ., Α 463) — στέμματα ἔχον ἐν χερσίν (Α 373). κνίση οὐρανὸν Ἰκεν (Α 317) — Ὀδυσσεὺς εἰς Χρύσην Ἰκανεν (Α 430).

Ἡ ἀρχικὴ ἐπιρρηματικὴ σημασία τῶν κυρίων προθέσεων καταφαίνεται

1) ἐκ τοῦ ὅτι ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ τοῦ Ἡροδότου τινὲς ἐξ αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται ἀ ν τ ῖ ῥ ῆ μ α τ ο ς, μὲ τὸν τόνον μάλιστα ἀναβιβασμένον ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ὅταν εἶναι δυσύλλαβοι, συμφώνως πρὸς τὸν ἀρχικὸν τῶν τονισμῶν ὡς ἐπιρρημάτων: πάρα πολλὰ ἐκάστω (= πάρεστι). οὐ γάρ τις μετὰ τοῖος ἀνήρ, οἷος Ὀδυσσεὺς (= μέτεστι, ὑπάρχει μεταξύ). οὐ οἱ ἐνι⁽²⁾ φρένες (= οὐκ αὐτῶ ἐνεῖσι φρένες) Ὀμ. ἄνα ἐξ ἐδράνων (= ἀνάστηθι) Σοφ.

2) ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὀμηρον, τοὺς ἄλλους ποιητὰς καὶ τὸν Ἡρόδοτον παρεμβάλλεται πολλακίς μεταξύ τῆς προθέσεως καὶ τοῦ ῥή-

1. Αἱ προθέσεις, ὡς γνωστὸν, εἶναι κύριαι καὶ καταχρηστικαί.

2. Ἐκ τοῦ ἐνι, ἀρχικοῦ πληρεστέρου τύπου τῆς προθέσεως ἐν (= ἐντός), προῆλθε τὸ νεοελληνικὸν (ἐναι) εἶναι: πρβλ. οὐκ ἐνι Ἰουδαίος οὐδὲ Ἕλληρ κτλ. Βλέπε καὶ § 52, 1 Σημ. γ'.

ματος μία ἢ περισσότεραι λέξεις (**ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον**), ἢ τίθεται ἢ πρόθεσις καὶ κατόπιν τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει: **νόμφη δὲ τίθει πάρα πᾶσαν ἐδωδὴν** (= παρτίθει, ἔθετε πλησίον, παρέθετε). **Ἰθάκην κάτα** (= κατὰ τὴν Ἰθάκην) "Ομ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς α'. Ὁ χωρισμὸς τῆς προθέσεως ἀπὸ τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται (**ἐκ δ'** ἄγαγε — ἐξήγαγε δὲ. **κατ'** ἄρ' ἔζετο — καθέζετο ἄρα), ὠνομάσθη **τμησις**, διότι ἐσφαλμένως ἐνομισθῆ ὅτι κανονικῶς ἀρχῆθεν πρόθεσις καὶ ῥῆμα ἦσαν ἠνωμένα καὶ κατόπιν ἐχωρίσθησαν.

Ὁμοίως ἡ ἐπίταξις τῆς προθέσεως μετὰ τὸ ῥῆμα ἢ τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται καὶ ὁ ἀναβιβασμὸς τοῦ τόνου ἐπὶ τῶν δισυλλάβων προθέσεων, ὠνομάσθη **ἀναστροφή** (τῆς προθέσεως), διότι ἐσφαλμένως πάλιν ἐνομισθῆ ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς πληούσης τονισμὸς ἦτο ὁ ἀρχῆθεν κανονικός.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται μὲ ἀναστροφήν μόνον ἡ πρόθεσις **περί**: **ἄρτι ἐφάνης ἀνδρείας περί** οὐδὲν εἰδῶς (= περὶ ἀνδρείας) Πλ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς β'. Μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρονται, τίθενται ἐνίοτε εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς καὶ αἱ καταχρηστικαὶ πρόθεσις **ἔνεκα** καὶ **ἄνευ**: **τοῖτοσ' ἔνεκα, ὦν ἄνευ**.

§ 95. Ἡ ἐξασθένησις τῆς ἀρχικῆς ἐπιρρηματικῆς σημασίας τῶν προθέσεων καὶ ἡ μετατροπὴ των ἀπὸ ἐπιρρήματα (ἦτοι ἀπὸ αὐτοτελεῖς λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν τοπικῶς τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως) εἰς πρόθεσις (ἦτοι: εἰς ἄπλᾶ μόρια, τὰ ὁποῖα προτάσσονται πρὸ τῶν πλεγμάτων πτώσεων καὶ ὁμοῦ μετ' αὐτῶν δηλοῦν διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σχέσεις) ἐπῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ

1) ἔνεκα τῆς στενῆς πολλάκις συνδέσεως τῶν τοιούτων ἐπιρρημάτων μετὰ ῥημάτων εἰς μίαν ἐννοίαν, ὅποτε ταῦτα ἀπέβαλλον τὸν ἰδιαίτερον τόνον αὐτῶν: πρβλ. **ἐκ δ' ἄγαγε** (*Πάτροκλος*) *Βρισηίδα*—**ἐξήγαγεν** *Ἀγησίλαος τὸ στράτευμα*· **κατ' ἄρ' ἔζετο**—*ταῦτ' εἰπὼν ἔκαθέζετο*. (πρβλ. δὲν τὸν εἶδα $\xi \alpha \nu \acute{\alpha}$ — δὲν τὸν $\xi \alpha \nu \alpha \epsilon \tilde{\iota} \delta \alpha$).

2) κυρίως ἔνεκα μετακινήσεως τῆς συντακτικῆς σχέσεως τῶν ὄρων τῆς προτάσεως. Οὕτως εἰς τινὰ πρότασιν, ὡς π.χ. **ἐκ δὲ Χρυσῆς νηὸς βῆ** ("Ομ., Α 439), ἦτο εὐκόλον ἡ λέξις **ἐκ** (= ἔξω), ἡ ὁποῖα ὡς τοπικὸν ἐπιρρημα προσδιορίζει τὸ ῥῆμα **βῆ** (=ἔβη), νὰ νομισθῆ ὡς συνδεομένη συντακτικῶς μετὰ τὴν (ἀφαιρετικὴν) γενικὴν **νηὸς** (= ἀπὸ τὴν ναῦν), ἀφοῦ καὶ αὕτη ἐτέθη ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος καὶ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν δηλοῖ καὶ αὕτη· ἦτοι ἡ ἀνωτέρω

πρότασις ἡδύνατο νὰ νοηθῆ συντασσομένη ὄχι μόνον οὕτω, *Χρυσῆς ἐκ βῆ νηός* (= ἡ Χ. ἔξω ἐβάδισε ἀπὸ τὸ πλοῖον), ἀλλὰ καὶ οὕτω : *Χρυσῆς ἐκ νηός βῆ* (= ἡ Χ. ἔξω ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐβάδισε). 'Ἄλλ' οὕτως ἡ λέξις ἐκ παύει νὰ εἶναι αὐτοτελής, καὶ τὴν ἐπιρρηματικὴν σχέσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως τὴν ἐκφράζει πλέον αὕτη ὄχι μόνη, ἀλλὰ μετὰ τῆς γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) ν η ὀ ς.

§ 96. Ἐκάστη τῶν κυρίων προθέσεων συντάσσεται μὲ μίαν ἢ περισσοτέρας ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων ἀναλόγως τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, παρὰ τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἐτίθετο ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμός. Τοῦτο ἐν συνόψει καταφαίνεται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.



		Μετά γενικής	Μετά δοτικής	Μετά αιτιατικής
Μονόπλευροι	ἀντί...	ἀπέναντι ἀντίς γιά		
	ἀπό... ἐξ, ἐκ... πρός... ἐν σύν, ξύν εἰς...	μακρῶν ἀπό ἀπό μέ ἀπό μέσα ἀπό ἀπό εὐθύς μετά ἐνεκα ἐμπρός ἀπό πρῶν ἀπό ὑπέρ, γιά.	ἐνός, μέσα εἰς μέ μαζί μέ μέ.	μέσα εἰς ὡς πρὸς γιά
Διπλευροι	ἀνά...	(ἐπάνω εἰς) ¹	ἐπάνω εἰς πρὸς τὰ ἄνω τοῦ κατά.
	διὰ... κατά... ὑπέρ...	διὰ μέσου κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὕστερ' ἀπό μέ. κάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς ἐναντίον σχε- τικῶς μέ γιά. ἀπὸ πάνω ἀπό γῶρον, γιά σχετικῶς μέ	(διὰ μέσου) ¹ . Ἐνεκα, γιά. καθ' ἕλην τὴν ἔκτα- σιν καθ' ἕλην τὴν διάρκειαν δια μέ- σου σύμφωνα μέ. ἐπάνω ἀπὸ πέραν ἀπὸ περισσότερο ἀπὸ.
Τριπλευροι	ἀμφί...	σχετικῶς μέ, γιά.	(γύρω ἀπὸ) ¹ ἔνεκα, γιά.	γύρω ἀπὸ περίπου τοσάμε.
	ἐπί...	ἐπάνω εἰς (ἐπί στή- σεως) ¹ στήν ἐποχὴ τοῦ πλησίον ἐνώ- πιον γιά (ἐπί σκο- πίου κατασκευασίας)	ἐπάνω εἰς (ἐπί στή- σεως) ¹ εὐθύς μετά πλησίον κατόπιν ἐκτός ἀπὸ γιά (ἐπί αἰτίας ἢ σκοποῦ) ¹ .	ἐπάνω εἰς (ἐπί κινή- σεως) ¹ διαρκῶς ἐπι- πρὸς ἐναντίον γιά (ἐπί σκοποῦ).
	μετά...	(μεταξύ) ¹ μαζί μέ μέ.	(μεταξύ) ¹ .	(μεταξύ) ¹ ὕστερ' ἀπὸ
	παρά...	(ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ) ¹ ἐκ μέρους.	πλησίον, κοντὰ εἰς.	πλησίον καὶ κατὰ μέ- κος κοντὰ εἰς ἐκ συμφέρει πρὸς ἐ- ναντίον, κατὰ παρά- βασιν πᾶρα, παρὰ γύρω ἀπὸ περίπου κατὰ περίπου σχε- τικῶς μέ.
	περί...	(γύρω ἀπὸ) ¹ σχετι- κῶς μέ, σέ, γιά	(γύρω ἀπὸ σχετικῶς μέ γιά) ¹	γύρω ἀπὸ περίπου κατὰ περίπου σχε- τικῶς μέ.
	πρὸς...	ἀπέναντι πρὸς ἐνέ- πιον ὡς πρὸς γιά.	κοντὰ εἰς.	πρὸς τὸ μέρος πρὸς ἐναντίον μέ σχετι- κῶς μέ ὡς πρὸς γιά (ἐπί σκοποῦ) ¹
ὑπὸ...	ὑποκάτω ἀπὸ ἔνεκα, ἀπὸ ἐκ συνθεταί.	ὑποκάτω ἀπὸ (ἐπί στάσεως) ¹ ὑπὸ τὴν ἐπίθεσιν ἢ ἐπιθέσειν	ὑποκάτω ἀπὸ (ἐπί κινήσεως) ¹ ὑπὸ τὴν ἐπίθεσιν	

¹) Χρήσις ποσότητος ἢ μέλλων ποιητικῆς

§ 97. Ἡ σύνταξις καὶ αἱ ἰδιαιτέροι σημασίαι ἐκάστης προθέσεως εἶναι αἱ ἑξῆς :

I. Ἄμφι. Ἀρχικὴ σημασία εἰς τὰ δύο ἢ ἀπὸ τὰ δύο ο μέρη. πρβλ. ἄμφω. (Εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἢ συνώνυμος περί.).

1. Μὲ αἰτιατικὴν α) τοπικῶς = περίξ, γύρω ἀπὸ : ἄμφι πῦρ ἐκάθητο Ξ. σὶ ἄμφι Ἀριαῖον = οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Ἀριαίου ἢ ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἀκόλουθοί του· β) χρονικῶς = περίπου, κατὰ : ἄμφι μέσας νύκτας Ξ. γ) μεταφορικῶς = περίπου, ἴσχυε : ἄμφι τὰ πενήκοντα ἔτη Θ.

2. Μὲ γενικὴν (σπανίως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς), μεταφορικῶς = σχετικῶς μέ, γιὰ : ἄμφι ὧν εἶχον διεφέροντο (= ἀμφι τούτων ἃ εἶχον = περί τούτων κλπ.) Ξ.

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητάς καὶ τὸν Ἡρόδοτον· α) τοπικῶς = περίξ, γύρω ἀπὸ : Ἀχαιοὶ ἔστασαν ἄμφι Μενoitιάδῃ "Ομ. β) μεταφορικῶς = ἐνεκα, γιὰ : ἄμφ' ἐμοὶ στένει (= γιὰ μέ) Σοφ. ἢ = σχετικῶς μέ, γιὰ : ἄμφι τῷ θανάτῳ αὐτῆς διέξ λόγος λέγεται Ἡρόδ.

Ἐν συνθέσει = ἐκ κ τ έ ρ ω θ ο ν (ἄμφιθάλασσοσ) ἢ = περίξ (ἄμφι ἔννεμι).

II. Ἀνά (εἰς τὸ "Ομηρικὸν καὶ ἄν). Ἀρχικὴ σημασία : ἐπάνω, πρὸς τὰ ἐπάνω· πρβλ. ἀνω (Ἀντίθετοσ κ α τ ὶ).

1. Μὲ αἰτιατικὴν α) τοπικῶς = (καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν) ἐπάνω εἰς : ὄκνον ἀνά τὰ ὄρη Ξ. γ - τὰς τὰ ἄνω ἀνά τὸν ποταμὸν ἔπλεον (= ἀντιθέτως πρὸς τὸ βεῖμα τοῦ ποταμοῦ)· β) χρονικῶς = (καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ), κατὰ : ἀνά τὸν πόλεμον τούτου Ἡρόδ. γ) μεταφορικῶς ἀνά κράτος (= μέ ὅλην τὴν δύναμιν) = ἀνά λόγον (= κατ' ἀναλογία), ἀνά τέντε (πέντε - πέντε, ἀπὸ πέντε).

2) Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν ἢ ἡρωικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητάς, τοπικῶς = ἐπάνω εἰς : χροσείω ἀνὰ σκήπτρῳ "Ομ. ἤξει ἀνὰ νηυσὶ Εὐρ.

Ἐν συνθέσει ἐπὶ τοῦ ἐπάνω (ἀναγράφω) σημαίνει ἐπίσω (ἀναχωρῶ), π ἄ λ ι ν (ἀναβώσκομαι).

III. Ἄντι Ἀρχικὴ σημασία ἀντικρῦ, ἀπέναντι· πρβλ. Ὀμηρικὸν ἄντα καὶ τὴν λέξιν ἐν-αντί-οσ.

Μόνον μὲ γενικὴν α) τοπικῶς = ἀπέναντι : ἐστήκεισαν ἀντι τῶν πιτύων Ξ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀντικαταστάσεωσ = στὸν τόπον

τοῦ, ἀντίς γιά: ἐβασίλευσεν ἀντ' ἐκείνου Ξ. Σωκράτης οὐδέποτε προη-
ρεῖτο τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίστου Ξ. ἡ ὁμοιότητος = σάν: ἀντὶ κυ-
νός εἰ φύλαξ Ξ. ἡ αἰτίας = γιά: ὠφελῶ αὐτὸν ἀνθ' ὧν εἰ ἔπαθον
ἐπὶ ἐκείνου (= ἀντὶ τοῦ ὅτι τῶν ἄ = γιά ὅσα) Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἀ πέναντι (ἀντιπαρατάσσομαι) σι-
μαίνει ἐναντίον (ἀντιλέγω), ἐπίσης, ὁμοίως (ἀντευ-
εργετῶ).

IV. Ἄπό. Ἀρχικὴ σημασία μακρὰν ἀπό, ἀπό· πρβλ. ἄπω.
(Συνώνυμος τῆς ἐκ, ἀλλ' ἡ μὲν ἀπό σημαίνει ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ
ἔξω τινός, ἡ δὲ ἐκ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ ἔσω τινός).

Μόνον μὲ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν) α) τοπικῶς (ἀπὸ τοῦ: ἀπὸ
ποιόν); Κύρος ὤρματο ἀπὸ Σάρδεων. τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ
τῶν ποτηρῶν ἀνθρώπων εἰργονοῦν Ξ. β) χρονικῶς (ἀπὸ πότε);
ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου Ξ. ἀφ' οὔ (= ἀφ' ὅτου) γ) μεταφορικῶς, εἰς
δήλωσιν καταγωγῆς (ἐμμέσου): γεγονὼς ἀπὸ Δημαράτου Ξ. ἡ ὕλης:
εἰματα ἀπὸ ξύλου πεποιημένα (= ἀπὸ ξύλου) Ἡροδ. ἡ αἰτίας = ἀπό,
γιά: ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος ἐπληρέθη (πρβλ. § 91, 3) ἡ τοῦ
μέσου ἡ τοῦ τρόπου = μὲ: στρατεύμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρη-
μάτων Ξ. ἀπὸ στόματος λέγω τι Ξ. ἡ συμφωνίας = σύμφωνα μὲ, κατὰ:
ταῦτα οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἰπὸ ξυμβάσεως Θ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τῆς σημασίας τοῦ μακρὰν (ὡς ἀπέρχομαι)
καὶ τοῦ ὀπίσω (ὡς ἀπαιτῶ, ἀποδίδωμι) λαμβάνει καὶ διαφόρους
ἄλλας σημασίας, ὡς ἀπομανθάνω (= ξεμαθαίνω, λησμονῶ), ἀπο-
φοιτῶ (= παύω νὰ φοιτῶ), ἀπαξιῶ (= οὐκ ἀξιῶ), κλπ.

V. Διά. Ἀρχικὴ σημασία διὰ μέσου ὡς πέρα τῆ εἰς δύο
χωριστά· πρβλ. δί-ς.

1. Μὲ αἰτιατικὴν α) τοπικῶς ἡ χρονικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιη-
τάς = διὰ μέσου τοῦ, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ: βῆ διὰ δώματα. θεῖός
μοι ἦλθεν ὄνειρος ἀμβροσίην διὰ νύκτα. Ὅμ. β) μεταφορικῶς εἰς δή-
λωσιν αἰτίας = ἔνεκα, γιά: Δαίδαλος διὰ τὴν σοφίαν ἠναγκάζεται
Μίνῳ δουλεύειν Ξ. τίνες Ἀθηναίων δι' ἐκεῖνον ἀγαθοὶ γεγόνασι;
(= ἐξ αἰτίας ἐκείνου, χάρις εἰς ἐκεῖνον) Πλ.

2. Μὲ γενικὴν α) τοπικῶς = διὰ μέσου: ἐξελαύνει διὰ τῆς Συ-
ρίας Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ: διὰ νυκτός. Θ. διὰ
παντός τοῦ βίου Ξ, ἡ = μετὰ παρέλευσιν, ὕστερ' ἀπὸ: ἀρχαῖον ἐταί-
ρον διὰ χρόνου εἶδεν Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ μέσου ἡ τοῦ

ὄργανου = μέ: δι' ἑρμηνέως διελέγετο Ξ. πάντα διὰ λόγου ἐμάθομεν Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = μέ: διὰ τάχους, διὰ βίας.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ διὰ μέσου (ὡς διέρχομαι) σημαίνει μέχρι τέλους (διαμένω), χωριστὰ εἰς δύο (διασχίζω, διαχωρίζω), ἀμοιβαίως (διατοξεύομαι), ἐντελῶς, πέρα καὶ πέρα (διαφθείρω).

VI. **Εἰς ἢ ἐξ.** Ἀρχικὴ σημασία μέσα εἰς, ἐπὶ κινήσεως. (Προῆλθεν ἐκ τῆς ἑνός = ἐν - σ, ἀντιθέτου τῆς ἐξ = ἐκ - σ).

Με ἀίτιατικὴν μόνον: τοπικῶς, πρὸς δῆλωσιν διευθύνσεως εἰς τὰ ἔνδον τινός = εἰς: *Σικελοὶ ἐξ Ἰταλίας διέβησαν εἰς Σικελίαν* Θ. Οὕτω καί: **εἰς Φωκέας, εἰς Πέρσας** (= εἰς τὴν χώραν τῶν Φωκέων κλπ.) Δημ. ἢ πρὸς δῆλωσιν ἀπλῆς διευθύνσεως ἢ τοῦ τέρματος τῆς κινήσεως = πρὸς, μέχρι, ἕως: *ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς Πέλτας* Ξ. ἀπὸ θαλάττης **εἰς θάλατταν** (= ἀπὸ τὴν μίαν θάλασσαν ἕως τὴν ἄλλην) Ξ. β) χρονικῶς = μέχρι: **εἰς τὴν ὑστεραίαν** (= μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας). **εἰς ἐμέ** (= μέχρις ἐμοῦ, ἦτοι μέχρι τῶν χρόνων τῆς ζωῆς μου) Ἡρόδ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς, σέ: **εἰς πάντα πρῶτος** Πλ. ἢ σκοποῦ = γιὰ, σέ: **εἰς συμβουλήν παρεκάλεσα ὑμᾶς** Πλ. ἢ ὀρίου ἀριθμητικῶ = ἐν συνόλῳ, ὅλο-ὅλο: *εἶχε τοξότας καὶ σφενδονήτας εἰς τετρακοσίους* Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐντός, μέσα (ὡς εἰσέρχομαι) σημαίνει καλὰ, ἀκριβῶς (εἰσορῶ, εἰσακούω).

Σημείωσις. Περὶ τῆς ἰδιορρυθμοῦ συντάξεως εἰς "Αἰδοῦ (= στὸν Ἄδην), εἰς διδασκάλου (= στὸ δάσκαλο, στὸ σχολεῖον) κ.τ.τ. βλ. κατωτέρω τὴν πρόθεσιν ἐν.

VII. **Ἐν** (ποιητικῶς καὶ ἐνὶ ἢ μετ' ἀναστροφῆς ἐνι. § 94, 1) Ἀρχικὴ σημασία ἐντός, μέσα εἰς (ἐπὶ στάσεως καὶ ἐν γένει ἐπὶ ἐνεργείας ἐκτελουμένης ἐντὸς ὠρισμένης περιοχῆς).

Με δοτικὴν (τοπικὴν) μόνον: α) τοπικῶς = εἰς, σέ, μεταξύ: **ἐν οἴκοις ἢ ἐν ἀγροῖς** Σοφ. **ἐν τοῖς δένδροις ἕστασαν** (= ἀνάμεσα ἀπὸ) Ξ. β) χρονικῶς = ἐντός, σέ: **ἐν τρισὶν ἡμέραις** Ξ. **ἐν ταῖς σπονδαῖς** (= ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἀναχωρῆς) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐνώπιον: *οὐ χυλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινεῖν* Πλ. ἢ τοῦ πλησίον = παρὰ: *πόλις οἰκουμένη ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ* (= εἰς τὰ παράλια τοῦ) Ξ. ἢ τοῦ ὄργανου ἢ τοῦ τρόπου = μέ: *οἱ θεοὶ σημαίνουσιν ἐν οὐρανόις σημεῖους* Ξ. **ἐν τάχει** (= μετὰ ταχύτητα, ταχέως) ἢ

συμφωνίας = κατά : **ἐν τοῖς νόμοις δεῖ τὰς κρίσεις ποιεῖσθαι** (= σύμφωνα μὲν) Ἰσοκρ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ μέσα (ὡς ἐνοικῶ, ἐμβρίνω) σημαίνει μὲ (ἐμψυχος = μεψυχόν, ἐμμελής = μεμέλος) πολύ, ἐντελῶς (ἐμπλεως).

Σημείωσις. Εἰς φράσεις οἶαι ἐν Ἀσκληπιοῦ, ἐν Ἄιδου, ἐν Ἀρίφρονος, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀντιστοίχους τούτων εἰς Ἄιδου, εἰς τοῦ Κλεομένους, εἰς διδασκάλου, κατὰ τινὰς ἢ γενικὴ εἶναι (καθαρὰ γενικὴ) τοῦ ἴσου, ἢ ὅποια δηλοῖ περιοχὴν : ἐν Ἄιδου = ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἄιδου. Πιθανώτερον ὅμως αἱ φράσεις αὗται εἶναι κατ' ἔλλειψιν αἱ μὲν πρώται τῆς λέξεως οἴκω, αἱ δὲ δευτέραι τῆς λέξεως οἶκον : ἐν Ἀσκληπιοῦ = ἐν (τῷ) οἴκῳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἕς τοῦ Κλεομένουσ = εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κλεομένουσ (πρβλ. πέρασε τῇ βραδιά του στοῦ Πέτρου — πάω στοῦ θεῖου μου = στὸ σπίτι τοῦ...)

VIII. ἘΞ, ἐκ. Ἀρχικὴ σημασία ἀπὸ μέσα, ἀπὸ μέσα ἀπό. (Ἀντίθ. εἰς βλ. καὶ ἀπό).

Μὲ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν) μόνον α) τοπικῶς = ἀπὸ (μέσα ἀπό) : **τὰ ἐκ γῆς φρούμενα** Ξ. β) μεταφορικῶς, συνήθως εἰς δήλωσιν ἀμέσου καταγωγῆς : **οἱ ἐξ Ἡρακλέους** (= οἱ παῖδες τοῦ Ἡρ.). ἢ τῆς ὕλης ἢ τοῦ ὄργανου = ἀπὸ, μὲ : **ἐποιοῦντο διαβάσεις ἐκ τῶν φρονίκων** Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = μὲ : **πάτριον ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι** (= μὲ τοὺς κόπους) Θ. **ἐκ παντὸς τρόπου** (= μὲ) Λυσ. **ἐκ δόλου** (= μὲ δόλο) Σοφ. ἢ αἰτίας = ἀπὸ, ἔνεκα : **ἐκ ταύτης τῆς ἐξέτασεως πολλὰ ἀπέχθειαί μοι γεγόνασι** Πλ. (βλ. καὶ § 84, 1) ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μὲ, κατά : **ἐκ τῶν ἔργων χρῆ μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λόγων τὴν ψῆφον φέρειν** Δημ.

Ἐν συνθέσει σημαίνει ἐξω (ἐκπλέω), πέρα καὶ πέρα, τελεῖως (ἐκκόπτω, ἐξεργάζομαι).

IX. Ἐπί. Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, ἐπάνω εἰς. (ἀντίθ. ὑπό).

1. Μὲ αἰτιατικὴν α) τοπικῶς, ἐπὶ κινήσεως = ἐπάνω εἰς : **ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἵππον** Ξ. Καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐκτάσεως : **τὸ ὄμμα δύναται ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι** (= εἰς ἕκτασιν πολλῶν σταδίων) Ξ. β) χρονικῶς = κατά τὴν διάρκειαν : **ἐπὶ δέκα ἔτη. ἐπὶ πολὺν χρόνον** Θ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν διευθύνσεως ἀπλῆς ἢ (συνήθως) ἐχθρικῆς = πρός, ἐναντίον : **ἤλθον ἐπὶ τινὰ τῶν δοκούντων σοφῶν**

είναι (= πρὸς τινὰ) Πλ. ἐστρατεύετο ἐπὶ Λυδούς (= ἐναντίον τῶν Λ.) Ἡρόδ. ἡ σκοποῦ = σέ, γιά : τοὺς στρατηγούς ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλεσε. φρόνα συνίλερον ἐπὶ πῦρ (= γιά φωτιά) Ξ.

2. Μὲ γενικὴν (καθάρην) α) τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς : ἤλαυνεν ἐφ' ἄρματος Ξ. τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία (= τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Θ., ἤτοι εἰς τὰ παράλια τῆς Θ.). β) χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν χρονικῆς τινος περιόδου : ἐπὶ τῶν τριάκοντα (τεράκων) Λυσ. ἐφ' ἡμῶν (= στὰ χρόνια μας, στὴν ἐποχὴ μας). οἱ ἐφ' ἡμῶν (= οἱ σύγχρονοί μας) Ξ. (πρβλ. ἐπὶ Ὀθωνος, ἐπὶ Τουρκοκρατίας) γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἐπιστάσεως : ὁ ἐπὶ τῶν νεῶν, ὁ ἐπὶ τῶν ὀπλιτῶν, ἡ τοῦ πλησίον : ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ξ. ἡ τοῦ ἐνώπιον : ἐπ' ὀλίγων μαρτύρων Ξ. ἡ σκοπίμου διεθνήσεως = γιά : ἀπιέναι ἔφη ἐπὶ Ἰωνίας (= γιά τὴν Ἰωνία). ἡ διακομῆς = εἰς, ἀπό : ἐτάχθησαν ἐπὶ τεττάρων (= εἰς τέσσαρας γραμμάς, ἀπὸ τέσσαρες - τέσσαρες) Ξ.

3. Μὲ δοτικὴν (καθάρην ἢ τοπικὴν ἢ ὀργανικὴν) α) τοπικῶς ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς : οἰκοῦσιν ἐπὶ ᾧ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης Θ. β) χρονικῶς = εὐθὺς μετὰ : ἐπὶ τῷ τρίτῳ σημείῳ Ξ. ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν εἶπε Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ (ὅπως) πλησίον : ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ ἦν Ξ. ἡ ἐπιστάσεως = ἐπὶ (μετὰ γενικῆς) : ὁ ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ὄν Δημ. ἡ τοῦ ἐνώπιον : ταῦτα ἐπὶ τοῖς δικασταῖς ἔλεγε Λυσ. ἡ τοῦ κατόπις ἢ ὀπισθεν : ἐτάχθησαν ἐπὶ τοῖς ὀπλίταις πελοπόφοι Ξ. ἡ προσθήκης = ἐκτὸς ἀπό, κοντὰ εἰς : κάρδαμον μόνον ἔχουσιν ἐπὶ τῷ σίτῳ Ξ. ἡ ἐξαρτήσεως = εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ : ἐπὶ τινὶ εἶμι ἢ ἐπὶ τινὶ γίγνομαι (= εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός, κλπ.) ἢ αἰτίας = γιά : μέγα φρονεῖ ἐπὶ πλούτῳ Ξ. ἡ τοῦ σκοποῦ = γιά : οὐκ ἐπὶ τούτῳ κάθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κρίνειν Πλ. ἡ τοῦ ὅρου ἢ συμφωνίας : ἀφιμέν σε, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν (= με αὐτὴν τὴν συμφωνίαν, δηλαδὴ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ) Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ὡς ἐπιτίθημι) σημικίνει πλησίον (ἐπιθαλάττιος), κατόπιν (ἐφέπομαι), ἐναντίον (ἐπιπλέω), προσέτι (ἐπικτώμι), λίαν (ἐπιποθῶ), ἀμοιβάσις (ἐπιμείγνυνται).

X. Κατά. Ἀρχικὴ σημασία κάτω, πρὸς τὰ κάτω, κάτω ἀπό (ἀντίθ. ἀνα).

1. Μὲ αἰτιατικὴν α) τοπικῶς = καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ :

κατὰ τὴν Ἀσίαν (= πανταχοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν) **Ξ. κατ' οἰκίαν** τὰ πολλὰ διατρίβομεν (= στὸ σπίτι). Πλ. Καὶ ἄνευ τῆς ἐννοίας τῆς ἐκτάσεως : **Κῦρος παῖει βασιλέα κατὰ τὸ στέρνον** (= κάπου εἰς τὸ στέρνον) **Ξ. β)** χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ : **κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον** Ἡρόδ. τῶν **καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων ἠρόιστευσαν** (= τῶν συγχρόνων των) **Ξ. γ)** μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ διὰ μέσου = διὰ : **κατὰ γῆν ἐπορεύοντο** (= διὰ ξηρᾶς) **Ξ. ἡ τοῦ ἀπέναντι : οἱ κατὰ τοὺς Ἑλληνας τεταγμένοι** **Ξ. ἡ τοῦ κατόπιν : ἦσαν κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς προΐοντας** (= κατόπιν τῶν ἄλλων) **Ξ. ἡ τοῦ τρόπου = μέ :** **κατὰ τάχος, καθ' ἡσυχίαν**, ἡ διανομῆς = ἀπό: **ἐγὼ ἐθέλω διαβιβᾶσαι ὑμᾶς κατὰ τετρακισχιλίους** **Ξ. ἡ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατὰ :** **κατὰ τοὺς νόμους**, ἡ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ : **οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμέ** (= ὅσον ἀφορᾶ εἰς ἐμέ) **Ξ. ἡ αἰτίας = ἔνεκα, ἀπό :** **κατ' ἔχθος** (= ἀπὸ μῖσος) **Θ.**

2. **Μὲ γ εν ι κ ἦ ν' α)** τοπικῶς = ἀπὸ κάτω ἢ ὑποκάτω ἀπὸ ἡ κάτω εἰς : **ῶχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι** (= ἀπὸ τοὺς βράχους κάτω. Ἀφαιρετικὴ γενικὴ) **Ξ. κατὰ τῆς θαλάττης ἠφανίσθη** (= ὑποκάτω τῆς θ., κάτω εἰς τὴν θ., εἰς τὸ βάθος τῆς θ. Καθαρὰ γενικὴ) Πλ. **β)** μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐναντίου : **τοῦτο κατ' ἐμοῦ εἶπε** **Ξ. ἡ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, γιά :** **τοῦτο μέγιστόν ἐστι καθ' ἡμῶν ἐγκώμιον** (= γιὰ μᾶς) **Δημ.**

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ **κ ά τ ω** (**κ α τ α** τίθημι) σημαίνει ἐν **κ ν τ ί ο ν** (**κ α τ α** βοῶ τινος), **ὀ π ί σ ω** (**κ α τ ά**γω φυγάδα = ἐπαναφέρω ἐξόριστον εἰς τὴν πατρίδα του), **π έ ρ α κ α ἰ π έ ρ α**, **τ ε λ ε ἰ ὡ ς** (**κ α τ α**ναλίσκω, **κ α θ ο ρ ῶ**), **χ ω ρ ι σ τ ά**, (**κ α τ α**γράφω, **κ α τ α**νέμω).

XI. Μετά. Ἀρχικὴ σημασία **μ ε τ α ξ ύ**, **ε ν μ έ σ ω**.

1. **Μὲ α ἰ τ ι α τ ι κ ἦ ν' α)** τοπικῶς = μεταξύ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις εἶναι συνήθης μόνον εἰς τὸν Ὅμηρον : **αἰσῶν ὥς τ' αἰγυπῖος μετὰ χῆνας**. Εἰς δὲ τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἐπὶ τῆς σημασίας ταύτης συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν ἢ πρόθεσιν **μετὰ** μόνον εἰς τὴν φράσιν **ἐχω τι μετὰ χεῖρας** (ἀνάμεσα στὰ χέρια μου· πρβλ. **μ ε τ α** χειρίζομαι τι). **β)** χρονικῶς = ὕστερ' ἀπό, **μετά :** **μετὰ τὰ Τρωϊκὰ** **Θ. μεθ' ἡμέραν** (= ἐν καιρῷ ἡμέρας : κυρίως = μετὰ τὰ ζημερώματα)· **γ)** μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τάξεως καὶ ἀκολουθίας = ὕστερ' ἀπό: **θειότατον μετὰ θεοὺς ἡ ψυχὴ** Πλ.

2. **Μὲ γ εν ι κ ἦ ν' κ α θ α ρ ά ν' α)** τοπικῶς (σπανίως) = μεταξύ:

ἕως ἦν μετ' ἀνθρώπων (= μεταξύ τῶν ἀνθρώπων = σ' αὐτὸν τὸν κόσμον) Ἰσοκρ. β) μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν συνεργείας = μαζί με, μέ: ἐπολέμησαν μετὰ ξυμμάχων Θ. (βλ. § 69, 3, σημ.) ἢ τοῦ τρόπου = μέ: ἰκετεύει μετὰ πολλῶν δακρύων.

3. Με δ ο τ ι κ ἦ ν (τοπικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητάς = μεταξύ: μετὰ τοῖσιν ἀνέστη (= μεταξύ τούτων) Ὅμ.

Ἐν συνθέσει μετὰ τὴν κυρίαν σημασίαν τοῦ μετὰ ξὺ μόνον εἰς τοὺς ποιητάς (μέτειμι, μεθομιλῶ, μετὰίχιμι), συνήθως δὲ σημαίνει μαζὶ (μετέχω, μεταλαμβάνω), κατόπιν (μεθέπομαι, μετὰδιδάσκω), ἀλλέως, διαφόρως (μεταγινώσκω).

XII. Παρά (εἰς τοὺς ποιητάς καὶ πάρ.). Κυρία σημασία π λ η σί ο ν, κ ο ν τ ᾶ εἰς.

1. Με αἰ τ ι α τ ι κ ἦ ν α) τοπικῶς = πλησίον καὶ κατὰ μῆκος τινός: παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπορεύετο Ξ. καὶ ἀπλῶς = πλησίον, κοντὰ εἰς: παρὰ τὴν ὁδὸν ἦν κρίνη Ξ. καὶ ἐπὶ κατευθύνσεως = πρὸς: γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ, κατὰ: δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὄλον τὸν βίον. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν συγκρίσεως = ἐν συγκρίσει πρὸς: παρὰ τοὺς ἄλλους εὐτακτος ἦν· ἢ διαφορᾶς ἢ ἐναντιότητος = διαφόρως ἀπὸ, ἐναντίον: ἐὰν λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς Πλ. πράττει παρὰ τοὺς νόμους, ἢ ἐξαίρεσεως = παρὰ: παρὰ τέσσαρας ψήφους μετέσχε τῆς πόλεως. (πρβλ. εἴκοσι παρὰ ἓνα, ἑκατὸ παρὰ δύο). Οὕτω καὶ παρὰ μικρόν, παρ' ὀλίγον, (πρβλ. παρὰ τρίχα), παρ' οὐδέν (= διὰ τίποτε), ἢ αἰτίας=ἐνεκα: παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν ἐπηύξηται Φίλιππος Δημ.

2. Με γ ε ν ι κ ἦ ν (ἀφαιρετικὴν) α) τοπικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητάς = ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ: φάσανγον ἐρύσσατο παρὰ μηροῦ Ὅμ β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν προελεύσεως = ἐκ μέρους, ἀπὸ (μόνον μετὰ γενικῆς προσώπου): παρ' ἡμῶν ἀπάγγελλε τάδε Ξ. (βλ. καὶ § 84, 1).

3. Με δ ο τ ι κ ἦ ν (τοπικὴν), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ προσώπων α) τοπικῶς=πλησίον: Πρωταγόρας καταλύει παρὰ Καλλιᾷ Πλ. παρ' ὄχθησιν ποταμοῖο Ὅμ. β) μεταφορικῶς = κατὰ τὴν κρίσιν: δοκεῖς παρ' ἡμῖν οὐ βεβουλεύσθαι κακῶς (= κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν) Σοφ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ π λ η σί ο ν (ὡς παρίσταμαι) σημαίνει παρὰ λήλως (παρὰ πλέω), παργίως ἢ κρυφίως (παρὰ δόμοι), ἐναντίον (παρὰ νομῶ), οὐχὶ ὀρθῶς ἢ ἐσφαλμένως (παρὰ κούω, παρερμηνεύω).

XIII. Περὶ. Ἀρχική σημασία πέριξ, γύρω - γύρω (βλ. καὶ ἀμφί).

1. Μὲ ἀίτιατικὴν α) τοπικῶς = γύρω ἀπὸ : κατεστρατοπεδεύσαστο **περὶ τὸ τῆς Ἀοτιέμιδος ἱερὸν** Ξ. οἱ **περὶ τίνα** (π.χ. οἱ **περὶ Ξενοφῶντα**: βλ. ἀμφί)· β) χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν χρόνου κατὰ προσέγγισιν = περίπου, κατὰ : **περὶ μέσας νύκτας** (= κατὰ τὰ μεσάνυκτα) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορῆς = σχετικῶς μέ. ὡς πρὸς : οὗτοι **περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοί εἰσιν** Ξ. ἢ προσεγγίσεως, ἐπὶ ἀριθμητικοῦ ποσοῦ = περίπου : **περὶ ἑβδομήκοντα** Θ.

2. Μὲ γενικὴν α) τοπικῶς (σπανίως καὶ μόνον εἰς τοὺς ποιητάς) = πέριξ, γύρω ἀπὸ : **τείχη περὶ Δαρδανίας** (= πέριξ τῆς Δ.) Εὐρ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορῆς = σχετικῶς μέ, σέ, γιά : **σοφός ἐστιν περὶ τούτων** (= σ' αὐτά) Πλ. **κίρκας ἐπιμαγε περὶ σπονδῶν** (= γιά ἀνακωχή) Ξ.

Συνήθεις εἶναι αἱ φράσεις περὶ πολλοῦ ἢ περὶ παντός ποιεῖσθαι ἢ ἡγεῖσθαι τι (= θεωρῶ τι πολὺ σπουδαῖον, θεωρῶ τι ἀνώτερον παντὸς ἄλλου) : **ἀλήθειαν περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστὶν** Πλ. Κατὰ τούτας δὲ τὰς φράσεις ἐ σχηματίσθησαν καὶ αἱ φράσεις περὶ πλείονος, περὶ πλείστου ποιεῖσθαι τι, περὶ ὀλίγου, περὶ ἐλάττωνος, περὶ ἐλαχίστου ἢ περὶ οὐδενός ποιεῖσθαι τι (= θεωρῶ κάτι σπουδαιότερον προτιμῶ κλπ.). τὰ πλείστον ἄξια περὶ ἐλαχίστου ποιεῖται (= θεωρεῖ ὅπως ἀσήμεντα, περιφρονεῖ) Πλ.

Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις ἢ περὶ ἔχει ἑτέραν ἀρχικὴν σημασίαν, τὴν τοῦ ἐπέκεινα, πέρα, περισσότερον, καὶ ἢ μετ' αὐτῆς συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀρκετικὴ· πρβλ. χαλεπὸς περὶ πάντων εἰς **μνησίφων** (= περισσοτέρον ἀπὸ ὅλων κλπ.) Ὀμ. ρ 388.

3. Μὲ δαιτικὴν (τοπικὴν) σπανίως α) τοπικῶς = πέριξ, γύρω ἀπὸ : **περὶ τῆ χειρὶ χροσῶν δακτύλων φέρει** Πλ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορῆς = σχετικῶς μέ, γιά : **Ζεὺς ἴδουσι περὶ τῷ γένει ἡμῶν, μὴ ἀπόλατο** Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐντὸς τοῦ πέριξ (ὡς περιεργοναί) καὶ τοῦ περισσότερον, εἰς ἐνώτερον βαθμὴν (ὡς περιγῆνυμαί = ὑπερτερόν, νικῶ) σημαίνει ποσὴ ἢ ἐννεοῦς (περιδείξ, περιπίπτημα), ὑπὲρ τῶ θεῶν (περιεργόζησι).

XIV. Πρὸ. Κυρίῃ σημασίᾳ ἐμπρός θεν, ἐμπρὸς ἀπὸ. Μὲ γενικ-

κῆν (ἀφαιρετικὴν) μόνον· α) τοπικῶς = ἐμπρὸς ἀπὸ : πρὸ τῶν πυλῶν Ε. β) χρονικῶς = πρὶν ἀπὸ : πρὸ τῆς μάχης Ξ. οἱ πρὸ ἡμῶν γεγονότες (= οἱ προγενέστεροι ἡμῶν) Ἴσοκρ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ὑπερασπίσεως = ὑπέρ, χάριν, γιὰ : πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθηήσκουσιν Ἡρόδ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως (σπανίως) = ἐξ ὀνόματος, γιὰ : πρέπων ἔργα πρὸ τῶνδε φωνεῖν Σοφ. ἢ συγκρίσεως = ἐμπρὸς εἰς, ἀντί : τότε ἦρῶ πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον Πλ. (πρβλ. ἐμπρὸς στήν ὕγεια τὰ χρήματα δὲν ἀξίζουσιν τίποτε).

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐμπρὸς καὶ τοῦ πρότερον (προπορεύομαι, πρὸ λέγω) σημαίνει φανερά, δημοσίᾳ (προαγορεύω, προεῖπον, προκηρύττω), περισσώτερον (προτιμῶ).

XV. Πρὸς (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ προτὶ ἢ ποτὶ). Ἀρχικὴ σημασία ἀπέναντι, πρὸς τὸ μέρος.

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = πρὸς τὸ μέρος, πρὸς : ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον Θ. πρὸς ἄρκτον, πρὸς μεσημβρίαν. ἄξιον ἐμᾶτ πρὸς αὐτούς Ε. β) χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ περίπου : πρὸς ἐσπέραν ἦν (= πρὸς τὸ βράδυ) Ε. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν φιλικῆς ἢ ἐχθρικῆς ἐνεργείας ἢ διαθέσεως = μὲ ἢ ἐναντίον : συνηλλάγη πρὸς τοὺς οἶκοι (= μὲ τοὺς) Ε. πρὸς τοὺς Θρᾷκας ἐπολέμησα (= ἐναντίον τῶν Θ.) Ε. ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μὲ, ὡς πρὸς : ἀθυροῦσι πρὸς τὴν ἔξοδον Ε. ἢ παραβολῆς καὶ συγκρίσεως = ἐν συγκρίσει πρὸς, ἐμπρὸς εἰς : οὐδὲν τὰ χρήματα πρὸς τὴν σοφίαν, ἢ σκοποῦ = γιὰ : πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς ; (= γιὰ ποῖον σκοπὸν) Ε. πρὸς χάριν λέγουσι (= γιὰ εὐχαρίστησι, γιὰ νὰ εὐχαριστοῦν) Δημ.

2. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν)· α) τοπικῶς = πρὸς τὸ μέρος, ἀπέναντι πρὸς : Χαλκίς πρὸς τῆς Βοιωτίας κεῖται Δημ. πρὸς τῶν θεῶν (κυρίως = ἐνώπιον τῶν θεῶν, καὶ ἔπειτα = ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν). β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μὲ, ὡς πρὸς : ἐλεῖσθε καὶ πρὸς πατέρας καὶ πρὸς μητέρας, ἢ συμφωνίας = συμφωνοῦμεν μὲ : ὅποια λέγεις καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ Ε. ἢ ὠφελείας, συμφέρουσιν = πρὸς ὠφέλειαν, πρὸς τὸ συμφέρον : σπανίως ἐπιτίθειται πρὸς τῶν Θηβαίων μάλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν Ε. (Πλ. καὶ § 84, 1).

3. Μὲ δεικτικὴν (τοπικὴν)· α) τοπικῶς = πλησίον, κοντὰ εἰς : πρὸς Βαβυλωνίαν ἦν Ἀθήναι Ε. β) μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀσχολίας = μὲ : πρὸς τῷ εἰρημένει λόγῳ ἦν (= εἶχε νὰ κάμῃ μὲ) Πλ. ἢ προσθη-

κῆς = κοντά εἰς, ἐκτός : **πρὸς τούτοις, πρὸς τοῖς ἄλλοις** (= κοντά στ' ἄλλα) Θ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ πρὸς τὸ μέρος τινὸς (ὡς προσέρχομαι πρὸς τινα) σημαίνει πλησίον (προσοικῶ), προσέτι (προσαιτῶ, πρόσεστι).

XVI. Σὺν ἢ ξύν. (Εἰς τοὺς ἄλλους πλὴν τοῦ Ξενοφῶντος πεζοῦς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἀντ' αὐτῆς ἢ **μετὰ** με γενικῆν). Ἀρχικὴ σημασία **μαζὶ, μαζὶ μέ.**

Μεδοτικὴν ὀργανικὴν μόνον, εἰς δῆλωσιν συνοδείας = **μαζὶ μέ, μέ :** βασιλεὺς **σὺν** πολλῶ **στρατεύματι** προσέρχεται Ξ. ἢ συνδρομῆς = **μέ** τὴν βοήθειαν : **σὺν τοῖς θεοῖς** ἀμνολύμεθα τοὺς πολέμους Ξ. ἢ συμφωνίας = σύμφωνα **μέ :** **σὺν τῷ νόμῳ** τὴν **ψῆφον** τίθεσθε Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ **μαζὶ** (ὡς συνοικῶ) σημαίνει ἐντελῶς, καλὰ (συγκαλύπτω, συνορῶ).

XVII. Ὑπέρ. Κυρία σημασία ὑπεράνω, ἀπὸπάνω ἀπό.

1. Μεαίτιατικὴν (α) τοπικῶς = ἐπάνω ἀπὸ, πέραν : ἐπολέμει τοῖς **Θραξὶ** τοῖς **ὑπὲρ Ἑλλήσποντον** οἰκοῦσι Ξ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ περισσότερον ἢ υπερβάσεως ὀρίου τινὸς ἢ μέτρου : **οἱ ὑπὲρ τὰ τετταράκοντα ἔτη** γεγονότες Ξ. **ὑπὲρ τὴν δύναμιν, ὑπὲρ ἄνθρωπον, ὑπὲρ ἡμᾶς** (= ὑπὲρ τὰς δυνάμεις μας, τὰς σωματικὰς ἢ πνευματικὰς) Πλ.

2. Μεγενικὴν (καθαρὰν) : α) τοπικῶς = ὑπεράνω ἀπὸ, ἐπάνω ἀπὸ : πόλις **ὑπὲρ τοῦ λιμένος** κεῖται Θ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ὑπερασπίσεως = χάριν, γιά : **νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγῶν** Αἰσχ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως = ἀντί, γιά : **ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ** ἀποκρινοῦμαι (= ἀντί γιά σένα) Πλ. ἢ σκοποῦ = γιά : **ἡ τελευταῖα τοῦ πολέμου ἤδη ἐστὶν ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς** (= γιά νὰ μὴ) Δημ. ἢ αἰτίας = ἐνεκα, γιά : **ὑπὲρ τῶν γεγεννημένων ἀργίετο** Ἰσοκρ. ἢ ἀναφορὰς = σχετικῶς μέ, περί : **ἡ ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμη.** (Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς **ὑπὲρ** ἀντὶ τῆς **περί** εἶναι συνήθης ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους καὶ ἐντεῦθεν).

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ ὑπεράνω (ὡς ὑπερκάθημαι) σημαίνει **πέραν, πῶς πέρα** (ὑπερβάλλω, ὑπερπόντιος — ὑπερορῶ = περιφρονῶ), **ὑπερβολικὰ** (ὑπερπονῶ), **πρὸς χάριν** (ὑπεραπολογοῦμαί τινας).

XVIII. Ὑπό. Ἀρχικὴ σημασία ὑποκάτω, ὑποκάτω ἀπὸ, (ἀντίθ. ἐπί).

1. Με α ί τ ι α τ ι κ ή ν (α) τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ ἧ εἰς τὸ κάτω μέρος, πλησίον (τῆς βάσεώς τινος) : **ὑπὸ τὰ δένδρα ἀπῆλθον** Ξ. **ὑπὸ τὸν λόφον ἔστησε τὸ στρατεύμα** (= εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, πλησίον τοῦ λόφου) Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ : **ὑπὸ νύκτα** (= διαρκούσης τῆς νυκτός) Θ. **ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους** Δημ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ὑποταγῆς = ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν : **Αἴγυπτος ὑπὸ βασιλέα ἐγένετο** Θ

2. Με γ ε ν ι κ ή ν (καθαράν) ἢ ἀφαιρετικὴν (α) τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ : **ξυφίδια ὑπὸ μάλης εἶχον** Ξ. τὰ **ὑπὸ γῆς** Πλ. **ἔλαβε βοῦν ὑπὸ ἀμάξης** (= ὑποκάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἀμάξης)· β) μεταφορικῶς, ἐπὶ αἰτίας = ἔνεκα, ἀπὸ : **ἀπώλετο ὑπὸ λιμοῦ** (= ἀπὸ πείνα) Ξ. (βλ. καὶ § 84, 1), ἢ ἐπὶ συνοδείας = ἐν συνοδείᾳ μέ : **τὰ μακρὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων** (= ἐνῶ συγχρόνως αὐλητρίδες ἡύλου) Ξ.

3. Με δ ο τ ι κ ή ν (τοπικὴν) (α) τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ὑποκάτω ἀπὸ, κάτω ἀπὸ : **ἔστι δὲ καὶ βασιλεία ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει** Ξ. β) μεταφορικῶς = ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν : **οἱ ὑπὸ βασιλεῖ ὄντες** (= οἱ ὑπήκοοι τοῦ β.) Ξ. ἢ = ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν : **ὑπὸ παιδοτρίβῃ ἀγαθῷ πεπαιδευμένος** Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ὑ π ο κ ά τ ω (ὡς ὑ π ό κ ε ι μ α ι , ὑ π ό γ ε ι ο ς) σημαίνει κ ρ υ φ ί ω ς (ὑ π ο πέ μ π ω) , ὀ λ ί γ ο ν , λ ί γ ο - λ ί γ ο (ὑ π ό π ι κ ρ ο ς , ὑ π ο π ί ν ω = κ ο υ τ σ ο π ί ν ω) , ἔ μ π ρ ό ς , π ρ ό τ ε ρ ο ν (ὑ φ η γ ο ῦ μ α ι = π ρ ο η γ ο ῦ μ α ι , ὑ π ά γ ω , ὑ π ά ρ χ ω = π ρ ώ τ ο ς ά ρ χ ί ζ ω) , σ υ γ χ ρ ό ν ω ς (ὑ π α υ λ ῶ) .

§ 98. β') Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς κυρίας προθέσεις κατὰ τοῦτο, ὅτι αὐταὶ λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν συνθέσει. (Ἡ καταχρηστικὴ πρόθεσις π λ ῆ ν λαμβάνεται καὶ ἐν συνθέσει, ὡς πρῶτον συνθετικὸν μετὰ τὴν λέξιν μέ λ ο ς — π λ η μ μ ε λ ῆ ς , καὶ ὡς δευτέρον συνθετικὸν εἰς τὴν ἐπιρρηματικὴν λέξιν ἔ μ π λ η ν = ἐντελῶς πλησίον, κολλητά) .

Ἐκ τῶν καταχρηστικῶν προθέσεων

1) ἢ **ἀνευ, ἄχρι, μέχρι, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν** (καὶ Ἴωνικῶς ε ἶ ν ε - κ α ἢ ε ἶ ν ε κ ε ν) καὶ **χωρὶς** συντάσσονται μετὰ γενικὴν.

2) ἢ ὡς συντάσσεται μετὰ α ί τ ι α τ ι κ ή ν . (βλ. § 93, 2, ζ' σημ. β') .

3) ἢ **πλὴν** κανονικῶς μὲν συντάσσεται μετὰ γενικὴν : **πλὴν ἐμοῦ** (= ἐκτὸς ἢ ἐξαιρέσει ἐμοῦ) Σοφ. Συντάσσεται ὁμοίως καὶ μετὰ οἰανδήποτε ἄλλην πτώσιν ὁμοιοπτώτως πρὸς τινὰ προηγούμενον ὄρον τῆς προτάσεως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου γίνεται ἢ ἐξαιρέσις : **συνῆλθον πάντες πλὴν οἱ Νέωνος** (= ὅλοι ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ ἀνδρᾶς τοῦ Ν.) Ξ. **παντὶ δήλον**

πλὴν ἐμοί (= ἐκτός ἀπὸ ἐμέ) Πλ. οὐκ οἶδα **πλὴν ἓν** (= οὐκ οἶδα ο ὕδ' ἐν ἄλλο πλὴν ἓν = παρὰ μόνον ἓνα πράγμα) Σοφ.

Σημειώσεις. Ἡ λέξις **πλὴν** λαμβάνεται καὶ ὡς σύνδεσμος, ὁ ὁποῖος συνδέει μίαν πρότασιν πρὸς τὰ προηγούμενα παρατακτικῶς (= καὶ μόνον, παρὰ μόνον) : νῦν δ' οὐδεμία πάρεστιν, **πλὴν** ἢ γ' ἐμὴ κομητις, ἢ δ' ἐξέρχεται Ἄφρ.

§ 99. 1) Ἡ πρόθεσις **ἔνεκα** δηλοῖ α) αἰτίαν = ἐξ αἰτίας, γιὰ : οὐ τῶν ἀδικημάτων **ἔνεκα** αὐτοὺς ἀπέκτειναν Λυσ. β) σκοπὸν = χάριν, γιὰ : τῶν παιδῶν **ἔνεκα** βούλει ζῆν, (ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψῃς), Πλ. γ) ἀναφορὰν = ὅσον ἀφορᾷ εἰς, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ : φῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν **ἔνεκά γε τῶν** ἡμετέρων **ὀφθαλμῶν** Ξ.

2) Αἱ συνώνυμοι πρόθεσις **ἄνευ** (= χωρὶς, δίχως) καὶ **χωρὶς** (= χωριστὰ ἀπὸ, δίχως) λαμβάνονται ὄχι μόνον εἰς δήλωσιν ἐξαίρεσεως, ἀλλὰ καὶ προσθήκης (= ἐκτός τοῦ, χωρὶς νὰ λογαριάσῃ κανεὶς, ἀνεξαρτήτως τοῦ, κοντὰ εἰς) : ὁ τότε ἐνστάς πόλεμος **ἄνευ τοῦ** καλῆν δόξαν **ἐνεγκεῖν** ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις καὶ εὐωνοτέροις διῆγεν ἡμᾶς (= ἐκτός τοῦ ὅτι ἔφερε καλὴν δόξαν) Δημ. **χωρὶς δὲ τῆς δόξης** οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ (= ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τῆς δόξης) Πλ.

4. Ἐπιφωνήματα.

§ 100. **Τὰ ἐπιφωνήματα**, ἦτοι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν ἰσχυρόν τι ψυχικὸν πάθημα (οἷον ἐκπληξιν, θαυμασμόν, χαράν, λύπην, ἀγανάκτησιν, ὀργήν, φόβον κ.τ.τ.), ἐκφέρονται συνήθως καθ' ἑαυτὰ ἢ με κάποιαν γενικὴν, ἢ ὁποῖα δηλοῖ τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος. Οὕτω ἀποτελοῦνται μονομελεῖς (ἐπιφωνηματικά) προτάσεις: οἴμοι! φεῦ! παπᾶ! ἰώ! — φεῦ **τῆς ἀνοίας** (= ἀλλοίμονο τὶ ἀνοια!) Σοφ. Βλ. § 37, 2.

Τὸ ψυχικῶς πάσχον πρόσωπον δηλοῦται μὲ ὀνομαστικὴν ἢ δοτικὴν (προσωπικὴν), ἢ ὁποῖα συνάπτεται μὲ τὸ ἐπιφώνημα : οἴμοι ἐγὼ τλήμων! (ἀλλοίμονο σ' ἐμένα τὸν δυστυχῆ!) ὦμοι μοι! Σοφ.

§ 101. Ἐπιφωνηματικῶς λαμβάνεται προσέτι

1) κλητικὴ πτώσις τοῦ ὀνόματος καποῦ Θεοῦ ἢ ἥρωος, καθ' ἑαυτὴν ἢ συνημμένη μὲ γενικὴν : **Ἡρόκλεις!** ὦ **Ζεῦ βασιλεῦ,** **τῆς λεπτότητος τῶν φρενῶν!** (= Θεέ μου! αἰ λεπτότης φρενῶν!) Ἄφρ. (Πρβλ. Χριστέ μου! Παναγίχ μου! Ἄφρ. Παράσιμε!)

2) πρότασις ἀπαρεμφατική ἢ (συνηθέστατα) ἀνκφορική : ἐμὲ πα-
θεῖν τάδε ! (= ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά !) . οἶα ποιεῖς , ὦ ἐτάλριε ; (= τί
εἶναι αὐτά , ποῦ κάνεις , φίλε !) Πλ. ὡς καλός μοι ὁ πάππος (= τί
ώραῖος ! ...) Ξ .

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

1. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν.

§ 102. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι τύποι αὐτοῦ, διὰ τῶν ὁποίων
δηλοῦται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ **χρονικὴ βαθμὶς**, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαί-
νει τὸ σημαϊνόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος (ἔτσι τὸ παρελθὸν ἢ τὸ παρὸν
ἢ τὸ μέλλον), ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ **τρόπος τῆς ἐμφανίσεως** τοῦ σημαϊ-
νομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος (ἔτσι ἐξέλιξις ἢ διάρκειαι, σύμπτυξις ἢ σύνο-
ψις, τετελεσμένον τῆς πράξεως) .

§ 103. Ἡ σημασία τῶν χρόνων δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ κατὰ πάσας τὰς ἐγ-
κλίσεις, ἀλλ' ἄλλη μὲν εἰς τὴν ὀριστικὴν, ἄλλη δὲ εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλί-
σεις .

Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν

1) ἀναφέρονται εἰς μὲν τὸ παρελθὸν ὁ παρατατικός, ὁ ἀόριστος,
ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ παρὸν ὁ
ἐνεστώς καὶ ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ μέλλον οἱ δύο μέλ-
λοντες (1) .

2) ἐμφανίζουν τὸ σημαϊνόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος **ἐξελισσόμενον**
μὲν ἢ **διαρκοῦν** ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλων ἐν
μέρει, **συνεπτυγμένον** δὲ ἢ **ἐν συνόψει** ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ἀπλοῦς
μέλλων ἐν μέρει, **τετελεσμένον** δὲ ὁ παρακείμενος ἐν μέρει, ὁ ὑπερ-
συντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων .

1. Ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται ἀρκτικοὶ χρόνοι, ὁ δὲ
παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται παραγόμενοι ἢ ἱστορικοὶ .

Συνοπτικῶς ἡ σημασίαι τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν δηλοῦται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

Κατὰ τὴν χρονικὴν βαθμίδα				
	Χρόνοι	τοῦ παρελθόντος	τοῦ παρόντος	τοῦ μέλλοντος
Κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος	τοῦ ἐξελισσομένου ἢ τοῦ διαρκοῦς	ὁ παρατατικός· <i>ἔγραφον</i>	1) ὁ ἐνεστώς· <i>γράφω</i> 2) ὁ παρακείμενος, ἐν μέρει· <i>ἔστηκα</i> = <i>στέκομαι</i>	ὁ ἀπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει· <i>γράφω</i> = <i>θα γράφω</i> . <i>ἔξω</i> = <i>θα ἔχω</i>
	τοῦ συνεπυγμένου ἢ συνοπτικοῦ	ὁ ἄοριστος· <i>ἔγραφα</i>		ὁ ἀπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει· <i>γράφω</i> = <i>θα γράψω</i> . <i>σχήσω</i> = <i>θα λάβω</i>
	τοῦ τετελεσμένου	ὁ ὑπερσυντέλικος· <i>ἔγεγράφειν</i>	ὁ παρακείμενος· <i>γέγραφα</i>	ὁ τετελεσμένος μέλλον· <i>γεγραφῶς ἔσομαι</i>

Αἱ εἰδικώτεραι σημασίαι ἐκάστου χρόνου εἰς τὴν ὀριστικὴν ἀναπτύσσονται ἐν τοῖς ἐξῆς.

§ 104. α') Ὁ ἐνεστώς εἰς τὴν ὀριστικὴν κανονικῶς σημαίνει ὅτι τὸ σημαίνόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος γίνεται τώρα, ἤτοι κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὅποιον ὁμιλεῖ ὁ λέγων: **γράφω**. *ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ* (= τώρα σᾶς ἐπαινῶ) §.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων ὁ ἐνεστώς σημαίνει προσέτι ὅτι τὸ σημαίνόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος

1) συμβαίνει πάντοτε ἢ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τι ἔθος ἢ ἄοριστως. Μὲ τοιαύτην δὲ σημασίαν λαμβάνεται συνηθέστατα

ὁ ἐνεστῶς εἰς ἀποφθέγματα, γνωμικὰ καὶ παροιμίας (καὶ τότε λέγεται **γνωμικὸς ἐνεστῶς**) : πάντων οἱ θεοὶ **κρατοῦσιν** Ξ. **ἄει τὰ αὐτὰ λέγω** Ξ. **χεῖρ χεῖρα νίξει**. (πρβλ. στάλα τῆ στάλα τὸ νερὸ τρυπάει τὸ λιθάρι).

2) εἶναι κάτι, τὸ ὁποῖον θέλει ἢ προσπαθεῖ νὰ πράξῃ τὸ ὑποκείμενον (**βουλευτικὸς ἢ ἀποπειρατικὸς ἐνεστῶς**) : **ἐπεὶ ἡμῖν φίλοι ἐγένεσθε, νῦν δὴ ἐξελαύνετε ἡμᾶς ἐκ τῆσδε τῆς χώρας** (= θέλετε ἢ ζητεῖτε νὰ μᾶς ἐκδιώξετε) Ξ. **πιθῶ τινὰ** (= προσπαθῶ νὰ πείσω) · (πρβλ. ποῖος παίρνει κόρην ἔμορφην, ποῖος παίρνει μαυρομάτα ; = θέλει νὰ πάρῃ).

3) εἶναι κάτι, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τοῦ παρελθόντος (**ἀποτελεσματικὸς ἐνεστῶς**, συγγενῆς κατὰ τὴν σημασίαν μὲ τὸν παρακείμενον) : **ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι** (= ὅπως πληροφοροῦμαι, ἦτοι ἔχω πληροφορηθῆ ἢ εἶμαι πληροφορημένος) Θ.

Οὕτω λαμβάνεται μὲ σημασίαν καὶ παρακειμένου ὁ ἐνεστῶς τῶν ῥημάτων : **ἀκούω** (ἄτω εἰς τὸν "Ὀμηρον, κλύω εἰς τοὺς τραγικούς), **αἰσθάνομαι, γινώσκω** κτλ., **νικῶ** (= εἶμαι νικητῆς), **κρατῶ, φεύγω** (= εἶμαι φυγᾶς), **ἀδικῶ** κτλ. (Πρβλ. τὶ νέα μαθαίνειεις ; = ἔμαθες καὶ γνωρίζεις. ἀκούω πῶς θ' ἀναχωρήσῃ).

Κανονικῶς ἔχει σημασίαν παρακειμένου ὁ ἐνεστῶς τῶν ῥημάτων **ἦκω** (= ἔχω ἔλθει), **οἴχομαι** (= ἔχω ἀπέλθει), **κάθημαι καὶ κείμαι**.

4) εἶναι κάτι βεβαίον καὶ τρόπον τινὰ γίνεται τώρα, ἐνῶ κυρίως πρόκειται νὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον, ἐὰν πραγματοποιηθῇ κάποια ἄλλη μέλλουσα πράξις (ἐνεστῶς **ἀντὶ μέλλοντος**) : **εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία** (= ἐξάπαντος θὰ καταληφθῇ) Θ. (Πρβλ. Τῆρα καλά, καλόγερε, καὶ μὴ μᾶς μαρτυρήσῃς σοῦ κόβει ὁ Γιάννης τὰ μαλλιά κι ὁ Γιῶργος τὸ κεφάλι = τότε χωρὶς ἄλλο θὰ σοῦ κόψῃ).

Κανονικῶς ἔχει σημασίαν μέλλοντος εἰς τὴν ὀριστικὴν ὁ ἐνεστῶς **εἶμι** (= θὰ πάω), ὁ ὁποῖος ἀναπληροῦται ὡς ἐνεστῶς ὑπὸ τοῦ ἔρχομαι (= πηγαίνω) : **νῦν δ' εἶμι Φθίηνδε** (= θὰ πάω στὴ Φθία) "Ὀμ. (Πρβλ. μεῖνε ἐσὺ ἐδῶ, ἐγὼ πάω σπιτί).

§ 105. Συνηθέστατα ὁ ἐνεστῶς λαμβάνεται ἀντὶ ἁορίστου εἰς διηγήσεις παρελθόντων γεγονότων, καὶ τότε καλεῖται **ιστορικὸς ἐνεστῶς**. Τούτου διακρίνονται δύο εἴδη, ἦτοι

1) ὁ δραματικός ἐνεστῶς. Ὁ διηγούμενος δηλαδή διὰ τῆς φαντασίας του μεταφέρεται εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον, ὅτε συνέβαινε ἡ ἱστορούμενη πράξις, καὶ τρόπον τινὰ θεάται αὐτὴν ἐπιτελουμένην καὶ τὴν προβάλλει ὡς εἰς ἓν δρᾶμα καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας. Οὕτω δὲ ἡ διήγησις καθίσταται λίαν ζωηρὰ καὶ ἐναργής : ὁ δὲ ἀκούσας ἀνίστησιν τε τὸν Θεμιστοκλέα μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ νείους καὶ ὕστερον οὐ πολλῶν τοῖς τε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἐλθοῦσιν οὐκ ἐκδίδωσιν, ἀλλ' ἀποστέλλει εἰς Πύδραν Θ. (Πρβλ. ση κ ὦ ν ο μ α ι μὴ χερυρή μαῦρος ἀπὸ τὸν ὕπνο, π α ἰ ρ ν ω ν ε ρ ὸ καὶ ν ἰ β ο μ α ι κ τ λ . = σ η κ ὦ θ η κ α μὴ χερυρή κ τ λ .) .

2) ὁ ἐνεστῶς τῶν ἀπλῶν ἱστορικῶν ἀναγραφῶν, (ὅστις κυρίως εἶναι ἄ χ ρ ο ν ο ς ἐνεστῶς, περὶ τοῦ ὁποῖου ἴδὲ κατωτέρω) : Λαίριον καὶ Παροσάτιδος γίνονται παῖδες δύο Ξ.

Σημείωσις. Ἀρχῆθεν οἱ τύποι τοῦ ἐνεστώτος ἴσαν ἄχρονα ῥηματικοὶ τύποι, ἤτοι ῥηματικοὶ τύποι ἐσπερημένοι χρονικῆς σημασίας, δυνάμενοι δὲ ὡς ἐκ τούτου νὰ χρησιμοποιῶνται περὶ πράξεως ὅχι μόνον νῦν γνωμῆνης, ἀλλὰ καὶ παρελθούσης ἢ μελλούσης. Τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὀ μ η ρ ο ν καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα συγγραφεῖς συνδέεται ὁ ἐνεστῶς μὲ ἐπιρρήματα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν τὸ πρότερον ἢ τὸ ἄ κα τ ὶ π ι ν ὶ (π ἄ ρ ο ς = πρότερον, π ἄ λ α ι = πρὸ πολλοῦ, π ρ ὶ σ θ ε ν = πρότερον, ἄ ρ τ ι = πρὸ ὀλίγου) : πάρος γε μὲν οὐ τι θαμίξεις (= ἐθαμίξεις)· ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει (= ἔξει) κότον Ὀ μ . (π ρ β λ . δ ο ρ λ ε ῦ ε ι ε ἰ κ ο σ ι χ ρ ὶ ο ν ι α π ὶ ῥ α καὶ τίποτε δὲν ἔκχευε—αὐρεῖα ἀναχωροῦ γὰρ τὴν πατριδα).

§ 106 β') Ὁ παρατατικός εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ σημαίνόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος ἐγίνετο εἰς τὸ παρελθὸν κατὰ ἓν χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων καὶ τὸ ὁποῖον ἢ δηλοῦται ῥητῶς ἢ νοεῖται ἐκ τῶν συμφραζομένων : μετὰ ταῦτα περιέμενον *Τισσαφρόνη οἱ Ἕλληνας ἡμέρας εἴκοσιν Ξ. ποῶτων μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἐστῶς Ξ.*

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐνονοίας τῶν συμφραζομένων καὶ ὁ παρατατικός, ὅπως ὁ ἐνεστῶς, δύναται νὰ εἶναι

1) ἐπαναληπτικός (π ρ β λ . § 104, 1) : ἐργαζόμεναι μὲν ἡρίστων, ἐργασάμεναι δὲ ἐδείπουν Ξ. (Π ρ β λ . " Ὅταν ἡμουν παιδί, ἔ λ ε γ α σ τ ῆ ν ἐκ κ λ η σ ι α τ ὸ ν Ἀ π ὸ σ τ ο λ ο) .

2) βουλευτικός ἢ ἀποπειρατικός (π ρ β λ . § 104, 2) : ἐπίτηδός σε

οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἡδιστα διάγῃς (= δὲν ἤθελα νὰ σὲ ζυπνήσω) Πλ. ἕκαστος ἔπειθεν αὐτὸν ἑποσθῆναι τὴν ἀρχὴν (= πρὸ σ επαθεῖ νὰ τὸν πείσῃ) Ξ. (πρβλ. Σαράντα πάντα μάστοροι καὶ ἑξήντα μαθητῶδες γερύρον ἐθεμελίωσαν σπῆς Ἄρτας τὸ ποτάμι = πρὸ σ παθοῦσαν νὰ θεμελιώσουν).

Σημείωσις. Ὁ παρατακτικὸς ῥημάτων, τὰ ὅποια εἰς τὸν ἐνεστώτα λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν παρεκτείνου, λαμβάνεται καὶ αὐτὸς μὲ σημασίαν ὑπερσυντελείου: ἐνίκων (= ἤμουν νικητής), ἔφευγον (= ἤμουν φυγᾶς). Ὁ παρατακτικὸς ὅμως τῶν ῥημάτων ἤκω καὶ οἴχομαι (ἤκον, ὠχόμην) συνήθως λαμβάνεται μὲ σημασίαν ἀορίστου: Φαλίνας μὲν δὴ ὠχετο καὶ οἱ σὲν αὐτῶ· οἱ δὲ παρὰ Ἀρσίου ἤκον Προκλήης καὶ Χειρόσορος (= ἀπῆλθε — ἤλθον) Ξ.

§ 107. γ') Ὁ ἀόριστος εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ἀπλῶς ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημερινόν ἐγινε: ἔγραψα ἐπιστολὴν ἀνέβη ἐπὶ τὸ ὄρος.

Διαφέρει δὲ ὁ ἀόριστος ἀπὸ τὸν παρατακτικὸν κατὰ τοῦτο, ὅτι τὴν ποῶξιν, ἣ ὅποια ἀνήκει εἰς τὸ παρελθόν, ὁ μὲν παρατακτικὸς τὴν ἐμφανίζει ἐξελισσομένην καὶ μήπω λαβοῦσαν πέρας, ὁ δὲ ἀόριστος τὴν ἐμφανίζει ἐν τῷ συνόλω τῆς ἐν συνόψει, ἥτοι συνεπτυγμένην (πρβλ. Κοιτίας καὶ Ἀλκιβιάδης οὐκ ἀρέσκοντος αὐτοῖς Σωκράτους ὠμιλήσατῆν, ὃν χρόνον ὠμιλείτην αὐτῶ = τὸν συνανέστραψον, ὅσον καιρὸν τὸν συνανέστρέφοντο) Ξ. ἐβασίλευσε ἔτεα δωδέκα. Ἡροδ.

Ὅς ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας τοῦ δὲ σημασίας ταύτης ὁ ἀόριστος χρησιμοποιεῖται καὶ ὁσάκις πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἐναρξίς μιᾶς πράξεως ἢ εἰσόδος τοῦ ὑποκειμένου εἰς μίαν κατάστασιν, ἰδίᾳ ἐπὶ ῥημάτων, τὰ ὅποια σημαίνουν ψυχικὸν πάθημα (ἐναρκτικὸς ἀόριστος): ἔφυγον (= ἐτράπησαν εἰς φυγὴν). ἐκ τούτου ἐπλούτησε (= ἔγινε πλούσιος). ἐνόσησε (= ἔπεσεν ἄρρωστος). ἐπειδὴ δὲ ἐβασίλευσε Θεσεύς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν ξυνώκισε πάντας (= ἅμα ἔγινε βασιλεύς, εὐθύς ὡς ἔλαβε τὴν βασιλείαν) Θ. ἐχάρη, ἐφοβήθη (= κατελήφθη ἀπὸ χαρὰν, φόβον).

Σημείωσις. Παρομοία εἶναι ἡ σημασία τοῦ ἀορίστου, καθ' ἣν οὗτος δηλοῖ πράξιν παρελθοῦσαν, συνεχιζομένην ὅμως καὶ ἐν τῷ παρόντι: διὰ τοῦτο συνεχάλεσα ὑμᾶς ὡδε.

§ 108. Ὁ ἀόριστος λαμβάνεται πολλάκις:

1) **ἀντί ἐνεστώτος**, εἰς γνωμικά, τὰ ὅποια ἐν γένει σημαίνουν κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἰσχύει διὰ πάντα χρόνον. Τοῦτο συμβαίνει, διότι ὁ ἀόριστος ὡς ἐκ τῆς κυρίας σημασίας του δύναται νὰ παριστᾷ καὶ τὰ ἐκ τῆς πείρας δεδομένα: ὄρχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω (= τὸ καταλαμβάνει) "Ομ. τὰς τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε (= διαλύει) Ἰσοκρ. (γνωμικός ἀόριστος).

Ὁμοίως λαμβάνεται εἰς τοὺς ποιητὰς ὁ ἀόριστος ἐπὶ παρομοιώσεων: ὡς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλίνροστος ἀπέστη, ἄψ δ' ἀνεχώρησεν, ὡς αὐτίς καθ' ὄμιλον ἔδν Ἀλέξανδρος (= ὡς ἀφίσταται — ἀναχωρεῖ) "Ομ.

Σημείωσις. Μὲ ἐνεστώτα ἰσοδυναμεῖ ὁ ἀόριστος καὶ εἰς φράσεις, οἷα π.χ. πῶς τοῦτ' ἔλεξας; (= λέγεις)· ἤνεσα (= αἰνῶ). (πρβλ. Θά μείνετε ἀκόμη, ἐδῶ: Ἐγὼ σᾶς ἐχαίρετῆσα = σᾶς χαιρετῶ).

2) **ἀντί μέλλοντος**, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι κάτι τι ἀφεύκτως θὰ γίνῃ, ἐάν γίνῃ κάτι ἄλλο, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ λέγων θεωρεῖ αὐτὸ ὡς γενόμενον ἤδη (πρβλ. § 104, 4) **ἀπωλόμεσθ'** ἄω, εἰ κακὸν προσοισομεν νέον παλαιῶ (= ἐχαθήκαμε, ἀφεύκτως θὰ χαθοῦμε). (πρβλ. γάθηκες, ἄν σὲ καταλάβουν).

§ 109. δ') **Ὁ παρακείμενος** συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σηματιζόμενον ἔχει γίνεῖ, ἦτοι ἐξτετελέσθη εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ὑπάρχει τετελεσμένον εἰς ἓν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα κατὰ τὸ παρὸν: **γέγραφε** δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς **Θουκυδίδης** (= τὰ ἔχει γράψει, ἦτοι τὰ ἔγραψε καὶ τώρα παραμένον γεγραμμένα) Θ. **τέθαπται** **πρὸ τοῦ ἄστεως** (= ἐτάφη καὶ παραμένει θαμμένος). (**Ἀποτελεσματικός** παρακείμενος, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὸν "Ὀμηρον).

Σημείωσις. Ὁ παρακείμενος ἀρχῆθεν εἶναι χρόνος λίαν συγγενὴς κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς τὸν ἐνεστώτα. Σημαίνει δηλαδὴ ἀρχῆθεν ὁ χρόνος οὗτος (διὰ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ του)

1) **κατάστασιν ὑπάρχουσαν εἰς τὸ παρὸν**, ἡ ὁποία προήλθεν ἐκ προηγουμένης ἐνεργείας: ἔσθηκα (= ἔστην καὶ παραμένω ἰστάμενος = στέκομαι), τέθνηκα (= ἀπέθανε καὶ εἶναι πεθαμένος = εἶναι νεκρός): ἡ θύρα ἀνέοικται (= ἠνοιχθῆ καὶ παραμένει ἀνοιγμένη = εἶναι ἀνοικτή).

Ἐκ τούτου προέρχεται ὅτι πολλοὶ παρακείμενοι ἔχουν σημασίαν ἐνεστώτος: **δέδοικα** (= φοβοῦμαι), **ἔοικα** (= ὁμοιάζω), **κέκτημαι** (= ἔχω), **μέμνημαι** (= θυμοῦμαι), **οἶδα** (= γνωρίζω).

2) **ἐπίτασιν ἢ ἐπανάληψιν πράξεως κατὰ τὸ παρὸν**, ἦτοι ὅτι τὸ σημαί-

νόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος ἐκτελεῖται κατὰ τὸ παρὸν εἰς μέγαν βαθμὸν ἢ κατ' ἐπανάληψιν. Τοιοῦτοι παρακείμενοι εἰς τὸν "Ὀμηρον ἢ τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εἶναι π.χ. βέβρυχε (= βρυχᾶται πολὺ καὶ δυνατὰ, βουγγαίει), κέκραγε (= κρᾶζει ἰσχυρῶς, σκούζει), γέγηθε (= γηθεῖ ἰσχυρῶς, χαίρει μεγάλως), πεφόβηται (= φοβεῖται ἰσχυρῶς, ἔχει μεγάλον φόβον), πεποτήταται (= πεπότηται = πέτονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ).

Ἐντεῦθεν προέργεται ὅτι ὁ παρακείμενος λαμβάνεται, καὶ ἵνα δηλωθῇ σειρά ὁμοίων πράξεων, αἱ ὁποῖαι ὄνείβησαν μὲν εἰς τὸ παρελθόν, λαμβάνονται δὲ συγκεντρωμένοι κατὰ τὸ παρὸν: πολλοὶ διὰ δόξαν καὶ πολιτικὴν δύναμιν μεγάλα κακὰ πεπόνθασιν (= ἔχουσιν πάθει εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἕως τώρα) Ξ. Βλ. καὶ "Ὀμ., Β, 272.

§ 110. 'Ο παρακείμενος λαμβάνεται ἐνίοτε ἀντὶ μέλλοντος, ὅπως ὁ ἀόριστος (§ 108, 2): εἶ με τόξων ἐγκρατῆς αἰσθήσεται, δλωλα (= εἶμαι χαμένος, θά χαθῶ χωρὶς ἄλλο) Σοφ. (πρβλ. ἄν σὲ νοιώσουν, εἰσαίχμενος).

§ 111. ε') 'Ο ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ σημαίνον ὑπὸ τοῦ ῥήματος εἶχε γίνεαι, εἰς τὸ παρελθόν, ἤτοι ἦτο τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων: ἐν δ' ἦν χωρίον μητροπόλις αὐτῶν εἰς τοῦτο πάντες συνερρῆκεσαν (= εἶχαν συρρεῦσαι τότε, πού ἔγινεν ἡ ἐπιδρομὴ) Ξ. ἐπὶ δὲ τὸ ναυτικόν, ὁ ἐκεῖνος ἠθροῖκε ἀπὸ τῶν συμμάχων, ἐξεπέμφθη Κρατησιπίδας (= τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος εἶχε συναθροῖσαι ἕως τότε) Ξ.

Σημείωσις α'. 'Ο ὑπερσυντέλικος ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος, ἀλλὰ διὰ τὸ παρελθόν. Οὕτω εἰστήκει (= ἐστάκετο), ἡ θύρα ἀνέωκτο (= ἦτο ἀνοικτὴ) Ξ. ἐδεδοίκειν (= ἐφοβούμην), ἐώκειν (= ὡμοίχα) κλπ., ἐκεκράγετε (= ἐφωναῖετε δυνατὰ) Ξ. ἐγεγηθει (= ἔχαίρει μεγάλως), — πολλὰ ἐπεπόνθεσαν (= εἶχαν πάθει ἕως τότε εἰς διαφόρους περιπτώσεις). (Βλ. § 109, Σημ. 1 καὶ 2).

Σημείωσις β'. 'Ο ὑπερσυντέλικος λαμβάνεται πολλάκις, ἵνα δηλωθῇ πρᾶξις παρελθούσα, ἡ ὁποία ἠκολούθησεν εὐθὺς κατόπιν ἄλλης πράξεως ὡσαύτως παρελθούσης, καὶ ὡς ἐκ τούτου νοεῖται ὡς τετελεσμένη μετ' ἐκείνης. Τότε ὁ ὑπερσυντέλικος πρέπει νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν γλῶσσάν μας μὲ χρόνον ἀόριστον, μὲ τὸ εὐθύς ἢ ἀμέσως, στήσιγμήν πρὸ αὐτοῦ: ὡς δ' ἐλήφθησαν οὗτοι, ἐλέλυντο αἱ σπονδαί (= ἀμέσως ἐλύθησαν αἱ συνθήκαι) Θ. Βλ. καὶ "Ὀμ. Π 344.

§ 112. ζ') 'Ο τετελεσμένος μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει

ὅτι τὸ σημαίνονμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος θά ἔχῃ γίνεαι, ἤτοι θά εἶναι τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος, τὸ ὅποιον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων : φίλος ἡμῖν οὐδεὶς λελειψεται (= κανεὶς δὲν θά μᾶς ἔχῃ μείνει τ ὅ τ ε) .

Σημείωσις. Ὁ τετελεσμένος μέλλον ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος, ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον : ἢ γε μὴν θύρα ἢ ἐμὴ ἀνέωκτο μὲν καὶ πρόσθεν, ἀνεώξεται δὲ καὶ νῦν (= θά εἶναι ἢ θά μείνη ἀνοικτὴ) **Ξ. ἀφροστήξω** (= θά ἀποστατήσω), **μεινήσομαι** (= θά θυμοῦμαι), **κεκτήσομαι** (= θά ἔχω) Βλ. § 109, Σημ. 1 καὶ 2.

Πολλάκις δὲ ὁ τετελεσμένος μέλλον λαμβάνεται, ἵνα δηλωθῇ μέλλουσα πράξις, ἢ ὁποῖα θά ἀκολουθήσῃ ἀμέσως ἢ ἀφ' ἑκταύτης κατόπιν ἄλλης μελλούσης ὡσαύτως πράξεως : **φράζει καὶ πεπράξεται** (= καὶ ἀμέσως θά πραχθῇ αὐτὸ ποῦ θά πῆς) Ἄφρ. (πρβλ. § 111, Σημ. β')

§ 113. ζ') Ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ σημαίνονμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος θά γίνῃ εἰς τὸ μέλλον : **γράψω ἐπιστολὴν** (= θά γράψω), **ἢ στρατιὰ ἔξει τὰ ἐπιτήδεια** (= θά ἔχῃ) **Ξ.**

Σημείωσις. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὁ ἀπλοῦς μέλλον δὲν ἔχει δύο τύπους, ὅπως εἰς τὴν νέαν (θά γράφω—θά γράψω), ἀλλὰ μόνον ἓνα (γράψω), καὶ οὗτος εἶναι καὶ μέλλων διαρκείας ἢ ἐπαναλήψεως (= θά γράφω) καὶ συνοπτικὸς μέλλων (= θά γράψω). Ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ ἐκ τῶν συμφοραζομένων νοεῖται, ἂν ἡ μέλλουσα πράξις λαμβάνεται ὡς διαρκείας, ἢ κατ' ἐπαναλήψιν, ἢ ἐν συνόψει : **ἐκίθεν θάλατταν ὄψεσθε** (= θά ἰδῆτε). **ὅταν ὑμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὄψεσθε ἀφθονώτερον διατώμενον** (= θά μὲ βλέπετε νὰ διαιτῶμαι) **Ξ.**

§ 114. Ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφοραζομένων τροποποιεῖται ἡ ἀρχικὴ σημασία τοῦ μέλλοντος καὶ πολλάκις οὗτος ἔχει τὴν ἐννοίαν :

1) τοῦ δυνατοῦ ἢ ἐπιτρεπομένου : **πρὸς ταῦτα πράξεις οἶον ἂν θέλῃς** (= δύνασαι νὰ πράξης) Σοφ. λέγει ὅτι **ἄξει** αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ὅθεν ὄφρονται θάλατταν (= ὅτι ἡμπορεῖ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν) : (πρβλ. μὰ θά μοῦ πῆς, γιὰτὶ νὰ τὸ κάμω, ἀφοῦ ἤξερα, πὼς θά ζῆμιωθῶ = ἡμπορεῖ νὰ μοῦ πῆς).

2) **βουλήσεως (βουλευτικὸς μέλλων)** : **καὶ τὸ μηδὲν ἐξεροῶ, φράσω δ' ὅμως** (= θέλω ὅμως νὰ δηλώσω) Σοφ. **τὶ χοῖμα δράσεις;** (= τί θέλεις νὰ κάμῃς;) Σοφ. (πρβλ. Ἐγὼ βάγια γεννήθηκα καὶ

βάγια θά πεθάνω — και — 'Εγώ Γραικός γεννήθηκα, Γραικός θε-
νά πεθάνω = θέλω να πεθάνω).

Οὕτω λαμβάνεται συνήθως τὸ β', ἢ σπανίως τὸ γ' πρόσωπον τῆς
ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος ἀντὶ εὐγενικῆς προστακτικῆς, ὅταν πρόκειται
να δηλωθῇ ὅτι ὁ λέγων εἶναι βέβαιος ὅτι ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται θά
πράξῃ σύμφωνα με τὴν θέλησίν του : ὡς οὖν ποιήσετε (= ἔτσι λοιπὸν
θὰ κάμετε = ἔτσι κάμετε) Πλ. (πρβλ. Στίς δύο θὰ γυρίσης να
μᾶς πάρης = γύρισε κλπ.).

Συνηθέστατα δὲ ἔχει τὸ β' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος
σημασίαν προστακτικῆς εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσά-
γονται διὰ μὲν τοῦ οὐ πρὸς δήλωσιν ἐντόνου προσταγῆς, διὰ δὲ τοῦ
οὐ μὴ πρὸς δήλωσιν ἐντόνου ἀπαγορεύσεως : οὐ περιμενεῖς ; (=
περίμενε, περίμενε) Πλ. οὐ μὴ ληρήσεις ; (= μὴ φλυαρήσῃς, ἄφρησε τίς
φλυαρίεις) Ἄρφ. (πρβλ. Δὲ θὰ πᾶς αὐτοῦ ποῦ σοῦ εἶπα ; = πῆ-
γαίνε κλπ.).

3) τοῦ πρέποντος, ἰδίᾳ εἰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ πρακτέου : φιλό-
σοφος ἡμῖν ἔσται ὁ μέλλων καλὸς καγαθὸς ἔσεσθαι φύλαξ (= φιλόσο-
φος πρέπει να εἶναι) Πλ. πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον
ποιήσομαι ἢ πρὸς σέ ; (= πρέπει να κάμω τὸν λόγον, πρέπει να
ὁμιλήσω) Πλ. (πρβλ. Κι ἂν δὲν εὔρω αὐτοκίνητο, τί θὰ κάμω ;
= τί πρέπει να κάμω ;).

Οὕτω καὶ ἐν συνδέσει ὀριστικῆς μέλλοντος με ἀπορηματικὴν ὑπο-
τακτικὴν : εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν ; ἢ τί δράσομεν ; (= ἢ τί πρέπει
να κάμωμεν ;) Εὐρ.

§ 115. Ὁ μέλλων λαμβάνεται καὶ πρὸς δήλωσιν τοῦ συνήθως συμ-
βαίνοντος, ἰδίᾳ εἰς γνώμας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γενικὸν κύρος καὶ ὡς
τοιαῦται ἰσχύουν βεβήτως καὶ εἰς τὸ μέλλον. (Γνωμικός μέλλων
πρβλ. § 104.1) : οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτείσει (= πᾶς
ἄνθρωπος ἀδικῶν τίσιν ἀποτεῖσει = θὰ τιμωρηθῇ, τιμωρεῖ-
ται) Ἠρόδ. (πρβλ. Ἡ πετροπέρδικα, ὀπόβρη μαύρη καψαλιά, θὰ
κάσῃ να βουκίση = κάθεται καὶ βόσκει).

Σημείωσις. Ἡ περίφρασις ἢ ἀποτελειομένη ἀπὸ τὸ ῥῆμα μέλλω με
ἀπαρέμφατον ἐνεστώτου ἢ μέλλοντος (ἢ σπανιώτερον ἀορίστου) δὲν σημαίνει ὅτι
ἀκριβῶς καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλων τοῦ ἀντιστοίχου ῥήματος· π.χ. μέλλω διδάξειν δὲν
εἶναι τὸ αὐτὸ μετὰ τὸ διδάξω (πρβλ. θὰ χάσω τὸ μαλὸ μου—καὶ—πῶο να
χάσω τὸ μαλὸ μου. θὰ βρέξῃ—καὶ—πᾶει να βρέξῃ).

Τὸ μέλλω ἀρχῆθεν σημαίνει ἀναβάλλω, βραδύνω, ἔπειτα με ἀπαρέμ-
φατον ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ ἀορίστου) συνήθως σημαίνει : α') ἔχω κατὰ
νόον, προτίθεμαι, σκοπεύω, πρόκειται νά : μέλλω ὑμᾶς διδά-
ξειν, ὅθεν μοι ἡ διαβολή γέγονε Πλ. β') πρέπει νά περιμένῃ κα-
νεῖς (νά), πρέπει (νά), ἐπόμενον εἶναι (νά) : σύντεμνέ μοι τὰς
ἀποκρίσεις, εἰ μέλλω σοι ἐπεσθαι Πλ. ἠριθμοῦντο πολλοὶ τὰς ἐπιβολὰς τῶν λί-
θων καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἀμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀλη-
θοῦς λογισμοῦ (= καὶ ἐπόμενον ἦτο μερικοὶ μὲν νά ἀποτύχουν κλπ.) Θ

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 116. 1) Ἐγκλίσεις λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, με τοὺς ὁποί-
ους δηλοῦται ἡ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ λέγοντος σχετικῶς μετὰ τὸ σημα-
νόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἦτοι οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, με τοὺς ὁποίους
δηλοῦται

α') ἡ πραγματικότης ἢ ἡ δυνατότης τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ
ῥήματος κατὰ τὸν λέγοντα (ἔρχεται — ἔλθοι ἄν) καὶ

β') τὸ ἐπιθυμητὸν (ἢ μὴ) τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος διὰ
τὸν λέγοντα (ἴωμεν — ἴτε — μὴ ἔλθῃτε).

2) Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τέσσαρες, ἦτοι ὀρι-
στικῆ, ὑποτακτικῆ, εὐκτικῆ καὶ προστακτικῆ.

3) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἶναι διάφορος, καθ'
ὅσον αὐταὶ λαμβάνονται εἰς προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἢ εἰς προτάσεις
ἐξηρητημένους.

Κατωτέρω ἐξετάζεται ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἰς
τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 117. α') Ὀριστικῆ. Ἡ ὀριστικὴ εἶναι κυρίως ἐγκλίσις τοῦ πρα-
γματικοῦ.

1) Ἡ ὀριστικὴ ἀπλῆ κατὰ πάντα χρόνον ἐκφράζει κάτι τὸ πρα-
γματικὸν ὄντως ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος (Ἄρνησις οὐ) :
'Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς Ξ. Σωκράτης οὐ νομίζει θεοὺς Ξ.

Σημείωσις α'. Ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἀορίστου μετὰ τὴν λέξιν ὀλίγου ἢ μικροῦ
πρὸ αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ μετὰ τὸ νεοελληνικὸν λίγος ἔλειψε νά καὶ ὑποτακτικῆν :
ὀλίγου ἔμμαντοῦ ἐπελαθόμεν : (= λίγος ἔλειψε νά λησμονήσω) Πλ. μικροῦ κά-
κεινον ἐξετραχίλισεν Ξ.

Ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ ὀλίγου ἢ μικροῦ ἐδέησα (— ας, — ε
κλπ.) με ἀπαρέμφατον ἀορίστου : τὸ πῦρ τοὺς Πλαταιᾶς ἐλαχίστου ἐδέησε
διαφθεῖραι Θ.

Καί τὸ μὴ πραγματικὸν δηλοῦται καὶ μετὰ τὴν προσθήκην τῶν προσδιορισμῶν **τὸ ἐπ' ἐμοί, τὸ ἐπὶ σοί, τὸ ἐπὶ τούτῳ κλπ. : τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπολώλαμεν** (= ὅσον ἐξαρθῆται ἀπὸ τούτου) Ξ.

Σημείωσις β'. Ὁ παρατατικὸς τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων **εἶδει, ἐχρῆν, προσῆκε, κ.τ.π., ἐξῆν, εἰκὸς ἦν, καλὸν ἦν κ.τ.π.** μετὰ ἀπαρεμφατοῦ λαμβάνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι τὸ σημαίνονμενον ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφατοῦ δὲν ἐγένετο ἢ δὲν γίνεται παρὰ τὴν γνώμην ἢ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος : **εἶδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν** (= ἔπρεπε νὰ λάβῃς, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔλαβες) Ξ. **τί σιγῆς : οὐκ ἐχρῆν σιγᾶν, τέκνον** (= δὲν ἔπρεπε = δὲν πρέπει νὰ σιωπᾷς, ὅπως σιωπᾷς) Εὐρ.

2) Ἡ ὀριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τὸ (δυνατικὸν) ἄν ἐκφράζει κατὰ τὸ δυνατόν κατὰ τὸ παρελθόν ἢ κατὰ τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ. (**Δυνατικὴ ὀριστικὴ, "Ἀρνησις οὐ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν θὰ μετὰ ὀριστικὴν παρατατικὴν ἢ σπανιώτερον ὑπερσυντελικὴν) : ἡγήσω ἄν** (= θὰ ἐνόμιζες). **φῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἄν ἦμεν** (= θὰ ἦμεθα, ἀλλὰ δὲν εἶμεθα) Ξ. **οὐκ ἄν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα** (= δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε — δὲν θὰ τὸ εἶχε κάμει, ἀλλὰ τὸ ἔκαμνε) Ξ.

Σημείωσις γ'. Ὁ ἄοριστος ἢ ὁ παρατατικὸς τῆς ὀριστικῆς μετὰ τὸ ἄν λαμβάνεται ἐπίσταν, ἵνα δηλωθῇ ὅτι τὸ δυνατόν, ἀλλὰ κατὰ τὸ κατ' ἐπαναλήψιν ἢ συνήθως συμβαίνει εἰς τὸ παρελθόν : **εἰ τις Κλεόρχῳ ἐδόκει βλακένειν, ἐπαισεν ἄν** (= τὸν ἐκότυπα) Ξ. **ἀναλαμβάνον αὐτῶν τὰ ποιήματα διηρώτων ἄν αὐτοὺς, τί λέγοιεν** (= τοὺς ἐξήταξα, συνῆθιξα νὰ τοὺς ἐξετάζω) Πλ. (πρὸβλ. Ἀπὸ τότε γενήκαμε φίλοι νόχτα ἡμέρα μὲζ' ἢ θὰ πῆ γαίνοε κείνος στή βάρδιχ : κοντὰ καὶ γῶ = ὁ σάκις πῆγαίνοε).

3) Ἡ ὀριστικὴ τοῦ παρατατικοῦ ἢ σπανιώτερον τοῦ ἄοριστου μετὰ τὸ εἰ γὰρ ἢ εἴθε (ποιητικῶς καὶ αἰθε) πρὸ αὐτοῦ ἐκφράζει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον, ἥτοι εὐχὴν, ἢ ὅποια δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ ἢ εἶναι ἀντίθετος τοῦ πραγματικοῦ. (**Εὐχτικὴ ὀριστικὴ, "Ἀρνησις μή. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μετὰ ἄρι νὰ, εἴθε νὰ μετὰ ὀριστικὴν παρατατικὴν ἢ ὑπερσυντελικὴν) : εἴθ' ἦσθα δυνατὸς δοῦν, ὅσον πρόθυμος εἶ** (= ἄμποτε νὰ ἦσουν, ἀλλὰ δὲν εἶσαι) Εὐρ. **εἴθ' ἠῦρομέν σ', Ἀδμητε, μὴ λυποῦμενον** (= εἴθε νὰ σὲ βρῖσκαμε — νὰ σὲ εἶχαμε βρεῖ) Εὐρ.

Σημείωσις δ'. Ἡ τοιαύτη εὐχὴ ἐκφράζεται καὶ μετὰ τὸ ὄφελον (= ες, — κλπ.) ἢ ὡς ὄφελον μετ' ἀπαρεμφατοῦ ἐνεστώτος ἢ ἄοριστου : **ὄφελε Κῦρος**

ζῆν (= ἔπρεπε νὰ ζῆ — εἴθε νὰ ζούσε) Ξ. ὡς ὠφελον πάροθεν ἐκλιπεῖν βίον
(= ἄμποτε νὰ πέθαινα πρωτίτερα) Εὐρ.

§ 118. β') Ὑποτακτική. Ἡ ὑποτακτικὴ κυρίως εἶναι ἐγγλισία τοῦ προσδοκωμένου. Εἰδικώτερον δὲ ἡ ὑποτακτικὴ,

1) ἐκφράζει βούλησιν τοῦ λέγοντος, ὅποτε συνήθως (μάλιστα κατὰ τὸ α' πρόσωπον) εἰσάγεται μετὰ τὸ ἄ γ ε, ἄ γ ε δὴ, ἴ θ ι, ἴ θ ι δὴ, φ έ ρ ε, φ έ ρ ε δ ῆ (= ἐμπρός, ἐμπρός λοιπόν. ἔλα, ἔλα κι ἄς). (Βουλευτικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις μὴ) : ἴωμεν (= πάμε). μὴπω ἴωμεν ἐκεῖσε (= μὴν πάμε ἀκόμη) Πλ. ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν (= ἔλα ἄς ἐξετάσωμε) Ξ. μὴ σε κιχῆω (= νὰ μὴ σὲ συναντήσω) Ὅμ.

Ὅτω κατὰ τὸ β' ἢ γ' πρόσωπον ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς : μὴ ἄλλως ποιήσης (= νὰ μὴ κάμῃς) Πλ. μὴ σε πείση Κρίτων ποιεῖν ἃ λέγει (= ἄς μὴ σὲ πείσῃ) Πλ.

Σημεῖωσις. Εἰς τὸν Ὅμηρον ἡ ὑποτακτικὴ λαμβάνεται πολλάκις μετὰ σήμασιαν μέλλοντος. (Μελλοντικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις οὐ) : οὐ γὰρ ποταίους ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι (= οὔτε ἐλπίζω νὰ ἰδῶ, οὔτε θὰ ἰδῶ). και νύ τις ὦδ' εἴπησι (= ἔτσι θὰ πῆ). Τῆς τοιαύτης δὲ ὑποτακτικῆς λείψανα εἰς τὴν μετὰ ταῦτα γλῶσσαν εἶναι τὸ ἔδομαι (= θὰ φάγω) καὶ πίομαι (= θὰ πῶ). τὰ ὅποια εἶναι κυρίως μελλοντικαὶ ὑποτακτικαὶ μετὰ βραχὺ θεματικῶν φωνῆν.

2) εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις, αἱ ὅποια ἐκφέρονται κατὰ τὸ α' πρόσωπον, ἐκφράζει ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου. (Ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν νὰ με ὑποτακτικὴν) : τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων ; (= τί νὰ ποῦμε ;) Πλ. εἶπωμεν ἢ σιγῶμεν ; (= νὰ ὁμιλήσωμεν ἢ νὰ σιωπῶμεν ;) Εὐρ.

Ἡ τοιαύτη ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ πολλάκις ἔχει πρὸ αὐτῆς τὸ βούλει ἢ βούλει σθε, μετὰ τὰ ὅποια σαφέστερον δηλοῦται ὅτι πρόκειται περὶ πράξεως, ἢ ὅποια ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἐρωτωμένου : βούλει σκοπῶμεν ; (= θέλεις νὰ ἐξετάσωμεν ;)

§ 119. γ) Εὐκτική. Ἡ εὐκτικὴ κυρίως εἶναι ἐγγλισία τῆς ἀπλῆς ὑποκειμενικῆς σκέψεως, χωρὶς καμμίαν ἀνασκοπὴν πρὸς τὴν πραγματικότητα ἢ πρὸς τὸ προσδοκώμενον. Εἰδικώτερον δὲ ἡ εὐκτικὴ

1) ἀπλῆ ἐκφράζει εὐχὴν, ἥτις κανονικῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλ-

λον και επομένως δύναται νά εκπληρωθῆ. (**Εὐχετική** εὐκτική. Ἄρνησις **μή**): ὦ παῖ, **γένοιο** πατρός εὐτυχέστερος (= εἶθε νά γίνης) Σοφ. **μή μοι γένοιθ' ἄ βούλομ' ἄλλ' ἄ συμφέροι** (= εἶθε νά μή μοῦ γίνουν...).

Τῆς εὐχετικῆς εὐκτικῆς προτάσσεται συνήθως τὸ εἶθε, εἰ γάρ, (ποιητ. καὶ αἶθε, ὡς· πρβλ. § 117, 3, ἔνθα ὁ λόγος περὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου): **εἶθε σὺ τοιοῦτος ὢν φίλος ἡμῖν γένοιο** Ξ.

Σημείωσις. Ἀρχῆθεν ἡ εὐχετικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο ἐπὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου (§ 117, 3): **εἶθ' ὡς ἠβώοιμι**, ὡς ὀπότε ἠλείοισι καὶ ἡμῖν νεῖκος ἐτύχθη (= ἄμποτε νά εἶχα τώρα τὰ νεῖατα, πού εἶχα ὄταν....) Ὅμ.

Ἐλαμβάνετο δὲ προσέτι κατὰ τὸ β' καὶ γ' πρόσωπον ἐπὶ προσταγῆς γινομένης μετὰ λεπτότητος καὶ εὐγενείας ἢ ἐπὶ παραχωρήσεως: ταῦτ' εἶποις Ἀχιλλῆι (= αὐτὰ λάβε τὴν καλωσύνην νά τὰ πῆς = αὐτὰ πές τα, παρακαλῶ) Ὅμ. (πρβλ. § 114, 2). **λήγ' ἔριδος, Τρῶας δὲ καὶ αὐτίκα δῖος Ἀχιλλεύς ἄστος ἐξελάσει** (= καὶ ἄς ἐκδιώξῃ ἀμέσως ὁ Ἀχιλλεύς....) Ὅμ.

2) μὲ τὸ (δυνητικὸν) ἄν (ποιητικῶς καὶ κεν ἢ κε) ἐκφράζει κάτι **τὸ δυνατόν** κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. (**Δυνητικὴ** εὐκτική. Ἄρνησις **οὐ**): **ἴδοι τις ἄν** (= μπορεῖ νά ἰδῆ κανεῖς, θὰ ἔβλεπε κανεῖς) Δημ. **Δίς εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἄν ἐμβαίης** Πλ. **ἔχοις ἄν με διδάξει** τὶ ἐστὶ νόμος; (= θὰ μποροῦσες νά με διδάξῃς;) Ξ.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ προσέτι πρὸς δήλωσιν τοῦ πιθανοῦ ἀντὶ μέλλοντος, ἢ πρὸς ἔκφρασιν μετριόφρονος γνώμης, ἢ ἐπὶ προσταγῆς, ἢ ὅποια γίνεται μὲ λεπτότητα: **ταῦτα ποιοῦντων ἡμῶν εὐθὺς ἄν Ἀρμιαῖος ἀποσταίῃ** (= ἀποστήσεται, ὡς τὸ εἰκὸς = θὰ ἀποστατήσῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα) Ξ. ὦ παῖ, **γένοιο** πατρός εὐτυχέστερος, τὰ δ' ἄλλ' ὁμοῖος, καὶ **γένοιο ἄν οὐ κακός** (= καὶ θὰ γίνης, πιστεύω, ὄχι ἀνάξιος). Σοφ. **χωροῖς ἄν εἶσω** (= ἔμπα μέσα, παρακαλῶ — ἔμπα μέσα, ἄν εὐαρεστῆσαι) Σοφ. (πρβλ. § 114, 2).

Σημείωσις α'. Ἀρχῆθεν ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο ὄχι μόνον διὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ παρελθόν: **Τυδείδην δ' οὐκ ἄν γνοίης, ποτέρουσι μετείῃ** (= οὐκ ἄν ἔγνως = δὲν θὰ μποροῦσες νά καταλάβῃς τότε, πού ἐμάχου) Ὅμ. (Βλ. § 117, 2).

Σημείωσις β'. Ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο ἡ εὐκτικὴ ἀπλῆ, ἦτοι ἀνευ τοῦ ἄν (κεν, κε), καὶ ὡς δυνητικὴ: **ῥεῖα θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σώσσει** (= σώσει ἄν ἢ σώσειεν ἄν = μπορεῖ νά σώσῃ) Ὅμ. Τὸ μόριον ἄν (κεν, κε),

ἀρχήθεν ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ τυχόν, ἐνδεχομένως, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς περιστάσεις, προσετίθητο ἀπλῶς, ἵνα καθιστᾶ σαφεστέραν τὴν δυνατικὴν σημασίαν τῆς εὐκτικής. Ἐκ τῆς δυνατικῆς εὐκτικῆς τὸ ἄν, ἀφοῦ κατέστη ἀναπόσπαστον στοιχεῖον αὐτῆς, ἐλήφθη καὶ συνεδέθη καὶ μὲ τὴν ὀριστικὴν τῶν ἱστορικῶν χρόνων πρὸς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ κατὰ τὸ παρελθόν (§ 117, 2). (Πρβλ. τὸ νεοελληνικὸν θ ἄ, τὸ ὁποῖον προήλθεν ἐκ τοῦ θ ἔ λ ε ι ν ἄ, θ ε ν ἄ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μ ε λ λ ε ι ν ἄ, π ρ ὀ κ ρ ε ι τ α ι ν ἄ, καὶ τὸ ὁποῖον ἀρχήθεν μὲν συνετάσσετο μόνον μὲ ὑποτακτικὴν, κατόπιν δὲ ἤργησε νὰ συντάσσεται καὶ μὲ ὀριστικὴν· θ ἄ γ ρ ἄ φ η, θ ἄ γ ρ ἄ ψ η — θ ἄ ἔ γ ρ α φ ε, θ ἄ ἔ γ ρ α ψ ε κλπ.)

Ἡ δὲ θέσις τοῦ δυνατικοῦ ἄν (κ ε ν, κ ε) εἶναι μετὰ τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὅποιον ἀνῆκει (ἔ χ ο ι ς ἄ ν, ἔ λ θ ο ι ς ἄ ν)· ἀλλ' ἄν εἰς τὴν πρότασιν ὑπόσχη, ἄρνησις ἢ κάποια ἀντωνυμία ἢ ἐπίρρημα ἢ ἄλλη λέξις ἰσχυρῶς τονιζομένη, τότε τὸ ἄν τίθεται κατόπιν αὐτῶν: οὐκ ἄν λάβοις· τί ἄν τις εἴποι; ποῦ ἄν ἴδοι; ταυτ' ἄν εἴη βλαβερὰ. (Οὕτω προέκυψαν καὶ οἱ σύνδεσμοι ἐπ ἄν, ἐπειδ ἄν, ὅταν, ὁπόταν κλπ. ἐκ τοῦ ἐπ εἰ ἄν, ἐπειδ ἢ ἄν, ὅτε ἄν, ὁπότε ἄν κλπ.).

Σ η μ εῖ ω σ ι ς γ'. Εἰς ἐξηρητημένας προτάσεις, περὶ τῶν ὁποίων ὁ λόγος κατωτέρω, ἡ εὐκτικὴ εἶναι προσέτι: α') τοῦ π λ α γί ο υ λ ὄ γ ο υ. Αὕτη ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς τὴν ὀριστικὴν, συνήθως ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν. Κανονικῶς δὲ εἶναι εὐκτικὴ τοῦπλαγίου λόγου ἢ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος· β') ἐπ ἄ ν α λ η π τ ι κ ἢ, εἰς προτάσεις ὑποθετικῆς ἢ χρονικῆς ἢ ἀναφορικῆς. (Βλ. παραδείγματα εἰς τὰ σχετικὰ κεφάλαια).

§ 120. δ') Προστακτικὴ. Ἡ προστακτικὴ εἶναι ἡ ἐγγλισις τῆς δεδλωμένης ἀπαιτήσεως. (Ἄρνησις μὴ). Εἰδικώτερον δὲ σημαίνει ἡ προστακτικὴ

1) προσταγὴν ἢ ἀπαγόρευσιν: ἄπτε, παῖ, λύχρον Ἄρφ. ταῦτα μὴ ἐρώτα Ξ.

2) προτροπὴν ἢ ἀποτροπὴν ἢ παραίνεσιν: ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖ Πλ. γνῶθι σαυτὸν· ἠδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις Ἴσοκρ.

3) συγκατάθεσιν ἢ παραχώρησιν: ἔστω (= ἄς εἶναι)· ἐγὼ παραχωρῶ καὶ λεγέτω (= ἄς λέγη, ἄς πῆ) Πλ. οἱ δ' οὖν βοῶντων (= ἄς φωνάζουν, ὅσο θέλουν) Ἄρφ.

4) δέησιν ἢ παράκλησιν, εὐχὴν ἢ κατάραν: Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει. μὴ θορυβεῖτε. ὑγίαινε. ἐρρέτω (= ἄς πάη, στὸ διάβολο).

Σ η μ εῖ ω σ ι ς. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι χρόνου

ἀρίστου, λαμβάνεται συνήθως ἡ ὑποτακτική, σπανιώτερον δὲ ἡ προστακτική, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου: **μὴ ποιήσης, μὴ ποιήσητε. Μηδενὶ συμφορὰν δνειδίσης Ἴσοκρ. μὴ ποιήση. μὴ ποιησάτω. μηδεὶς θαυμάση Δημ. μηδεὶς ὑμῶν προσδοκησάτω Πλ. (Βλ. § 118, 1).**

§ 121. Ἀνασκόπησις. Ἀνασκοποῦντες τὰ εἰρημένα περὶ τῶν ἐγγλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις παρατηροῦμεν ὅτι

1) ἡ (κυρίως) ὀριστική καὶ αἱ δύο δυνητικαὶ (ἦτοι ἡ δυνητικὴ εὐκτική, § 119, 2 καὶ ἡ δυνητικὴ ὀριστικὴ, § 117, 2) εἶναι ἐγγλίσεις τῶν προτάσεων κρίσεως, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι οὐ (= δὲν)

2) ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ προστακτικὴ καὶ αἱ δύο εὐχετικαὶ (ἦτοι ἡ εὐχετικὴ εὐκτική, § 119, 1, καὶ ἡ εὐχετικὴ ὀριστικὴ, § 117, 3) εἶναι ἐγγλίσεις τῶν προτάσεων ἐπιθυμίας, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι **μὴ**.

Ἰδιαίτεροι παρατηρήσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις, ἦτοι τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις ἐρωτήσεως.

§ 122. 1) Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐν γένει οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ τῆ προτάσεις κρίσεως ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας ὑπὸ ἐρωτηματικῆν μορφήν. Καὶ ὅταν μὲν ἔχουν ἀντίστοιχον πρότασιν κρίσεως, ἐκφέρονται, κατὰ τινὰ τῶν ἐγγλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1) : **τί τηρικὰδε ἀφίξει ; Πλ. (ἀ φ ἱ γ μ α ι, ἴνα κτλ.). Τίνι ἂν ἀρέσκοι πόλις ἀνευ νόμων ; Πλ. (οὐδενὶ ἂν ἀ ρ έ σ κ ο ι κτλ.).** "Ὅταν δὲ ἀντιστοιχοῦν πρὸς πρότασιν ἐπιθυμίας, ἦτοι ὅταν εἶναι ἀπορηματικαί, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορηματικὴν (§ 118, 2) : **εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν ; (ε ἶ π α τ ε, σ ι γ ᾶ τ ε — μ ἢ ε ἶ π η τ ε κτλ.).**

2) Αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι

α) **ἐρωτήσεις ὀλιγκῆς ἀγνοίας**, ἦτοι ἐρωτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ζητεῖται βεβαιώσις ἢ ἄρνησις τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀπάντησις δύναται νὰ εἶναι ἐν ἀπλοῦν **ναί** ἢ ἐν ἀπλοῦν **οὐ** (= ὄχι), ἢ κάποια ἄλλη βεβαιωτικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἐκφρασις (μάλιστα, πάνυ μὲν οὖν, πῶς γὰρ οὐ : κτλ. — οὐδαμῶς, ἤκιστα γέ, κτλ.)

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις ἢ ἐξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς ἢ εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων, ᾄ ρ α, ᾄ ρ ᾶ γ ε, ᾄ ρ' ο ὖ ν, ἦ, μ ᾶ ν (= μὴ οὖν), ο ὐ κ ο ὖ ν, ο ὐ κ ο ὖ ν κλπ. : **Ὁ πατήρ σε ἄρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε ; Μάλιστα Ξ. μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι ; Οὐκουν ἔγωγε Ξ.**

Ἐάν δὲ ἡ ἐρώτησις εἶναι διμερής, συνήθως προτάσσεται τοῦ πρώτου μέρους αὐτῆς ἡ λέξις *πότερον ἢ πότερα*, πρὸ δὲ τοῦ δευτέρου μέρους τίθεται τὸ *ἤ*: **πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὄπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα**; Ξ.

Κατὰ τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετάφρασις τοῦ *πότερον (ἢ πότερα)* εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις δύναται νὰ παραλείπεται.

Σημείωσις. Γενικῶς εἰς ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται μετὰ τὸ οὐ, ἄο, οὐ, οὐκοῦν κ.τ.τ., περιμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ, εἰς ἐρωτήσεις δέ, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται μετὰ μὴ, ἄοαμή, μὴν κ.τ.τ. περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ: **οὐκ ἐχθρὸς Φίλιππος**; (Περιμένεται ἀπάντησις: *Ναί*). **ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πάντων ἔλθοι βασιλεὺς, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι**; Ξ. (Περιμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ: *Ναί*, ἐπὶ πάντων ἔλθοι ἂν κλπ.) **οὐκοῦν γέλως ἦδιστος εἰς ἐχθροὺς γελᾶν**; Σοφ. (*Ναί*) — **μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι**; **Οὐκοῦν ἐγωγε Ξ. ἀρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθεῖ**; (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ: *Οὐ σοῦ προμηθεῦμαι*). **μὴν τί σε ἠδίκηκε Πρωταγόρας**; (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ: *Οὐδ' ἐν με ἠδίκηκε*).

β) ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, ἤτοι ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνάγκην διασαφήσεως μόνον ὡς πρὸς ἓν μέρος τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν.

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις εἰσάγονται διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ διὰ τινος ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος (*τίς, ποῖος, πῶς* κτλ.) — *ποῦ, πόθεν, πῶς* κτλ.) : **Μανία δὲ τίνοσ ἦν**; **Φαρναβάζου Ξ. Ἐμὲ δὲ ποῦ χρὴ οἰκεῖν**; **Ἐν Σκῆψει Ξ.**

3) Πολλάκις αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις δὲν εἶναι κυρίως εἰπεῖν ἐρωτήσεις, ἤτοι ἐκφράσεις, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ πληροφορηθῇ κάτι τι, ἀλλ' ἀπλῶς τρόποι τοῦ λέγειν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. (**Ρητορικαὶ ἐρωτήσεις**). Οὕτω

α) πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐρωτηματικὴ πρότασις εἰσαγομένη μετὰ τὸ *τί οὐ ἢ τί οὐν οὐ* καὶ ἐκφερομένη καθ' ὀριστικὴν ἀορίστου, ἢ σπανιώτερον ἐνεστῶτος, ἀντὶ προστακτικῆς ἢ ὑποτακτικῆς (προτροπικῆς, § 118,1), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔντονος προτροπὴ ἢ θερμὴ παράκλησις καὶ ἅμα ἀνυπομονησιὰ τοῦ λέγοντος: **τί οὖν οὐ καὶ Πρόδικον ἐκαλέσαμεν**; (= καλέσωμεν οὖν τάχιστα καὶ Π.). Πλ. **τί οὐ καλοῦμεν δῆτα Λυσιστράτην**; (= καλέσωμεν τάχιστα) Ἄρφ. (πρβλ. Λιά-

καινα, δὲν παντρεύεσαι, δὲν παίρνεις Τοῦρκον ἄνδρα;
= παντρεύου — πάρε).

β) ἐνίστε προβάλλεται ἐρώτησις ἀντὶ ὑποθέσεως: **ἐξήμαρτέ τις ἄκων**; **συγγνώμη τούτω** (= ἐάν τις ἐξαμάρτη ἄκων). (πρβλ. **Καλὸ εἶδα ἴγώ**; **καλὸ θὰ πῶ**, **καλὸ θὰ μαρτυρήσω** = ἂν εἶδα καλὸ, κλπ.).

γ) προβάλλεται πολλακίς ἐρώτησις ἀντὶ ἐντόνου βεβαιώσεως ἢ ἐντόνου ἀρνήσεως: **οὐκ ἐχθρὸς ὁ Φίλιππος**; (= ἀναμφισβητήτως ἐχθρὸς ἐστὶν ὁ Φ.) **Δημ. τίνι ἂν πόλις ἀρέσκοι ἀνευ νόμων**; (= οὐδενὶ γε ἀρέσκοι ἄν...) Πλ.

3. Οἱ χρόνοι εἰς τὰς ἑλλας ἐγκλίσεις ἐκτὸς τῆς ὀριστικῆς

§ 123. Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν, τὴν προστακτικὴν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἕκαστος χρόνος διατηρεῖ τὴν σημασίαν τοῦ μόνου ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἦτοι ἕκαστος χρόνος δηλοῖ καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας, ὅπως εἰς τὴν ὀριστικὴν, **διάρκειαν** ἢ **ἐπανάληψιν** τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος, **σύνοψιν** ἢ **ἀπλὴν πραγματοποίησιν** ἢ **τὸ τετελειωμένον** αὐτοῦ (§ 103, 2). Δὲν διατηροῦν ὁμοίως οἱ χρόνοι καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουν εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ ὡς πρὸς τὴν χρονικὴν βαθμίδα (§ 103,1). ἄλλὰ

1) εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις πάντες οἱ χρόνοι καθ' ὑποτακτικὴν, εὐκτικὴν καὶ προστακτικὴν (καὶ εἰς τὸ ἀνεξαρτήτως ἐκφερόμενον ἀπαρέμφατον) ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον: **ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν** (§ 118,1), **εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν**; (§ 118,2). **ὦ παῖ, γένιοι πατρός εὐτυχέστερος** (§ 119,1). **ἴδοι τις ἂν** (§ 119,2). **ἄπτε, παῖ, λύχνον** (§ 120). **θαρσῶν, Διόμηδες, μάχεσθαι** (= μάχου) "Ομ.

2) εἰς τὰς ἐξηρημένους προτάσεις καὶ τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν γενικῶς πάντες οἱ χρόνοι δύνανται νὰ ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὸ παρὸν εἴτε εἰς τὸ παρελθὸν εἴτε εἰς τὸ μέλλον, ἀναλόγως τοῦ χρόνου τοῦ κυρίου ῥήματος ἢ τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὑποίας ἐξαρτῶνται, καὶ ἀναλόγως τῆς ὅλης ἐννοίας τῶν συμφραζομένων :

λέγω ταῦτα, **ἵνα πεισθῆτε** (ὁ ἀόριστος ἀναφέρεται εἰς τὸ παρὸν)
ἔλεγον ταῦτα, **ἵνα πεισθῆτε** (" " εἰς τὸ παρελθὸν)
ἢ **ἵνα πεισθεῖητε** (" " ")
ἐρῶ ταῦτα, **ἵνα πεισθῆτε** (" " εἰς τὸ μέλλον)

Οἱ στρατιῶται ἔφασαν τοὺς στρατηγούς πάλα ταῦτ' εἰδότας κρύπτειν (= ὅτι, εἰ καὶ ᾗδεσαν, ἔκρυπτον. Οἱ ἐνεσιῶτες εἰδότες καὶ κρύπτειν ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθόν) Ξ. Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο (= ἵνα ἄρξῃ, τότε. Ὁ μέλλων ἄρξων ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθόν).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΑΥΤΗΣ

§ 124. Προτάσεις σχετικαὶ πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ περιεχόμενον νόημα συνείρονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἦτοι

1) **παρatiθεται** ἀπλῶς ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης χωρὶς κανένα σύνδεσμον. Ἡ τοιαύτη ἀπλή παράθεσις τῶν προτάσεων καλεῖται **σχῆμα ἀσύνδετον**, εἶναι δὲ ὁ πρῶτος καὶ ἀρχικὸς τρόπος τοῦ συνειρμοῦ τῶν προτάσεων εἰς τὴν γλώσσάν μας, (ὅπως εἰς πάσας τὰς γλώσσας ἐν γένει), καὶ συνήθης κανονικῶς μὲν εἰς τὸν λόγον τῶν μικρῶν παιδιῶν, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ εἰς τὸν ἀφελεῖ καθημερινὸν λόγον καὶ εἰς τὰ ἀφελεῖ λαϊκὰ ποιήματα. (Πρβλ. Κλαῖνε τὰ μαῦρα τὰ βουνά, παρηγοριά δὲν ἔχουν. Δὲν κλαῖνε γιὰ τὸ ψῆλωμα, δὲν κλαῖνε γιὰ τὰ χιόνια, ἢ κλεφτουριά τ' ἀρνήθηκε κλπ.).

Τὸ ἀσύνδετον σχῆμα εὐρίσκεται συχνὰ ὄχι μόνον εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὅμηρου, τὰ ὅποια εἶναι τὸ ἀρχαιότατον μνημεῖον τῆς γλώσσης μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα πεζοὺς συγγραφεῖς, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὅμως χρησιμοποιεῖται ἰδίᾳ, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ κάτι τι μὲ γοργότητα καὶ ζωηρότητα καὶ πολλὰ νόηματα νὰ παρουσιασθοῦν ἠνωμένα εἰς ἓν ὅλον. (Πρβλ. Συμβalόντες τὰς ἀσπίδας ἐώθουοντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον Ξ. παύσομαι κατηγορῶν ἀκηκόατε, ἐωράκατε, πεπόνθατε, ἔχετε, δικάζετε Λυσ.).

Κανονικῶς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ ἀσύνδετον σχῆμα, ὅταν μία περίοδος ἢ ἐν κῶλον περιόδου ἀρχίζῃ ἀπὸ δεικτικῆν λέξιν, διότι αὕτη αὕτη ἢ δεικτικὴ λέξις ὡς ἐκ τῆς σημασίας της χρησιμεύει ὡς σύνδεσμος τῶν ἐπομένων μὲ τὰ προηγούμενα ἢ τῶν προηγουμένων μὲ τὰ ἐπόμενα: Ἄλλο δὲ στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερσονήσῳ τόνδε τὸν

τρόπον. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φησὶ τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν κλπ. (πρβλ. § 45, 2).

2) **συνδέονται κατὰ παράταξιν**, ἤτοι με παρατακτικούς συνδέσμους: (πρβλ. ἔφαγε καὶ ἐκοιμήθη, ἔφαγε πολὺ καὶ ἐκακοδιαθέτησε κλπ. Βλ. § 5, 1).

Καὶ ὁ δεύτερος οὗτος τρόπος συνδέσεως προτάσεων, ὁ κατὰ παράταξιν, εἶναι ἀρχαϊκός· προῆλθε δὲ ἐκ τοῦ πρώτου, ἤτοι τοῦ ἀσυνδέτου, ἀφοῦ μερικαὶ λέξεις (ἐπιρρηματικαὶ ἢ ἀντωνυμιακαὶ) σὺν τῷ χρόνῳ μετέβαλον τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ ἀπὸ ἀνεξαρτήτων λέξεων μετέπεσαν εἰς ἀπλᾶ μέρια συνδετικὰ προτάσεων ἢ ἀπλῶν ὄρων μιᾶς προτάσεως. Οὕτω π.χ. ἡ λέξις καὶ ἀρχῆθεν ἦτο ἐπιρρημα μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ π ρ ο σ ἔ τ ι, ἐ π ἰ σ η ς, καὶ φράσεις οἷαι π.χ. παίζει καὶ ἄδει — ἢ — Ζεὺς καὶ Ἦρα, ἀρχῆθεν ἐσήμεινον παίζει, προσέτι ἄδει — ὁ Ζεὺς, προσέτι ἢ Ἦρα.

3) **συνδέονται καθ' ὑπόταξιν**, ἤτοι με ὑποτακτικούς συνδέσμους (εἰδικούς, αἰτιολογικούς, κλπ.) ἢ με ἀναφορικὰς λέξεις. Διὰ τῆς τοιαύτης συνδέσεως τῶν προτάσεων ἐκφράζεται ἡ ἐσωτερικὴ, ἤτοι ἡ λογικὴ σχέσις αὐτῶν, δηλαδὴ δηλοῦται ποία ἐκ τῶν δύο προτάσεων ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα καὶ ποία τὸ δευτερεύον, συγχρόνως δὲ ποία ἢ σχέσις τοῦ νοήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως πρὸς τὸ νόημα τῆς κυρίας· (πρβλ. ἀφοῦ ἔφαγε, ἐκοιμήθη — ἐπειδὴ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε κλπ. Βλ. § 5, 2).

Ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων, ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται πρὸ πάντων εἰς τὸν γραπτὸν λόγον, ὅπου ἐπιδιώκεται κατὰ τὸ δυνατόν μαγίστη ἀκρίβεια τῆς διατυπώσεως τῶν νοημάτων, προῆλθεν ἄλλοτε ἐκ τῆς συνδέσεως τῶν προτάσεων κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα καὶ ἄλλοτε ἐκ τῆς συνδέσεως τῶν προτάσεων κατὰ παράταξιν, ὅπως τοῦτο εἶναι δυνατόν εὐκόλως νὰ παρατηρηθῇ εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, εἰς τὰ ὁποία καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι λέξεις, αἱ ὁποῖαι κανονικῶς λαμβάνονται κατόπιν ὡς ἀναφορικαί, ἦσαν ἀρχῆθεν δεικτικαί. Οὕτω π.χ. αἱ ἀναφορικαὶ λέξεις ὡς (= ὅπως, καθὼς, κτλ.) καὶ ἔνθα (= ὅπου) εἰς τὸν στίχον Ὀμ. ζ, 1 λαμβάνονται ὡς δεικτικαί: ὡς ὁ μὲν ἔνθα καθέθεε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς (= ἔτσι ἐκεῖνος ἐκεῖ ἐκοιμήτο κτλ.).

Ἡ δύνάτω δὲ νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως τῶν προτάσεων ἢ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἢ ἑτέρα ἐκ

τῶν συνδεομένων προτάσεων (ἡ δευτερεύουσα) ἔχει χάσει πλέον τὴν αὐτοτέλειάν της καὶ χρησιμεύει ὡς προσδιορισμὸς τῆς ἐτέρας (τῆς κυρίας), ἔνεκα τοῦ ἐξῆς λόγου. Καὶ κατὰ τὴν κατὰ παράταξιν σύνδεσιν δύο προτάσεων ὁ λέγων ἔχει βέβαια συνειδησὶν τῆς ἐσωτερικῆς, ἦτοι τῆς λογικῆς σχέσεως τῶν νοημάτων τῶν παρατασσομένων προτάσεων, καὶ συνήθως δηλοῖ ταύτην διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλας θέσεως τῶν προτάσεων ἢ διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς. (*Ἐφαγε, ἐκοιμήθη — ἔφαγε καὶ ἐκοιμήθη = ἀ φ ο ὦ ἔφαγε, ἐκοιμήθη, *Ἐφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε — ἔφαγε πολὺ καὶ ἐκακοδιαθέτησε = ἐ π ε ι δ ῆ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε). Ἄλλὰ κατὰ τὴν τοιαύτην ἀρχικὴν σύνδεσιν ἦτο δυνατόν κάποια λέξις τῆς μιᾶς ἐκ τῶν παρατασσομένων προτάσεων, ἐκείνης ἢ ὑποῖα περιέχει τὸ δευτεροῦν νόημα. (ἦτοι κάποιο ἐπίρρημα ἢ κάποια ἀντωνυμία), ἰδιαίτερος πῶς τοιζομένη, νὰ νομισθῆ ὅτι αὐτὴ τρόπον τινὰ εἶναι ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο παρατασσομένων προτάσεων καὶ ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἐτέραν ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν λογικὴν σχέσηιν, ἢ ὑποῖα ὑπάρχει μεταξύ αὐτῶν. Οὕτω π.χ. ἡ λέξις ὥ σ τ ε ἀρχῆθεν εἶχε δεικτικὴν σημασίαν (ὥ σ τ ε = καὶ οὕτω, καὶ ἔτσι). Ἄλλ' αὕτη εἰς σύμπλεγμα δύο προτάσεων, ὡς π.χ. *ἔπεσε χιὼν πολλή, ὡς τε ἐκαλύφθη πᾶν τὸ πεδίον* (= ἔπεσε χιὼν πολλή καὶ οὕτω ἐκαλύφθη κλπ.), εὐκόλον ἦτο νὰ νομισθῆ ὅτι ἐκφράζει τὴν λογικὴν σχέσιν τῆς δευτέρας πρὸς τὴν πρώτην καὶ νὰ ἐκληφθῆ ὡς σύνδεσμος ἀποτελεσματικῶς (ὥστε). Ὁμοίως τὸ μῦριον εἰ (ποιητικῶς καὶ αἰ) ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα δεικτικόν (= ἔτσι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τότε), ὡς τοιοῦτον δὲ ἐλαμβάνετο κανονικῶς μὲ τὸ (βεβαιωτικόν) γ ἄ ρ ὡς εἰσαγωγικὸν εὐχῆς (εἰ γὰρ ἐγὼ ὡς εἶην ἀθάνατος καὶ ἀγήρως κτλ. = μακάρι ἀλήθεια ἐγὼ νὰ ἤμουν κτλ. Ὁμ., Θ 583' πρβλ. προσέτι τὰ ἐκ τοῦ εἰ καὶ αἰ προσελθόντα εὐχετικά μύρια, εἴ θ ε. αἴ θ ε καὶ φράσεις τῆς νέας γλώσσης, ὡς π.χ. *Ἐ τ σ ι νὰ ζήσης, πήγαινε νὰ ἰδῆς, ποῦ εἶναι τὸ παιδί). Ἄλλὰ εἰς ἐν σύμπλεγμα προτάσεων, ὅποιον π.χ. Ὁμ. υ, 236 *αἰ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τελέσειε Κρονίων' γνοίης χ'* (= γνοίης κε) *οἴη ἐμῆ δύναμις καὶ χεῖρες ἔπονται* (= εἴθε βέβαια, ξένε, νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου· τότε θὰ γνῶρίζεις κτλ.), ἦτο εὐκόλον τὸ μῦριον αἰ (=εἰ), τὸ ὅποιον εἰσάγει τὴν πρώτην, τὴν εὐχετικὴν πρότασιν, νὰ νομισθῆ ὅτι εἰσάγει ὑπόθεσιν, ἀφοῦ ἡ πρώτη αὕτη εὐχετικὴ πρότασις ἐν σχέσει πρὸς τὴν δευτέραν περιέχει συγχρόνως τὴν περίπτωσιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εἶναι δυνατόν νὰ

πραγματοποιηθῆ ἑκείνου, τὸ ὁποῖον αὕτη ἐκφράζει. ("Αν βέβαια, ξένοι, ἤθελεν ἐκτελέσει αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου, τότε τε θά γινώριζες κτλ.). Βλ. καὶ "Ομ., Θ 369 κ. ἐ.

Α' Σύνδεσις προτάσεων κατὰ παράταξιν

1. Συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι.

§ 125. α') Συμπλοκὴ καταφατικὴ (καί, τέ). Καταφατικὴ συμπλοκὴ προτάσεων (ἢ ὄρων προτάσεως) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γίνεται διὰ τοῦ καί (ὅπως εἰς τὴν νέαν), καὶ διὰ τοῦ τε (= καί).

Ὁ καί ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κατὰ τὸ πλεῖστον, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν. Ὁ τε ὡς ἐγκλινομένη λέξις τίθεται πάντοτε κατόπιν τῆς λέξεως, τὴν ὁποίαν συνδέει με ἄλλην προηγουμένην ἂν δὲ συνδέη σύναρθρον ὄνομα, τότε κανονικῶς ὁ τε ἐγκλίνεται εἰς τὸ ἄρθρον. (Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

Ὅταν τὰ καταφατικῶς συμπλεκόμενα εἶναι δύο, εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἡ σύνδεσις κανονικῶς γίνεται

1) ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἡ με ἐν ἀπλοῦν καί, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται χωρὶς ἔμφασιν, ἡ με δὲ ὁ καί (καί—καί), ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται με ἔμφασιν: οἱ πολέμιοι ἐρογγόρεσαν **καὶ** ἔκασον πυρὰ πολλὰ Ξ. ὁ ἀνὴρ σοὶ ὁ ἐμὸς **καὶ** τᾶλλα φίλος ἦν **καὶ** τοὺς φόρους ἀπεδίδου Ξ. ἠσχύνθημεν **καὶ** θεοὺς **καὶ** ἀνθρώπους Ξ.

2) συνήθεστατα με τὸ τε—καί, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται με ἔμφασιν, ὅπως καὶ με τὸ καί—καί: ὁ Κῦρος ἠγάσθη **τε** αὐτὸν **καὶ** δίδωσιν αὐτῷ μισθίους δωρικῶς Ξ.

Καταφατικὴ δὲ συμπλοκὴ δύο προτάσεων ἢ δύο ὄρων προτάσεως με ἐν ἀπλοῦν τε ἢ με τὸ τε—τε εἶναι συνήθης μὲν εἰς τοὺς ποιητάς, σπανία ὅμως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς: τὸν δ' ὁ γέρον ἠγάσσατο φώνησέν **τε** "Ομ. πατὴρ ἀνδρῶν **τε** θεῶν **τε** "Ομ. ἢ **τε** βουλή ἠδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο οἷ **τε** ἄλλοι οὐδὲν ἤχοντο Ξ.

Σημείωσις. Με τὸ καί συνδέεται πολλάκις πρότασις με προηγουμένην πρότασιν, ἢ ὅποια ἔχει τὸ ἅμα, ἢ ἅμα τε, εὐθύς ἢ εὐθύς τε, ἤδη ἢ ἤδη τε, οὕτω ἢ οὕτω τε, σχεδὸν ἢ σχεδὸν τε, ἢ τὴν φράσιν οὐκ ἔφθην (-ης, -η κλπ.) με μεταχίν, διὰ δὲ τῆς ταυτῆς συνδέσεως δηλοῦται τὸ ὅλας σύγχρονον δύο πράξεων: **καὶ ἤδη τε** ἦν περὶ πλῆθυσαν ἀγορᾶν **καὶ** ἔρχονται παρὰ βασιλῆος κίρκως Ξ. οὐκ ἔφθισαν πισθόμενοι τὸν περὶ τὴν Ἀττικὴν πόλιν **καὶ** ἦγον ἡμῖν ἀμνοῦντες (= δὲν ἐπρόφθισαν νὰ πληροφορηθοῦν καὶ ἤρθον = μάλιστα ἐπληροφορήθησαν, ἀμέσως ἔρθαν)

Ἰσοκρ. (Πρβλ. Μόλις εἶχαμε καθίσει στό τραπέζι καί νά σου ἔρχεται καί ὁ Πέτρος).

§ 126. Σημασία τοῦ καί

1) Ἄρχῃθεν τὸ καί ἦτο ἐπίρρομα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ πρ ο σ έ τ ι, ἐπίσης (προσθετικός καί): ἔστι δὲ καί μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαίαις Ξ. (πρβλ. Κλαίει καί μιὰ χνουδίσσα γιὰ τὸ μοναχογιῶ της).

Ἐκ ταύτης τῆς ἀρχικῆς σημασίας προῆλθον πᾶσαι αἱ ἄλλαι σημασίαι τοῦ καί.

2) Ὁ καί εἶναι ἐπιδοτικός εἴτε πρὸς κάτι τι τὸ μεῖζον εἴτε πρὸς κάτι τι τὸ ἔλασσον (= ἀκόμη καί, ἔστω καί): ἀνάγκη καί θεοὶ πείθονται καί τριχὸς ἄξιον (= πού ν' ἀξίζη ἔστω καί μιὰ τρίχα). Ἄρφ. (Πρβλ. Τὰ ρούχά μου καί τὰ καλά, ὅποιος τὰ βρῆ, ἄς τὰ πάρη. Καί δέκα δραχμὲς νά σοῦ δώσῃ, καλά εἶναι).

3) Ὁ καί εἶναι ἐναντιωματικός (= ἀνκαί, μολοντί), ὡς τοιοῦτος δὲ συντάσσεται κανονικῶς μὲ μετοχὴν (ὅπως καί τὸ καίπερ): Ἄθηναῖοι καί οὐ μεταλαβόντες τοῦ χροσίου πρόθεμοι ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον (= μολοντί δὲν ἔλαβαν μέρος) Ξ. (πρβλ. Στους χίλιους μέσα καί χωρὶς συντροφιά = καί ὅμως χωρὶς...).

4) Ὁ καί εἶναι μεταβατικός, ἤτοι τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κώλου περιόδου, ἀπλῶς ἵνα ὁ λόγος μεταβῆ ἀπὸ τὰ προηγούμενα εἰς τὰ ἐπόμενα, (ὅπως συνήθως καί ὁ σύνδεσμος δέ): Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἐπτὰ καί ἦκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὀπλίτας ἔχων χίλιους Ξ. (Πρβλ. Πέφτουν τὰ βόλια σὰν βροχὴ καί τὰ βουναὶ βογγᾶνε καί ἔνα πουλάκι φώναζε ἀπὸ ψῆλό κλαράκι κλπ.).

Ὁ μεταβατικὸς καί πολλάκις εἰσάγει κάτι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς παράδειγμα ἐπιβεβαιωτικὸν τῶν προηγούμενων ἢ τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπακολούθημα τῶν προηγούμενων: φιλοθροτάτος ἦν Κῦρος καί πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος: καί ἄρκτον ποτὲ ἐπιφερομένην οὐκ ἔτρεσε (= ἔτσι παραδείγματος χάριν μιὰ φορά) Ξ. Ἔδοξε τῷ Κλεόχῳ συγγενέσθαι Τισσαφέρει καί ἔπεμψε τινα ἐροῦντα ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χηρίζει (= ὅθεν ἔστειλε κάποιον) Ξ.

5) Ὁ καί εἶναι συνδετικός. (Βλ. § 124, 22 καί § 125).

Σημείωσις. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τίθεται πολλάκις ὁ καί κατόπιν λέξεως, ἡ ὁποία δηλοῖ ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, ἀντὶ νά τίθεται μετὰ

την τοιαύτην λέξιν δοτική πτώσις ἢ μία φράσις κατάλληλος, ἢ ὅποια νά περιεχῇ δοτικὴν προσδιοριστικὴν τῆς προηγουμένης λέξεως, ἢ ὅποια δηλοῖ ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα (§ 35, 2, β'): ἐν τῷ ἱερῷ ἴσα καὶ ἰκέται ἐσμέν (= ἴσα ἰκέται = σάν ἰκέται) Θ. οὐχ ὁμοίως πεποιήκασι καὶ "Ὀμηρος (= τῷ "Ὀμήρῳ = μετὸν "Ὀμηρον) Πλ. παραπλήσια ἐπεπύθησαν οἱ "Αθηναῖοι ἐν Συρακούσῃσι καὶ ἔδρασαν ἐν "Ἠύλῳ (= παραπλήσια τούτοις, ἃ ἔδρασαν) Θ.

§ 127. β') Συμπλοκὴ ἀποφατικῆ. Εἰς μίαν ἀποφατικὴν συμπλοκὴν δυνατόν νά ἀποφάσκεται, ἦται νά ἐκφέρεται ἀποφατικῶς, τὸ ἕτερον μόνον ἐκ τῶν συμπλεκόμενων μερῶν (προτάσεων ἢ ὄρων προτάσεως), δυνατόν δὲ νά ἀποφάσκωνται ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα, ἦται

1) δυνατόν νά συνδέσται πρότασις (ἢ ἔννοια) ἀποφατικὴ μετὰ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καταφατικὴν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ καὶ οὐ, (καὶ μὴ): ἐμὲ ἐχειροτόνησαν καὶ οὐχ ὑμᾶς Δημ. αἰσίου ἐωθεν ἀφίκου οἴκαδε καὶ μὴ ἄλλως ποιήσης Πλ.

Σημείωσις. Εἰς τὸν "Ὀμηρον διὰ τοιαύτην συμπλοκὴν χρησιμοποιεῖται καὶ τὸ οὐ δέ = καὶ δὲν, ἀλλ' ἀ δὲν, ἀλλ' ἄ ὄχι (διάφορον τοῦ οὐδέ, τὸ ὅποῖον γράφεται ὡς μία λέξις): ἐνθ' ἄλλοις μὲν πῶσι ἐάνδανεν, οὐ δὲ πῶθ' "Ἠοῆ (= ἀλλ' ἔχι καὶ εἰς τὴν "Ἠραν) "Ὀμ.

2) δυνατόν νά συνδέσται πρότασις (ἢ ἔννοια) καταφατικὴ μετὰ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) ἀποφατικὴν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ (οὔτε—τε), (μῆτε—τε): οὔτε ἐπεμείγνυτο παρ' ἀλλήλους καταστάντες τε ξυνεχῶς ἐπολέμου Θ.

3) δυνατόν νά συνδέωνται δύο προτάσεις (ἢ ἔννοιαι), ἀμφότεραι ἀποφατικαί. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ οὔτε—οὔτε (μῆτε—μῆτε, οὔτε—μῆτε, μῆτε—οὔτε): ἄνευ ὁμοιοῦς οὔτ' ἂν πόλις εὐ πολίτευθῆι, οὔτ' οἶκος καλῶς οἰκηθῆι Ξ.

Σημείωσις α'. Ἀποφατικὴ πρότασις (ἢ ἔννοια), συνδέσται μετὰ προηγουμένην ἀποφατικὴν ὡσαύτως πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καὶ διὰ τοῦ οὐδέ (μῆδέ = οὔτε, μῆτε), ὅταν τὸ δευτέρον τῶν συμπλεκόμενων δὲν λαμβάνεται ὡς ἰσότιμον μετὰ πρῶτον, ἀλλ' ὡς συμπλήρωμα αὐτοῦ: τούτων οὐδὲν ἔφερον οἱ "Ἕλληνες οὐδέ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον.

Τὸ οὐδέ, μῆδέ λαμβάνεται καὶ ἐπιδοτικῶς (= οὔτε, οὔτε, καὶ): ὕβρι οὐ στέργουσαν οὐδέ δαίμονες Σοφ. οὐδέ εἰς, οὐδέ μία κλπ. (πρβλ. § 126, 2).

Σημείωσις β'. Κατὰ τὰς ὡς ἄνω συμπλοκάς ἀντὶ τοῦ οὐ, οὔτε, οὐδέ χρησιμοποιεῖται τὸ μὴ, μῆτε, μῆδέ, ὅταν τὸ συνδεόμενον δι' αὐτῶν εἶναι πρότασις

ἐπιθυμίας (121, 2): διατείνου μᾶλλον πρὸς τὸ σαυτῷ προσέχειν, καὶ μὴ ἀμέλει τῶν τῆς πόλεως Ξ. ἐγὼ θρασὺς οὐτ' εἰμί, μήτε γνοιόμην Σοφ. (πρβλ. Πίστευε καὶ μὴ εἰρένα. Μὴ σὲ νοιάξῃ γιὰ μένα, μήτε νὰ ρωτᾷς τί κάνω).

§ 128. γ') Συμπλοκὴ ἐπιδοτικῆ. Οὕτω καλεῖται ἡ συμπλοκὴ δῦο προτάσεων ἢ ὅρων μιᾶς προτάσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκομένων παρίσταται ὡς μεῖζον καὶ σπουδαιότερον τοῦ πρώτου. Γίνεται δὲ ἡ τοιαύτη συμπλοκὴ

1) μὲ τὸ οὐ μόνον ἢ μὴ μόνον ἢ οὐχ ὅτι ἢ μὴ ὅτι — ἀλλὰ καί, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα καταφάσκωνται. ("Ὅσον τὸ ἐν, τόσον καὶ τὸ ἄλλο): Οὐ μόνον ἀεὶ τὰ αὐτὰ λέγω, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν (λέγω) Ξ. Οὐχ ὅτι μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ (= ὄχι μόνον ὁ Κ.) Ξ. Μὴ ὅτι θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι καλοὶ κἀγαθοί, ἐπειδὴν γινώσκιν ἀπιστοῦμενοι, οὐ φιλοῦσι τοὺς ἀπιστοῦντας (= ὄχι μόνον θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι...) Ξ.

Σημείωσις. Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις τὸ μὲν οὐχ ὅτι προῆλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστέρας φράσεως οὐ λέγω ὅτι ἢ οὐκ ἐρῶ ὅτι (= δὲν θέλω νὰ πῶ ὅτι), τὸ δὲ μὴ ὅτι ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστέρας φράσεως μὴ εἶπῃς ὅτι. (Μὴ εἶπῃς ὅτι θεός οὐ φιλεῖ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι κλπ.).

2) μὲ τὸ οὐχ ὅπως ἢ μὴ ὅπως ἢ μὴ ὅτι (ἢ σπανίως, οὐχ ὅτι) — ἀλλ' οὐδὲ ἢ ἀλλὰ μηδέ, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα ἀποφάσκωνται (ὄχι μόνον δὲν—ἀλλὰ καὶ δὲν οὔτε τὸ ἐν οὔτε καὶ τὸ ἄλλο): Οὐχ ὅπως τῆς κοινῆς ἐλευθερίας μετέχομεν, ἀλλ' οὐδὲ δουλείας μετρίας ἠξιώθημεν (= ὄχι μόνον δὲν μετέχομεν, ἀλλ' οὔτε...) Ἰσοκρ. ἐγὼ μὴ ὅτι ὑπὲρ ἄλλου, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ἑμαντοῦ πάποτε δίκην ἰδίαν εἶρηκα (= ὄχι μόνον ὑπὲρ ἄλλου δὲν ἔχω συνηγορήσει, ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ μου...) Ἰσαῖ.

Σημείωσις. Τὸ μὴ ὅτι καθὼς καὶ τὸ μὴ τί γε κατόπιν τοῦ ἐπιδοτικοῦ οὐδὲ ἢ μηδέ (§ 127, 3, Σημ.) ἢ ἄλλης οἰασθήποτε ἀρνητικῆς ἐκφράσεως ἰσοδυναμεῖ πολλάκις μὲ τὴν φράσιν «πολὺ περισσώτερον» ἢ «πολὺ ὀλιγώτερον», ἀναλόγως τῆς ἐνοίας τῶν συμφραζομένων: ἄχρηστοι (= οὐ χρήσιμοι) καὶ γυναιξὶ μὴ ὅτι ἀνδράσιν (= πολὺ περισσώτερον εἰς ἄνδρας) Πλ. οὐκ ἐν γ' αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ φίλους ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιῆν, μὴ τί γε δὴ θεοῖς (= πολὺ ὀλιγώτερον βέβαια εἰς θεοὺς) Δημ.

3) μὲ τὸ οὐχ ὅπως—ἀλλὰ καί (ἢ σπανίως, ἀλλά), ὅταν τὸ μὲν πρῶτον τῶν συμπλεκομένων ἀποφάσκειται, τὸ δὲ δεύτερον καταφάσκει-

ται (= ὄχι μόνον δὲν—ἀλλὰ καί) : τῶν Ἀθηναίων οἱ βοιωτιάζοντες ἐδίδουσκον τὸν δῆμον, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὅπως τιμωρήσαντο, ἀλλὰ καὶ ἐπαινέσειαν τὸν Σφοδρίαν (= ὅτι ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐτιμωροῦσαν τὸν Σφοδρίαν, ἀλλὰ καὶ θὰ τὸν ἐπαινοῦσαν) Ξ. τῶν ἄλλων, ὅσων ἐδημοσιεύσατε τὰ χρήματα, οὐχ ὅπως σκευὴ ἀπέδοσθε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι ἀπὸ τῶν οἰκημάτων ἀφρητάστησαν (= ὄχι μόνον σκευὴ δὲν ἐπώλησατε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι...) Λυσ.

2. Ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι.

§ 129. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες ἀντιθετικῶς συνήθως εἶναι οἱ ἐξῆς: **μέν, δέ, ἀλλά, ἀτάρ** (= ἀλλά), **μέντοι** (= ὅμως), **μὴν** (= ὅμως), **ἀλλὰ μὴν, καὶ μὴν, οὐ μὴν ἀλλά** (= ἀλλ' ὅμως), **ὅμως** (συνήθως μὲ κάποιον ἐκ τῶν ἄλλων ἀντιθετικῶν συνδέσμων, ὅσον: ὅμως **δέ, δ'** ὅμως, **ἀλλ'** ὅμως, ὅμως **μέντοι** κλπ.), **καίτοι** (=καὶ ὅμως, ἐν τούτοις). Ἐκ τούτων

1) οἱ σύνδεσμοι **μέν, δέ, μέντοι, μὴν** δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε κατόπιν μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων αὐτῆς. (Βλ. τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

2) μόνον ὁ **μέν** παρέχει ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐπόμενα, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι παρέχουν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα.

3) ὁ **καίτοι** συνδέει μόνον κῶλα περιόδου ἢ περιόδους, οὐχὶ δὲ καὶ προτάσεις ἢ ὅρους προτάσεως, ὅπως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι· (βλ. κατωτέρω) : οὕτω πιθανῶς ἔλεγον **καίτοι** ἀληθές γε οὐδὲν εἰρήκασι (=καὶ ὅμως, μ' ὅλα ταῦτα) Πλ.

§ 130. Προτάσεις ἢ ὅροι μιᾶς προτάσεως μὲ ἀντίθετον ἢ διάφορον περιεχόμενον συνήθως συνδέονται διὰ τοῦ **μέν—δέ** : ἡγεῖτο **μέν** Λεωσίφορος, ὠπισθοφυλάκει **δὲ** Ξενοφῶν Ξ. ἦν ἡδὺ **μέν**, κεφαλαγές **δὲ** Ξ.

Ὅταν ὅμως πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ ἰσχυροτέρᾳ ἀντίθεσις τοῦ δευτέρου μέλους πρὸς τὸ πρῶτον, τότε μετὰ τὸ **μέν** ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ **δέ** ἀκολουθεῖ τὸ **δ' αὖ** (=δὲ πάλιν, δὲ ἐξ ἄλλου), ἢ τὸ **μέντοι** ἢ **ἀλλὰ** ἢ **ὅμως δὲ** ἢ **ἀλλ'** ὅμως ἢ **οὐ μὴν** ἢ **οὐ μὴν ἀλλά** : καὶ οἱ **μέν** ἡγοῦντο, **Κλέαρχος μέντοι** ἐπορεύετο τὸ στρατεύμα ἔχον ἐν τάξει Ξ. τοῖς στρατιώταις ὑποψία **μέν** ἦν ὅτι Κῦρος ἄγοι πρὸς βασιλέα, **ὅμως δὲ** ἐδόκει ἐπεσθαι Ξ.

§ 131. 1) 'Ο μὲν χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ἄνευ ἀνταποδόσεως, ἤτοι χωρὶς νὰ ἀκολουθῇ δέ, κατὰ τινα βραχυλογίαν, ἢ δὲ παραλειπομένη ἀντίθεσις νοεῖται ἐξῴθεν κατὰ τὰ συμφραζόμενα' (σχῆμα ἀνανταπόδοτον). Τότε ὁ μὲν δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν διὰ τῆς λέξεως **τούλάχιστον**: λέγεται δὲ καὶ ὁδε ὁ λόγος, ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός' (ἐνν. ἄλλοις δὲ ἴσως πιθανός) ' Ἡρόδ.

Σημείωσις. Δὲν ἀκολουθεῖ δὲ κατόπιν τοῦ μὲν, καὶ ὅταν οὗτος λαμβάνεται (μετὰ τὴν ἀρχικὴν τοῦ σημασίαν, ἤτοι) ὡς **βεβαιωτικός** (= ἀλήθεια, βεβαιότης): καὶ μὰ τὴν ἀρχικὴν σημασίαν, τὸ μὲν οἴποτε φύλλα καὶ ὄζωνος φύσει (= τὰ ὅποιον βέβαια δὲν θὰ βγάλλῃ ποτὲ) "Ομ.

Τοιαύτην βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ μὲν καὶ εἰς τὴν φράσιν πᾶν οὐ μὲν οὐδὲν (= βεβαιότατα) κ.τ.τ.

2) Καὶ ὁ δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα χωρὶς νὰ προηγῆται αὐτοῦ ὁ μὲν. Εἶναι δὲ τότε ὁ δέ: α') ἀντιθετικός σύνδεσμος (= ὅμως): ταῦτα πάντες ἀεὶ γλίσχονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδεὶς δεδύνηται Θ. β') μεταβατικός, ἤτοι σύνδεσμος συνδέων ἀπλῶς κἄλων περιόδου ἢ περιόδου μετὰ τὰ προηγούμενα (πρβλ. **καί**, § 126, 4): 'Ἐπεὶ δὲ καλῶς εἶχεν, ἐπορευόντο· ἤγουντο δ' οἱ νεανίσκοι ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸν ποταμόν· ὁδὸς δὲ ἦν ἐπὶ τὴν διάβασιν ὡς τέτταρες στάδιον πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπαρήσαν αἱ τάξεις τῶν ἰππέων Ξ.

Σημείωσις. Ὡς μεταβατικός σύνδεσμος χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ ὁ μὲντοι. "Όταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λόγος μεταβαίνει εἰς κάτι νέον καὶ πολὺ σπουδαιότερον τῶν προηγούμενων, χρησιμοποιεῖται ὡς μεταβατικός σύνδεσμος τὸ **ἀλλὰ μὲν** (= προσέτι δέ, ἐκτὸς δὲ τούτου) ἢ τὸ **καὶ μὲν**, ἰδίως εἰς ἀπαντήσεις ἢ παρατηρήσεις σχετικῶς μετὰ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄλλου λεχθέντα (= ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις): **ἀλλὰ μὲν** ἐκεῖνός γε αἰεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανερῷ Ξ. ἐνταῦθα Γαλιῆτης εἶπεν· **καὶ μὲν**, ὦ Κύρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχεῖ (= ἀλλ' ὅμως) Ξ.

§ 132. 'Ο σύνδεσμος **ἀλλὰ** λαμβάνεται συνήθως

1) ὡς καθαρῶς ἀντιθετικός ἐπὶ ἰσχυρᾶς ἀντιθέσεως δύο τινῶν ὅπως ἀντιθέτων ἢ ὅπως διαφόρων. Δι' αὐτοῦ δὲ ἀντιτίθεται συνήθως κάτι καταφατικὸν πρὸς κάτι προηγούμενον ἀποφατικὸν (**οὐκ—ἀλλὰ** ἢ **μὴ—ἀλλὰ**=δὲν—ἀλλά, ὅχι—ἀλλά, μὴ—ἀλλά· **σχῆμα κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν**): **οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ'** ἐξ ἀρετῆς χρήματα Πλ. αὔξιν **μὴ** τὴν βασιλείω, **ἀλλὰ** τὴν σαυτοῦ ἀρχήν. Ξ.

Σπανιώτερον ὅμως ἀντιτίθεται διὰ τοῦ **ἀλλὰ** καὶ κάτι ἀποφατι-

κόν πρὸς κάτι προηγούμενον καταφατικόν (**ἀλλ' οὐ ἢ ἀλλὰ μὴ** = καὶ ὄχι) : δεῦρο νόμος (ἐστὶ) εἰσάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους, **ἀλλ' οὐ μαθήσεως** (=καὶ ὄχι μαθήσεως) Πλ.

2) ἀπλῶς ὡς περιοριστικός, ἦτοι πρὸς περιορισμὸν τοῦ προηγούμενου νοήματος, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται κάπως εὐρὺ (**ἀλλὰ** = **μόνον**) : τὰ μὲν καθ' ἡμᾶς ἔμοιγε δοκεῖ καλῶς ἔχειν, **ἀλλὰ** τὰ πλάγια λυπεῖ Ξ.

Τοιαύτην περιοριστικὴν σημασίαν ἔχει κανονικῶς ὁ **ἀλλὰ** κατόπιν ἀποφατικῆς προτάσεως, ἢ ὅποια περιέχει τὴν λέξιν **ἄλλος** ἢ **ἕτερος** (**ἀλλὰ** = **παρὰ μόνον**) : ἐν τῷ μέσῳ **ἄλλη** μὲν πόλις οὐδεμία οὔτε φιλία οὔτε Ἑλληνίς, **ἀλλὰ** Θοῤᾳκες Βιθυνοὶ Ξ.

Ἄλλὰ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **παρὰ μόνον** λαμβάνεται συνήθως κατόπιν ἀρνήσεως οὐχὶ τὸ ἀπλοῦν **ἀλλά**, ἀλλὰ τὸ **ἀλλ' ἦ** : ἄνδρες οὐδαμοῦ φυλάττοντες ἡμᾶς φανεροὶ εἰσιν **ἀλλ' ἦ** κατ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν (=παρὰ μόνον) Ξ. Προῆλθε δὲ ἡ φράσις αὕτη (**ἀλλ' ἦ**) ἐκ συμφύσεως δύο προτάσεων, ἦτοι ἐκ φράσεων οἷαι π.χ. οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε, **ἀλλὰ** τοῦτο —καὶ— οὐδὲν ἄλλο ἔπραξεν ἢ τοῦτο, προῆλθεν ἔπειτα ἡ φράσις οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε **ἀλλ' ἦ** τοῦτο.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς α'. Ποικίλη εἶναι ἡ χρῆσις καὶ ποικίλαι αἱ σημασίαι τοῦ συνδέσμου **ἀλλά** καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσιν. Οὕτω πρὸς τοὺς ἄλλους ὁ **ἀλλά** λαμβάνεται : 1) εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου, ἰδίᾳ κατόπιν ἀρνητικῆς ἢ ἐρωτηματικῆς προτάσεως, μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **ἀπεναντίας** : πῶς οὐν αὐτὸς ὦν τοιοῦτος ἄλλους ἂν ἠ ἀσεβεῖς ἢ παρανόμους ἐποίησεν ; **ἀλλ'** ἔπαυσε μὲν τούτων πολλοὺς ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμεῖν Ξ. 2) μετὰ βήματος προστακτικῆς ἐγκλίσεως ἐπὶ ἐντόνου προσταγῆς ἢ ἐντόνου προτροπῆς (**ἀλλὰ** = ἐμπρὸς λοιπὸν, λοιπὸν) : **ἀλλὰ** πίθεσθε (=λοιπὸν ἀκούσατέ με) "Ομ. 3) μετὰ πρότασιν ἰδίᾳ ὑποθετικὴν ἢ αἰτιολογικὴν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **τούλάχιστον** : εἰ τοίνυν οὕτω γινώσκεις, ὦ παῖ, **ἀλλὰ** κρέα γε εὐωχοῦ (=τούλάχιστον τῶγε ἄφθονα κρέατα) Ξ. ὦ θεοὶ πατῆρες, συγγένεσθ' **ἀλλὰ** νῦν (=τούλάχιστον τώρα ἔν. εἰ μὴ πρότερον).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς β'. Ἡ φράσις οὐ μὴν **ἀλλά** (= **ἀλλ'** ὅμως, ἐν τούτοις) εἶναι βραχυλογικὴ καὶ προῆλθεν ἐκ παραλείψεως μετὰ τὸ οὐ μὴν κάποιου βήματος, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰ προηγούμενα ἢ νοεῖται ἐξωθεν : ὁ ἵππος πίπτει εἰς τὰ γόνατα καὶ μικροῦ κἀκείνον ἐξετραχίλισεν οὐ μὴν **ἀλλ'** ἐπέμεινεν ὁ Κύρος (= οὐ μὴν ἐξετραχίλισεν αὐτὸν ὁ ἵππος—ἢ—οὐ μὴν κατέπεσεν ὁ Κύρος, ἀλλὰ κλπ.) Ξ. Καθ' ὅμοιον τρόπον παρήχθησαν καὶ αἱ φράσεις οὐ μέντοι **ἀλλά** —καὶ— οὐ γάρ **ἀλλά**.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς γ'. Ὁ σύνδεσμος **ἀλλά** ἀρχῆθεν εἶναι προκλιτικὸς τύπος τοῦ

οὐδετέρου πληθυντικοῦ ἄλλα τῆς ἀνωνομίας ἄλλος. Ἡ ἀρχαῖα αὕτη σημασία τοῦ ἄλλὰ διαφραίνεται εἰς φράσεις, οἷα π.χ. "Οἰ. Α 280 : *Εἰ δὲ σὺ κρατερός ἐσσι, θεῖά δὲ σε γένατο μήτηρ, ἄλλ' ὅδε φέρτερός ἐστι, ἐπεὶ πλεόνεσσι ἀνάσσει* α') = εἰς ἄλλα οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ., β') μὰ οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ. (Βλ. § 124, 2).

Ὁ δὲ σύνδεσμος ὅμως (συγγενῆς ἐτυμολογικῶς τοῦ ἐπιρρήματος ὁμοῦ) προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος ὁμῶς (= ὁμοίως, συγχρόνως, ἐξ ἴσου). Βλ. "Οἰ. Α 196, Ξ 62 καὶ Μ 239 ἢ "Οἰ. λ. 565.

Οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι μὲν, μὴν, μέντοι (= μέν τοι), καίτοι (= καὶ τοι) ἀρχῆθεν εἶναι μόρια βεβαιωτικά (= ἀλήθεια, βέβαια κλπ. Βλ. § 124, 2)

3. Διαζευκτικοὶ σύνδεσμοι

§ 133. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες διαζευκτικῶς εἶναι ὁ ἦ καὶ ὁ εἶτε, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ ὁ ἦτοι, ἐάντε ἄντε, ἦντε.

1) Ὁ διαζευκτικὸς ἦ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται ὁμοίως, ὅπως εἰς τὴν νέαν, ἦτοι ὅταν μὲν ἡ διάζευξις γίνεται χωρὶς ἔμφρασι, τίθεται ἄπαξ μεταξύ τῶν διαζευγνυομένων μελῶν, ὅταν δὲ ἡ διάζευξις γίνεται μὲ ἔμφρασι, τίθεται πρὸ ἑνὸς ἐκάστου τῶν διαζευγνυομένων μελῶν. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν ἀντὶ τοῦ ἦ — ἦ τίθεται προσέτι ἦτοι — ἦ ἢ ἦ — ἦ καί : *χοῶ τοῖς εἰρημένοις ἦ ζήτει βελτίω τούτων* Ἰσοκρ. ἢ *λέγε τι σιγῆς κρεῖττον ἢ σιγῆν ἔχε. ἦτοι κεινόν γε δεῖ ἀτόλ्लυθαι ἦ σὲ* Ἡρόδ. ἢ *ξένος ἦ καὶ τις πολίτης* Δτμ.

Τὰ διαζευγνύμενα δύνανται νὰ εἶναι καὶ περισσότερα τῶν δύο (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) : *εἰς δὲ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουλευφόρος ἔστω, ἦ Αἴας ἦ Ἰδομενεὺς ἦ δῖος Ὀδυσσεὺς ἢ ἐ* (= ἦ) *σύ, Πηλεΐδῃ* "Οἰ.

Σημείωσις. Τὸ μόριον ἦ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, προσέτι

α) εἰς ἐπικλήσεις προηγούμενης λεχθέντος (ἐπικλήσεως ἦ) : *ἔρου δὲ τὴν κυναγὸν Ἄρτεμιν, τίνος ποινὰς τὰ πολλὰ πνεύματ' ἔσχεν ἐν Αὐλίδι ἦ γῶ φράσω* (= ἦ καλύπτερα θὰ τὸ δηλώσω ἐγὼ) Σοφ.

β) εἰς διασάφην προηγούμενης ἐρωτήσεως, ἡ ὅποια παρίσταται γενικῆ πως καὶ ἀόριστος (διασαφήσεως ἦ) : *Τί τηρικὰδε ἀφίξει, ὦ Κρίτων ; ἦ σὺ πρὸς ἔτι ἔστιν ;* Πλ. (Πρβλ. *Τί κάθεσαι ἐδῶ ; ἢ περιμένεις κανένα ;*).

γ) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, εἰ δ' ἄλλως, ἐν ἐναντίῳ δὲ περιπτώσει : *οὐκ ἐξεστὶν αὐτῷ εἰς τὸ ἱερόν εἰσεῖναι, ἦ ἀποθάνεται.* Ἡρόδ.

(Πρβλ. *Γιά δώσε μας τήν κόρη σου ἢ θενά πᾶμε σένα — εἰδ' ἄλλως θά πᾶμε κλπ.* Βλ. καί § 31, 2, συγκριτικῶν ἤ).

2) Διὰ τοῦ **εἶτε — εἶτε**, (*ἐάντε — ἐάντε, ἄντε — ἄντε, ἤντε — ἤντε*) συνδέονται διαζευκτικῶς δύο τινά, ὅταν πρόκειται νά δηλωθῇ ἀδιανοησία τοῦ λέγοντος ὡς πρὸς τήν ἐκλογὴν τῶν διαζευγνυμένων : **εἶτε** Ἀβραάμ **εἶτε** ἄλλος τις Ξ. **ἐάντε** νῦν **ἐάντε** αὐθις ζήτησθε ταῦτα, οὕτως εὐρήσετε Πλ. (Βλ. καί ὑποθετικὰς προτάσεις).

4. Αἰτιολογικοὶ (παρατακτικοὶ) σύνδεσμοι

§ 134. 1) Κανονικῶς λαμβάνεται ὡς παρατακτικὸς αἰτιολογικὸς σύνδεσμος ὁ **γάρ** (= διότι), σπανίως δὲ ὁ **ὥς** (= διότι) καὶ ὁ **ἐπεὶ** (= καθόσον). Συνδέουν δὲ οὗτοι πάντοτε κῶλα περιόδων ἢ περιόδους (§ 124, 2) : *μηδενὶ συμφροῦν ὀνειδίσης· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἄνοστον Ἰσοκρ. ἦν νικῶμεν, φυλάξασθαι δεῖ τὸ ἐφ' ἄποπαγὴν τραπίεσθαι ὥς ὁ τοῦτο ποιῶν οὐκέτ' ἀνὴρ ἐστίν, ἀλλ' ἀχθοφόρος Ξ. μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφῆναι ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντροφῶν* (= καθόσον καὶ εἰς τὰ θηρία κλπ.) Ξ.

2) Ὁ **γάρ** συντάσσεται ὁμοίως καὶ ὡς διασαφρητικὸς σύνδεσμος, ἦτοι ὡς σύνδεσμος εἰσάγων διασαφήσιν ἢ ἐπεξηγήσιν τινὰ τῶν προηγούμενων (διασαφρητικὸς **γάρ** = δηλαδή) : *Σωκράτης δ' ὥσπερ ἐγγίνωσκεν, οὕτως ἔλεγε· τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη σημαίνειν* (= ἔλεγε δηλαδή ὅτι κλπ.) Ξ. Οὕτω κανονικῶς χρησιμοποιεῖται ὁ **γάρ** κατόπιν δεικτικῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων *σημεῖον δέ, τεκμήριον δέ, τὸ μέγιστον κτλ.* (§ 23).

Σημείωσις α'. Τὸ **ἐπεὶ** ὅταν συνδέῃ παρατακτικῶς, λαμβάνει πολλάκις τὴν σημασίαν τοῦ καίτοι : *ἐγὼ τὰ μικρὰ ταῦτα ἀδύνατός (εἰμι), ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οἷός τ' εἶναι* (= καίτοι ἐβουλόμην ἂν = μολοντόι θά ἤθελα κλπ.) Πλ.

Σημείωσις β'. Πρὸ τοῦ αἰτιολογικοῦ **γάρ** προτάσσεται πολλάκις ὁ ἐπιδοτικὸς **καί** (ἐπὶ ἀρνήσεως τὸ ἐπιδοτικὸν **οὐδέ**)· ἀνήκει δὲ οὗτος ὁ **καί** ἢ εἰς τὴν μετὰ τὸ **γάρ** λέξιν (καὶ τότε τὸ καί γάρ = διότι καί) ἢ εἰς ἄλλην τὴν πρότασιν, ἢ ὅποια εἰσάγεται διὰ τοῦ **γάρ** (καὶ τότε τὸ καί γάρ = καὶ μάλιστα). Ἐνίοτε λέγεται προσέτι καὶ γὰρ καί : *ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο* (= διότι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μένων τὸ ἤθελε) Ξ. *ὥστε (βασιλεὺς) οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμούντων· καὶ γὰρ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ* (= διότι μάλιστα ὁ Κ. κλπ.). *Οὐδεὶς πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβές...*

λέγοντος ἤκουσεν οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως διελέγετο (= διότι μάλιστα δὲν συνεζήτει περὶ κλπ.) Ξ.

§ 135. Πολλάκις ἡ πρότασις, ἡ ὁποία εἰσάγεται διὰ τοῦ γάρ, παρεμβάλλεται μεταξύ τῶν λέξεων τῆς αἰτιολογουμένης προτάσεως καὶ οὕτως ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ παρένθεσιν τοῦ λόγου, ὁ ὁποῖος διακόπτεται διὰ τῆς παρεμβλλομένης προτάσεως. Τότε ὁ γάρ φαίνεται ὡς ἂν νὰ συνδέῃ καθ' ὑπόταξιν καὶ νὰ ἰσοδυναμῇ πρὸς τὸν αἰτιολογικὸν σύνδεσμον ἐπεὶ ἢ ἐπειδὴ: Ξενοφῶν λαβὼν βοῦν ἐφ' ἀμάξης, οὐ γάρ ἦν ἄλλα ἱερεῖα, σφαγιασάμενος ἐβοήθει (= ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχαν ἄλλα κτλ.) Ξ.

Ἡ τοιαύτη σύνταξις τοῦ γάρ εἶναι λίαν συνήθης εἰς τὸν Ὅμηρον (ἰδίᾳ κατόπιν κάποιαις κλητικῆς) καὶ εἰς τὸν Ἡρόδοτον: Φήμε, πολλὰ γάρ ἄλλα βορῶν θελκτήρια οἶδας, τῶν ἐν γέ σφιν ἄειδε (= ἐπειδὴ πολλὰ ἄλλα κτλ.) Ὅμ. ἐνταῦθα Κῦρος, ἦν γάρ τις χώρος τῆς Περσικῆς ἀκανθώδης, τοῦτόν σφιν τὸν χώρον προεῖπε ἐξημερῶσαι Ἡρόδ.

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας συντάξεις δύναται πολλάκις ὁ γάρ νὰ ἀποδίδεται καὶ μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἤτοι μὲ τὸ βέβαια: ὑμεῖς δὲ πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι καὶ ἡ πόλις ἡμῶν αἰτιάζεται, ἵστε γάρ αὐτὰ ὡσπερ καὶ ἐγὼ, συμβουλεύετε τὰ ἄριστα (= καὶ τὰ γνωρίζετε βέβαια αὐτὰ κτλ.) Ξ.

Σημείωσις α'. Ἐκ τοιούτων συντάξεων προήλθεν, ὥστε ἡ βραχυλογικὴ φράσις ἀλλ' οὐ γάρ νὰ σημαίνῃ ἀλλ' ὅμως: ἐκαλλινόμην ἂν καὶ ἠβρονόμην, εἰ ἠπιστάμην ταῦτα ἀλλ' οὐ γάρ ἐπίσταμαι (= ἀλλ' ὅμως δὲν τὰ γνωρίζω. Ἡ φράσις δύναται νὰ συμπληρωθῇ οὕτως: ἀλλ' οὐ καλλίνομαι οὐδὲ ἀβρόνομαι οὐ γάρ ἐπίσταμαι).

Σημείωσις β'. Τὸ γάρ προήλθε διὰ συνθέσεως ἐκ τοῦ ἐγγλιτικοῦ γέ καὶ τοῦ ἄρ (ἄρα). τὰ ὁποῖα ἀμφοτέρωθεν δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ γάρ οὐδέποτε τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Ἀρχικὴ δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι ἡ βεβαιωτικὴ, τὴν ὁποίαν συνθέστατα ἔχει εἰς ἀπαντήσεις: τὸ φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταῦτόν; ταῦτόν γάρ (= τὸ ἴδιο βέβαια) Πλ. Ἐκ τῆς βεβαιωτικῆς δὲ σημασίας προήλθε κατόπιν ἡ αἰτιολογικὴ καὶ ἡ διασαφητικὴ. (Πρβλ. § 124, 2)

5. Συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι

§ 136. 1) Οἱ συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι ἄρα, δῆ, οὖν, γοῦν, οὐ-

κοῦν, οὐκουν, τοίνυν, τοιγαροῦν, τοιγάρτοι καὶ ὥστε συνδέουν μὲ τὰ προηγούμενα κῶλα περιόδων ἢ περιόδους.

2) Ἐκ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων ὁ ἄρα, δὴ, οὖν, γοῦν καὶ τοίνυν οὐδέποτε τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως. (Βλ. κατωτέρω παραδείγματα καὶ πρβλ. § 125, τε, § 129,2 καὶ § 135, Σημ. β').

§ 137. Οἱ σύνδεσμοι ἄρα, δὴ, οὖν καὶ τοίνυν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν σύνδεσμον τῆς νέας γλώσσης *λοιπὸν* καὶ χρησιμοποιοῦνται, ὅπως ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ *λοιπὸν*. Εἰδικῶς δὲ περὶ ἐκάστου αὐτῶν παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς :

1) Ὁ σύνδεσμος ἄρα κανονικῶς εἰσάγει συμπέρασμα λογικόν, ἥτοι συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον προκύπτει ἐκ προηγούμενων κρίσεων ἢ ἐκ συλλογισμοῦ: *εἰ ἀναγκαῖον εἴη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἐλοιμὴν ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι. Σὺ ἄρα τυραννεῖν οὐκ ἂν δέξαιο* (= σὺ λοιπὸν ἢ λοιπὸν σὺ) Πλ. *εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ βωμοί· εἰσὶν ἄρα καὶ θεοὶ Λουκ.*

Σημείωσις. Τὸ μόριον ἄρα (ποιητικῶς καὶ ἄρ ἢ ῥά) ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο, ἵνα δηλώσῃ τὴν ἄμεσον ἀκολουθίαν καὶ στενὴν σχέσιν δύο ἐννοιῶν, ἥτοι ἐσήμενεν εὐθύς κατ' ὅπιν, φυσικὰ, ἀκριβῶς: *ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ ἐξετο* (= ἀμέσως κατ' ὅπιν ἐκάθισε) "Ὁμ. μνήσατο γάρ κατὰ θυμὸν ἀνύμονος Αἰγίσθου τὸν ῥ' (= ῥά) Ἀγαμεμνονίδης ἔκταν' Ὀρέστης (= τὸν ὁποῖον ἀκριβῶς ἐφόνευσεν...)" Ὁμ.

Πολλάκις δὲ τὸ ἄρα λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ κατὰ τὰ φαινόμενα, καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν ὑστερῶν, καθὼς βλέπω τῶρα κ.τ.τ., ἥτοι, ἵνα δηλωθῇ κρίσις τοῦ λέγοντος σύμφωνος πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια νῦν πράγματι συμβαίνουν, ἀντίθετος δὲ πρὸς τοὺς ἰσχυρισμοὺς ἐνὸς ἄλλου ἢ πρὸς προηγούμενην πεπλανημένην γνώμην αὐτοῦ τοῦ λέγοντος: *οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα τῷ Μήδῳ ἀντέστησαν Θ. ὡ πῶποι, οὐκ ἄρα πάντα ροήμονες οὐδὲ δίκαιοι ἦσαν Φαιήκων ἠγήτορες* Ὁμ.

Εἰς δὲ τὴν φράσιν *εἰ μὴ ἄρα*, ἢ ὅποια ἐκφράζει εἰρωνεῖται, τὸ ἄρα λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἴσως: *πῶς ἂν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθεῖροι τοὺς νέους; εἰ μὴ ἄρα ἢ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορὰ ἐστίν* (= ἐκτός ἐάν ἴσως ἢ ἐπιμέλεια κ.π.) Ξ.

2) Τοῦ δὴ καὶ τοῦ οὖν ὡς συμπερασματικῶν συνδέσμων ἡ χρῆσις ἵνα ἐν γένει ἢ αὐτῇ, ἥτοι ταῦτα

α) εισάγουν κανονικῶς συμπέρασμα πραγματικόν, ἦτοι ἐπακολούθημα, τὸ ὁποῖον προκύπτει ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἢ ἐκ τινος πραγματικοῦ γεγονότος (= φυσικὰ λοιπόν) : *Οἱ Θαυμαῖοι ἔλεγον ὅτι οὐ πόποθ' οὗτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο, εἰ μὴ τότε ἔδοκει δὴ θεῖον εἶναι* Ξ. ἐν Ἐφέσῳ ἤδη ὄντος αὐτοῦ (τοῦ Θίβρωνος) Δερκλίδας ἄρξων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ στρατέυμα· ὁ μὲν οὖν Θίβρων ἀπῆλθεν οἴκαδε Ξ.

β) χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἀνακεφαλαίωσιν προλεχθέντων ἢ πρὸς ἀνάληψιν καὶ συνέχισιν λόγου, ὁ ὁποῖος διακόπτεται μὲ κάποιαν παρεμβλλομένην παρένθεσιν (πρβλ. § 135) : *οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταιᾷ οὕτως ἐπεπράγασαν Θ.* ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κόμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι, (διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ ἡ κατάβασις), τότε δὴ συλλεγόντες τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπέθεντο κ.λ.π. Ξ. *οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ ταῦτα ἦσαν Ξ.* ὁ δὲ Προῖξενος, (ἔτυχε γὰρ ὕστερος προσιῶν καὶ τάξις αὐτῶ ἐπομένη τῶν ὀπλιτῶν), εὐθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὄπλα Ξ.

Σημείωσις α'. Τὸ μόριον δὴ ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ χρησιμοποιεῖτο, ἰσάκεις ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἕν παρὸν καὶ πρόδηλον γεγονός, ἀρχῆθεν ἦτο δευκτικόν, χρονικὸν καὶ βεβαιωτικόν (= τώρα, νά! πιά, δά) : *Τεσσερε πέπον, δὴ νῦν ἀπέκτατο πιστὸς ἑταῖρος* (= νά! καθὼς βλέπεις, μᾶς ἐσκοτώθηκε — νά! μᾶς ἐσκοτώθηκε — τώρα μᾶς ἐσκοτώθηκε) "Ὁμ. Οὕτω **νῦν δὴ** = τώρα δά ἢ τότε πιά, **τότε δὴ** = τότε πιά, **πάλαι δὴ** = εἶναι πολλὸς καιρὸς πιά, **καὶ δὴ** = λοιπὸν νά! *Βλέπον κάτω καὶ δὴ βλέπω* (= λοιπὸν νά! κυττάζω) Ἄρφ.

Σημείωσις β'. Τὸ μόριον οὖν ἐχρησιμοποιεῖτο ἀρχῆθεν εἰς διαβεβαιώσεις, ἦτοι καὶ τοῦτο ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα βεβαιωτικόν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν πάσῃ περιπτώσει, βέβαια, ἀληθινά, πράγματι : *Νῦν δ' ἐπεὶ ἡμετέρην τε πόλιν καὶ γαίαν ἱκάνεις, οὐτ' οὖν ἐσθῆτος δευήσῃαι, οὔτε τευ ἄλλου* (= οὔτε φορέματα, σὲ βεβαιῶ, θά σοῦ λείψουν — οὔτε φορέματα βέβαια θά σοῦ λείψουν κ.λ.π.) "Ὁμ. *εἰ δ' ἐστίν, ὥσπερ οὖν ἐστὶ θεὸς ἢ θεῖόν τι ὁ ἔρωσ, οὐδὲν κἀν ἄν εἴη* (= ὥπως πράγματι εἶναι) Πλ. πάνυ μὲν οὖν (= βεβαιότατα) . Πρβλ. § 131, 1 Σημ.

Βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ οὖν καὶ εἰς τὸ δ' οὖν, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπάγεται κάτι τι τὸ ἀδιαμφισβήτητον καὶ πραγματικὸν κατόπιν ἄλλων προλεχθέντων, τὰ ὁποῖα ἐνέχουν κάτι, τὸ ὁποῖον δύναται νά ἀμφισβητηθῆ : *ἐνταῦθα ἀφικεῖται Ἐπύραξ ἡ Συεννέσιος γυνὴ παρὰ Κῦρον καὶ ἐλέγετο Κῦρῳ δοῦναι χρήματα πολλά τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν* (= ὅπωςδὴποτε τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Κῦρος ἐπλήρωσε τότε εἰς τὸ στρατεύμα κ.λ.π.) Ξ. *Εἰ μὲν δὴ*

δικαία ποιήσω, οὐκ οἶδα αἰρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς (= ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως θὰ προτιμήσω σᾶς) Ξ.

Σημείωσις γ' Τὸ μὲν οὖν πολλάκις λαμβάνεται εἰς ἀποκρίσεις μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ (ὅλως) τοῦ ἀναντιόου, (ὅλως) ἀπεναντίας: οἱ παρὰ σοὶ τούτου οὐδὲν ἐπίστανται; πάντα μὲν οὖν (= ἀπεναντίας ὅλα τὰ γνωρίζουσι) Ξ.

Σημείωσις δ' Τὸ γοῦν (τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἐξ ἐνώσεως τοῦ οὖν μετὰ τοῦ προηγουμένου γε = βεβαίως ἢ τοῦλάχιστον) σημαίνει ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμ-ραζομένων: 1) βέβαια, 2) παραδείγματός χάριν καὶ 3) τοῦλάχιστον, ὁπωσδήποτε.

) Οὐκοῦν, οὐκουν. Ταῦτα προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τοῦ οὐ (ο :) καὶ τοῦ οὖν. Καὶ τὸ μὲν οὐκοῦν εἰσάγει συμπέρασμα καταφατικόν (= λοιπὸν), τὸ δὲ οὐκουν εἰσάγει συμπέρασμα ἀποφατικόν (= λοιπὸν δὲν): οὐκοῦν, ἔφη ὁ Φαργάβατος, ἀπλῶς ἡμῖν ἀποκρίνομαι; (= λοιπὸν εἶπεν ὁ Φ.) Ξ. οὐκουν μ' εἴσεις; (= λοιπὸν δὲν θὰ μ' ἀφήσης;) Σοφ.

Σημείωσις. Τὸ οὐκουν εἰς διαλόγους, ὅταν εἰσάγῃ ἀποφατικὴν ἀπόκρισιν, ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ οὐδαμῶς, οὐδὲ ὅλως: ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέκτον βούλει γενέσθαι; Οὐκουν ἔγωγε Ξ.

4) Τὸ τοίνυν (ἐκ τοῦ τοί = βεβαίως καὶ τοῦ νῦν—νῦν = τώρα, λοιπὸν) εἰσάγει συμπέρασμα ὅπως τὸ δὴ καὶ τὸ οὖν, ἀλλὰ μετὰ ἀσθενέστερον τόνον: Λέγε δὴ, τί φησ εἶναι τὸ ὄσιον καὶ τὸ ἀνόσιον; λέγω τοίνυν ὅτι τὸ μὲν ὄσιόν ἐστιν, ὅπερ ἐγὼ νῦν ποιῶ (= λέγω λοιπὸν ὅτι κλπ.) Πλ.

§ 138. 1) Τὸ τοιγαροῦν καὶ τὸ τοιγάρτοι (ποιητικῶς δὲ καὶ παρ' Ἡροδότῃ τοιγάρ), εἰσάγουσι συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον παρίσταται ὡς ἰσχυρὰ πεποιθήσεις τοῦ λέγοντος (= γι' αὐτὸ ἀκριβῶς λοιπὸν, γι' αὐτὸ ἴσα—ἴσα): Πρόξενος φέτο ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιῶντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν τοιγαροῦν αὐτῶ οἱ μὲν καλοὶ τε κἀγαθοὶ τῶν συνόντων εἶνοι ἦσαν, οἱ δὲ ἀδικοὶ ἐπεβούλευον Ξ.

2) Τὸ ὥστε, ὅταν συνδέῃ κατὰ παράταξιν (περίοδον ἢ συνθηθέστερον κῶλον περιόδου), ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἐπομένως, γι' αὐτὸ λοιπὸν, ὥστε: καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκε Τισσαφρόνης. ὥσθ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον Ξ.

Β' Σύνδεσις προτάσεων καθ' ύπόταξιν

1. Ειδικαί προτάσεις

§ 139. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις εἰσάγονται μὲ τοὺς εἰδικοὺς συνδέσμους **ὅτι** καὶ **ὥς**, (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ μὲ τὸ **ὅ**, εἰς τοὺς ποιητὰς ἐν γένει καὶ μὲ τὸ **οὖνεκα**, εἰς τοὺς τραγικοὺς καὶ μὲ τὸ **ὀθούνεκα**, εἰς δὲ τὸν Ἡρόδοτον καὶ μὲ τὸ **διότι** = ὅτι, πῶς, πού) καὶ χρησιμεύουν

1) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἦτοι ὡς ἀντικείμενον) ῥημάτων λεκτικῶν (λέγειν, ἀγγέλλειν, κτλ.) ἢ αἰσθητικῶν (αἰσθάνεσθαι, ὁρᾶν, ἀκούειν, κτλ.) ἢ γνωστικῶν (γινώσκειν, εἰδέναι, κτλ.), ἢ ὡς ἐπεξηγήσεως ἀντωνυμίας οὐδετέρου γένους, συνήθως δεικτικῆς (τ ο ὕ τ α, τ α ὕ τ α — ὅ, § 23).

2) ὡς ὑποκείμενον ἀπροσώπων ῥημάτων (ἀγγέλλεται, ἀρκεῖ κτλ.) ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων, ὡς ἄλις (ἐστίν), δῆλόν (ἐστίν), κτλ.

§ 140. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις κατὰ τὸ περιεχόμενόν των εἶναι προτάσεις κρίσεως, διὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1^η ἔρρησις οὐ). Ὅταν ὅμως τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου, τότε συνήθως ἀντὶ τῆς (κυρίως) ὀριστικῆς τίθεται εἰς τὴν εἰδικὴν πρότασιν εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου (βλ. § 119, 2, Σημ. 3) : λέγει ὁ κατήγορος ὡς ὑβριστῆς εἰμι (= πῶς εἰμαι) Λυσ. Κῦρος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν (= ὅτι ἡ ἐκστρατεία θὰ γίνῃ...) Ξ. Ἰσως εἶποιεν ἂν πολλοὶ ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο (= ὅτι δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ γίνῃ) Ξ. (πρβλ. ὁ δίκαιος οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ἄδικος). — ἔλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκε, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη Ξ. ἠγγέθη αὐτῷ ὅτι Μέγαρα ἀφέστηκε Θ. — ἀρκεῖ ὅτι τῶν ἄλλων καταγελαῖς Ξ. ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοῦς (= αὐτὰ ἰσχυρίζομαι. ὅτι δηλαδὴ κτλ.). Πλ.

Σημείωσις α'. Εἰς τὰς φράσεις οἶδ' ὅτι (= τὸ ξέρω ἢ βέβαια), εὐ οἶδ' ὅτι (= τὸ ξέρω καλὰ ἢ βεβαιότατα), δῆλον ὅτι (= προδήλως, προφανῶς), αἱ ὁποιαὶ παρήχθησαν κατὰ παράλειψιν τοῦ ῥήματος εἰδικῆς προτάσεως καὶ λαμβάνονται οὕτω παρενθετικῶς ὡς βεβαιωτικὰ ἐπιρρήματα, τὸ ὅτι δὲν ἔχει κατόπιν αὐτοῦ ῥῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ ἀναφέρεται : ἀκούετε, εὐ οἶδ' ὅτι, καὶ

ἡμεῖς Ἰάσονος ὄνομα Ξ. οὕτω σοι διαφερόντως ἤρρασκεν ἡ πόλις καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι **δῆλον ὅτι** Πλ. (Ἐντεῦθεν προῆλθε τῆς νέας γλώσσης τὸ ἐπίρρομα **δηλονότι** καὶ **δηλαδὴ**).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ε β'. Ὁ εἰδικὸς σύνδεσμος **ὡς** διαφέρει τοῦ εἰδικοῦ **ὅτι** κατὰ τοῦτο, ὅτι διὰ τοῦ **ὡς** συνήθως εἰσάγεται κάτι, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπλή γνώμη ἢ ἰσχυρισμὸς τοῦ λέγοντος. Διὰ τοῦτο κανονικῶς τὸ **ὡς** τίθεται μετὰ τὸ ῥῆμα **διαβάλλειν, πείθειν**, κλπ.: *Τισσαφέρης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ* (= ὅτι τάχα τὸν ἐπεβουλεύετο) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ε γ'. Εἰς τὰς εἰδικὰς προτάσεις ἢ εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου τοῦ μὲν ἐνεστώτος δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος πάλιν ἢ τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ δὲ παρακειμένου δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικὴν τοῦ παρακειμένου πάλιν ἢ τοῦ ὑπερσυντελείου: *ἔλεγον ὅτι ἀδικοῖεν* (= ὅτι ἀδικοῦσι — ἢ — ὅτι ἠδίκουν) · *ἔλεγον ὅτι πεφευγὼς εἶη* (= ὅτι πέφευγεν — ἢ — ὅτι ἐπεφεύγει).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ε δ'. Τὰ λεκτικὰ ῥήματα συντάσσονται καὶ μὲ (εἰδικόν) ἀπαρέμφρατον ὡς ἀντικείμενον. Οὕτω δὲ συντάσσεται κανονικῶς τὸ ῥῆμα **φημί** (καθὼς καὶ τὰ δοξαστικά ῥήματα **νομίζειν, ἡγεῖσθαι, οἰεσθαι** κλπ.)

Τὰ δὲ αἰσθητικὰ καὶ τὰ γνωστικὰ ῥήματα συντάσσονται συνηθέστατα καὶ μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς). (Βλ. κατωτέρω τὰ περὶ ἀπαρεμφράτου καὶ μετοχῆς).

2. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις

§ 141. Αἰ αἰτιολογικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται μὲ τοὺς αἰτιολογικοὺς συνδέσμους **ὅτι, διότι, ὡς** (= διότι ἢ ἐπειδὴ) καὶ μὲ τοὺς (κυρίως χρονικοὺς) συνδέσμους **ἐπεὶ, ἐπειδὴ** (καὶ σπανιώτερον **ὅτε** καὶ **ὀπότε** = ἀφοῦ, εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς καὶ μὲ τὸ **οὔνεκα** ἢ **ὀθούνεκα** = ἐπειδὴ, διότι).

2) κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως καὶ δι' αὐτὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121,1) ἢ σπανίως δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου, ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου· (ἄρνησις **οὐ**. Πρβλ. εἰδικὰς προτάσεις) : *Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον Θ. Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στρατεύμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη* (= διότι ἐκεῖ ἦτο) Ξ. *Δέομαί σου παραμεῖναι, ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐνὸς ἡδιδον ἀκούσαιμι ἢ σοῦ* (= διότι ἐγὼ) Πλ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ε α'. Μὲ τὸ **ὅτι** κανονικῶς εἰσάγεται ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις

μέ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικά ῥήματα (**χαίρω, ἠδομαι, θαυμάζω, κλπ.**) ἢ κατόπιν φράσεων, οἷαι **αἰσχροῦ** (ἔστι), **δεινόν** (ἔστι), **θαυμαστόν** (ἔστι) κ.τ.τ. : **χαίρω, ὅτι εὐδοκίμεις Πλ. οἱ στρατηγοὶ εθαύμαζον, ὅτι Κύρος οὐ φαίνοιο** Ξ.

Ἄλλὰ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἀκολουθεῖ πολλάκις πρότασις, ἡ ὅποια εἰσάγεται μετὸ **εἰ** (ὡς αἰτιολογικόν), ὅταν τὸ αἴτιον παρίσταται ὡς δυνάμενον νὰ ἀμφισβητηθῆ· (ἔρησις **μῆ**) : **Σωκράτης εθαύμαζεν, εἰ τις ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος ἀργύριον πρᾶττο** (= εὔρισκε παράδοξον, ἄν κανεῖς) Ξ. οὐ **θαυμαστόν, εἰ μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν** ; (= δὲν εἶναι παράδοξον, τοῦ δὲν) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς β'. Τὸ αἰτιολογικόν ὡς πολλάκις ἰσοδυναμεῖ μετὸ **ὅτι οὕτω** (= διότι ἔτσι ἢ διότι τόσον) : **πολύ δὲ (εὐδαιμονίζω σε τοῦ τρόπου) ἐν τῇ νυνὶ παρεστῶσῃ ξυμφορᾷ ὡς ῥαδίως αὐτὴν καὶ πρῶως φέρεις** (= ὅτι οὕτω ῥαδίως κλπ. = διότι ἔτσι ἀγογγύστως κλπ. ἢ = διότι τόσον ἀγογγύστως κλπ.).

3. Τελικαὶ προτάσεις

§ 142. Αἱ τελικαὶ προτάσεις, ἤτοι αἱ προτάσεις, αἱ ὅποιαὶ δηλοῦν (τὸ τέλος, ἤτοι) τὸν σκοπὸν μιᾶς ἐνεργείας

1) εἰσάγονται μετὸς τελικοὺς συνδέσμους **ἵνα, ὅπως καὶ ὡς** (καὶ **ὄφρα** εἰς τοὺς ποιητὰς = γιὰ νὰ, νὰ), μετ' ἀρνήσεως δέ, ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας, εἰσάγονται μετὸ **ἵνα μῆ, ὅπως μῆ καὶ ὡς μῆ**, ἡ μετὸ μόνον τὸ **μῆ** (= γιὰ νὰ μῆ, νὰ μῆ).

2) ἐκφέρονται κατόπιν μὲν ἀρχτικοῦ χρόνου δι' ὑποτακτικῆς, κατόπιν δὲ ἱστορικοῦ χρόνου συνήθως δι' εὐκτικῆς, ἀλλὰ καὶ δι' ὑποτακτικῆς : κύνας **τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσιν** (= γιὰ νὰ ἀπομακρύνουν) Ξ. **Ξενοφῶν ἠγγεῖτο πρὸς τὴν φανεράν ἔκβασιν, ὅπως ταύτῃ τῇ ὁδῷ οἱ πολέμοι προσέχοιεν τὸν νοῦν** (= γιὰ νὰ ἔχουν τὴν προσοχὴν τοὺς ἐστραμμένην) Ξ. -- **Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκαυσε, ἵνα μῆ Κύρος διαβῆ** Ξ. **Μὴ φθόνει τοῖς εὐτυχοῦσι, μῆ δοκῆς εἶναι κακός** (= γιὰ νὰ μῆ φαίνεσαι) Ἰσοκρ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς α'. Ἡ τελικὴ πρότασις ἐκφέρεται ἐνίοτε δι' εὐκτικῆς καὶ χωρὶς νὰ προηγηθῆ ἱστορικὸς χρόνος, εἴτε ἕνεκα ἑλξεως πρὸς προηγουμένην εὐκτικὴν ἢ ἵνα παρασταθῆ ὁ σκοπὸς ὡς μία ἀπλὴ σκέψις μόνον τοῦ λέγοντος : νῦν δ' ὦρῃ **ὄροποιο τάχιστα μοι ἐνδὸν ἑταῖροι εἰεν, ἵν' ἐν κλισίῃ λαρόν τετυκοίμεθα** ὄροπον Ὀμ. **ἴσως δέ που ἢ ἀποσκοπτεῖ τι ἢ ἀποτειχίζει, ὡς ἄπορος εἴη ἡ ὁδός** (= γιὰ νὰ εἶναι ἀδιάβατος) Ξ.

Ἐκφέρεται δὲ προσέτι ἡ τελικὴ πρότασις καὶ δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, πρὸς δήλωσιν σκοποῦ, ὁ ὅποιος δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ, ὅταν προηγηθῆ αὐτῆς εὐχὴ ἀνεκπλήρωτος ἢ ἐν γένει πρότασις, ἡ ὅποια δηλοῖ κάτι τι, τὸ ὅποιον δὲν ἔγινε : **εἰ γὰρ ὤφελον οἷοι τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργά-**

ζεσθαι, ἵνα οἰοί τε ἦσαν αὐ καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα (= γιὰ νὰ ἤμποροῦσαν) Πλ. ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μὴ ἐδύνατο ἐξαπατᾶν (= διὰ νὰ μὴ μποροῦσε τώρα) Ξ. (πρβλ. ἔπρεπε νὰ ἦσαν ἐκεῖ, γιὰ νὰ ἔβλεπες, τί ἔκανε.)

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς β'. Μετὰ τὸν τελικὸν σύνδεσμον ὅπως καὶ ὡς τίθεται πολλακίς τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν (ποιητ. κεν, κε, § 119, 2), ὅποτε ὑπολαμβάνει ὑποθεσίς τις: ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὡς κε νύχαι (= ὡς ἂν ἀπέλθης = γιὰ νὰ ἐπιστρέψῃς) "Ομ. τοῦτ' αὐτὸ νῦν δίδασκε, ὅπως ἂν ἐκμάθω (= γιὰ νὰ τὸ μάθω καλὰ) Σοφ. τοῖς νικῶσι πᾶσιν ἐδίδου βούν, ὅπως ἂν θύσαντες ἐστῶντο (= γιὰ νὰ συμποσιάζουν) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς γ'. Οἱ τελικοὶ σύνδεσμοι πάντες ἀρχῆθεν ἦσαν ἐπιρρήματα.

1) Τὸ ἵνα ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικὸν μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἐκεῖ, ἢ συνηθέστερον ἀναφορικὸν μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ὅπου. Πρβλ. "Ομ. Κ. 128: κείνους δὲ κηχισόμεθα πρὸ πυλῶν ἐν φυλάκῃς? ἵνα γάρ σφιν ἐπέφραδον ἡγερέθεσθαι (= διότι ἐκεῖ κλπ.), "Ομ. Ε 359: δὸς δέ μοι ἵπλους, ὄφρ' ἐς "Ολυμπον ἴκωμαι, ἵν' ἀθανάτων ἔδος ἐστίν (= ὅπου εἶναι κλπ.) 'Ἄλλ' εἰς φράσεις, οἷα π.χ. "Ομ., ν 363 χορήματα μὲν μυχῶ ἄντρον θεσπεσίω θείομεν αὐτίκα νῦν, ἵνα περ τάδε τοι σῶα μίμη, τὸ ἵνα ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλαμβάνεται ἔχι μόνον ὡς ἀναφορικὸν τοπικὸν (= ὅπου νὰ μένουν), ἀλλὰ καὶ ὡς καθαρῶς τελικὸν (= γιὰ νὰ μένουν).

2) Τοῦ μορίου ὡς, ἀρχῆθεν δεικτικῶς (= οὕτως, ἔτσι, § 124, 2), ἢ τελικῆς σημασίας ἦτο δυνατόν νὰ προέλθῃ ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. "Ομ., Υ 429 ἄσσον ἴθ', ὡς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ' ἴκηαι (= ἔτσι νὰ φθάσῃς — γιὰ νὰ φθάσῃς). "Ομοίως τοῦ ὅπως, τὸ ὅποιον ἐσήμαινεν ἀρχῆθεν πῶς, μετὰ πᾶσι τὸν τρόπον, ἢ τελικῆς σημασίας (= γιὰ νὰ) προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. "Ομ. α 76, περιφραζόμεθα πάντες νόστον, ὅπως ἔλθῃσι (= πῶς νὰ ἔλθῃ — γιὰ νὰ ἔλθῃ).

3) Τοῦ δὲ ὄφρα, ἀρχῆθεν χρονικοῦ ἀναφορικοῦ μορίου (= ἕως ὅτου), ἢ τελικῆς σημασίας προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. "Ομ., Β 229 τλήτε, φίλοι, καὶ μείναι' ἐπὶ χρόνον, ὄφρα δαῶμεν, ἢ ἔτεόν Κάλχας μαντεύεται ἠὲ καὶ οὐκί (= ἕως ὅτου νὰ ἴνωρίσωμεν — γιὰ νὰ γνωρίσωμεν).

4) Τοῦ ἐνδοιαστικοῦ μὴ (= μήπως) ἢ τελικῆς σημασίας (= γιὰ νὰ μὴ) προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. "Ομ., Α 552 ἀπόστιχε, μὴ τι νοήσῃ "Ηοη (= μήπως καταλάβῃ τίποτε — γιὰ νὰ μὴ καταλάβῃ τίποτε).

4. Ὑποθετικαὶ προτάσεις

§ 143. Ὑποθετικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν ὑπόθεσιν, ἢτοι κάποιον ὄρον, ὑπὸ τὸν ὅποιον δύναται νὰ συμβαίῃ ἢ νὰ ἀληθεύῃ κάτι τι (ἂν θέλῃ, ἢμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ).

Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται μετὰ τοῦ εἰ (= ἐάν, ἂν, σάν, ἄμα) καὶ μετὰ τοῦ ἐάν (ἂν, ἤν, τὰ ὅποια προῆλ-

θον ἐξ ἐνώσεως τοῦ **εἰ** μὲ τὸ δυνητικὸν **ἄν**: βλ. § 142, 2 Σημ. β' καὶ πρβλ. τὰ Ὀμηρικὰ **εἴ κεν, εἴ κε, αἶ κεν, αἶ κε** = ἐάν).

Ἡ δὲ ἄρνησις εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι **μὴ** καὶ σπανιώτατα **οὐ**, (ἐνῶ αὐτὰι κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι προτάσεις κρίσεως). Αἰτία τούτου εἶναι ὅτι αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις προῦλθον ἀπὸ προτάσεις εὐχετικῆς, αἱ ὁποῖαι ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας εἶχον τὴν ἄρνησιν **μὴ**: (βλ. § 124, 3 καὶ πρβλ. τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς νέας γλώσσης, ἐκ τῶν ὁποίων, ὅσαι μὲν εἰσάγονται μὲ τὸ **ἐάν** ἢ **ἄν** ἢ **σάν** ἢ **ἄμα**, ἔχουν ἄρνησιν τὸ **δέν**, ἀντίστοιχον τοῦ ἀρχαίου **οὐ**, ὅσαι δὲ εἰσάγονται μὲ τὸ **νά**, ἔχουν ἄρνησιν τὸ **μὴ**: **ἄν δέν** τὸ ἔβλεπα, **δέν θά** τὸ λίστενα—**νά μὴν** τὸ ἔβλεπα, **δέν θά** τὸ λίστενα).

§ 144. Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἀπλῶς καὶ ὑπόθεσις (ἢ ἡ γ ο ὕ μ ε ν ο ν), ἢ δὲ πρότασις, τὴν ὁποίαν αὕτη προσδιορίζει, λέγεται ἀπόδοσις ἢ ἐπέομενον ἢ συμπέρασμα. Ὑπόθεσις δὲ καὶ ἀπόδοσις ὁμοῦ λαμβανόμενα λέγονται **ὑποθετικὸς λόγος**.

Ὑποθετικῶν λόγων ὑπάρχουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, τέσσαρα εἶδη.

1. **Πρῶτον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον λαμβάνεται ὡς πραγματικόν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ὄντως τοῦτο εἶναι κάτι τὸ πραγματικόν. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφράζεται διὰ τοῦ **εἰ** καὶ ὀριστικῆς οἰουδήποτε χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις καθ' οἰανδήποτε ἐγκλισιν, ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων συνάγει ἐκ τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως): **εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοὶ** (= ἂν πράγματι ὑπάρχουν βωμοί, τότε κτλ.) Λουκ. **Κλέαρχος εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλυε** τὰς σπονδὰς, **τὴν δίκην ἔχει** (= ἂν πράγματι, ὅπως ἰσχυρίζεσθε σεῖς, ἐπεχειρεῖ νὰ διαλύσῃ τὰς συνθήκας κτλ.) Ξ. **εἰ Ἔκτορα ἀποκτενεῖς, καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖ** Πλ. **εἰ ψεύδομαι, ἐξέλεγε** Πλ. **εἰ ἄλλως γινώσκεις, δίδασθε** Ξ.

2. **Δεύτερον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν πραγματικὴν ὄψιν, ἢτοι κάτι τι ἀνίθετον πρὸς ὅ,τι πράγματι συμβαίνει ἢ πράγματι ἐγίνε. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ **εἰ** καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς δυνητικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν οὐδέποτε χρησιμοποιεῖται ἀρίστος εἰς τοιούτους ὑποθετικοὺς λόγους): **φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἄν**

ἤμεν (= ἄν δὲν εἶχαμε, θὰ ἤμασταν) Ξ. οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασιός, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα (= δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε, ἄν δὲν τὸν διέτασσα ἐγὼ) Ξ.

3. **Τρίτον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι μία ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος, ἤτοι κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἀπλῶς θέτει κανεὶς εἰς τὸν νόον του, χωρὶς νὰ ἐξετάζεται, ἄν τοῦτο εἶναι καὶ κάτι προσδοκώμενον. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφράζεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις διὰ δυνητικῆς εὐκτικῆς (§ 119, 2) ἢ σπανίως δι' ὀριστικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς παρατακτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις συνήθως δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μὲ τὸ θὰ ἢ τὸ ἤθελα, ἤθελες κτλ.) : οὐκ ἂν τις ζῶη, εἰ μὴ τρέφοιτο (= δὲν θὰ ἔζωσεν κανεὶς, ἄν δὲν ἐτρέφετο) Ξ. εἴ τις περιέλοιτο τῆς ποιήσεως πάσης τὸ τε μέλος καὶ τὸν ὄρθμὸν καὶ τὸ μέτρον, λόγοι γίνονται τὸ λειπόμενον (= ἄν κανεὶς ἤθελεν ἀφαιρέσει κτλ.) Πλ.

4. **Τέταρτον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τι ἢ τὸ προσδοκώμενον ἢ τὸ ἀόριστως ἐπαναλαμβανόμενον. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἔάν, (ἄν, ἦν, ποιητικῶς δὲ καὶ διὰ τοῦ εἰ κε, εἴ κεν) καὶ ὑποτακτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις

α') ὅταν μὲν τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τὸ προσδοκώμενον, ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως, ἢ ὅποια ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον, συνήθως δὲ διὰ προστακτικῆς. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως) : Ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε, βλάψετε ὑμᾶς αὐτοὺς (= ἄν με θανατώσετε κλπ.) Πλ. ἦν κακοῖσι συμμίσηγης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἔοντα νόον (= ἄν συναναστρέφεσαι, θὰ χάσης) Ξ. ἦν θάνης σύ, παῖς ὄδ' ἐκφεύγει μόρον (= ἐκφεύζεται· πρβλ. § 104,4). ἦν πόλεμον αἰρῆσθε, μηκέτι ἤκετε δεῦρο ἄνευ ὀπλων Ξ.

β') ὅταν δὲ τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τὸ ἀόριστως ἐπαναλαμβανόμενον, ἤτοι κάτι τὸ χρονικῶς ἀόριστον, ἢ ἀπόδοσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς ἐνεστώτος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως, ἢ ὅποια ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἐνεστώτα. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως) : Ἦν ἐγγὺς ἔλθῃ θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θηγήσκην (= ἄμα ἔλθῃ... ὡσάκις ἔλθῃ...) Εὐρ. ἦν τις τούτων τι παραβαίη, ζημίαν αὐτοῖς ἐπέθεσαν (= ἐπιτιθέασιν = ἐπιβάλλουν συνήθως· πρβλ. § 108, 1) Ξ.

Σχηματίζονται. "Όταν ἡ ἐπανάληψις ἀναφέρεται ὀρισμένως εἰς τὸ παρελθόν, ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτατικῆς ἐπανάληπτικῆς (§ 119,2, Σχημ. γ'), ἡ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς παρακτατικῆς ἢ δι' ὀριστικῆς ἀορίστου μετὰ τοῦ ἄν. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην συνήθως χρησιμοποιοῦται ἀντὶ ὑποθετικῆς χρονικῆς πρότασις, ἡ ὅποια ἐκφέρεται μετὰ τὸ ἄμα ἢ ὁσάνκις καὶ ὀριστικῆς παρακτατικῆς). **Εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουσιν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο** (= ὁσάνκις μὲν ἐπέσθινεντο οἱ Ἀθηναῖοι... ὁσάνκις δὲ ἐπέστρεφαν...) Θ. **Εἰ τις αὐτῷ δοκοίη βλακῆναι, ἐπαισεν ἄν** (= ἄμα κανεῖς τοῦ ἐρανέσθαι πῶς ἐγχείου, τὸν ἐκτοποθεσ. § 117, 2, Σχημ.) .

Παρατηρήσεις τινὲς εἰς τοὺς ὑποθετικούς λόγους

§ 145. Πολλάνκις ἐνὸς ὑποθετικοῦ λόγου παραλείπεται ἡ ἀπόδοσις ἢ ἡ ὑπόθεσις καὶ ἀφίηται νὰ νοῆται αὕτη ἐκ τῶν συμφραζομένων. Ἐκ τοιαύτων δὲ ἐλλειπτικῶν ἐκφράσεων ἀποσπασθὲν κατόπιν τὸ μόριον εἰ καὶ ἄλλα μόρια μετ' αὐτοῦ ἔλαβον διακρίσεις ἐπισημαστικῆς σημασίας. (Ὅτω

1) πολλάνκις ἐλλείπει ἐνὸς ὑποθετικοῦ λόγου ἡ ἀπόδοσις : **Εἴπερ γνῶ κ' ἐθέλησιν Ὀλύμπιος ἀστεροπητῆς ἐξ ἐδέων στυφελίξαι· ὁ γὰρ πολὺ φέρτατός ἐστιν.** (Μετὰ τὸ στυφελίξαι νοητέον : δύνανται ποιῆσαι ποῦτο — ἢ — ἡμεῖς οὐ δύνησόμεθα ἀντιστῆναι) "Ὅμ.

Ἡ τοιαύτη ἐλλειψίς τῆς ἀποδόσεως συμβαίνει συνήθως εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, οἱ ὅποιοι ἐκφέρονται μετὰ τινος πάθους (εἰ μὲν — εἰ δέ, ἐάν μὲν — ἐάν δέ). Τότε παραλείπεται ἡ ἀπόδοσις τοῦ πρώτου ὑποθετικοῦ λόγου καὶ ὡς τοιαύτη νοεῖται ἐξωθεν ἡ φράσις καὶ ὡς ἔχει ἢ καὶ ὡς ἔξει ἢ κάτι ἄλλο τοιοῦτον : **Εἰ μὲν δώσωσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί... εἰ δέ κε μὴ δώσωσι, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι ἢ τῶν κλπ.** (= ἐάν μὲν θὰ μοῦ δώσουν... οἱ Ἀχαιοί, πάει καὶ ἄ' ἂν ὅμως δέν μοῦ δώσουν κλπ.) "Ὅμ.

2) ἀλλ' εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, ὅποιοι εἶναι αἰ ἀνωτέρω, παραλείπεται συνήθιστα καὶ τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως τοῦ δευτέρου ὑποθετικοῦ λόγου, ὡς εὐκόλως νοούμενον ἐκ τῶν συμφραζομένων : **εἰ μὲν τοίνυν καὶ διαγινώσκειν σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μὴ, τί σοι ὄφελος ;** (= εἰ μὲν τοίνυν... ἐδίδαξε, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μὴ ἐδίδασξαι, τί σοι κλπ.) Ξ. **Καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πείθηται εἰ δὲ μὴ, ὥσπερ ξέλον διαστρεφόμενον καὶ χαμπτόμενον εὐθύνουσιν ἀπειλαῖς καὶ**

πληγαίς (= καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πείθεται, καλῶς ἔχει — ἤ — οὐδόλως κολάζουσιν αὐτόν· εἰ δὲ μὴ πείθεται, ὥσπερ ζύλον κλπ.) Πλ.

Ἐκ τοιούτων δὲ συντακτικῶν πλοκῶν ἀποσπασθὲν τὸ **εἰ δὲ μὴ** κατήνησε κατόπιν ἐπιρρηματικῆς ἔκφρασις (**εἰδεμῆ**) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, ἐν ἐναντίῳ περιπτώσει κτλ. (μὲ τὴν ὁποίαν σημασίαν σφύζεται καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν): **μὴ ποιήσης ταῦτα· εἰ δὲ μὴ αἰτίαν ἔξεις** (= ἄλλως θὰ κατηγορηθῆς) Ξ. (Πρβλ. Σώπασε· **εἰδεμῆ** θὰ σὲ βγάλω ἔξω).

Σημεῖωσις α'. Τὸ **εἰ μὴ** καθ' ὅμοιον τρόπον ἀποσπασθὲν κατήνησεν ἐπιρρηματικῆς ἔκφρασις, ἣ ὁποία λαμβάνεται κατόπιν ἀρνήσεως μὲ τὴν σημασίαν τοῦ πλὴν, ἐκτὸς μόνον, παρὰ μόνον: Οὐδέ τις ἄλλος αἰτιὸς ἀθνήτων **εἰμῆ** νεφέληγερέτα Ζεὺς. "Ὁμ. Γμ. Οὐ χρήσιμος οὐδὲν ἠ ὀητορικῆ, **εἰμῆ** εἰ τις ὑπολάβοι κλπ. (= ἐκτὸς μόνον ἂν κανεῖς ἤθελε νομίσει κλπ.) Πλ.

Εἰ μὴ ἄρα = ἐκτὸς ἐάν ἴσως. Βλ. § 137, 1 Σημ.

Σημεῖωσις β'. Τὸ **ἐάν μόνον** τῆς ἀρχαίας γλώσσης σημαίνει ἀρκεῖ μόνον νά: Ἐπαῖνον τεύξεται, ἐάν μόνον τὸ ταχθῆναι τολμῆ τελεῖν (= ἀρκεῖ μόνον νά τολμᾷ).

3) καὶ αἱ φράσεις **εἰ τις καὶ ἄλλος ἢ εἶπερ τις ἄλλος** (= περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον), **εἶπερ ποτέ ἢ εἶποτε καὶ ἄλλοτε ἢ εἶπερ ποτέ καὶ ἄλλοτε** (= περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά) κτλ. προήλθον ἔξ ἀποσπάσεως ἔξ ὑποθετικῶν λόγων, εἰς τοὺς ὁποίους παραλείπεται τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως: ἀνθρώπου ψυχῆ, **εἶπερ τι καὶ ἄλλο** τῶν ἀνθρωπίνων, τοῦ θεοῦ μετέχει (= περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων μετέχει τοῦ θεοῦ. Τὸ πλῆρες θὰ ἦτο: ἀνθρώπου ψυχῆ, εἶπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων μετέχει τοῦ θεοῦ, τοῦ θεοῦ μετέχει καὶ αὐτῆ) Ξ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὰ πολεμικά, **εἶπερ ποτέ, μάλιστα** δὴ ὀκνηρότεροι ἐγένοντο (= τότε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά) Θ.

4) καὶ αἱ φράσεις **ὥσπερ εἰ, ὥσπερ ἂν εἰ, ὡς εἰ, ὥσπερ ἂν, ὡς ἂν** κατήνησαν νά λαμβάνωνται ὡς ἀπλᾶ (ἀναφορικά) ἐπιρρήματα, ἰσοδύναμα πρὸς τὸ ἀπλοῦν **ὥσπερ ἢ ὡς** (= καθὼς, σάν), ἔνεκα παραλείψεως εἰς ἔκφρασις παρομοιώσεως τοῦ ῥήματος τῆς ἀποδόσεως ἢ συγχρόνως τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ὑποθέσεως καὶ τῆς ἀποδόσεως: Κῦρος εὐθὺς ἠσπάζετο τὸν πάπλον, **ὥσπερ ἂν εἰ τις** πάλαι φιλῶν αὐτὸν **ἀσπάζοιτο** (= ὥσπερ ἂν ἀσπάζοιτό τις, εἰ πάλαι φιλῶν

κτλ. Ξ. *Οἱ μύριοι ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρου παρὰ πᾶσαν ἐπιβουλεόμενοι τὴν ὁδὸν ὁμοίως διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν εἰ προπεμπόμενοι* (= διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν διεπορεύθησαν, εἰ διεπορεύθησαν προπεμπόμενοι) Ἰσοκρ.

Οὕτω κατόπιν: ταῦτα ὥσπερ εἰ (ἤ ὥσπερ εἰ) *στοιχεῖα ἐστὶ* (= τρόπον τινὸς στοιχεῖα εἶναι) Πλ. φοβεῖται ὥσπερ ἂν εἰ (ἤ ὥσπερ *ρανεῖ*) *παῖς* (= ὥσπερ παῖς, σὰν παιδί) Ξ. *νέες* (= νῆες) *ὠκεῖα ὡς εἰ* (ἤ ὡσεῖ) *πτερόν ἢ ῥόημα* (= σὰν φτερωτὰ πουλιὰ κλπ.) Ὁμ. ταῦτα προσδέχοιτ' ἂν ὡς ἂν *οἰκεῖα* (= ὥσπερ οἰκεῖα, σὰν ἰδικά του) Πλ.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνεκφορῶν ἐπεκράτησε κατόπιν ἡ τοῦ *ὡς ἂν* (*ὡσάν*) καὶ ἐκ τούτου προῆλθεν ἔπειτα τὸ (*σάν*) *σά* τῆς νέας γλώσσης μὲ τὰς ποικίλας σημασίας του (= ὅπως, καθὼς — ὅταν, ὁσάκις — ἐπειδὴ, ἀφοῦ — ἂν κλπ.)

5. Παραχωρητικαὶ προτάσεις

§ 146. 1) Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν *παραχώρησιν*. Αὗται εἰσάγονται μὲ τὸ *εἰ καὶ, ἂν καὶ* (= ἂν καί, μ' ὄλον ὅτι), ὅταν ἡ παραχώρησις γίνεται πρὸς κάτι τι, τὸ ὅποῖον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικὸν (*εἰ καὶ θνητός εἰμι*), μὲ τὸ *καὶ εἰ, καὶ ἂν*, ἢ ἐὰν ἡ κυρία πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ, μὲ τὸ *οὐδ' εἰ, οὐδ' ἐάν, μῆδ' ἐάν* (= οὔτε κ' ἂν), ὅταν ἡ παραχώρησις γίνεται πρὸς κάτι τι, τὸ ὅποῖον διὰ τὸν λέγοντα εἶναι ἀδύνατον ἢ ἀπίθανον (*καὶ εἰ ἀθάνατος ἦν...*) Ἡ σχέσις τῆς κυρίας προτάσεως πρὸς τὴν παραχωρητικὴν εἶναι ἀντιθετικὴ καὶ διὰ τοῦτο εἰς ταύτην πολλάκις ὑπάρχει ὁ ἀντιθετικὸς σύνδεσμος *ὁμως*.

2) Αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις οὐδὲν ἄλλο κυρίως εἶναι παρὰ ὑποθετικαὶ προτάσεις μὲ τὸ ἐπιδοτικὸν *καὶ* (ἢ *οὐδέ, μῆδὲ*) παρὰ τὸν ὑποθετικὸν σύνδεσμον (§ 126,2 καὶ 127,3 Σημ. α'). Διὰ τοῦτο *καὶ* αὗται ἀρνήσιν μὲν ἔχουν τὸ *μῆ*, ἐκφέρονται δὲ καθ' ὃν τρόπον αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις: *πόλιν μὲν, εἰ καὶ μῆ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὁμως, οἶα νόσφ' ἔνυστιν* (= μ' ὄλον ὅτι δὲν βλέπεις) Σοφ. *καὶ* (= καὶ εἰ) *μῆ πέποιθα, τοῦργόν' ἐστ'* ἐργαστέον (= κ' ἂν δὲν εἶμαι πεπεισμένος) Αἰσχ. τῆς

γῆς κρατοῦντες, καὶ εἰ θαλάττης εἵργονται, δύναιντ' ἂν καλῶς διαζῆν
 Ξ. ἀνὴρ πονηρὸς δυστυχεῖ, κἄν εὐτυχῆ Μέν.

6. Χρονικαὶ προτάσεις

§ 147. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται μὲ τοὺς χρονικοὺς συνδέσμους ὅτε, ὁπότε (καὶ σπανίως ὁσάκις, ὀποσάκις), ὡς (= ἅμα), ἡνίκα, ὀπηνίκα (= καθ' ἣν ὥραν, ὅτε), ἐν ᾧ (= καθ' ὃν χρόνον), ἐπεὶ, ἐπειδὴ (εἰς τὸν Ἡρόδοτον καὶ ἐπεὶ τε = ἀφοῦ), ἕως, ἔστε, μέχρι, μέχρι οὖ (= μέχρις ὅτου, ἐφόσον), ἐξ οὖ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὖ, ἀφ' ὅτου (= ἀφ' οὗτου), ἐπεὶ πρῶτον, ἐπειδὴ πρῶτον, ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὡς τάχιστα (= εὐθὺς ὡς), πρὶν, οὐ πρότερον... πρὶν, οὐ πρόσθεν... πρὶν. (Εἰς τὸν Ὅμηρον χρονικοὶ σύνδεσμοι εἶναι προσέτι οἱ: εὔτε = ὅτε, ὡσπερ, ὅπως = ὡς, ὅτε, ἦμος = ὅτε, ἦος ἢ εἶος = ἕως, ὄφρα = ἕως ὅτου).

2) ἐκφέρονται

α') δι' ὀριστικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται ἓν ὠρισμένον καὶ πραγματικὸν γεγονός· (ἄρνησις οὐ): ὅτε αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάοδεσιν ἔτυχεν ὧν Ξ. ταῦτα ἐποίησεν μέχρι σκότος ἐγένετο Ξ. οἶδα κάκεινω σοφρονοῦντε, ἔστε Σωκράτει συνήστην (= μέχρις ὅτου ἢ ἐφόσον συνανεστρέφοντο) Ξ.

β') δι' ὑποτακτικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πρᾶξις προσδοκωμένη ἢ ἀορίστως ἐπαναλαμβάνομένη κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην μετὰ τὸν χρονικὸν σύνδεσμον ἀκολουθεῖ κανονικῶς ὁ δυνατικός ἂν (ποιητικῶς κεν ἢ κε), μὲ τὸν ὁποῖον οἱ χρονικοὶ σύνδεσμοι ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ καὶ ἐπειδὴ ἐνάωνται εἰς μίαν λέξιν (ὅταν, ὁπότεν, ἐπὶν ἢ ἐπὴν, ἐπειδὴν· ἄρνησις μὴ): αὐτοῦ διατρίφομεν, ἕως ἂν φῶς γένηται (= ἕως ὅτου νά...) Πλ. μαινόμεθα πάντες, ὁπότεν ὀργιζόμεθα (= ὅταν ὀργιζόμεθα, ἦτοι κ ἄ θ ε φ ο ρ ἄ π ο ὦ ὀ ρ γ ι ζ ὴ μ ε θ α) Ξ. ἐπειδὴν πυθώμεθα τι γιγνόμενον, τηρικαῦτα θορυβούμεθα (= ἅμα πληροφορηθοῦμε) Δημ. (Πρβλ. § 144, 4, β,).

γ') δι' εὐκτικῆς (ἐπαναληπτικῆς), ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πρᾶξις ἐπαναλαμβάνομένη κατὰ τὸ παρελθόν· (ἄρνησις μὴ): ὁπότε θύοι Κρίτων, ἐκάλει Ἀρχέδημον (= ὁσάκις προσέφερε θυσίαν) Ξ. περιεμένομεν ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖ τὸ δεσμοτήριον (= περιεμέ-

νομεν κάθε φορά, έως ότου να ανοιχθῆ, ὥσπου ανοιγέται) Πλ. (Πρβλ. § 119, 2, Σημ. γ' καὶ § 144, 4, β' Σημ.).

§ 148. Ἰδιαίτερος περὶ τοῦ **πρὶν**. Τὸ **πρὶν** ὡς χρονικὸς σύνδεσμος κανονικῶς συντάσσεται.

1) με ὀριστικὴν ἢ με ὑποτακτικὴν, ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ. (Μὲ ὀριστικὴν τὸ **πρὶν** = ἕως ὅτου ἢ παρὰ αὐτοῦ): *οὐ πρότερόν γε ἐπαύσαντο ἐν ὄργῃ ἔχοντες αὐτόν, πρὶν ἐξημίωσαν χολήμασιν* (= παρὰ αὐτοῦ) Θ. — *μὴ ἀπέλθῃτε, πρὶν ἂν ἀκούσητε* (= προτοῦ νὰ ἀκούσετε) Ξ. *οὐ πρότερον (ὁ ποιητῆς) οἶός τέ (ἐστί) ποιεῖν, πρὶν ἂν ἐνθεὸς τε γένηται καὶ ἔκρωον* (= προτοῦ νὰ γίνῃ) Πλ. (§ 147, 2, β').

Σημείωσις. Καὶ ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, τὸ **πρὶν** συντάσσεται σπανιότερον με ὀριστικὴν, ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Θεουκιδίδου : *καὶ ἐθαίμαζον τοὺς Κορινθίους πρῶταν χρονόμενος πρὶν τινες ἰδόντες εἶπον ὅτι νῆες ἐκεῖνα ἐπιπλέουσι* (= ἕως ὅτου τινεὶ εἶδον καὶ εἶπον κλπ.) Θ. *ὅτι ἐποίουν (οἱ βάρβαροι) ἡμφεγνύου (οἱ Ἕλληνες), πρὶν Νίκαρχος Ἀρχαὶς ἦκεν* (= ἕως ὅτου ἦλθεν) Ξ.

2) με ἀπαρέμφατον, συνήθως ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, σπανίως δὲ καὶ ὅταν αὕτη εἶναι ἀποφατικὴ (**πρὶν** = προτοῦ νὰ προτοῦ) : *καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρῖστος, πρὶν τινεὶ αἰσθέσθαι τῶν πολεμίων* (= προτοῦ νὰ ἀντιληφθοῦν) Ξ. *οὐδὲ παρὰ δικαστηρίῳ ὤφθην οὐδεπόποτε, πρὶν ταύτην τὴν συμφροὰν γενέσθαι* (= προτοῦ νὰ γίνῃ, προτοῦ ἔλθῃ αὕτη ἡ συμφροὰ) Λυσ.

Σημείωσις α'. Μὲ εὐκτικὴν τὸ **πρὶν** συντάσσεται, ὅταν γίνεται ἀφοριστικὸς ἐγκλίσεως καθ' ἑλξιν ἢ ὅταν εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ὑπάρχῃ βῆμα ἱστορικῶν χρόνων ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν, καὶ μετὰ τὸ **πρὶν** εἰσάγεται χρονικὴ πρότασις δηλοῦσα τὴν προϋπόθεσιν, ἥτις ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ συμβῆ τὸ ὑπὸ τῆς κυρίας προτάσεως σημαζόμενον : *ὄλοιο μὴ πο, πρὶν μάθοιμι* (= ὄλοιο μήπω, πρὶν ἂν μάθω) Σοφ. *Ἀστυάγης ἀπηγόρευε μηδὲν βάλλειν, πρὶν Κύρος ἐμπλησθεῖ θηρῶν* (= πρὶν ἂν ἐμπλησθῆ) Ξ. (Βυθῆς λόγος : μηδεὶς βαλλέτω, πρὶν ἂν Κύρος ἐμπλησθῆ θηρῶν). *οὐκ ἂν πρότερον ὀρησείε, πρὶν βεβαιώσαιο* Πλ.

Σημείωσις β'. Καὶ τὸ μόριον **πρὶν** ἀρχῆθεν εἶναι ἐπίρρημα, βαθμοῦ συγκριτικοῦ, μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ πρότερον (πρβλ. Ὀμ. Ἰλ. Α 25 : *τὴν δ' ἐγὼ οὐ λῶσω πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπειαν*). Ἄλλ' εἰς φράσεις οἷα π.χ. Ὀμ. Ὀδυσσ. κ 174 *ὦ φίλοι, οὐ γάρ πο καταδυσσάμεθ' ἀχνύμενοι περ εἰς Αἴδαιο δόμοις, πρὶν μόρσιμον ἡμᾶρ ἐπέλθῃ*, ἠδύνατο τὸ **πρὶν** νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς ἐπίρρημα μετὰ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν (= πρότερον θὰ ἐπέλθῃ) καὶ ὡς σύνδεσμος χρονικὸς μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ προτοῦ (= προτοῦ ἐπέλθῃ).

7. 'Αποτελεσματικά ή συμπερασματικά προτάσεις

§ 149. 'Αποτελεσματικά ή συμπερασματικά ή ακολουθίας προτάσεις λέγονται αί δευτερεύουσαι προτάσεις, αί ὅποιαι δηλοῦν τὸ ἀποτέλεσμα ἢ ἐπακολούθημα μιᾶς ἐνεργείας. Αὗται εἰσάγονται μετὸν σύνδεσμον **ὥστε** ἢ μετὸ **ὥς** (= ὥστε), ἐκφέρονται δὲ

1) διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1). ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς πραγματικὸν γεγονός ἢ ὡς δυνάμενον νὰ πραγματοποιηθῆ (κατὰ τὸ παρόν, § 119,2 ἢ κατὰ τὸ παρελθόν, § 117, 2· ἄρνησις οὐ). (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν **ὥστε** ἢ **πού** = ὥστε, μετ' ὁμοίαν ἐγκλίσειν) : **ἐνταῦθα ἐπιπίπτει χιών ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρυψε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους** Ξ. **πλοῖα ὑμῖν πάρεστιν, ὥστε, ὅπη ἂν βούλησθε, ἐξαιφνης ἂν ἐπιπέσοιτε** (= ὥστε μπορεῖτε νὰ ἐπιτεθῆτε) Ξ. **κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν ὀρμώμενος ὁ Κλέων τῶ στρατῶ** (= ὥστε δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν των ὁ Κλέων) Θ

2) δι' ἀπαρεμφάτου, ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς ἀπλῆ, σκέψις τοῦ λέγοντος, ἤτοι ὡς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν, ἂν καὶ πολλάκις τοῦτο εἶναι καὶ πραγματικὸν γεγονός· (ἄρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν **ὥστε νὰ** ἢ **γιά νὰ** ἢ **ἀπλῶς νὰ** με ὑποτακτικὴν) : **ἔχω τριήρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον** (= ὥστε ἤμπορῶ νὰ συλλάβω κτλ.) Ξ. **ἐνετύγχανον τάφροις ὕδατος πλήρεσιν, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο (γεφύρας) ἐκ τῶν φοινίκων κλπ.** (= ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ διαβαίνουν, ὥστε δὲν ἤμποροῦσαν νὰ διαβαίνουν κτλ.) Ξ.

Σημείωσις α'. Τὸ μετὰ τὸ **ὥστε** ἀπαρέμφατον δύναται νὰ συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ δυνητικοῦ **ἂν**, καὶ τότε ἰσοδυναμεῖ μετ' ἄλλοις δυνητικὴν εὐκτικὴν (§ 119,2) ἢ μετ' ἄλλοις ὀριστικὴν (§ 117,2) : **ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθάνειν τὸν ἱατρὸν** (= ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθάνῃ) Πλ. **ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι** (= ὥστε καὶ ἰδιώτης ἂν ἔγινω) Ξ.

Σημείωσις β'. Τὸ **ὥστε** μετ' ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται προσέτι, ἵνα δηλωθῆ

1) ἐπιδικώμενον ἀποτέλεσμα, ἤτοι **σκοπός**· (ὥστε — γιά νὰ) : **οἱ τριάκοντα ἐβουλήθησαν Ἐλενσίνα ἐξειδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν** (= γιά νὰ ὑπάρχῃ εἰς αὐτοὺς) Ξ.

2) ὁρος ἢ συμφωνία ἢ προϋπόθεσις· (ὥστε = ὑπὸ τὸν ὅρον, μετ' ἄλλοις συμφωνίαν — γιά νὰ, ἂν πρόκειται νὰ) : **σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ἐποίησαντο καὶ πρὸς**

Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (= μετὰ τὴν συμφωνίαν νὰ θεωροῦν) Θ. πολλὰ χρήματα ἔδωκεν ἂν Φιλοστίδης, ὥστ' ἔχειν Ὁρεὸν (= γὰρ νὰ ἔχη — ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἔχη) Δημ.

Ἐπὶ τῆς τοιαύτης ὁμῶς σημασίας ἀντὶ τοῦ ὥστε μετὰ τὸν Ὅμηρον χρησιμοποιεῖται συνηθέστερον τὸ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε, εἴτε μετὰ ἀπαρέμφατον εἴτε μετὰ ὀριστικὴν μέλλοντος χρόνου. Συνηθὼς δὲ τοῦ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε προηγείται εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τὸ ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐπὶ τοῖσδε (§ 97, IX, 3) : ἀφιέμεν σε, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν (= μετὰ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν ὅμως, δηλαδὴ μετὰ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ κλπ.). Πλ. οἱ ἐν Ἰθώμῃ ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧτε ἐξίσαιεν ἐκ Πελοποννήσου (= μετὰ τὴν συμφωνίαν ὅτι θά) Θ. (Βλ. καὶ § 30, 3, β', Σημ.).

8. Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις

§ 150. 1) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουσιν (ἐ ν δ ο ι α σ μ ὸ ν ἤ τ ο ι) φόβον διὰ πιθανὸν ἢ κακὸν ἢ ἐν γένει διὰ κάτι τὸ ἀνεπιθύμητον (φοβεῖται, μὴ ἀρρωστήσῃ τὸ παιδί της. φοβοῦμαι, μὴ τὸν δυσαρέστησα μετὰ αὐτὰ τὰ λόγια). Αἱ προτάσεις αὗται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται μετὰ τὸ (ἐνδοιαστικὸν) μὴ ἢ μετὰ τὸ μὴ οὐ. Καὶ διὰ μὲν τοῦ μὴ (= μὴ, μὴν, μήπως, νὰ μὴ) εἰσάγονται, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μ ἢ π ὡ ς γ ἰ ν η κάτι τὸ φοβερόν ἢ ἀνεπιθύμητον, διὰ δὲ τοῦ μὴ οὐ (= μὴ δὲν, μήπως δὲν), ὅταν ὁ φόβος εἶναι μ ἢ π ὡ ς δ ἔ ν γ ἰ ν η κάτι τι, καθόσον αὐτὸ ἀκριβῶς τότε εἶναι τὸ ἀνεπιθύμητον (φοβεῖται, μὴ φύγῃς—φοβεῖται, μὴ δὲ γυρίσῃς πίσω).

2) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν : α) μετὰ ῥήματα φόβου σημαντικὰ, ὡς φοβοῦμαι, δέδοικα ἢ δέδια, ὀκνῶ (= μετὰ κατέχει φόβος κτλ.), β) μετὰ ῥήματα ἢ λέξεις ἢ φράσεις, ποῦ ἐνέχουσιν τὴν ἔννοιαν τοῦ φόβου, ὡς ὑποπτεύω, φυλάττομαι, ὀρῶ (= κοιτάζω, προσέχω), —τρομός ἐχει με, κίνδυνός ἐστι κ.τ.τ.

3) Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται

α) μετὰ ἀρκτικὸν χρόνον κανονικῶς δι' ὑποτακτικῆς, σπανίως δὲ δι' ὀριστικῆς, ὅταν τὸ φοβερόν ἢ ἀνεπιθύμητον τὸ φαντάζεται κανεὶς οὐχὶ ὡς ἐνδεχόμενον, ἀλλὰ ὡς κάτι πραγματικόν : Ἀθηναῖοι φοβοῦνται, μὴ Βοιωτοὶ δηλώσωσι τὴν Ἀττικὴν (= μήπως ἐρρωθῶσιν) Ξ. ἐγὼ δὴ αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ δυνηθῶ δηλώσαι περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῶν (= μήπως δὲν δυνηθῶ) Δημ. — νῦν δὲ φοβούμεθα, μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν (= μήπως ἐχομεν

ἀποταγῆ). Θ. **δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ταύτην τὴν σοφίαν** (= μήπως δὲν ἔχω) Ξ.

Σημειώσεις. "Ὅρα μὴ (ὄρατε μὴ) μεθ' ὑποτακτικῆς = πρόσθε μὴ (προσεχετε μὴ) : **ὄρατε μὴ παθόμεν, ἀπὸ πολλοῦ λέγοναι πεποθέναι** Ξ. (πρὸλ. **τήρα μὴ σᾶς μεθίσουν καὶ σᾶς λιάσουνε**) — "Ὅρα μὴ (ὄρατε μὴ) μεθ' ὀριστικῆς = κοίτα μὴ, σκέψου μὴ : **ὄρα μὴ παιζῶν ἔλεγε** (= μήπως ἀστει-εὐόμενος ἔλεγε) Πλ.

β) μετὰ ἱστορικὸν χρόνον δι' ὑποτακτικῆς ἢ συνηθέστερον δι' εὐκτικῆς τοῦ πλάγιου λόγου (§ 119, 2, Σημ. γ') : **οἱ μέχοι Θερμοπυλῶν Ἕλληνας ἐφοβήθησαν, μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ** (= μήπως ἐπέλθῃ) Θ. — **Μενέλαον ἔχε** (= εἶχε) **τρόμος, μὴ τι πάθειεν Ἀργεῖοι** (= μὴ πάθουν τίποτε) "Ὅμ. **οὐδεὶς κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μὴ τις ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο** (= μὴ ἐπιτεθῆ κανεῖς) Ξ.

Σημειώσεις. Αἱ ἔνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀρχῆθεν ἦσαν ἀυτοτελεῖς, ἦτοι ἀνεξάρτητοι προτάσεις, αἱ ὅποια ἐδήλουσαν κάτι τι, τὸ ὅποσον ἀπέκρουεν ὁ λέγων μετὰ φόβου. (Πρβλ. τὰ σημερινά. **Μὴν πάθω τίποτε μ' αὐτὸ τὸ φάρμακο. Μὴ σέ δαγκᾶσῃ αὐτὸ τὸ σκυλί κ.τ.π.**). Ἐπειδὴ ὅμως πολλὰκις ἐπροτάσαστο πρὸ αὐτῶν τὸ ῥῆμα, τὸ ὅποσον δηλοῖ τὴν συναισθηματικὴν κατάστασιν τοῦ λέγοντος (φοβοῦμαι, δέδοικα, ὀποπέτω κλπ.), εὐκόλον ἦτο στενωτέρον συνεκφερόμεναι αὐτὰ μετ' αὐτοῦ νὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτοῦ τοῦ προτασσομένου ῥήματος, ἦτοι ὡς ἐξαρτώμεναι ἐξ αὐτοῦ μετὰ τὸ μόριον μὴ, τὸ ὅποσον οὕτω κατήντησε συνδετικὸν μόριον (πρβλ. § 124, 2 καὶ 3). Πρβλ. 1) **δειδία, μὴ θήρῃσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γένομαι** = φοβοῦμαι μὴ γίνω ἄγρα καὶ λεῖα τῶν θηρίων. 2) **δειδία, μὴ θήρῃσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γένομαι** = φοβοῦμαι μὴ γίνω κλπ.

Αὐτοτελεῖς δὲ ἔνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται ὄχι μόνον μετὰ τὸ μὴ ἢ μὴ οὐ καὶ ὑποτακτικῆν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ ὅπως μὴ καὶ οὐ μὴ μετὰ ὑποτακτικῆν ἢ καὶ ὀριστικῆν τοῦ μέλλοντος : **μὴ ἀγροικότερον ἦ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν** (= μήπως εἶναι κάπως ἀγροῖκον κλπ.) Πλ. **μὴ οὐ τοῦτ' ἦ χαλεπὸν, ὧ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπότερον πονηρίαν** (= μήπως δὲν εἶναι τοῦτο δύσκολον κλπ.) Πλ. καὶ **ὅπως μὴ ὁ σοφιστὴς ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς** (= καὶ ἅς προσέξωμε, μήπως ὁ σοφιστὴς κλπ.) Πλ. **ἔωσπερ ἂν ἐμπνέω καὶ οἴος τε ὧ, οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν** (= κατ' οὐδένα τρόπον ἢ ποτὲ δὲν θὰ παύσω) Πλ. **τοὺς πονηροὺς οὐ μὴ ποτε βελτίους ποιήσετε** (= τοὺς καχοὺς ποτὲ δὲν θὰ μπορέσετε νὰ τοὺς κάμετε καλοὺς) Αἰσχίν.

9. Πλάγια ἐρωτήσεις

§ 151. 1) Πλάγια ἐρωτήσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις,

αί ὁποῖαι περιέχουν ἐρωτήσεις, ἡ ὁποία ἐγίνεν ἢ πρόκειται νά γίνη καί ἀνακοινῶται εἰς κάποιον. (Πρβλ. *Θά ταξιδέψης καί σύ* : = **Μέρωτάει, ἄν θά ταξιδέγω καί ἐγώ.** *Ἦρθα νά σέ ρωτήσω, ἄν θά ταξιδέψης καί σύ*).

Αὗται εἰσάγονται

α) ἐάν μὲν εἶναι ἐρωτήσεις ὀλιγκῆς ἀγνώσεως (§ 122, 2, α') μὲ τὸ (ἐρωτηματικὸν) **εἰ** (= ἄν), αἱ δὲ διμελεῖς μὲ τὸ **εἰ—ἦ** (= ἄν—ἦ), **πότερον ἢ πότερα—ἦ, εἶτε—εἶτε** (= ἄν—ἦ). Εἰς δὲ τὸ δευτερον μέλος διμελοῦς πλάγιας ἐρωτήσεως ἢ ἀρνήσεως δύναται νά εἶναι οὐ ἢ μὴ.

Σημείωσις. Μετὰ τὸ ἀπορηματικὸν **εἰ** ἢ ἀρνήσεως εἶναι οὐ (εἰ οὐ), ὅταν ὁ ἐρωτῶν προσδοκᾷ ἀπάντησιν καταφατικὴν, **μὴ** δέ, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἀμφιβάλλῃ ἄν ἢ ἀπάντησις, ἡ ὁποία θά δοθῇ, θά εἶναι καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ : ἐρωτῆς, **εἰ οὐ καλῆ μοι δοκεῖ εἶναι ἡ ὁρητορικὴ** (= ἄν δὲν μοῦ φαίνεται) Πλ. *βούλεται ἐρεῖσθαι, εἰ μαθὼν τίς τι μεμνημένος μὴ οἶδεν* (μὴ τυχὼν δὲν γνωρίζει) Πλ. (πρβλ. § 122, 2, α', Σημ.).

β) ἐάν δὲ εἶναι ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνώσεως, μὲ τὰς ἐρωτηματικὰς ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἐπιρρήματα, μὲ τὰ ὁποῖα εἰσάγονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (§ 122, 2, β') ἢ συνηθέστερον μὲ τὰς ἀντιστοιχοὺς ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ ἐπιρρήματα, μάλιστα δὲ τὰ ἀοριστολογικὰ (**ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος** κτλ. = τίς, ποῖος, πόσος κτλ. — **ὅπου, ὅποι, ὁπόθεν** κτλ. = ποῦ, ποῖ, πόθεν κτλ., § 52, 3, β').

2) Πλάγια ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν

α) μετὰ τὰ ῥήματα *ἐρωτῶν, ἀπορεῖν, θαυμάζειν, σκοπεῖν ἢ σκοπεῖσθαι, λέγειν, δεικνύειν, αἰσθάνεσθαι, γινώσκειν* καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἔχουν παρομοίαν σημασίαν.

β) μετὰ τὰ ῥήματα *ἐπιμελεῖσθαι, φυλάττεσθαι, πειρᾶσθαι* καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἔχουν παρομοίαν σημασίαν.

γ) μετὰ λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν παρομοίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ῥήματα σημασίαν.

3) Αἱ πλάγια ἐρωτήσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἐγκλίσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφέρονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις. "Ὅταν ὅμως αὗται ἀκολουθοῦν μετὰ ἱστορικὸν χρόνον, συνηθέστερον ἐκφέρονται δι' εὐκτικῆς τοῦ πλάγιου λόγου (§ 119, 2 Σημ. γ'), μάλιστα δὲ αἱ ἀπορηματικαὶ πλάγια ἐρωτήσεις : *Πρωταγόρας ἐρωτᾷ, εἰ οὐκ αἰσχύνομαι τὰ ἀγαθὰ δεινὰ καλῶν.* (Εὐθεῖα ἐρωτήσεως : οὐκ αἰσχύνοι καλῶν ;)

Πλ. οὐκ οἶδα, ὅπως ἔχει παιδείας βασιλεύς. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Πῶς ἔχει παιδείας ;) Πλ. οὐ γινώσεται γ', ὅς εἰμ' ἐγώ. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Τίς εἰμι ἐγώ ;) Εὐρ. θαυμάζω, ὦ Σώκρατες, ἢ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἔκλινεν (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Πῶς ποτε ἔκλινεν ;) Ξ. ἡρώτα Μειδίας, ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιτο. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιμην ;) Ξ. ἐπεχείρησας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν, ὅστις εἴης ; (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Τίς εἰμι ;) Ξ. ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. (Τὸ ἐρωτῶσιν ἱστορικὸς ἐνεστῶς = ἡρώτησαν. Εὐθεῖα ἐρώτησις : Τίς ἐθέλει κτλ.) Ξ. Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρετο, εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Οἴσθ' αὖτις ἀγαθόν ;) Ξ. Ἡρακλῆς ἠπόρει, ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπωμαι ;) Ξ. Εὐθύδημος διεσώπησε σκοπῶν, ὅ,τι ἀποκρίναιτο. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Τί ἀποκρίνωμαι ;) Ξ.

Σημείωσις α'. Μετὰ τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ φροντίζειν, ἀκολουθεῖ συνήθως πλαγία ἐρώτησις εἰσαγομένη μετὰ τὸ ὅπως καὶ ἐκφερομένη διὰ μέλλοντος ὀριστικῆς ἢ καὶ εὐκτικῆς μετὰ ἱστορικὸν χρόνον : τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως σῶαι ἔσονται αἱ ὄλες Ξ. Κῦρος ἐπεμέλετο, ὅπως οἱ δουλεύοντες μὴ ἄσιτοι ἔσονται Ξ.

Ἐνίοτε δὲ τὸ ὅπως μετ' ὀριστικὴν μέλλοντος λαμβάνεται εἰς ἀνεξάρτητον πρότασιν, ἵνα δηλωθῇ παραίνεσις ἢ ἔντονος προτροπῆ : Ὅπως οὖν ἔσθε ἀνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε (= κοιτάζετε λοιπὸν νὰ φανῆτε ἄξιοι κλπ.) Ξ.

Σημείωσις β'. Πλάγια ἐρωτήσεις καὶ ἐνδοικαστικαὶ ἢ τελικαὶ προτάσεις εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ ὅπως, ὅπως μὴ ἢ μὴ πολλάκις συμπίπτουν κατὰ τὴν σημασίαν. Πρβλ. οἱ νόμοι ἐπιμέλονται ὅπως ἀγαθοὶ ἔσονται οἱ πολῖται (= πῶς θὰ εἶναι — γιὰ νὰ εἶναι ἢ γιὰ νὰ γίνουσι) Ξ. φυλάττου, ὅπως μὴ καὶ σὺ ἐλάττους τὰς βοῦς ποιήσῃς (= μήπως κάμῃς — γιὰ νὰ μὴ κάμῃς) Ξ.

10. Ἀναφορικαὶ προτάσεις

§ 152. 1) Ἀναφορικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια εἰσάγονται μετὰ ἀναφορικῶν ἀντωνυμίας (§ 52) ἢ ἀναφορικῶν ἐπιρρήματα (οὗ, ὅπου, ὅθεν, ὡς, ὅπως κλπ.) καὶ μετὰ ταῦτα ἀναφέρονται (ἦτοι ἀποδίδονται) εἰς κάποιον ὅρον ἄλλης προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἔξωθεν ἐννοούμενον : ἔστι Δίκτης ὀφθαλμὸς, ὅς τὰ πάνθ' ὄρα. σίτω τοσοῦτω ἐχρητο Σωκράτης, ὅσον ἠδέως ἦσθι Ξ. ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος (= ἄνθρωπος, ὃν κλπ.).

2) Μία αναφορική πρότασις δύναται νὰ ἀναπληροῖ κάποιον ὄρον ἄλλης προτάσεως κύριον ἢ δευτερεύοντα, ἤτοι μία αναφορική πρότασις δύναται νὰ λαμβάνεται

α) ὡς ὑποκείμενον : νέος δ' ἀπόλλυθ' ὃν τινα φιλεῖ θεός. (Πρβλ. νέος ἀπόλλυται ὁ θεοφιλής).

β) ὡς κατηγορούμενον : οὗτός ἐστιν, ὃς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς Ξ. (Πρβλ. οὗτός ἐστιν ὁ φρονεὺς τῶν στρατηγῶν).

γ) ὡς ἀντικείμενον : Κῦρος ἔχων οὓς εἴρηκα ὠρμάτο ἀπὸ Σάρδεων Ξ. (πρβλ. Κῦρος ἔχων τὸ στράτευμα ὠρμάτο κλπ.).

δ) ὡς προσδιορισμὸς οἰοσδήποτε : ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὃς Φαρναβάζῳ ἐτύγχανε ξένος ὢν Ξ. (παράθεσις· πρβλ. Ἀπολλοφάνης, ξένος Φαρναβάζῳ). Ὡ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὃ,τι σοι δοκεῖ Ξ. (ἐπεξήγησις = εἰπέ γνώμην, δ ἢ λ α δ ἢ τὶ νο μ ἰ ζ ε ι ς). θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν, οἶον εἰκὸς ἐστί φόβου ἐμπεσόντος γίγνεσθαι Ξ. (ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς· πρβλ. θόρυβος καὶ δοῦπος μέγας ἦν). Τισσαφέρης σατράπης κατεπέμφθη ὢν αὐτὸς πρόσθεν ἦρχε καὶ ὢν Κύρος Ξ. (προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν κτητικήν· πρβλ. σατράπης τῶν Ἴωνικῶν πόλεων). οἱ βάρβαροι ἐφευγον, ἢ ἕκαστος ἐδύνατο Ξ. (ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς· πρβλ. ἐφευγον πανταχόσε).

§ 153. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν καὶ τῆς σχέσεως τοῦ νοήματος αὐτῶν πρὸς τὸ νόημα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, διακρίνονται

1) εἰς ἀναφορικὰς **προσδιοριστικὰς** ἢ **διασαφητικὰς**. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, οἱ ὁποῖαι χρησιμεύουν, ἵνα ἀκριβέστερον ὀρίσουν ἢ διασαφήσουν ἓνα ὄρον μιᾶς προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἐξῶθεν ἐννοούμενον. Αὗται κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν δύνανται νὰ εἶναι ἢ προτάσεις κρίσεως (ἄρνησις οὐ) ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας (ἄρνησις μὴ), καὶ ἐπομένως ἐκφέρονται διὰ πάσης ἐγκλίσεως : λέγει **πρᾶγμα, ὃ (οὐ) γίγνεται, ὃ (οὐκ) ἐγένετο, ὃ (οὐ) γενήσεται, ὃ (οὐκ) ἂν γένοιτο, ὃ (οὐκ) ἂν ἐγένετο, — ὃ (μὴ) γένοιτο, ὃ (μὴ) ποιῶμεν, ὃ (μὴ) ποιεῖτε, (ὃ ποιήσατε), ὃ μὴ ποιήσατε—Οἱ ἡγεμόνες, οὓς ἔχομεν, οὓ φασι εἶναι ἄλλην ὁδὸν Ξ. Σωκράτης ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι, οἷος ἂν εἴη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος Ξ. οὐκ ἔστιν ἤτις τοῦτ' ἂν ἔτλη Εὐρ. εἰς καλὸν ἡμῶν Ἄνυτος ὄδε παρεκαθέ-**

ζετο, ὦ μεταδῶμεν τῆς συζητήσεως. Πλ. Οἶμαι ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν Ξ.

2) εἰς ἀναφορικὰς αἰτιολογικάς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν αἰτίαν (ἄρνησις οὐ, ἐγκλίσεις δὲ αἱ τῶν αἰτιολογικῶν προτάσεων, § 141): θαυμαστὸν ποιεῖς, ὃς ἡμῖν οὐδὲν δίδως (= ὅτι ἡμῖν οὐδὲν δίδως = διότι εἰς ἡμᾶς κλπ.) Ξ.

3) εἰς ἀναφορικὰς τελικάς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν σκοπὸν. Αὗται ἐκφέρονται δι' ὀριστικῆς μέλλουτος (ἄρνησις μή· πρβλ. § 142): ἔδοξε τῷ δήμῳ τρομάζοντα ἀνδρας ἐλέσθαι, οἳ τοὺς πατέρας νόμους συγγράψουσι (= οἱ ὅποιοι νὰ συντάξουν, γὰρ νὰ συντάξουν) Ξ. ἡγεμόνα αἰτήσωμεν Κῆρον, ὅστις διὰ φιλίας τῆς χώρας ἡμᾶς ἀπάξει (= ὁ ὅποιος νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ ὀπίσω — γὰρ νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ κλπ.) Ξ.

4) εἰς ἀναφορικὰς ἀποτελεσματικάς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν ἀποτέλεσμα. Αὗται ἐκφέρονται, ὅπως αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, ἢ διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων προτάσεων κρίσεως (§ 149, 1· ἄρνησις οὐ), ἢ δι' ἀπαρεμφάτου (§ 149, 2· ἄρνησις μή). οὐδεὶς οὕτως ἀνόητός ἐστιν, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρεῖται (= ὥστε αἰρεῖται) Ἡρόδ. ὁ Τίγρης ποταμὸς ἐστὶ ναυσίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα ἄνευ πλοίων διαβῆναι (= ὥστε οὐκ ἂν δυναίμεθα αὐτὸν κλπ. Ξ. οὐκ ἦν ὥρα, οἷα τὸ πεδίον ἄρδειν = ὥστε ἄρδειν) Ξ. ἐλείπετο τῆς νυκτὸς ὅσον σκοταῖους διελθεῖν τὸ πεδίον (= τοσοῦτον, ὥστε διελθεῖν) Ξ.

Σημείωσις. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἀποτελεσματικάς ἐκφερομένας διὰ τοῦ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου, ἐκφέρονται καὶ δι' ὀριστικῆς μέλλουτος (ἄρνησις πάλιν μή): Παῖδες μοι οὕτω εἰσίν, οἳ με θεραπεύουσιν (= ὥστε θεραπεύειν με) Λυσ.

5) εἰς ἀναφορικὰς ὑποθετικάς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια ἰσοδυναμοῦν πρὸς ὑπόθεσιν (ἐγκλίσεις αἱ τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων, ἄρνησις δὲ μή).

α) ἃ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶσμαι εἰδέναι (= εἰ τινα μὴ οἶδα) Πλ. ἃ μὴ προσήκει, μήτ' ἄκουε, μήθ' ὄρα (= εἰ μὴ τινα προσήκει). (Βλ. § 144,1).

β) οὐκ ἂν ἐπεχειροῦμεν πράττειν, ἃ μὴ ἠπιστάμεθα (= εἰ τινα

μη ἠπιστάμεθα) Πλ. οἱ παῖδες ἡμῶν, ὅσοι ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο (εἴ τινες ἐνθάδε ἦσαν) Λυσ. (Βλ. § 144, 2).

γ) ἐγὼ ὀκνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν Κῦρος δοίη (= εἴ τινα ἡμῖν δοίη) Ξ. (Βλ. § 144, 3) τὰ μέντοι ἐπιτήδεια ὅπου τις ἐντυγχάνοι, ἐλάμβανον (= εἴ πού τις ἐντυγχάνοι) (Βλ. § 144, 4, β', Σημ.).

δ) τῶ ἀνδρί, ὃν ἂν ἐλθῃς, πείσομαι (= ἐάν τινα ἐλθῃς) Ξ. τούτων γράφω, ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω (= ἐάν τινα διαμνημονεύσω) Ξ. (Βλ. § 144, 4, α'). ὁ κεραινός, οἷς ἂν ἐντύχη, πάντων κρατεῖ (= ἐάν τισιν ἐντύχη) Ξ. (Βλ. § 144, 4, β').

Σημείωσις. Ὅταν ὁ λόγος εἶναι πλάγιος, τίθεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ὑποθετικὴν πρότασιν ἀπλῆ εὐκτικὴ καὶ ἀντὶ ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) ἂν : Σωκράτης ἐτεκμαίρετο τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχὺ μαθάνειν οἷς προσέχοιεν καὶ μνημονεύειν ἃ μάθοιεν Ξ. (Πρβλ. Αἱ ἀγαθαὶ φύσεις ταχὺ μαθάνουσιν, οἷς ἂν προσέχωσι καὶ μνημονεύουσιν, ἃ ἂν μάθωσι).

§ 154. Οὐχὶ σπανίως προτάσεις (συνηθέστερον κῶλα περιόδου ἢ περίοδοι) εἰσαγόμεναι μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν **ὅς, ἣ, ὃ** συνδέονται λίαν χαλαρῶς μετὰ τὰ προηγούμενα καὶ εἶναι κατὰ τύπον μόνον ἀναφορικαὶ προτάσεις, κατ' ἔννοιαν δὲ ἀνεξάρτητοι προτάσεις συνδεόμεναι παρατακτικῶς μετὰ τὰ προηγούμενα. Εἰς τὰς τοιαύτας ἀναφορικὰς προτάσεις ἢ ἀντωνυμία **ὅς (ἣ, ὃ)** ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν δεικτικὴν οὗτος (§ 45, 2) μετὰ κάποιον παρατακτικὸν σύνδεσμον (**καί, δέ, ἀλλὰ** κλπ.) : ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαινον καὶ ἦγον ταχύ ᾧ καὶ δήλον ἦν ὅτι ἐγγὺς ποῦ ἦν βασιλεὺς (= τ ο ὕ τ ω δὲ καὶ δήλον ἦν) Ξ. οὕτω δὴ ἐς Λεονίδην ἀνέβαιναν ἢ βασιλῆν καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένηος θυγατέρα· ὅς τότε ἦγε ἐς Θερμοπύλας (= ο ὕ τ ο ς δὴ τότε ὁ Λεωνίδης) Ἡρόδ. πῶς οἶν ἂν ἔνοχος εἶη (Σωκράτης) τῇ γραφῇ ; ὅς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοῦς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγέγραπτο, φανερός ἦν θεοραπέων τοὺς θεοῦς κλπ. (= ο ὕ τ ο ς γ ἄ ρ , ἄ λ λ ὄ ο ὕ τ ο ς ἀντὶ μὲν κλπ.) Ξ.

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 52 καὶ ἐξῆς.

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

§ 155. 1) Τῶν λόγων τινὸς λαμβάνει εἰς ἄλλος γινώσκων ἢ ἀμέσως, ἦτοι ἀπ' εὐθείας ἀκούων αὐτοῦς ἐκ τοῦ στόματος ἐκείνου, ἢ ἐμμέσως,

ἦτοι πληροφορούμενος αὐτοὺς παρὰ τρίτου, ὁ ὁποῖος τοὺς ἤκουσε πρότερον. (*Βρέχει. Λέει πὼς βρέχει—Θὰ φύγω αὔριον. Ὁ Πέτρος εἶπε ὅτι θὰ φύγῃ αὔριον—Στείλε μου τὰ βιβλία. Ὁ Πέτρος εἶπε νὰ τοῦ στείλω τὰ βιβλία*).

2) Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν, οἱ λόγοι τινὸς μεταδίδονται εἰς ἄλλον ὑπὸ τινος (π.χ. ὑπὸ τοῦ συγγραφέως)

α) αὐτολεξεί, ὅπως ἐλέχθησαν, εἰς ἀνεξάρτητον λόγον, μὲ πρόταξιν ἀπλῶς τῆς λέξεως: *λέγει, εἶπε, ἔφη κ.τ.π. ἢ ἐρωτᾷ, ἠρώτησε ἢ ἤρετο κ.τ.π.: Οἱ παρόντες τῶν Σκηψίων εἶπον· ψεύδεται σε οὗτος, ὦ Δερκυλίδα.— ἤρετο ὁ Μειδίας· ἐμὲ δὲ τοῦ χροῦ οἰκεῖν, ὦ Δερκυλίδα; Ξ.*

β) μεταβεβλημένοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ἀναλόγως τῆς μορφῆς τῆς διηγήσεως, καὶ εἰς ἐξηρημένον λόγον (μὲ μεταβεβλημένον τὸ πρόσωπον, τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος, τὴν ἐγκλισιν κλπ. Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

3) Ὁ λόγος τινός, ὅταν μεταδίδεται εἰς ἄλλον ἐξηρημένος ἀπὸ ἓν λεκτικὸν ἢ αἰσθητικὸν ἢ γνωστικὸν ἢ ἐρωτηματικὸν ῥῆμα, λέγεται **πλάγιος λόγος**.

4) Εἰς πλάγιος λόγος δύναται νὰ προέρχεται ἀπὸ μίαν κυρίαν πρότασιν κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτηματικὴν, δύναται ὅμως νὰ προέρχεται ἐν μέρει μὲν ἀπὸ μίαν κυρίαν πρότασιν, ἐν μέρει δὲ ἀπὸ πρότασιν δευτερεύουσας: *λέγει ὡς ὑβριστὴς εἰμι* (Εὐθ. λόγος. Ὑβριστὴς εἶ) *Λυσ. ἐκέλευον αὐτοὺς πορευέσθαι.* (Εὐθ. λόγος. Πορευέσθε) Ξ. *Κλέαρχος ἀνηρώτα τοὺς ἀγγέλους, τί βούλοιντο.* (Εὐθ. λόγος. Τί βούλεσθε;) — *Ὁ Κλέαρχος εἶπεν, ὅτι Δέξιππον οὐκ ἐπαινοίῃ, εἰ ταῦτα πεποικῶς εἶη.* (Εὐθ. λόγος. Δέξιππον οὐκ ἐπαινῶ, εἰ ταῦτα πεποιήκε) . *Ἀστυγάγης ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθεῖθι θηρῶν.* (Εὐθ. λόγος. Μηδεὶς βιβάλλετω, πρὶν ἂν Κῦρος ἐμπλησθῇ θηρῶν) Ξ.

§ 156. Εἰς τὸν πλάγιον λόγον

Α') αἱ κύρια ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέως λόγου

1) ἐάν εἶναι προτάσεις κρίσεως, μετατρέπονται εἰς **εἰδικὰς προτάσεις** (μετὰ ῥήματα λεκτικὰ ἢ γνωστικὰ, § 139 κ.ε.) ἢ εἰς **ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις** (μετὰ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, μετὰ ῥήματα λεκτικὰ) ἢ εἰς **μετοχικὰς προτάσεις** (μετὰ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, μετὰ

ρήματα αισθητικά ἢ γνωστικά) : ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν εἰς τὰ φρέατα Θ. (Εὐθύς λόγος : Οἱ Π. φάρμακα ἐσβεβλήκασιν εἰς τὰ φρέατα). πάντες ἂν ὁμολογήσατε ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι Λυσ. (Εὐθύς λόγος : Ὅμόνοια μέγιστον ἀγαθὸν ἐστὶ). Ἀβροκόμας ἤκουε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα (= ὅτι Κῦρος ἦν ἢ εἶη) Ξ. (Εὐθύς λόγος : Κῦρος ἐν Κιλικίᾳ ἐστὶ).

2) ἐὰν εἶναι προτάσεις ἐπιθυμίας (διαταγαί, ἀξιώσεις, εὐχαί, κ.τ.τ), μετατρέπονται εἰς ἀπαρεμφατικές προτάσεις (με ἀπαρέμφατον τελικόν, μετὰ ῥήματα λεκτικά ἢ κελευστικά ἢ εὐχεντικά κ.τ.τ.) : Μειδίᾳ ἐκέλευσεν ἀνοῖξαι τὰς πύλας Ξ. (Εὐθύς λόγος : Ἀνοῖξατε τὰς πύλας) Ξ. οἱ στρατιῶται ἠῤῥοντο Κῦρον εὐτυχῆσαι. (Εὐθύς λόγος : Εὐτυχῆσει Κῦρος).

3) ἐὰν εἶναι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (ἤτοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις), μετατρέπονται εἰς πλαγίᾳς ἐρωτήσεις : Ἀριστιππος Σωκράτη ἤρετο, εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν Ξ. (Εὐθύς λόγος : Οἴσθ' αὖτις, ὦ Σώκρατες, ἀγαθόν ;) Βλ. § 151 κ.έ.

Β') αἱ δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημένοι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου

1) μετὰ ῥῆμα ἀρκτικοῦ χρόνου διατηροῦν καὶ εἰς τὸν πλαγίον λόγον τὸν χρόνον καὶ τὴν ἔγκλισιν τοῦ εὐθέος λόγου : λέγουσιν ὡς, ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὦν τελευτήσῃ, μεγάλην τιμὴν ἔχει Πλ. (Εὐθύς λόγος : Ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὦν τελευτήσῃ, μεγάλην κτλ.). Ὁρῶ σε, ὦ Ἡράκλεις, ἀποροῦντα, ποίαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπη Ξ. (Εὐθύς λόγος : Ποίαν ὁδὸν τράπωμαι ; ἀπορῶ.)

2) μετὰ ῥῆμα ἱστορικοῦ χρόνου διατηροῦν πάντοτε μόνον τὴν δυννητικὴν ὀριστικὴν ἢ τὴν δυννητικὴν εὐκτικὴν, τὴν δὲ ἀπλὴν ὀριστικὴν ἢ τὴν ὑποτακτικὴν (μετὰ τοῦ ἂν ἢ ἄνευ τοῦ ἂν) συνήθως μὲν τὴν μετατρέπουν εἰς εὐκτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου, τὴν διατηροῦν δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ διηγούμενος ἐκφέρει τὸ εἰς τὴν δευτερεύουσαν ταύτην πρότασιν περιεχόμενον νόημα οὐχὶ ὡς ἰδικὴν τοῦ σκέψιν, ἀλλ' ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ προσώπου, περὶ οὗ ὁ λόγος : Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίῳν, ὅτι (= διότι) ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη Ξ. (Εὐθύς λόγος : Ἄγε, ὦ Κλέαρχε, τὸ στράτευμα... ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς ἐστὶ). Ἀπεκρίνατο ὅτι μανθάνοιεν ἅ οὐκ ἐπίσταντο Πλ. (Εὐθύς λόγος : Μανθάνομεν, ἅ οὐκ ἐπιστάμεθα) — ἠῤῥξαντο σωτήρια θύσειν, ἔνθα πρῶτον εἰς φιλίαν

γῆν ἀφίκοιντο Ξ. (Εὐθύς λόγος : Σωτήρια θύσομεν, ἔνθα ἂν πρώτων εἰς φίλιαν γῆν ἀφικώμεθα). Προεῖπον αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν Θ. (Ἡδύνατο νὰ λεχθῆ καὶ : Προεῖπον αὐτοῖς μὴ... εἰ μὴ πλέωσι καὶ μέλλωσι... Εὐθύς λόγος : Μὴ ναυμαχεῖτε Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι κτλ.). Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξει, εὐθύς ἀποπέμψει αὐτόν. (Ἡδύνατο νὰ λεχθῆ καὶ : Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ στρατεία λήξει, εὐθύς ἀποπέμψω αὐτόν. Εὐθύς λόγος : Ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξει, εὐθύς ἀποπέμψω σε).

Σημείωσις. Πολλάκις εἰς τὸν πλάγιον λόγον πρότασις αἰτιολογικῆ εἰσαγομένη μετὰ τὸ γὰρ ἢ ἄλλη τις δευτερεύουσα πρότασις ἐκφέρεται δι' ἀπαρεμφάτου ἀντὶ νὰ ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς ἢ εὐκτικῆς τοῦ πλάγιου λόγου : ὁ δὲ αὐτοῦ εἰς Λακεδαίμονα ἐκέλευεν ἵεναι οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός (= οὐ γὰρ ἦν—ἦ—εἶη κύριος αὐτός = διότι, καθὼς ἔλεγε, δὲν ἦτο κτλ.) Ξ. (Εὐθύς λόγος : Ἰτε εἰς Λακεδαίμονα : οὐ γὰρ εἶμι κύριος ἐγώ). λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμέωνι τῷ Ἀμφιάρῳ, ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, τὸν Ἀπόλλω ταίτην τὴν γῆν χοῦσαι οἰκεῖν (= ὅτε δὴ ἤλᾶτο) Θ. μετὰ δὲ τούτου (λέγεται) βασιλεύσαι ἄνδρα τυφλόν, τῷ (= ᾧ) οἴνομα Ἄνισσιν εἶναι (= ᾧ ὄνομα Ἄνυσις ἦν) Ἡρόδ. (§ 53, 2, β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

1. Τὸ ἀπαρέμφατον

§ 157. 1.) Τὸ ἀπαρέμφατον ἀρχῆθεν εἶναι ἀφηρημένον ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν ἄκλιτον, πτώσεως δοτικῆς (καθαρᾶς, ἦτοι τοῦ σκοποῦ, ἢ τοπικῆς. Πρβλ. § 28,6 καὶ 7.).

Μετὰ τὴν ἀρχικὴν του δὲ σημασίαν τοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ ἀποτελέσματος κανονικῶς λαμβάνεται τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τὰ ῥήματα βαίνειν, φέρειν, δίδοναι, καταλείπειν, αἰρεῖσθαι (= ἐκλέγειν), πέμπειν καὶ ἄλλα συνώνυμα : βῆ δ' ἵεναι κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν (= ἐβη ἵεναι = ἐβάδισε ἢ ἐκίνησε, γιὰ νὰ πάη). Ὅμ. τὴν πόλιν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωκαν (= νὰ τὴν φυλάγουν). Ἡρόδ. τίς σφῶε ξυνέηκε μάχεσθαι ; (= ὥσπερ μάχεσθαι = ὥστε νὰ φιλονικήσουν) Ὅμ.

Σημείωσις. Μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ σκοποῦ λαμβάνεται ἐνίοτε εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ ἄρθρον τοῦ: Μίνως τὸ ληστικὸν καθήκει ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ (= ἵνα ἴσμεν αἱ πρόσοδοι κλπ.).

2) Ἡ ὀνομαστικὴ φύσις τοῦ ἀπαρέμφατου καταφαίνεται κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι τοῦτο δύναται νὰ συγκεκριεταί μετὰ τοῦ (σὺνδεσμοῦ) ἄρθρου κατὰ πᾶσαν πτώσιν: νέοις τὸ σιγᾶν κρείττον ἔστι τοῦ λαλεῖν. Νίκησον ὄργην τῷ λογίζεσθαι καλῶς.

Ἡ δὲ ῥηματικὴ φύσις αὐτοῦ καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ προσδιορίζεται δι' ἐπιρρήματος, ὅπως καὶ τὸ ῥήμα, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει τὸ ἀντικείμενον του εἰς τὴν αὐτὴν πτώσιν μετὰ τοὺς ἄλλους τύπους τοῦ οἰκείου ῥήματος, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει χρόνους καὶ διάθεσιν, καὶ τέλος ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτοῦ τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν: (§ 117, 2 καὶ 119, 2 κ.έ.): τὸ ἀκριβῶς πείθεσθαι τοῖς νόμοις. Οἶμαι οὐδενὸς γ' ἄν ἦτιον φανῆναι δίκαιος (= ὅτι φανείη ἄν) Ξ. Κῆρος εἰ ἐβίω, ἄριστος ἄν δοκεῖ ἄρχων γενέσθαι (= ὅτι ἐγένετο ἄν) Ξ.

§ 158. Τὸ ἀπαρέμφατον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς εἰδικὴν πρότασιν (πρβλ. § 156, 1) καὶ τότε λέγεται εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἢ πρὸς οἰκονόμητον πρότασιν ἐπιθυμίας (πρβλ. § 156, 2) καὶ τότε λέγεται τελικὸν ἀπαρέμφατον.

Εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν, (ἢ ὑποία κυρίως εἰπεῖν στερεῖται ἀπαρεμφάτου), τὸ μὲν εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται δι' εἰδικῆς προτάσεως (ὅστις... πῶς...), τὸ δὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται διὰ προτάσεως βουληστικῆς, ἧτοι διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς: Σωκράτης ἤγειτο θεοὺς πάντα εἰδέναί (= ὅτι ἴσασι = ὅτι γνωρίζον) Ξ. Σωκράτης τοὺς σενόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρπεν (= νὰ ἐπιμελῶνται) Ξ.

§ 159. Σύναρθρον τὸ ἀπαρέμφατον λαμβάνεται κανονικῶς μὲν, ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ἀντικείμενον ἢ ὡς προσδιορισμὸς κατὰ γενικήν ἢ δοτικήν πτώσιν, ἢ ὅταν συνάπτεται μετὰ προθέσεις, πολλάκις δὲ καὶ ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ὑποκείμενον ἢ ὡς ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν ἢ ὡς ἐπεξήγησις: τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπειστέρησεν Αἰσχύν, νέοις τὸ σιγᾶν κρείττον ἔστι τοῦ λαλεῖν, τῷ ζῆν ἔστι τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐγρηγορέναι τὸ καθεῦδειν Πλ., Ἀργεΐλαος ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Κασίαν ἰέναι ἐπὶ Φουγίας ἐπορεύετο (= ἀντὶ νὰ πάη) Ξ. Σωκράτης ἐθυμῶντο

το ἐπὶ τῷ εἰθύμῳ τε καὶ ἐνδόλῳς ζῆν (=διὰ τὸ ὅτι ἔζη) Ξ. ὠμοίησαν εἰς τὸ διώκειν (=εἰς καταδίωξιν) Ξ. Κῆρος ἐγένετο ὄψιν μόνον τὸ παίειν Ξ. τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλεόν τῶν ἄλλων ζητεῖν ἔχειν Πλ.

§ 160. Τὸ ἀναρθρον ἀπαρέμφρατον χρησιμοποιεῖται

1) ὡς ὑποκείμενον : πόλεός ἐστι θάνατος ἀνάστατον γενέσθαι (= τὸ νὰ γίνῃ ἀνάστατος) Λυκ. οὕτω χρῆ ποιεῖν Ξ. (§ 164).

2) ὡς κατηγορούμενον : τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν.

3) ὡς ἀντικείμενον : φοβοῦμαι διελέγχειν σε Πλ. (§ 163).

4) ὡς ἐπεξήγησις : εἰς οἰωνός ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτης (= δηλαδὴ τὸ νὰ ἀμύνεται τις) "Ομ. (§ 23).

5) ὡς προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς. Οὕτω δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα τὸ ἀπαρέμφρατον μὲ τὰ ἐπίθετα : ἀγαθός, ἐπιτήδειος, ἱκανός, δεινός, ἄξιος, ῥάβδιος, χαλιπέρος, ἡδύς κ.ἄ.π. δεινός λέγειν. ῥάδια πάντα θεῶν τελέσαι. (Πρβλ. οἶός ἀμείνων παντοίας ἀρετάς, ἡμὲν πόδας ἡδὲ μάχεσθαι = καὶ ὡς πρὸς τὸ μάχεσθαι.) "Ομ. ἄξιος θαυμάσαι (=ἄξιος θαυμάζεσθαι. Λέγεται ἐπίσης καὶ οὕτω, ἀλλὰ σπανιώτερον) Θ. Οὕτω καὶ : οἶός τέ εἰμι ποιεῖν τι (=εἶμαι ἱκανός, δύναμαι νὰ πράττω τι).

6) ἀπολύτως, εἰς μικρὰς στερεοτύπους ἐκφράσεις, αἱ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὸ ὅλον περιεχόμενον μιᾶς προτάσεως καὶ περιορίζουν κάπως τὴν ἔκτασιν τοῦ νοήματος αὐτοῦ. Τοιαῦται ἐκφράσεις εἶναι : ἐκὼν εἶναι (=ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν), τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι (=ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτον), τὸ ἐπὶ τούτῳ εἶναι (=ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦτον), τὸ νῦν εἶναι (=ὅσο γιὰ τώρα), ἐμοὶ δοκεῖν ἢ ὡς ἐμοὶ δοκεῖν (=ὅπως νομίζω ἐγώ, κατὰ τὴν γνώμην μου), ὀλίγου δεῖν ἢ μικροῦ δεῖν (=λίγο λείπει ἢ ἔλειψε, σχεδόν), ὡς εἰπεῖν ἢ ὡς ἔπος εἰπεῖν (=γιὰ νὰ πῶ ἔτσι), ὡς συντόμως εἰπεῖν ἢ συνελόντι εἰπεῖν (=γιὰ νὰ μιλήσω συντόμως) κ.ἄ.π. : ἐκὼν εἶναι οὐδὲν ψεύσομαι Πλ. λέγουσιν ἐμοὶ δοκεῖν οὐκ ὀρθῶς Ἡρόδ. τὸ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομνησκειν καὶ λέγειν μικροῦ δεῖν ὁμοίον ἐστὶ τῷ ἀνειδίξειν Δημ.

Σημείωσις. Καὶ τὸ ἀπολύτως λαμβανόμενον ἀπαρέμφρατον δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἀπαρέμφρατον τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς, τὸ ὅποιον ὅμως προσδιορίζει οὐχὶ μίαν λέξιν, ἀλλ' ὀλόκληρον πρότασιν. Ἀμρότερα δὲ πάλιν τὰ ἀπαρέμφρατα ταῦτα κυρίως εἶναι ἀπαρέμφρατα τοῦ σκοποῦ (§ 157, 1).

7) ἀντί προστακτικῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντί εὐκτικῆς (εὐχεταικῆς): *θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι* (=θαρσῶν μάχου) "Ὁμ. Πρβλ. τεύχεα συλήσας φερέτω κοίλας ἐπὶ νῆας, σῶμα δὲ οἴκαδ' ἐμὸν δόμεναι πάλιν (=δότη) "Ὁμ.— *Ζεῦ πάτερ, ἦ Αἴαντα λαχεῖν ἢ Τυδέος υἱὸν* (=λάχοι=εἶθε νὰ λάβῃ τὸν κληρὸν)"Ὁμ. θεοὶ πολῖται, μὴ με δουλείας τυχεῖν (=μὴ τύχομι ἐγώ) Αἰσχ.

8) ἐπιφωνηματικῶς, εἰς ἀναφωνήσεις: *ἐμὲ τάδε παθεῖν, φεῦ!* (=ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!).

Σημειώσεις. Βλ. καὶ § 157, 1.

§ 161. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου. (Ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις). Ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ εἶναι

1) αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον. (Ταυτοπροσωπία): *φοβοῦμαι διελέγχειν σε* (ἐγὼ φοβοῦμαι, ἐγὼ διελέγχειν) Πλ. *καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει* (σύ θέλει, σύ ἀκούειν, σύ πλουτεῖν) Μέν. *ἀδικεῖσθαι ὑφ' ἡμῶν νομίζει Κῦρος* (Κῦρος νομίζει, Κῦρος ἀδικεῖσθαι) Ξ.

2) τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον, ἢ ἄλλο ὄνομα. (Ἐτεροπροσωπία): *Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρεπε* (=νὰ ἐπιμελῶνται, οἱ συνόντες) Ξ. *τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδοσαν Θυρέαν οἰκεῖν* (=ἵνα οἰκῶσιν, οἱ Αἰγινῆται) Θ. *Ἀναξαγόρας τὸν ἥλιον λίθον γησὶν εἶναι* (=λέγει ὅτι ὁ ἥλιός ἐστι κλπ.). Πλ.

Σημειώσεις. Ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τινὰ ὡς γενικὸν καὶ ἀόριστον ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου συνήθως παραλείπεται, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπάρχουν προσδιορισμοὶ αὐτῆς: *ἀδύνατον ἐστὶν πονηρὸν ὄντα καλοῦς κάγαθούς φίλους κτήσασθαι* (=κτῆσασθαι τινὰ ὄντα πονηρὸν=νὰ ἀποκτήσῃ τις ὦν πονηρὸς) Ξ. Ὁμοίως παραλείπεται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τινὰς ἢ τοὺς ἀνθρώπους· βλ. π.χ. Ξεν. Ἄπομν. 1, 1. 9.

§ 162. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, καθὼς καὶ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου, ἂν ὑπάρχῃ, καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐν γένει ἐπὶ ἐτεροπροσωπίας κανονικῶς ἐκφέρονται κατὰ πτῶσιν αἰτιατικῆν. Ὅταν δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος κατὰ πτῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, τότε τὸ κατηγορούμενον ἢ προσδιορισμὸς τις τοῦ ἀντικειμένου τούτου δύναται μὲν νὰ ἐκφέρεται καὶ αὐτὸς κατὰ πτῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, δύναται ὅμως νὰ ἐκφέρεται καὶ κατ'

αίτιατικὴν : Σωκράτης ἠγείτο θεοὺς πάντα εἰδέναι Ξ. νομίζω ὑμᾶς εἶμοι εἶναι καὶ φίλους καὶ συμμάχους Ξ. οἱ προέβριες Κύρου ἐδέοντο ὡς προθυμοτάτου πρὸς πόλεμον γενέσθαι (πρβλ. γενεῶν ὡς π ρ ο θ υ μ ὅ τ κ τ ο ς) Ξ. — Ἐροτοίτες Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι (πρβλ. β ο ς θ ο ἰ γένεσθε) Ἡρόδ. Κῦρος παραγγέλλει τῷ Κλεάρχῳ λαβόντι ἤκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στοάτευμα καὶ Ξενία ἤκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ἀρχῆθεν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καθὼς καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐξεφέροντο κατ' ὀνομαστικὴν πτώσιν, ὅπως τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ προσδιορισμοὶ παντὸς ἐν γένει ῥηματικοῦ τύπου : **θαρωῶν** ἦν, **Διόμηδες**, **μάχεσθαι**, πάντα τὰδ' **ἀγγεῖλαι** μὴδὲ **ψευδάγγελος** (σὺ) εἶναι Ὅμ. **Σὺ** δέ, **Κλεαρίδα**, **μεινιδίως** τὰς πύλας **ἀνοίξας** ἐπεκθεῖν Θ.

Ἡ δὲ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις, ἥτοι ἡ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου με ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν (ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας), προῆλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἀπὸ προτάσεως, εἰς τὰς ὁποίας ὑπῆρχον ῥήματα συντασσόμενα με ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν καὶ ἀπαρέμφατον. Εἰς προτάσεις δηλαδή, ὅποια π.χ. **μένειν** αὐτοὺς **ἐκέλευσε**, ἢ αἰτιατικὴ αὐτοὺς, ἢ ὅποια κυρίως εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως **ἐκέλευσε** (= τοὺς διέταξε νὰ μένουν), ἥτοι δυνατόν νὰ συνδεθῇ στενότερον με τὸ ἀπαρέμφατον **μένειν** καὶ νὰ νομισθῇ ὅτι εἰς αὐτὸ κυρίως ἀνήκει ὡς ὑποκείμενον (= διέταξε αὐτοὺς νὰ μένουν). Ἀπὸ τοιαύτας λοιπὸν προτάσεις σὺν τῷ χρόνῳ παρήχθη ἡ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις ἥτοι, ἐπειδὴ εἰς αὐτὰς ἐνομίσθη ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου πρέπει νὰ ἐκφέρεται κατ' αἰτιατικὴν, ἤρχισε νὰ τίθεται αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ κατόπιν ῥημάτων, τὰ ὅποια δὲν συντάσσονται με ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, ἀλλὰ με γενικὴν ἢ δοτικὴν, ἢ κατόπιν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων : οἷ **σε** **εἶκοι** **κακὸν** ὡς **δειδίσσεσθαι** Ὅμ. (πρβλ. εἶκοι τι νι) . **δέδομαι** **ὑμᾶς** **συγγνώμην** **εἶχειν** (πρβλ. δέδομαι τι ν ο ς) Λυσ. **παρήγγειλεν** ὁ **Κλεάρχος** εἰς **τάξιν** τὰ **ὄπλα** **τίθεσθαι** **τοὺς Ἕλληνας** (πρβλ. τ ο ἰ ς ἄ λ λ ο ς ε πῶσι παρήγγειλεν ἐξοπλιζεσθαι) Ξ. **ὁμολογεῖται** **τὴν πόλιν** **ἡμῶν** **ἀρχαιοτάτην** εἶναι Ἰσάκρ. (πρβλ. ὁμολογεῖται Κ ὕ ρ ο ς κράτιστος γενέσθαι) Ξ. **κίνδυνός** **ἐστι** **πολλοὺς** **ἀπώλλεσθαι** Ξ.

Τέλος δὲ ἤρχισε νὰ χρησιμοποιεῖται ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας, ἰδίᾳ ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ ἀντιθέσεως : **ἐμὲ** **παθεῖν** **ταῦτα**, **φευ!** **Αἰσχ.** **βουλοίμην** δ' **ἂν ἐμὲ** **τε** **τεχνῶν ὦν** **βουλόμαι**, **τοῦτόν** **τε** **παθεῖν ὦν** **ἀξίός** **ἐστι** (ἐ γ ὡ βουλοίμην—ἐ μ ε τεχνῶν) .

§ 163. Ἄναρθρον ἀπαρέμφατον (ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτῶν. ἥτοι) ὡς ἀντικείμενον ν δέχονται πλεῖστα ῥήματα.

1) Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον (κατὰ πάντα χρόνον) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ λ ε κ τ ι κ ἄ καὶ τὰ δ ο ς α σ τ ι κ ἄ. ὡς: λέγω, φημί, ὁμολογῶ κτλ. **δοκῶ**, **νομίζω**, **οἶομαι** κτλ. (ἄρνησις κανονικῶς οὐ, σπα-

κώτερον μῆ) : τὸν μὲν καλὸν κἀγαθὸν ἄνθρωπον εὐδαίμονα εἶναι φημι, τὸν δὲ ἄδικον καὶ ποιητὸν ἄθλιον (= ἰσχυρίζομαι ὅτι εἶναι) Πλ. ὅτι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄραν θεοὺς τινας (= νόμιζε ὅτι ὄρωσι θεοὶ τινες). ἔλπιζε τιμῶν τὸν θεὸν πράξειν καλῶς (= ὅτι πράξεις καλῶς = ὅτι θὰ εὐτυχίσῃς). ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι (= ὅτι δὲν ἤσαν) Θ. ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἐκόντα ἄρχειν (= ὅτι κανεῖς δὲν ἤθελε) Πλ. (Βλ. καὶ § 140, Σημ. δ').

2) **Τελικὸν ἀπαρέμφρατον** (κατὰ πάντα χρόνον, πλὴν ἢ ἐλλογιζομένου) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ ἐφελκυστικά, τὰ κλειυστικά ἢ προσρεπτικά, τὰ κωλυτικά ἢ ἀπαγορευτικά, τὰ δυνητικά καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια ἔχουν παρομοίαν σημασίαν ὡς ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ, ποθεῶ, ἐθέλω, βούλομαι, φοβοῦμαι, δέδοικα (= ἐκ φόβου δὲν θέλω τι) κλπ., κεύω, λέγω (= διατάσσω), προστρέπω, συμβουλεύω, πείθω (= προσπαθῶ νὰ πείσω), ἀπαγορεύω, κωλύω, δύνάμαι, ἔχω (= δύναμαι), πέφυκα (= εἶμαι πλεγμασμένος, εἶμαι φύσει ἐπιτήδειος), ἐπίσταμαι, οἶδα (= γνωρίζω ἢ εἶμαι ἱκανός), μανθάνω κτλ. (ἄρνησις μῆ) : Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. φοβοῦμαι διελέγχειν σε Πλ. ἐκέλεον σοὶ διδόναι τάριστεία τοὺς στρατηγούς (= εἰς σὲ νὰ δώσω) Πλ. οἱ Ἀθηναῖοι προεῖπον τοῖς στρατηγοῖς μὴ ναυμαχεῖν (= διέταξαν νὰ μὴ) Θ. οἱ στρατιῶται οὐκ ἐδύναντο καθεύδειν (= νὰ κοιμηθῶν) Ξ. τὴν τῶν κρατούντων μάθε φέρειν ἐξουσίαν (= μάθε νὰ ὑποφέρῃς).

Σημείωσις. Τὰ ῥήματα ὑπισχνοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι, ὀμνοῦμαι, ἐλπίζω, προσδοκῶ κανονικῶς συντάσσονται μὲ ἀπαρέμφρατον μέλλοντος χρόνου, διότι ταῦτα ἀναφέρονται εἰς καποίαν μέλλουσαν πράξιν, ἣ δὲ ἄρνησις ἐπὶ τοῦ ἀπαρέμφρατος τοῦτου κανονικῶς εἶναι μῆ, διότι διὰ τῶν εἰρημένων ῥημάτων ἐκφράζεται κυρίως κάποια ἐπιθυμία τοῦ ὑποκειμένου : ἐπαγγελλόμεθα Ἀσιαῖφι εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλείου καθιεῖν αὐτὸν (= ὅτι θὰ τὸν καθίσωμεν ἢ τὸν καθίσωμεν) Ξ. ὄμωσαν μὴ προδώσειν ἀλλήλους (= ὅτι δὲν θὰ προδώσω ἢ νὰ μὴ προδώσω) Ξ. (Βλ. καὶ § 115, Σημ. ι).

Τὸ ἀναρθρον ἀπαρέμφρατον ὡς ὑποκείμενον

Ἄπρὸσωπα ῥήματα

§ 164. 1) Ἄπρὸσωπα (ἢ πρῶτοπρὸσωπα) ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια (ἀποκλειστικῶς ἢ) συνήθως λαμβάνονται εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον ἄνευ προσωπικοῦ ὑποκειμένου, ὡς : χορῆ, δεῖ, μέλει, μεταμέλει, μέτεστι, παροσκειάσται, παροσκειάστω κτλ. δεῖ χορημάτων

(= ὑπάρχει ἀνάγκη χρημάτων) Δημ.οὔτω **χρῆ ποιεῖν** (ἔτσι πρέπει νά) Ξ.

Μετὰ τοῦ ἀπρόσωπου ῥήματος συνάπτεται συνήθως προσδιορισμός κατὰ δοτικὴν δηλῶν τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ἡ ἔννοια αὐτοῦ. (Δοτικὴ π ρ ο σ ω π ι κ ῆ , § 71, 5) : **τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς οὐδὲν δεήσει πολλῶν γραμμάτων** (=διὰ τοὺς χρηστοὺς διόλου δὲν θὰ χρειασθοῦν πολλοὶ γραπτοὶ νόμοι) Ἰσοκρ. **μέλει μοί τινος** (=μέ μέλει γιὰ κάτι τι) . **οὐ μεταμέλει μοι** (=δὲν μετανοῶ) Πλ. **τοῖς ἄκουσιν ἁμαρτοῦσι μέτεστι συγγνώμης** Δημ. **ἐπειδὴ παρεσκευάστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγγοντο** (=ἀφοῦ εἶχον παρασκευασθῆ οἱ Κορινθιοὶ) Θ. (Πρβλ. **μέ μέλει, μέ γυνοιάζει—τοῦ κατέβηκε νά, τοῦ βουλήθηκε νά**) .

2) Μὲ τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα καὶ μὲ ἀπρόσωπους ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἓν οὐσιαστικὸν ἢ ἀπὸ τὸ οὐδέτερον κάποιου ἐπιθέτου καὶ τὸ ῥῆμα **ἐστί**, ἢ ἀπὸ κάποιου ἐπίρρημα καὶ τὸ ῥῆμα **ἔχει**, συντάσσεται συνήθως **ἀναρθρον** ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον αὐτῶν. Οὕτω συντάσσονται

α') μὲ **τελικὸν ἀπαρέμφατον** (§ 158) τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα **χρῆ, δεῖ, πρέπει, προσήκει, δοκεῖ** (=φαίνεται καλόν), **μέλει** (=πρόκειται), **εἴμαρται, εἴμαρτο, ἔστι, ἔνεστι, πάρεστι, οἷόν τέ ἐστί** (=εἶναι δυνατόν), **ἔξεστι** (=ἐπιτρέπεται), **ἐγχωρεῖ, ἐνδέχεται, συμβαίνει** κλπ. καὶ αἱ ἀπρόσωποι φράσεις **καλῶς ἔχει, ἀναγκαίως ἔχει, κλπ. ἀνάγκη (ἐστί), ὦρα (ἐστί), καιρός (ἐστί), ἄξιόν (ἐστί), δυνατόν (ἐστί), ἀδύνατόν (ἐστί), ῥάδιόν (ἐστί), χαλεπόν (ἐστί), εἰκός (ἐστί=φυσικὸν ἢ ἐπόμενον εἶναι)** κλπ. (ἄρνησις **μή**) : **δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους** (=πρέπει νά φοβῆται ὁ στρατιώτης) Ξ. **ἔδοξεν αὐτοῖς προῖέναι** (=τοὺς ἐφάνη καλόν νά προχωρήσουν) Ξ. **ἔστιν ἰδεῖν** (=εἶναι δυνατόν νά ἴδῃ τις) Ξ. **ὑμῖν εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι** (=σεῖς μορρεῖτε νά καταστῆτε εὐδαίμονες) Δημ. **νῦν ἔξεστιν ὑμῖν εὐεογέτας φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων** Ξ. **τῷ ἐσθλῷ ἐγχωρεῖ κακῷ γενέσθαι** Πλ. (§ 162)—**ὦρα ἀπιέναι** Πλ. **δίκαιον εὐ πράττοντα μεμνησθαι θεοῦ** (=δίκαιον εἶναι... νά ἐνθυμῆται τις) Μεν.

β') μὲ **ειδικὸν ἀπαρέμφατον** (§ 153) τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα λέγεται, ὁμολογεῖται, ἀγγέλλεται, ἄδεται, θρυ-

λεῖται, νομίζεται, δοκεῖ (= φαίνεται, νομίζεται) κ.ά. : **ὁμολογείται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι** (= ὅτι ἡ πόλις ἡμῶν ἐστὶ) Ἴσοκρ. **Ἐπειτά μοι λίαν πόρρω ἔδοξε τῶν νυκτῶν εἶναι** (= μὲν ἐφάνη ὅτι ἦτο) Πλ.

Σημείωσις. Πολλάκις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς ἀπροσώπου προσωπικῆς σύνταξης καὶ οὕτως ἐξαίρεται μᾶλλον τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει, ὅ,τι σημαίνει τὸ ἀπαρέμφατον : πολλοῦ **δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἑμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι** (= πολὺ ἀπέχω ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νὰ κτλ. Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο : πολλοῦ **με δεῖ ὑπὲρ ἑμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι**) Πλ. **ὦ Πρόδικε, δίκαιος εἰ βοθηεῖν τῷ ἀνδρὶ** (= ἔχεις ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νὰ κλπ. Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο : **ὦ Πρόδικε, δίκαιόν ἐστὶ σε βοθηεῖν τῷ ἀνδρὶ**) Πλ. **δίκαιός εἰμι ἀπολογήσασθαι πρὸς ταῦτα.** (Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο : **δίκαιόν ἐστὶ ἀπολογήσασθαι με πρὸς ταῦτα**) Πλ.

Ἡ προσωπικὴ σύνταξις εἶναι συνήθης ἐπὶ τοῦ **δοκεῖν**, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ φαίνεσθαι ἢ νομίζεσθαι : **ἔδοξεν αὐτῷ σκηπτὸς πεσεῖν** (= τοῦ ἐφάνη πὼς ἔπεσε κεραυνὸς) Ξ.

2. Ἡ μετοχή

§ 165. 1) Ἡ μετοχὴ εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ καὶ χρόνον καὶ διάθεσιν, ὅπως τὸ ρῆμα. (πρβλ. λύων, λύουσα, λῦον· λυόμενος, λυομένη, λυόμενον—λύσας, λύσασα, λῦσαν· λυθείς, λυθεῖσα, λυθὲν κλπ.).

Ἡ ῥηματικὴ φύσις τῆς μετοχῆς καταφαίνεται πρὸς τοὺς ἄλλοις ἐκ τούτου, ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτῆς τὸ δυνητικὸν μόριον **ἄν** : ἐπὶθένδε ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε **ἄν γενόμενα** λογοποιῶσιν (= ἂ οὔτε ἐστὶν οὔτε ἄν γένοιτο) Θ. **Φίλιππος ἐλὼν Ποτιδαίαν καὶ δυνηθεὶς ἄν αὐτὸς ἔχειν, εἶπερ ἐβουλήθη, παρέδωκε** (= εἰ καὶ ἠδυνήθη ἄν αὐτὸς ἔχειν) Δημ. (πρβλ. § 157, 1 καὶ 2).

2) Ἡ μετοχὴ χρησιμοποιεῖται

α') ὅπως πᾶν ἐπίθετον, ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἢ ὡς κατηγορούμενον ἢ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιθετικὴ μετοχὴ—κατηγορηματικὴ μετοχὴ).

β') ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ).

§ 166. Ἐπιθετικὴ μετοχὴ. 1) Ἡ ἐπιθετικὴ μετοχὴ ἐκφέρεται συνήθως μὲ τὸ ἄρθρον, δύναται δὲ νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν εἰσαγομένην μὲ τὸ **ὅς ἢ ὅστις**, (διὸ λέγεται καὶ ἀναφορικὴ

μετοχή) : οἱ νῦν ὄντες ἄνθρωποι (=οἱ ἄνθρωποι, οἱ νῦν εἰσιν).
Κλέαρχος ἐπολιεῖ τοῖς Θραξί τοῖς ὑπὲρ Ἑλλησποντοῦ οἰκοῦσι (=οἱ
 ὄκων) Ξ.

2) Ἡ σύναρθρος ἐπιθετική μετοχή, ὅπως καὶ πᾶν σύναρθρον ἐπι-
 θετον, δύναται νὰ λαμβάνεται καὶ ἀντι-ὀυσιαστικῶς : ὁ ἥδιστα ἐσθίων
 ἥμιστα ὄρων δέεται (=πᾶς ὅστις ἥδιστα) Ξ. (Πρβλ. § 26).

§ 167. Κατηγορηματικὴ μετοχή. Ἡ μετοχή ὡς κατηγορούμενον
 ἢ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 27) δύναται νὰ ἀναφέρεται
 ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ἢ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ : ἐγὼ
 διατελῶ ταῦτα νομίζων Ξ. ὁρῶ σε φυλαττόμενον Ξ.

Α') Μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ὑποκεί-
 μενον ἀλλοῦ συντάσσονται

1) τὸ ῥῆμα εἶναι καὶ ῥήματα ἢ φράσεις τοῦ σημαίνου ἰδιαίτε-
 ρὸν τινα ὀρισμὸν τρόπον τοῦ εἶναι, ὡς τυχάνω (=τυχαῖνω, κατὰ
 τύχην εἶμαι, καὶ ἔπειτα=εἶμαι, ἀπλῶς), λανθάνω (=μένω ἀπαρατή-
 ρητος, εἶμαι κρυμμένος), φαίνομαι, φανερός εἶμι, δῆλός ε
 εἶμι (=εἶμαι φανερός, εἶναι φανερὸν ὅτι ἐγώ...), οἴχομαι (=ἔχω
 ἀπέλθει, εἶμαι φευγᾶτος), φθάνω (=ἔρχομαι πρωτότερα, προφτάνω),
 διαγῶ, διαγίγνομαι, διατελῶ (=περνῶ τὸν καιρὸν, εὐρί-
 σκομαι διαρκῶς εἰς...). Ἐπὶ τούτων συνήθως ἡ μετοχή ἐκφράζει τὸ κύ-
 ριον νόημα, τὸ δὲ ῥῆμα τὸ δευτερεύον, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν μετά-
 φρασιν τὸ μὲν ῥῆμα δύναται νὰ ἀποδίδεται μὲ ἐπίρρημα ἢ κάποιαν ἐπιρ-
 ρηματικὴν φράσιν, ἢ δὲ μετοχή δύναται νὰ μετατρέπεται εἰς ῥῆμα πα-
 ταικὸς ἡμῶν φίλος τυγχάνεις ὦν (=τυχαίνει νὰ εἴσαι, κατὰ τύχην εἴ-
 σαι) Πλ. ἐγὼ ὠχόμην ἀπιῶν οἴκαδε (=ἀνεχώρησα καὶ ἐπήγα, ἀνε-
 χώρησα κατ' εὐθείαν εἰς τὸ σπίτι μου) Πλ. οὕτω τὸ ἐν Θετταλίᾳ ἐλάν-
 θανε τρεφόμενον στρούτεμμα (=ἐτρέφετο λάθρα) Ξ. δῆλος εἰ οὐκ
 ἐντετυχηκῶς τῷ ἀνδρὶ (=προφανῶς δεν ἔχεις...) Πλ. πλείστον δοκεῖ
 ἀνὴρ ἐπαῖνον ἀξίος εἶναι, ὃς ἂν φθάνῃ τοὺς μὲν πολεμίους κακῶς
 ποιῶν, τοὺς δὲ φίλους εὐεργετῶν (=ὅστις πρῶτος εὐεργετεῖ...) Ξ.
 ἐπὶ ἡμέρας πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν (=διαρκῶς ἐμάχοντο) Ξ.

2) τὰ ψυχικῶς πάθους σημαντικὰ ῥήματα, ὡς: χαίρω, ἠδομαι,
 βαρέως ἢ χαλεπῶς φέρω, ἀγανακτῶ, ἄχθομαι (=δυσπαρεστοῦμαι),
 ἀισχέρομαι, μεταμέλομαι κ.ἄ.τ. (εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχή ἀπο-
 δίδεται μὲ τὸ π ο ὄ ἢ τὸ ν ἄ καὶ τὸ οἰκεῖον ῥῆμα) ὁ Ἐθδῶδμος ἔχει-

ρην ἀκούων ταῦτα (= πρὸ ἤκουσε, γὰ ἀκούω) Ξ. ἐλυποῦντο οἱ δυνατοὶ κατὰ κτήματα ἀπολωλεκότες Θ. τοῦτο οὐκ αἰσχύνομαι λέγων (= πρὸ τὸ λέγω, γὰ τὸ λέγω) Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι Θ.

3) τὰ ἐν ἀρξέωσ, λήξεωσ, ἀνοχῆσ, καρπερίεσ καὶ κωμασίου σημαντικὰ ῥήματα, ὡς: ἄρχομαι, ἄρχω, ὑπάρχω (= ἀρχίζω πρόσως), παύομαι, λήγω, ἀνέχομαι, καρτερῶ, ὑπομένω, ἀπαγορεύω (ἀπό ἀπέμπον, πρkm. ἀπείρημα), κάμνω (= κουράζομαι) κ.λ.π. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ νὰ καὶ τὸ οἰκτιρὸν ῥήμα): ἄρξομαι ἀπὸ τῆσ ἱατρικῆσ λέγων (= θὰ ἀρχίσω γὰ λέγειν, ἤ-τοι θὰ ἀρχίσω πρμ. ἐξέτασάν μου ἀπὸ) Πλ. Σωκράτης οὐδέποτε ἔληγε σκοπῶν, τί ἔκαστον εἶη τῶν ὄντων (= ποτέ δὲν ἔπαινε γὰ ἐξετάζει) Ξ. οὐκ ἠνέσχετο σιγῶν Ἡρόδ. οὕτως ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος Π. ἀπείρηκα ἤδη συσκευαζόμενος καὶ βαδίζων καὶ τρέχων (= ἔγω ἀπείρηκα πλέον γὰ...) Ξ.

Σημείωσις. Τὸ ἐνεργητικὸν παῖσι συντάσσεται μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν: οἱ περὶ Σαλαμίνα καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίον τοὺς Ἕλληνας ἔπαισαν φοβουμένους πλῆθος νεῶν τε καὶ ἀνδρῶν (= τοὺς ἔπαισαν γὰ φοβούνται, τοὺς ἔκπαιον γὰ μὴ φοβούνται πλέον) Πλ.

4) τὰ ῥήματα εὖ ἢ καλῶσ ποιεῖν, κακῶσ ποιεῖν, ἀδικεῖν, χαρίζεσθαι ἢ χάριν φέρειν, νικᾶν, κρατεῖν, ἠττᾶσθαι, λείπεσθαι (= ὑπολείπεσθαι, ὑπερεῖν) κ.λ.π. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ καὶ ἢ πρὸ ἢ γὰ ἢ μὲ τὸ γὰ ἢ εἰς τὸ γὰ κ.λ.π. καὶ μὲ τὸ οἰκτιρὸν ῥήμα): εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με (= καλὰ ἔκαμες καὶ μοῦ τὸ θύμισες, καλὰ ἔκαμες πρὸ μοῦ κτλ.) Πλ. ἀδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες Θ. ἐμοὶ χαρίζου ἀποκρινόμενος (= κάνε μου τῆ χάρη γὰ) Πλ. τοὺς φίλους περιῶ νικᾶν εὖ ποιῶν (= γὰ τοὺς νικᾶσ εἰς τὸ γὰ τοὺς εὐεργετῆσ) Ξ. ταύτων οὐχ ἠττησόμεθα εὖ ποιοῦντες (αὐτῶν) (= δὲν θὰ φανῶμεν κατώτεροι εἰς τὸ γὰ τὸν εὐεργετούμεν) Ξ

Β') Μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην ἄλλοτε μὲν εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ αἰσθήσεωσ, γνώσεωσ, μαθήσεωσ καὶ μνήμησ σημαντικὰ, ὡς: αἰσθάνομαι, ὄρω, περιοῶ (= ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω), ἀκούω, πυνθάνομαι, εὐρίσκω, καταλαμβάνω (= εὐρίσκω), οἶδα, ἐπίσταμαι γι-

γνώσκω, ἀγνοῶ, μανθάνω, μέμνημαι κ.ά.τ. (Εἰς τὴν νέα γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ ὅτι ἢ τὸ πὼς ἢ νὰ ἢ ποὺ ἢ καὶ τὸ οἰκεῖον ῥῆμα) : ἡμεῖς ἀδύνατοι ὀρῶμεν ὄντες περιγενέσθαι = ὅτι εἴμεθα, πὼς εἴμεθα) Θ. ὀρῶμεν πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγεις (= ὅτι εἶναι) Ξ. οὐδένα ἡμεῖς ἴσμεν ἀνδρα ἀγαθὸν γεγυῖντα τὰ πολιτικά (= δὲν γνωρίζομεν κανένα ποὺ νὰ ἔχη ὑπάρξει ἀγαθὸς) Π. καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθήμενους (= τοὺς βρίσκουν νὰ κάθωνται) Ξ. μέμνημαι τοιαῦτα ἀκούσας σου (= ὅτι ἄκουσα) . μέμνημαι καὶ τοῦτό σου λέγοντος (= πὼς ἐσὺ λέγεις) Ξ.

2) τὰ δειξέως, ἀγγελίας καὶ ἐλέγγου σημαντικά, ὡς δείκνυμι, δηλῶ, (ἀπο) φαίνω, ἀγγέλλω, (ἐξ) ἐλέγχω κ.ά.τ. (Εἰς τὴν νέα γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ ὅτι ἢ πὼς καὶ τὸ οἰκεῖον ῥῆμα) : ἐν τῷδε δείξω σοφὸς γεγῶς (= ὦν = ὅτι εἶμαι) Εὐρ. ἀποδείξω τοῦτον μάρτυρας ψευδεῖς παρεχόμενον (= ὅτι παρουσιάζει) Δημ. ἀπηγγέθη Φίλιππος Ἡραῖον τείχος πολιορκῶν (= ὅτι ὁ Φ. ἐπολιόρκει) Δημ. βασιλεῖ Κῦρον ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἡγγεῖλα (= ὅτι ἐπεστράτεψε) Ξ. ῥαδίως ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος (= ὅτι ψεύδεται) Δημ.

Σημειώσεις α' Μετὰ τὸ ῥῆμα συνειδέναι, ὅταν ἐν τούτῳ συνεκφέρεται μὲ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν (σύννοια ἐμαυτῶ, σύννοια ἡ μὲν αὐτοῖς κλπ. = γνωρίζω καλῶς καὶ εἶμαι πεπεισμένος κλπ.), ἀκολουθεῖ κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἢ κατὰ πτώσιν ὀνομαστικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος) ἢ κατὰ δοτικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν) : ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν ξύνοια ἐμαυτῶ σοφὸς ὦν (= γνωρίζω καλῶς καὶ εἶμαι πεπεισμένος πὼς δὲν εἶμαι) Πλ. ἐμαυτῶ ξυνηδὲν οὐδὲν ἐπισταμένῃ Πλ.

"Ὅταν δὲ τὸ ῥῆμα συνειδέναι ἔχη ἀντικείμενον ἄλλο ὄνομα καὶ ὄχι τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ὅποτε σύννοια δέ τινα = γνωρίζω καλῶς μετὰ τίνος καὶ δύναμαι νὰ μαρτυρήσω), τότε κανονικῶς ἀκολουθεῖ μετ' αὐτὸ κατηγορηματικὴ μετοχὴ κατὰ δοτικὴν : οὔτοι ξυνίσασσι Μελήτω μὲν ψευδομένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι (= ὅτι ὁ μὲν Μέλῃτος ψεύδεται κλπ.) Πλ.

Σημειώσεις β'. Τὰ ῥήματα ἀκούω καὶ αἰσθάνομαι συντάσσονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἦτοι : 1) μὲ γενικὴν καὶ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, ὅταν δηλοῦται ἄμεσος ἀντίληψις, 2) μὲ αἰτιατικὴν καὶ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, ὅταν δηλοῦται ἄμεσος ἀντίληψις καὶ 3) μὲ αἰτιατικὴν καὶ (εἰδικὸν) ἀπαρέμφατον, ὅταν δηλοῦται ἐν ἀβεβαίον γεγυῖντος, κάποια φήμη : ἤκουσα δὲ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγόμενου (= τὸν ἤκουσα μὲ τὰ αὐτιά μου νὰ συζητῆ ἢ ποὺ συνεζήτει κλπ.) Ξ. ἤκουσε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα (= ἤκουσε ἀπὸ ἄλλου ὅτι ὁ Κ. ἦτο) Ξ. ἀκούω κώμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἰκοσι σταδίων ἀπεχούσας (= ἀκούω νὰ λένε πὼς ὑπάρχουν) Ξ. ἤσθησι πόσι ποτέ μου ἢ ψευδομαρτυροῦντος ἢ συκοφαντοῦντος ; Ξ. Ἀριαῖος ὡς ἥσθητο

Κύρον πεπτωκότα, ἔφηνεν Ξ. ἤσθάνετο αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ *Δαρείῳ* δύνασθαι (= εἶχε τὴν γνῶμην ὅτι) Θ.

Ὅμοίως μὲ διαφορὰν σημασίας συντάσσονται ἄλλοτε μὲ μετοχὴν καὶ ἄλλοτε μὲ ἀπαρέμφατον καὶ ἄλλα ῥήματα, ὡς :

	μετὰ μετοχῆς	μετ' ἀπαρεμφράτου
ἄρχομαι	= ἀρχίζω νά, εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀρχὴν μιᾶς ἐνεργείας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν συνέχισιν αὐτῆς καὶ τὸ τέλος : ἄρξομαι διδάσκων ἐκ τῶν θεῶν (= κατὰ πρῶτον θὰ διδάξω).	= ἀρχίζω νά, πρώτῃν φορὰν καταπιάνομαι ἀπὸ κάτι τι : πόθεν ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν ; (= νά σέ διδάσκη) Ξ.
φαίνομαι	= ἀποδεικνύομαι, εἶναι φανερόν ὅτι, προφανῶς : φανήσεται ταῦθ' ὠμολογηκῶς (= θὰ ἀποδειχθῆ ὅτι κλπ.).	= φαίνομαι πῶς, παρέχω τὴν ἐντύπωσιν ὅτι : ὁ γελωτοποιὸς κλαλεῖν ἐφαίνοτο Ξ.
αἰδοῦμαι	= ἐντρέπομαι πού, μὲ ἐντροπὴν μου κάμνω τι : αἰσχύνομαι λέγων τοῦτο (= πού τὸ λέγω).	= ἐντρέπομαι νά, ἀπὸ ἐντροπὴν μου δὲν κάμνω τι : αἰσχύνομαι εἰπεῖν τὰληθῆ (= νά εἶπω) Πλ.
γιγνώσκω	= γνωρίζω ὅτι, ἐνοῶ ὅτι.	= ἀποφασίζω νά, κρίνω ὅτι.
ἐπίσταμαι	= γνωρίζω, ἠξεύρω ὅτι : Περικλῆς ἔγνω τὴν εἰσβολὴν ἐσομένην Θ. τοῦτον ἡμεῖς ἐπίστασθε ἡμᾶς προδόντα Ξ.	= ἠξεύρω νά : ὁ Ἀγησίλαος ἔγνω διώκειν τοὺς προσκειμένους Ξ. ὁ Φαρνάβαζος ἔγνω δεῖν τὴν γυναικα σατραπεύειν Ξ. ἐπίσταμαι θεοὺς σέβειν Εὐρ.
οἶδα	= γνωρίζω ὅτι : οἱ Ἕλληνες οὐκ ἤδεσαν Κύρον τεθνηκότα (= ὅτι εἶχε φονευθῆ) Ξ.	= γνωρίζω νά, ἠξεύρω νά : οἶδα μάχεσθαι (= νά μάχωμαι).
μαθάνω	= μαθαίνω ὅτι, καταλαβαίνω πῶς : ὁ βασιλεὺς, διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μαθάνεις ; Ἡρόδ.	= μαθαίνω νά : τοὺς προδότας μισεῖν ἔμαθον Αἰσχ.
μέμνημαι	= ἐνθυμοῦμαι ὅτι : μέμνημαι ταῦτα ἀκούσας σου. Ξ.	= ἐνθυμοῦμαι νά, προσπαθῶ νά : μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι Ξ.
ἐπιλανθάνομαι	= λησμονῶ ὅτι, πῶς : ἐπιληθῆσθε γέροντες ὄντες.	= λησμονῶ νά : ἐπελαθόμεθα εἰπεῖν.

§ 168. 1) Ἡ ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἄλλοτε μὲ ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς ὄνομα ποῦ ἀνήκει εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ἢ οἴαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται **συνημμένη ἐπιρρηματικὴ μετοχ**, ἄλλοτε δὲ ἔχει ὅλως ἰδιαίτερον ὑποκείμενον, ἦτοι ὄνομα ποῦ δὲν ἀνήκει εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὅποιαν προσδιορίζει, καὶ τότε ὁνομάζεται **ἀπόλυτος**.

Ἡ ἀπόλυτος μετοχὴ κανονικῶς ἐκφέρετο κατὰ πτωσὶν γενικῆν. (Γενικῆ ἀπόλυτος): **Θεοῦ δίδόντις**; οὐδὲν ἰσχύει ἰθὺς, καὶ μὴ δίδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος Μεν.

2) Καὶ ἡ συνημμένη καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἀναλόγως τῆς ἰδιαίτερας σημασίας αὐτῆς εἶναι

α) **αἰτιολογική**· (ἄρνησις οὐ· πρβλ. § 141). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ ἄτε (δ ἦ), οἷα (δ ἦ), οἷον (δ ἦ) ἐπὶ πραγματικῆς αἰτίας, ἢ τοῦ ὡς ἐπὶ αἰτίας κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως: **ὀλείσθε ἡδίκηκότες τὸν ἄνθρωπον τόνδε Σοφ. ἄτε ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες πολλὰ ἀνδράποδα ἔλαβον Ξ. ἐνταῦθα ἔμενον ὡς τὸ ἄκρον κατέχοντες· οἱ δ' οὐ κατεῖχον** (= διότι ἐνόμιζον ὅτι κατεῖχον) Ξ. **ἐνταῦθα δὲ, ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασίου ἀνεθορύβησαν** (= ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γνώμην των, καλῶς ὠμίλησεν ὁ Ἀ.) Ξ.

β) **τελική**· (ἄρνησις μὴ· πρβλ. § 142 καὶ § 157, 1). Ὡς τοιαύτη λαμβάνεται μόνον ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος, συνήθως μετὰ ῥήματα τὰ κινήσεως σημαντικὰ ἢ καὶ μετὰ ἄλλα ῥήματα, ἀλλὰ τότε μετὰ μόριον ὡς πρὸ αὐτῆς: ἐς Δελφούς **χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ πορεύεται** (= ἵνα χρήσῃται) Ἡρόδ. **ἐπεμψέ τινα ἐροῦντα** (= ἵνα εἴπῃ) Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι **παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες** (= μετὰ σκοπὸν νὰ πολεμήσουν) Θ.

γ) **χρονική**· (ἄρνησις οὐ ἢ μὴ· πρβλ. § 147). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μετὰ τὴν προσθήκην κάποιου χρονικοῦ ἐπιρρηματός, ὡς: ἄμα, αὐτίκα, εὐθύς, μετὰ ξύ, ἐπι κ.λπ.: **ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτινον δύο νεανίσκοι** (= ὅτε ἤριστα ὁ Ξ.). Ξ. **ἠναγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι** (= ἐνῶ συγχρότως ἐφευγον) Ξ. **πολλαχοῦ με ἐπέσχε λέγοντα μεταξὺ** (= ἐπὶ μεταξὺ ἐκεῖ ποῦ ἔλεγα) Πλ. δρυὸς **πεσοῦσης πᾶς ἀνὴρ ἐνλεῖται, ταῦτα ἦν ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως** (= ὅτε ἔτι ἐδημοκρατεῖτο ἡ πόλις) Πλ.

δ) **ὑποθετική**· (ἄρνησις μὴ· πρβλ. § 144 κ.ε.): **δίκαια δράσας τυμάρχους ἔξεις θεούς** (= ἐάν δράσῃς γ' οὐκ ἂν δίκαιοι μὴ καμῶν

εὐδαιμονεῖν (= εἰ μὴ κάμοις). θεοῦ **θέλοντος** κἄν ἐπὶ ῥιπὸς πλείοις (= εἰ θεὸς ἐθέλοι).

ε) **παραχωρητική ἢ ἐνδοτική**: (ἄρνησις οὐ. πρβλ. § 146). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ ἐπιδοτικού καὶ τῆ τοῦ καίπερ, (σπανίως τοῦ καίτοι), εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς τοῦ πέρ, (τοῦ ὁποίου ἀρχικὴ σημασία εἶναι πολὺ): **ποιοὶ ὄντες εὐγενεῖς, εἰσὶ κακοὶ** (= ἄν καὶ εἶναι) Εὐρ. οὔτερο πρόσθεν προσεκύνον Ὀρόνταν, καὶ τότε προσεκύνησαν, **καίπερ εἰδότες** ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο Ξ. εἰσὶλθετε ὑμεῖς **καίπερ οὐ δίδοντας** τοῦ νόμου Δημ. οὐ τί δυνήσεται, **ἀχνύμενός περ, χροισμεῖν** (= ἄν καὶ θάλυπῆσαι πολὺ) Ὅμ.

στ) **τροπική**: (ἄρνησις οὐ). Συνήθως κατ' ἐνεστώτα: εἰσὶ δέ τινες τῶν Χαλδαίων, οἱ **ληζόμενοι** ζῶσι (= διὰ τῆς ληστείας) Ξ. τοῖς ἱππεύσιν εἴρητο **θαρροῦσι** διώκειν (= θαρροῦντες, μετὰ θάρρος) Ξ. (πρβλ. παίζοντα ἢ παίζοντας, γελῶντα ἢ γελῶντας, περπατῶντα ἢ περπατῶντας κ.τ.τ.). Συνηθέστατα λαμβάνεται ὡς τροπικὴ ἢ μετοχὴ ἔχων, (ἔχουσα, ἔχον = μέ) ἤλθεν ἐξ Ἀθηρῶν **Θιμοχάρης ἔχων** καὺς ὀλίγας (= μετὰ ὀλίγα πλοῖα) Ξ.

Σημείωσις. Ἡ τροπικὴ μετοχὴ δύναται πολλάκις νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μετὰ τὸ οἰκείον ῥῆμα καὶ τὸν σύνδεσμον καί: **ληζόμενοι** ζῶσι (= ληστεύουσιν καὶ ζοῦσιν) Κότερ **εὐ ποιῶν** ἀποκτάνουσιν ὁ Ἡβθαί (= κατὰ ἔκταμα καὶ τὸν ἐφόνησεν) Δημ.

§ 169. Αἰτιατικὴ ἀπόλυτος. 1) Τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων (§ 164 κ.ε.) ἢ μετοχῆ, ὅταν λαμβάνεται ἀπολύτως, ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν αἰτιατικὴν ἐνικῆν (καὶ σπανιώτερον πληθυντικῆν): **δέον, ὄν, παρόν, ἐξόν, χρεών, δοκοῦν, δόξαν, δόξαντα, μέλον, τυχόν, προσταχθέν, δεδογμένον, προστεταγμένον, εἰρημένον, γεγραμμένον** κλπ. — **δυνατὸν ὄν, οἶόν τε ὄν, ἀδύνατον ὄν, ῥάδιον ὄν, ἄδηλον ὄν** κλπ.: πολλάκις πλεονεκτῆσαι ὑμῖν **ἐξόν** οὐκ ἠθέλησατε (= ἐνῶ ἦτο εἰς σᾶς δυνατὸν) Δημ. **δήλον** ὅτι οἶσθα (τίς τοὺς νεωτέρους βελτίους ποιῶ), **μέλον** γέ σοι (= ἀφοῦ βέβαια σὲ μέλει γι' αὐτὸ) Πλ. **δόξαν** δὲ ταῦτα ἐκήρυξαν οὕτω ποιῶν (= ἐπεὶ ταῦτα ἔδοξε = ἀφοῦ ἀπεφασίσθησαν ταῦτα) Ξ. **προσταχθέν** αὐτῶ ἀναγράψαι τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος, ἀντὶ Σόλωνος αὐτὸν νομοθέτην κατέστησε (= ἐνῶ ἐδόθη εἰς αὐτὸν διαταγή) Λυσ. **παρεκελεύοντο** κραυγῇ οὐκ ὀλίγη χρο-

μενοι **ἀδύνατον ὄν ἐν νυκτί ἄλλω τῷ σημήναι** (= ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον) Θ.

2) Κατ' αἰτιατικὴν ἀπόλυτον λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ προσωπικῶν ῥημάτων ἢ μετοχῇ, ἀλλὰ τότε προτάσσεται αὐτῆς πάντοτε τὸ μόριον **ὡς** : τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἰργουσιν **ὡς** τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὀμιλίαν ἀσκησιν **οὖσαν** τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν (= διότι κατὰ τὴν γνώμην των εἶναι κλπ.) Ξ.

Σημείωσις α'. Ἡ γενικὴ ἀπόλυτος, ἥτοι ἡ ἐκφορά τῆς μετοχῆς κατὰ γενικὴν ἀπολύτως, δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας, ἀλλ' ἀνεπτύχθη κατόπιν ἐξ ἀποσπάσεως, ὅπως καὶ ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (§ 162, Σημ.). Παικίαι δὲ συντάξεις κατὰ γενικὴν ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου. Οὕτω π.χ. εἰς τὴν πρότασιν **λέγοντος ἐμοῦ ἀκροῦνται οἱ νέοι** (πρβλ. Πλάτ. Ἀπολ. 37), ἡ γενικὴ ἐμοῦ μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν λέγοντος εἶναι ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν εἰς τὸ ἀκροῦνται (§ 67,4 = ὀμιλοῦντα ἐμὲ μὲ ἀκούειν οἱ νέοι). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν **Σαρπηδὸν δ' ἄχος γένητο Γλαύκου ἀπίοντος** (Ὁμ. Μ 392) ἡ γενικὴ Γλαύκου μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν ἀπίοντος εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν (τῆς αἰτίας) εἰς τὸ ἄχος γένητο (= εἰς τὸν Σαρπηδόνα λύπη ἐγενήθη ἀπὸ τὸν Γλαῦκον ἢ γιὰ τὸν Γλαῦκον, πού ἀπήρχετο § 91, 3). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν τέλος : **ἔτειχίσθη δὲ καὶ Ἀταλάντη τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος** (Θουκ. 2, 32) ἡ γενικὴ τοῦ θέρους τούτου μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν τελευτῶντος εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν τοῦ χρόνου (§ 91,2 = ἔτειχίσθη δὲ καὶ ἡ Ἀταλάντη κατὰ τοῦτο τὸ θέρος, ὅτε ἐτελεύτα).

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις εὐκόλον ἦτο ἡ μετοχῇ, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ νοήματος, τὸ ὁποῖον ἐκφράζεται δι' ὀλοκλήρου τοῦ κατὰ γενικὴν προσδιορισμοῦ (λέγοντος ἐμοῦ — Γλαύκου ἀπίοντος — τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος), νὰ νοῆται ὡς ἀποτελοῦσα αὐτὴ τὸ κύριον μέρος αὐτοῦ μὲ τὴν γενικὴν τοῦ ὀνόματος (ἐμοῦ — Γλαύκου — τοῦ θέρους τούτου) ὡς ὑποκείμενον αὐτῆς, ὃ δὲ ὄλος κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς νὰ νοῆται ὡς αὐτοτελής καὶ ανεξάρτητος (ἐν ᾧ ἐγὼ λέγω, ἀκούουν οἱ νέοι — ὃ δὲ Σαρπηδὼν ἐλυπήθη, ὅτε ὁ Γλαῦκος ἀπήρχετο — ὅτε δὲ τὸ θέρος τοῦτο ἐτελείωνε, ἐτειχίσθη ἡ Α.). Κατὰ τὰ τοιαῦτα δὲ παραδείγματα ἤρchiσε νὰ χρησιμοποιῆται κατόπιν ἡ γενικὴ τῆς μετοχῆς ἀπολύτως, ἥτοι χωρὶς νὰ εἶναι (ὅπως εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα) ὑποκείμενον αὐτῆς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἢ κάποιος προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν εἰς ἓνα ἄλλον ὄρον αὐτῆς πρβλ. π.χ. τοῦτο λέγοντος Ξενοφῶντος πᾶρνυται τις Ξ.

Ὁμοίως παρήχθη καὶ ἡ αἰτιατικὴ ἀπόλυτος μετοχῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων δι' ἀποσπάσεως ἀπὸ φράσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ μετοχῇ κατ' οὐδέτερον γένος ἦτο παράθεσις, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει ὀλοκλήρου πρότασιν (§ 23), ὡς π.χ. **ἔθλον δτι οἴσθα τοῦτο μέλον γέ σοι** (= πρᾶγμα δ μέλει γέ σοι) Πλ.

οὐκ ἐσώσαμεν σε, οἶόν τε ὄν καὶ δυνατὸν (= οὐκ ἐσώσαμεν σε, καὶ οὐκ ἐπράξαμεν ἔργον οἶόν τε ὄν κλπ. = ἔργον, ὃ οἶόν τε ἦν κλπ.) Πλ. (πρβλ. ἢ τις Ἀχαιῶν ῥίψει χειρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ἄλεθρον = παρέχων οὕτω λυγρὸν ἄλεθρον Ἰλ. Ω 735).

Σημείωσις β'. Περὶ ὀνομαστικῆς ἀπολύτου βλ. Σχῆμα ἀνακόλουθον.

Σύνδεσις μετοχῶν πρὸς ἀλλήλας.

§ 170. Δύο ἢ περισσότεραι μετοχαὶ ὁμοιοπτώτοι ἀνήκουσαι εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν

1) συνδέονται μετὰ ξύτων διὰ παρατακτικῶν συνδέσμων. ὅταν εἶναι ὁμοειδεῖς, ἦτοι ὅταν προσδιορίζουν καθ' ὅμοιον τρόπον τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλον τινὰ ὄρον τῆς προτάσεως: οὗτοι **προσελθόντες καὶ καλέσαντες** τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν Ξ. Κλέαρχος ἤδει καὶ ἀπειρηκότας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὄντας Ξ.

2) ἐκφέρονται ἀσυνδέτως

α) ὅταν εἶναι ἑτεροειδεῖς, ἦτοι ὅταν προσδιορίζουν κατὰ διάφορον τρόπον τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλον τινὰ ὄρον τῆς προτάσεως: **προϊόντες λελήθαμεν ἀμφοτέρων εἰς τὸ μέσον πεπτωκότες** Πλ. (Ἡ πρώτη μετοχὴ χρονικὴ, ἡ δευτέρα κατηγορηματικὴ).

β) ὅταν ἡ μία προσδιορίζῃ τὴν ἄλλην: **Κυῖρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συλλέξας** στρατεύμα ἐπολιόρκει Μίλητον Ξ. (= ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συνέλεξε στρατεύμα, καὶ συλλέξας στρατεύμα ἐπολιόρκει).

Ἡ ἑτέρα ἐκ τῶν μετοχῶν κατὰ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν δυνατὸν νὰ ἀποτελῇ μετὰ τοῦ ῥήματος μίαν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει ἡ ἑτέρα: ἡ πόλις **ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων κινδυνεύουσα διατετέλεκεν** Δημ. (Πρβλ. ἡ πόλις ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων αἰεὶ ἐκινδύνευεν).

γ) κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα, χάριν ἐμφάσεως: τὰ δέκα τάλαντα ὀρώντων, φρονούντων, βλεπόντων ἔλαθον ὑμῶν ὑφελόμενοι Αἰσχίν.

3. Ῥηματικά ἐπίθετα εἰς -τος καὶ -τέος.

§ 171. 1) Τὰ εἰς -τος, (-τη, -τον) ῥηματικά ἐπίθετα (τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἐλαμβάνοντο ἀδιαφόρως καὶ με ἐνεργητικὴν καὶ με παθητικὴν διάθεσιν), σημαίνουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν

α') ὅτι καὶ ἡ μεσηχὴ τῶν παρεκκεμένων ἢ τῶν ἀνεπαρκῶν ἢ ἀριστῶν, ἐνεργητικῶς ἢ μέσως ἐκ τῆς (= λατρεμένων), γραμματικῶς (= γεγραμμένως), δυνατικῶς (= δυνάμεως, ἰσχυρῶς), βουτικῶς (= ἐβούλη), θνητικῶς (= ἢ θνησκῶν, ἢ ὑπακουόμενος εἰς θάνατον), ἀπρακτικῶς (= ἢ μὴ πράξας), ἀσπρακτικῶς (= ἢ μὴ στρατευσάμενος) (πρὸς τὰ σημερινὰ κλισιαστῶς, σπρωτικῶς κερὰ κλισιαστῶν καὶ ἀνὸς ἀπρακτικῶς = ἢ μὴ ὑπάρχων ἀπραγματοποιησῶς = ἢ μὴ πραγματοποιησῶς).

β') τὸν δυνάμενον νὰ πειθῆ ὅτι δηλοῖ τὸ ῥῆμα: ἔρακτικῶς (= ἢ δυνάμενος ἔρασθαι), βατικῶς (= ἢ δυνάμενος βαίνεσθαι), σπρωτικῶς (= ἢ δυνάμενος σπρωσθήσθαι).

Ἡ τοιαύτη σημασίαι τῶν εἰς - τος, προήλθε κυρίως ἐκ τῶν ἀντιθέτων: ἀράτος, ἄβυστος, ἄπρωτος κλπ. (ἄπρωτος, κυρίως = ἄσπας δὲν ἐπρόθη ἀκόμη: ἔπειτα ἢ μὴ δυνάμενος νὰ πειθῆ).

γ') τὸν ἄξιον νὰ πείθῃ ὅτι δηλοῖ τὸ ῥῆμα: θαυμαστός (= ἄξιον θαύματος), ἐπαικτός (= ἄξιος ἐπαινεῖσθαι), μερικτός (= ἄξιος νὰ τύχη μομφῆς): ὁ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτός ἀνθρώπων Πλ.

2) Τὰ εἰς - τέος, (-τέα, -τέον) ῥηματικὰ ἐπίθετα (εὐχρηστα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἴδια εἰς τὴν ὀνομαστικὴν) σημαίνουν ὅτι εἰς νὰ ἀνάγκη νὰ γίνῃ ὅτι δηλοῖ τὸ ῥῆμα: ὁ ποταμὸς ἐστὶν ἡμῖν **διαβατέος** (= ὀφείλομεν νὰ διαβῶμεν τὸν ποταμὸν) Ξ. **οιστέον** τὴν τύχην (= δεῖ φέρειν τὴν τύχην) Εὐρ. (Πρὸς **μαθητῆς ἐπανεξεταστέος**, ἐνοίκιον **προπληρωτέον**, ἀφαιρετέος, διαιρετέος κλπ.).

§ 172. Μὲ τὰ εἰς - τέος, (-τέα, -τέον,) ῥηματικὰ ἐπίθετα εἶναι συνήθεις δύο συντάξεις, ἧται:

1) ἀπρόσωπος σύνταξις, ὅταν ἐξαιρέται ἢ πρᾶξις, ἢ ὁποῖα ὀφείλει νὰ γίνῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύνταξιν τὸ ῥηματικὸν ἐπίθετον τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικοῦ (ἢ σπανιώτερον πληθυντικοῦ) ἀριθμοῦ, τὸ δὲ ὄνομα, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἢ πρᾶξις, τίθεται ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ: **τοὺς φίλους εὐεργετητέον** (ἐστὶν) (= δεῖ εὐεργετῆν τοὺς φίλους) Ξ. **μεθεκτέον** (ἐστὶ) **τῶν πραγμάτων** πλείωσιν (= δεῖ πλείονας μετέχειν τῶν πραγμάτων) Θ. **πειστέον** (ἐστὶ) **τῷ νόμῳ** (= δεῖ πείθεσθαι τῷ νόμῳ) Πλ.

2) **πρόσωπική σύνταξις**, ὅταν ἐξαιρέται τὸ πρόσωπον ἢ

τὸ πρᾶγμα, τὸ ὅποσον ὀφείλει νὰ πάθῃ. Κατὰ τὴν ταιαύτην σύνταξιν ἐκεῖνο, τὸ ὅποσον δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποσον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἢ πράξῃς, τίθεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικὴν, τὸ δὲ ῥηματικὸν ἐπίθετον συμφωνεῖ μετὰ αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν καὶ πτώσιν : οἱ **συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὖ ποιητέοι**· (πρβλ. *δεῖ εὖ ποιεῖν τοὺς ἐθέλοντας συμμαχεῖν*) Ξ. *εἴτερο βούλει τιμᾶσθαι ὑπὸ τῆς πόλεως, ὠφελητέα σοι ἢ πόλις ἐστί*· (πρβλ. *δεῖ σε ὠφελεῖν τὴν πόλιν*) Ξ. Βλ. καὶ § 71,5).

§ η μείωσις α'. Κατ' ἀπρόσωπον σύνταξιν λαμβάνονται ἐνίοτε καὶ τὰ οὐδέτερα τῶν εἰς **-τος** ῥηματικῶν ἐπιθέτων, ἀντιστοιχοῦν δὲ ταῦτα τότε πρὸς τὸ *δυνατὸν ἢ ἄξιον* μετὰ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ οἰκείου ῥήματος : οὐδὲ τοῖς πολεμίοις *ἵαπευσι προσβατὸν ἦν κατὰ τοῦτο* (= οὐδὲ τοῖς πολεμίοις *δυνατὸν ἦν προσβαίνειν*) Ξ. *ἄρα βιωτόν ἐστιν ἡμῖν μετὰ διεφθαρμένον σώματος ;* (= ἄρα *ἄξιόν ἐστίν ἡμῖν ζῆν κλπ.*) Πλ. (Πρβλ. τοῦτο ποιοῦντι *ἄρα ἄξιόν σοι ζῆν ἔσται ;* Πλ.).

§ η μείωσις β'. Κατὰ σύμφυρσιν πρὸς τὴν ταυτὸσημον σύνταξιν τοῦ *δεῖ* μετὰ αἰτιατικὴν καὶ ἀπαρέμφατον (§ 164, 2 α') τίθεται πολλάκις μετὰ τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν μετὰ τὸ εἰς **-τέον** ῥηματικῶν ἐπίθετον αἰτιατικῆ ἀντὶ δοτικῆς (§ 71, 5), ἢ γίνεται μετὰβάσις ἀπὸ τὸ ῥηματικῶν ἐπίθετον εἰς **-τέον** εἰς ἄπλοον ἀπαρέμφατον : *τὸν βουλόμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην διωκτέον* (ἀντί : *τῶ βουλομένῳ εὐδαίμονι εἶναι κλπ.*) Πλ. (πρβλ. *δεῖ διώκειν σωφροσύνην τὸν βουλόμενον κλπ.*) — *πανταχοῦ ποιητέον, ἃ ἂν κελεύῃ ἢ πόλις καὶ ἢ πατρίς, ἢ πείθειν αὐτήν* (= *δεῖ ποιεῖν ἢ πείθειν*) Πλ.

Παρατηρήσεις τινές περὶ τῶν ἀρνητικῶν μορίων

§ 173. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα, ὅπως καὶ ἡ νέα, ἔχει δύο ἀρνητικὰ μόρια, τὸ **οὐ** (= δὲν) καὶ τὸ **μή**· καὶ

1) τὸ μὲν **οὐ** (ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ *δὲν*) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων *ἄρει*, ἤτοι ἀρνεῖται τὴν πραγματικότητα ἐνὸς ἰσχυρισμοῦ : (*ἔστι Ζεὺς* = *ὑπάρχει Ζεὺς*) — *οὐκ ἔστι Ζεὺς* (= δὲν ὑπάρχει Ζεὺς) Ἄρφ.

2) τὸ δὲ **μή** (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων *ἀποκροῦει* τὴν πραγματοποίησιν μιᾶς σκέψεως, ἤτοι μιᾶς ἐπιθυμίας : (*ἔρωτῶ ταῦτα ;* = *νὰ ἐρωτῶ ταῦτα ;*)· — *ταῦτα μή ἐρώτα* Ξ.

§ η μείωσις. Ὅτι διαφέρει τὸ **οὐ** ἀπὸ τὸ **μή** διαφέρουν καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν γινόμεναι ἀρνητικαὶ λέξεις οὕτε, οὐδέ, οὐδεῖς, οὐπω, οὐκέτι, οὐποτε, κλπ. — *μήτε, μηδέ, μηδεῖς, μήπω, μηκέτι, μήποτε, κλπ.* : Ἐγὼ θρασὺς καὶ ἀναυγὴς οὐτ' εἰμί, μήτε γενοίμην (§ 121).

§ 174. Γενικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν οὐ χρησιμοποιεῖται εἰς ἅς περιπτώσεις εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται τὸ δέν, τὸ δὲ μὴ εἰς ἅς περιπτώσεις καὶ εἰς τὴν νέαν χρησιμοποιεῖται τὸ μὴ, ἦτοι:

1) τοῦ οὐ χρῆσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις κρίσεως, ἀνεξαρτήτους (§ 117, 1 καὶ 2, § 119, 2, § 122, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρημένας, (ὡς τὰς εἰδικὰς § 140, τὰς αἰτιολογικὰς § 141, τὰς χρονικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐν ὄρισμένον γεγονός, § 147, 2, α', τὰς κυρίως ἀναφορικὰς § 153,1 κλπ.)

2) τοῦ μὴ χρῆσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις ἐπιθυμίας, ἀνεξαρτήτους (§ 117, 3, § 118, § 119, 1, § 120, § 122, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρημένας (ὡς τὰς τελικὰς § 142, τὰς χρονικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐπανάληψιν, § 147, 2 β' καὶ γ', τὰς ἀποτελεσματικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα, § 149, 2, τὰς ἐνδοιαστικὰς § 150, τὰς ἀναφορικὰς τελικὰς § 153, 3 κλπ.).

§ 175. Τοῦ μὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν) χρῆσις γίνεται προσέτι εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις (§ 143), καθὼς καὶ εἰς τὰς δευτερευούσας ἐν γένει προτάσεις καὶ τὰς μετοχὰς, αἱ ὁποῖαι ἐνέχουν σημασίαν ὑποθετικὴν (§ 146, § 147, 2, β', § 153, 5, § 168, 2, β' — δ') : **εἰ μὴ καθέξεις γλῶσσαν, ἔσται σοι κακά. — ἄ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι** (= εἴ τινα μὴ οἶδα). — **ὄ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται** (= ἐάν τις μὴ δαρή).

§ 176. Μὲ τὸ ἀπαρέμφατον κανονικῶς

1) μὲ τὸ εἰδικὸν χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις οὐ (§ 163, 1) : **οἱ Αἰγινῆται ἔλεγρον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι** Θ. **οἶμαι γ' οὐδενὸς ἂν ἤττον φανῆναι δίκαιος** (= ὅτι οὐδενὸς ἔν φανείην) Ξ. (Βλ. καὶ § 162, 2, Σημ.).

2) μὲ τὸ τελικὸν χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις μὴ· (§ 163, 1, § 164, 2, α') : **τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι Κορινθίους** Θ.

Σημείωσις α'. Μὲ ἀπαρέμφατον τελικόν, τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸ αὐτοῦ τὸ μὴ, συντάσσονται κανονικῶς τὰ ῥήματα εἰργεῖν, κωλύειν, ἐναντιοῦσθαι, ἐμποδῶν εἶναι κ.τ.π., φεύγειν (= ἀποφεύγειν), εὐλαβεῖσθαι κ.τ.π., ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν κ.τ.π., ἀπαγορεύειν, ἀπειλεῖν κ.τ.π. Ἀλλὰ τὸ μὴ τὸ συνημμένον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον κατόπιν τῶν εἰρημένων ῥημάτων δι' ἡμᾶς φάνεται πλέον ἄζον καὶ περιττόν : **ὁ φόβος τὸν νοῦν ἀπέτρ-**

γει μὴ λέγειν ἃ βούλεται (= ἀπείργει λέγειν = τὸν ἐμποδίζει νὰ λέγῃ) Πλ. — *Κριτίας καὶ Χαρικλῆς ἀπειπέτην Σωκράτει τοῖς νέοις μὴ διαλέγεσθαι* (= ἀπειπέτην διαλέγεσθαι = τοῦ ἀπαγόρευσαν νὰ συζητῇ) Ξ.

Ἡ τοικυῆ μετὰ τὰ ἀνωτέρω βήματα πλεοναστική χρῆσις τοῦ μὴ προέρχεται ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ ἀντιστοίχου εὐθέως λόγου : (ὦ Σώκρατες, μὴ διαλέγον τοῖς νέοις—ἀπαγορεύο μὲν σοι, ὦ Σώκρατες, μὴ διαλέγεσθαι τοῖς νέοις).

Πολλάκις δὲ τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὅποιον ἀκολουθεῖ κατόπιν τῶν ἀνωτέρω βημάτων μετὰ τὸ μὴ, ἐκφέρεται μετὰ τὸ ἄρθρον τό: *τοῖς φίλοις εἶργον τὸ μὴ κακοῦργεῖν τὰ ἔγγυς τῆς πόλεως* (= εἶργον κακοῦργεῖν) Θ.

Ὅταν δὲ κανὲν ἐκ τῶν ἀνωτέρω βημάτων εὐρίσκειται εἰς ἀρνητικὴν πρότασιν ἢ εἰς πρότασιν ἐρωτηματικὴν, ἣ ὅποια ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀρνητικὴν (§ 122,3, γ'), τότε τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὅποιον ἀκολουθεῖ κατόπιν αὐτοῦ, ἐκφέρεται μετὰ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ, καὶ δι' ἡμῶς ἄλλοτε μὲν φανονται πλεονάζοντα ἀμφοτέρω τὰ ἀρνητικὰ ταῦτα μόρια, ἄλλοτε δὲ τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν : *τίνα οἶτι ἀπαρνήσεσθαι μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια* ; (= μὴδὲνα οἶτω ἀπαρνήσεσθαι καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια = πῶς θὰ ἀρνηθῆ, ὅτι γνωρίζει καὶ αὐτὸς κλπ.) Πλ. *Ἀστυγίη οὐδὲν ἐδύνατο ἀντέχειν μὴ οὐ χαρίζεσθαι ταῦτα Κέρω* (= ἀντέχειν μὴ χαρίζεσθαι) Ξ. *οὐκ ἀντιθέμαι μὴ οὐχὶ πάνιν ἰκανῶς ταῦτα ἀποδεδείχθαι* (= μὴ ἀποδεδείχθαι — ἦ — οὐκ ἀποδεδείχθαι = ὅτι δὲν ἔχει ἀποδειχθῆ) Πλ.

Τέλος ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ ἀκολουθεῖ κανονικῶς καὶ κατόπιν ἀρνητικῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων, οἷαι: *οὐκ ἐγγύωρε εἶ. ἀδύνατόν ἐστίεν, κίσχροβὸν ἐστίεν* (= οὐ καλὸν ἐστίεν) κ.π.ο. *οὐχ ὁσίων σοὶ ἐστί μὴ οὐ βοιωθεῖν δικαιοσύνη* (= μὴ βοιωθεῖν) Πλ. *πᾶσαι αἰσχύνῃ ἦν μὴ οὐ ἀσπασυόειεν* (= μὴ ἀσπασυόειεν) Ξ.

Σημεῖωσις β'. Περὶ συνειρησίας τῶν δύο ἀρνητικῶν μορίων (οὐ μὴ—μὴ οὐ) βλ. καὶ § 114, 2 καὶ § 150.

Σημεῖωσις γ'. Κατόπιν βημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν ἀρνητικὴν ἔννοιαν, οἰκιστὰ βήματα ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, ἀμφισβητεῖν, ἀπιστεῖν κ.π.ο. δύναται νὰ ἀκολουθῆ ὅχι μόνον ἀπαρέμφατον μετὰ (πλεονάζον) μὴ πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰδικὴ πρότασις ἐκφερομένη ἀρνητικῶς μετὰ ἄρνησιν οὐ, ἣ ὅποια πλεονάζει δι' ἡμῶς : *οὐκ ἂν ἀρνηθεῖεν ἐμοί, ὡς οὐκ εἶσι τοιοῦται* (= ὡς εἶσι = ὅτι εἶναι) Πλ.

§ 177. Τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ πολλάκις νοεῖται τόσον στενωῶς συνδεδεμένον μετὰ κάποιαν ἐπομένῃν εὐθέως κατόπιν αὐτοῦ λέξιν (βῆμα, οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἐπίρρημα), ὥστε λαμβάνεται ὡς ἰσοδύναμον μετὰ στερητικόν ἄ: *οὐφῆμι* (= ἀρνοῦμαι), *οὐ βιωτός* (= ἀβίωτος), *οὐχ ὁσίως* (= ἀνοσίως) κ.π.ο. : *οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἵναί τοῦ πρόσω* (= ἠρνοῦντο νὰ προχωρήσουν, δὲν ἔλεγον νὰ πᾶνε μπρὸς) Ξ. ὑπώπτευν

ἀλλήλους Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν (= διὰ τὴν μὴ ἀπόδοσιν) Θ.

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ὅτι ἐνίοτε (ὅπως π.χ. εἰς ὑποθετικὰς προτάσεις) φαίνεται ὅτι χρησιμοποιεῖται τὸ οὐ ἀντὶ τοῦ μὴ: εἰ δ' ἂν ἐμοὶ τιμὴν Προιάμος Προιάμοιό τε παῖδες τίνει οὐκ ἐθέλουσιν (= ἀρνοῦνται) "Ομ.

Μὲ τὰ ἐπίθετα ὅμως καὶ τὰς μετοχὰς καὶ μὲ οὐσιαστικά, ὅταν ταῦτα εὐρίσκωνται εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας ἢ εἰς προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ὑποσημαίνουν κάτι τὸ ὑποθετικόν, συνάπτεται ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικὸν ἂ τὸ μὴ ἀντὶ τοῦ οὐ: μὴ χαῖρε κέρδεσι τοῖς μὴ καλοῖς (= τοῖς αἰσχροῖς) Σοφ. οἱ σοφισταὶ τοῖς μὴ ἔχουσι χρήματα διδόναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι (= εἰ τινες μὴ ἔχοιεν) Ξ. οὐκ οἶδα δεινὸν δ' ἐστὶν ἢ μὴ ἐμπειρία (= ἢ ἀγνοία = εἰ τις μὴ οἶδε) Ἀρφ.

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ μὴ ἀντὶ τοῦ οὐ, ὡς ἰσοδύναμου πρὸς τὸ στερητικὸν ἂ, μὲ ἐπίθετα, μετοχὰς καὶ οὐσιαστικά ἐπέδωκε σὺν τῶν χρόνων καὶ εἶναι νῦν ἢ κανονικῆ (πρβλ. ὁ μὴ πλοῦσιος, ὁ μὴ συνηθισμένος, μὴ θέλοντας, ἢ μὴ ἀνανέωσις τῆς ἐγγραφῆς, κλπ.).

§ 178. Ὅταν τὸ οὐ προτάσσεται ζεύγους προτάσεων, αἱ ὁποῖαι συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ἀντιθετικῶς διὰ τοῦ μὲν—δέ, ἢ δὲ δευτέρα ἐκ τῶν δύο τούτων προτάσεων εἶναι ἀρνητικῆ, τότε ἀναφέρεται εἰς τὸ νόημα οὐχὶ μόνον τῆς πρώτης ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὸ νόημα καὶ τῶν δύο, εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν δύναται νὰ ἀποδίδεται τότε τὸ οὐ διὰ τῆς φράσεως «δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι» ἢ «ἅς μὴν πῆ κανεῖς πῶς» κτ.τ.: Λέριοι πάντες κακοὶ οὐχ ὁ μὲν, ὅς δ' οὐ (= ἅς μὴ πῆ κανεῖς πῶς ὁ ἓνας εἶναι καὶ ὁ ἄλλος δὲν εἶναι) Φωκυλ.

Σημείωσις α'. Περὶ τῶν φράσεων οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ ἢ οὐδέ εἰς ὅστις οὐ (= πᾶς τις) βλ. § 52, 1, Σημ. γ' καὶ 5 Σημ.

Ἐν γένει δὲ, ὅταν εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν ὑπάρχουν δύο ἀλλεπάλληλοι ἀπλᾶί ἀρνήσεις (οὐ—οὐ, μὴ—μὴ), ἢ δύο ἀρνήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἢ μὲν πρώτη εἶναι σύνθετος (οὐδέ, οὐδέ εἰς, κλπ.—μὴδέ, μὴδέ εἰς κλπ.), ἢ δὲ δευτέρα ἀπλῆ (οὐ ἢ μὴ), αἱ ἀρνήσεις αὗται ἀναιροῦν ἀλλήλας, οὕτως ὥστε ἐκφράζουν τὸ ἀντίστοιχον καταφατικὸν νόημα ἐντονώτερον: ἐγὼ οὐκ οἶμαι οὐ δεῖν ὑμᾶς ἀμύνησθαι (=ἐγὼ οἶμαι πάντως δεῖν) Λυσ. οὐδεὶς οὐκ ἀποθανέεται (= πᾶς τις ἀνεξαιρέτως).

Ἀντιθέτως, ὅταν εἰς μίαν πρότασιν κατόπιν ἀπλῆς ἀρνήσεως (οὐ ἢ μὴ) ἀκολουθῆ μία ἢ περισσότεραι ἀρνήσεις σύνθετοι (οὐδέ, οὐδέ εἰς, κλπ. μὴδέ εἰς, κλπ.), αἱ ἀρνήσεις αὗται δὲν ἀναιροῦν, ἀλλ' ἐνισχύουν ἀλλήλας, καίτοι εἰ-

ἡμᾶς φαίνεται ὅτι ὑπάρχει πλεονασμὸς ἀρνήσεων: ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρείσσον οἰκείου φίλου (= δὲν ὑπάρχει τίποτε καλύτερον) Εὐρ. μὴ θῆσθε νόμον μηδένα (= μὴ θέσετε κανένα νόμον) Δημ. σμικρὰ φράσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ἰδιώτην οὔτε πόλιν δοῦν Πλ. τὸ καλόν, ὃ μηδέποτε ἀσχρόν μηδαμοῦ μηδενὶ φαίνεται Πλ.

Γενικῶς δὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅταν μία ἀρνητικὴ πρότασις παρεκτείνεταί, συνεχίζεται με λέξεις ἀρνητικᾶς. (Οὕτω δὲν δύναται νὰ λεχθῆ εἰς τὴν ἀρχαίαν π.χ. ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν τι κρείσσον κλπ. - ἦ - μὴ θῆσθε νόμον τινὰ κ.τ.τ.)

Σημείωσις β'. Ἡ φράσις μόνον οὐ ἢ μόνον οὐχὶ σημαίνει ὅτι εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ μόνον παύ δὲν ἢ σχεδόν: ὁ παρὼν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεῖς, ὅτι τῶν πραγμάτων ἡμῶν ἀντίληπτέον ἔστιν. Δημ.

Ὡς ἰσοδύναμον δὲ πρὸς τὸ σχεδὸν λαμβάνεται καὶ τὸ ὅσον οὐ: ὁ μέλων καὶ ὅσον οὐ παρὼν πόλεμος Θ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

§ 179. **Σχήμα λόγου** λέγεται ιδιορρυθμία τοῦ λόγου εἴτε ὡς πρὸς τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν τῶν ὄρων τῆς προτάσεως, εἴτε ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἢ ἐντὸς τῆς περιόδου, εἴτε ὡς πρὸς τὸ πᾶσιν τῶν λεκτικῶν στοιχείων, τὰ ὅποια χρησιμοποιῶνται πρὸς ἔκφρασιν ἐνὸς διανοήματος, εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἐλάχιστην σημασίαν μιᾶς λέξεως ἢ μιᾶς φράσεως.

Ἐκ τῶν σχημάτων λόγου τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ πλεῖστα εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ σχήματα λόγου τῆς νέας γλώσσης, μάλιστα δὲ ὅσα παρατηροῦνται εἰς τὰ λαϊκὰ τραγούδια.

α) Σχήματα γραμματικά

§ 180. **Σχήματα γραμματικά**, ἔσσι' σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν, συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς :

1) Τὸ **σχήμα κατὰ τὸ νοούμενον**. Κατὰ τοῦτο ἡ συμφωνία ἐνὸς ὄρου μιᾶς προτάσεως πρὸς ἕνα ἄλλον προηγούμενον σχετικῶν ὄρων τῆς αὐτῆς προτάσεως ἢ περιόδου γίνεται οὐχὶ ἐπὶ τῆ βάσει τοῦ γραμματικοῦ τύπου τοῦ προηγούμενου ὄρου, ἀλλ' ἐπὶ τῆ βάσει τοῦ νοουμένου ὑπ' αὐτοῦ : τὰ **μειράκια τάδε πρὸς ἀλλήλους οἴκοι** διαλεγόμενοι θαμὰ ἐπιμέμνηται Σωκράτης (= οἱ νεανίσκοι οὗτοι κλπ.) Πλ. τὸ **στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτία ἔχοντες τὸν Ἄγιον ἀνεχώρου** (= οἱ ἄνδρες τοῦ στρατεύματος κλπ.) Θ. Πρβλ. **Ὁ κόσμος φκειάνουν ἐκκλησιᾶς** (= οἱ ἄνθρωποι). **Τρία κοράσια τὸν κροῦτον καὶ οἱ τρεῖς ξανθομαλλοῦσες** (= τρεῖς κόρες).

2) Τὸ **σχήμα συμφύρεως**. Οὕτω καλεῖται ἡ ἀνάμειξις δύο διαφόρων συντάξεων εἰς τὸν νοῦν δηλαδὴ τοῦ λέγοντος ἔρχονται ταυτοχρόνως δύο ταυτόσημοι μὲν, ἀλλὰ διάφοροί πως ἑκφράσεις τοῦ αὐτοῦ διανοήματος, ἀντὶ δὲ νὰ λεχθῆ ἢ μία ἐξ αὐτῶν, λέγεται κάτι τὸ (συμφύρεμον, ἔσσι') μεικτὸν ἐξ ἀμοτέρων : **Ἄλκιβιάδης μετὰ**

Μαντιθέου ἀπέδρασαν Ξ. (πρβλ. *Ἀλκιβιάδης καὶ Μαντίθεος ἀπέδρασαν* — *Ἀλκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρα*). *τῆς γῆς ἡ ἀρίστη* Θ. (πρβλ. *γῆ ἡ ἀρίστη—τῆς γῆς τὸ ἀριστον μέρος*). *Εἶθ' ὦφελες τότε λιπεῖν βίον* Εὐρ. (πρβλ. *εἶθ' ἔλιπες τότε βίον—ὦφειλες τότε λιπεῖν βίον*, § 117, 3 καὶ Σημ.) Πρβλ. *ὁ Ἀπρίλης μὲ τὸν Ἔρωτα χορεύουν καὶ γελοῦνε* Δ. Σολωμός. *Σκλάβος ῥαγιαδῶν ἔπεσε* (= *σκλάβος ῥαγιαδῶν ἐγενεσεν—στὰ χέρια ῥαγιαδῶν ἔπεσε*).

Τὸ σχῆμα συμφύσεως εἶναι συνηθέστατον, εἰς αὐτὸ δὲ ὀφείλονται καὶ πολλὰ ἄλλα σχήματα τοῦ λόγου.

3) Τὸ σχῆμα ἀνακόλουθίας ἢ το ἀνακόλουθον σχῆμα. Κατὰ τοῦτο ἐντός μιᾶς προτάσεως ἢ κάπως μακρᾶς περιόδου τὰ ἐπόμενα δὲν εὐρίσκονται ὑπὸ συντακτικὴν ἐποψίν ἀκόλουθα, ἤτοι εἰς κανονικὴν συνέχειαν μετὰ τὰ προηγούμενα. Ὑπάρχει δὲ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα συνήθως εἰς μετοχικὰ συντάξεις. Οὕτω :

α) μετοχὴ ἀπάλυτος τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν, ἐνῶ κατὰ τὰ κεκλιμένα (§ 168, 1) ἔπρεπε νὰ τεθῆ αὕτη κατὰ γενικὴν πτώσιν. (Ὀνομαστικὴ ἀπάλυτος. Αὕτη συνήθως ὀφείλεται εἰς σύμφυρσιν) : *ἐπιπεσῶν τῇ Φαργαβάζου στρατοπεδείᾳ τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μισῶν ὄντων πολλοὶ ἔπεσον* Ξ. (πρβλ. *ἐπιπεσῶν... πολλοὺς ἀπέκτεινε—ἐπιπεσόντος αὐτοῦ...πολλοὶ ἔπεσον*).

β) συνημμένη ἢ σχετικὴ μετοχὴ (§ 168, 1) ἀναφερομένη εἰς ὄνομα, τὸ ὅποιον ἐκφέρεται κατὰ μίαν τῶν πλάγιων πτώσεων, τίθεται εἰς πτῶσιν ὀνομαστικὴν. Τοῦτο συνήθως συμβαίνει εἰς μακρᾶς κάπως περιόδους, ὅταν μετὰξὺ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ὀνόματος, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται αὕτη, παρεμβάλλωνται πολλὰ, οὗ ἕνεκα λησιμονεῖται κάπως ἢ συντακτικὴ συνέχεια τοῦ λόγου καὶ ἡ συμφωνία τῆς μετοχῆς πρὸς τὰ προηγούμενα γίνεται κατὰ τὸ νοούμενον: *αἰδώς μ(ε) ἔχει ἐν πότμῳ τυγχάνουσα* (ἀντί: *τυγχάνουσαν* ἀλλά: *αἰδώς μ' ἔχει* = *αἰδοῦμαι*) Εὐρ. *ἔξῃν αὐτῷ μισθῶσαι τὸν οἶκον ἀπηλλαγμένος πολλῶν πραγμάτων* (ἀντί: *ἀπηλλαγμένῳ* ἀλλά: *ἔξῃν αὐτῷ* = *ἡδύνατο οὗτος*) Λυσ. *καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τὰς τε ἄλλας πόλεις..., ἃς πρότερον εἶχον, ἐλευθεροῦν καὶ πάντων μάλιστα τῆν Ἄντανδρον καὶ κρατυνάμενοι αὐτῆν... τῆν Λέσβον κακώσειν* (ἀντί: *καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια... κρατυνάμενων* κλπ. ἀλλά: *ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια* = *διενούοντο οὗτοι*) Θ.

Σημείωσις. Παραδείγματα ἀνακλιούθου σχήματος εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν (οὐχὶ βεβαίως ἐπὶ μετοχῶν), εἶναι π.χ. Ὁ Διάκος σὺν τ' ἀγροίκησε πολὺ τοῦ κακοφάνη. Ἐγὼ δὲ μὲ νοιάζει διὰ τοῦ κ.π. (Πρβλ. καὶ § 28, 1 Σημ.)

4) Τὸ Βοιωτικὸν ἢ Πινδαρικὸν σχῆμα (σύνηθες ἰδίᾳ εἰς τὸν Πίνδαρον). Κατὰ τοῦτο ὑποκείμενον πληθυντικῶς ἀριθμοῦ γ' προσώπου, ἄρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, συντάσσεται μὲ ῥῆμα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ: **Μελιγάρους ὕμνοι ὑπέρωον ἀρχαὶ λόγων τέλλεται** (ἀντί: τέλλονται) (πρβλ. Ἀπτικὴν σύνταξιν, § 12, Σημ.).

5) Τὸ σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. Κατὰ τοῦτο εἰς ὅρος μιᾶς προτάσεως, ὅπως δηλοῦν ἐν ὅλον, ἀντὶ νὰ τεθῆ κατὰ γενικὴν διακριτικὴν (§ 29, 1), ἐκφέρεται ὁμοιοπτώτως πρὸς ἄλλον ἢ ἄλλους ὅρους τῆς προτάσεως, οἱ ὅποιοι δηλοῦν μέρος τοῦ ὅλου: **οἱ στρατηγοὶ βραχέα ἕκαστος ἀτελοχόιστο** (ἀντί: τῶν στρατηγῶν ἕκαστος) **Ξ. τὰς ἀπορίας τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἀγνοίαν ἐπειρώατο Σωκράτης γνώμη ἀκείσθαι, τὰς δὲ δι' ἐνδειαν διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλους ἐπιμαχεῖν** (ἀντί: τῶν ἀποριῶν... τὰς μὲν... τὰς δέ...) **Ξ.** (πρβλ. Παίονει τὸν κατήροσο, τὴν ἄκρη τὸ ποτάμι = τὴν ἄκρη τοῦ ποταμοῦ).

6) Τὸ σχῆμα ἐλλξεως ἢ ἡ ἐλλξίς. Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο εἰς ὅρος τῆς προτάσεως ἔλκειται, ἥτοι ὑφίσταται συντακτικὴν ἐπίδρασιν ἀπὸ ἄλλου ὅρου τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης σχετικῆς προτάσεως, καὶ ἐκφέρεται ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τοῦτον, καὶ οὐχὶ ὅπως ἀπαιτεῖ τὸ νόημα ἢ ἡ σειρά τοῦ λόγου. Οὕτω:

α) τὸ συνδετικὸν ῥῆμα (§ 7 καὶ § 10) συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν οὐχὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενον του, ἀλλὰ πρὸς τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου: **αἱ Θῆβαι Αἴγυπτος ἐκαλέετο** (ἀντί: ἐκαλέοντο) Ἡρόδ.

β) τὸ ῥῆμα δευτερευούσης προτάσεως τίθεται κατὰ τὴν ἐγκλίσιν τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας: **ἔρδοι τις, ἦν ἕκαστος εἰδείη τέχνην** (ἀντί: ἦν οἱ δέ... ἦν ἄν εἰδῆ) Ἀρρ. (Πρβλ. Ἦθελα νὰ ἤμουν ὁμορφος, νὰ ἤμουν καὶ παλληκάρι = νὰ εἶμαι).

Σημείωσις. Περὶ τῆς ἐλλξεως τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν βλ. § 52.5.

7) Τὸ σχῆμα ὑπαλλαγῆς. Κατὰ τοῦτο εἰς ἐπιθετικὸς προσδιορισμός, ὁ ὅποιος συμφώνως πρὸς τὸ νόημα τοῦ λόγου ἀνήκει εἰς γενικὴν (κτητικὴν), ἢ ὅποια προσδιορίζει ἐν οὐσιαστικόν, ἀντὶ νὰ συμφωνῆ συντακτικῶς πρὸς τὴν γενικὴν ταύτην, συμφωνεῖ (κατὰ πῶσιν) μὲ

ἄλλο. οὐσιαστικόν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ γενικὴ (κτητικὴ) ἐξαρτᾶται : **Θάσιον οἶνον σταμνίον** (= Θ α σ ί ο υ οἶνου) Ἄρφ. **τοῦμόν αἷμα πατρὸς ἐπίετε** (= τ ο ὕ ἐ μ ο ὕ πατρὸς τὸ αἷμα κλπ.) Σοφ. (Πρβλ. **τ'ἀντρειωμένα κόκκαλα** *ξεθάψτε τοῦ γονιοῦ σας*).

8) Τὸ σχῆμα προλήψεως ἢ ἡ πρόληψις. Κατὰ τοῦτο τὸ ὑποκείμενον ἐξηρητημένης προτάσεως ἐλκόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως (π ρ ο λ α μ β ἄ ν ε τ α ι καὶ προληπτικῶς) τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῆς κυρίας προτάσεως : **δημοκρατίαν γε οἶσθα τί ἐστι** (= οἶσθά γε, τί ἐστι δημοκρατία) Ξ. (πρβλ. *Σὲ ξέρω τί ἄνθρωπος εἶσαι. Ποιὸς εἶδε τὸν ἀμάραντο, σὲ τί γκαρεμὸ φυτρῶνει;*).

β) Σχήματα λόγου σχετικά μὲ τὴν θέσιν τῶν λέξεων

§ 181. Προεισαγωγή. Ἡ θέσις τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλῶσσάν μας ἦτο γενικῶς εἰπεῖν ἀδιάφορος, ὅπως δύναται νὰ συμπεράνη κανεὶς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τῆς μεγάλης περὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν λέξεων ἐλευθερίας, ἡ ὁποία παρατηρεῖται εἰς τὰ Ὁμηρικὰ ποιήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι τὸ ἀρχαιότερον γραπτὸν μνημεῖον τῆς γλώσσης μας. Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἐκανονίσθη κάπως αὕτη κατὰ τὴν συνήθειαν, ἡ ὁποία προέκυψεν ἐκ παραδόσεως.

1) Εἰς προτάσεις κρίσεως, ὅταν ὁ λόγος εἶναι ὅλως ἀπαθής, ἡ θέσις τοῦ ῥήματος συνήθως εἶναι ἐντὸς τῆς προτάσεως, ἡ δὲ συνήθης σειρά τῶν ὄρων αὐτῆς εἶναι α' τὸ ὑποκείμενον, β' τὸ ῥῆμα, γ' τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ ἢ μετοχικοὶ προσδιορισμοὶ : *Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Ἐδάρχης ἀνέθηκε δεκάτην Ἀθηναίᾳ. Τισσαφέρης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν* Ξ.

Τὰ ῥήματα ὅμως, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀποφασίζειν, καὶ τὸ ῥῆμα εἶναι ὡς ὑπαρκτικὸν συνήθως τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως : *Ἐδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός* Ξ.

2) Ἡ συνήθης σειρά τῶν ὄρων τῆς προτάσεως μεταβάλλεται πρῶτον μὲν, ὅταν ὁ λόγος ἐκφέρεται μετὰ τινος πάθους καὶ εἰς ὅρος αὐτῆς ἐξαίρεται καὶ τονίζεται ἰδιαίτερος (ἔ μ φ α σ ι ς ἢ δ ι α σ τ ο λ ῆ), δευτερον δέ, ὅταν ὑπάρχη σειρά προτάσεων εἰς συνεχῆ λόγον καὶ εἰς ὅρος μιᾶς προτάσεως σχετίζεται μᾶλλον μὲ τὰ προηγούμενα, (ὅποτε οὗτος τίθεται πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως), ἢ μᾶλλον μὲ τὰ ἐπόμενα, (ὑπό-

τε τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς) : **Τοιαῦτα μὲν οἱ Κροχουαῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίθιοι μετ' αὐτοῦς τοιάδε** (·).

Κατὰ τὰς εἰρημένας περιπτώσεις δύναται νὰ τίθεται : α' τὸ ἀντικείμενον, β' τὸ ῥῆμα καὶ γ' τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί : **Ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Συεννέσιος εἰς χωρίον ἐχυρὸν** Ξ. Ἡ α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς (καθὼς καὶ γενικὴ ἀπόλυτος), β' τὸ ῥῆμα, γ' τὸ ὑποκείμενον : **Ἐντεῦθεν προϊόντων ἐφαίνετο ἴχνη ἵππων** Ξ. Ἡ τέλος, α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς, β' τὸ ὑποκείμενον καὶ γ' τὸ ῥῆμα καὶ τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλλοι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος : **Μετὰ ταῦτα Κύρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέτταρας** κλπ. Ξ.

3) Οἱ ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί, ὁμοίωπτοι ἢ ἐτερόπτοι (§ 21 καὶ § 29), κανονικῶς τίθενται μετὰ τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον προσδιορίζουν : **Χειρίσφορ Λακεδαιμόνιος. Γλοῦς ὁ Ταμῶ. ἴχνη ἵππων.**

Ἄ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς εἰς τὸν ἀπαθῆ λόγον κανονικῶς τίθεται πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ : **σοφὸς ἀνὴρ, ὁ σοφὸς ἀνὴρ.** (Βλ. καὶ § 57, 1 καὶ 2).

4) Ἐγκλιτικοὶ τύποι ἀντωνυμιῶν καὶ μόρια, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὸ νόημα ὁλοκλήρου τῆς προτάσεως, συνήθως τίθενται ὅσον τὸ δυνατόν πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς : **εἰ θεοί τι δρωσιν αἰσχρόν, οὐκ εἰσὶ θεοὶ Εὐρ. τότε μοι λέγει ὁ ἀδελφὸς Πλ. οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο** Ξ.

Ἐνεκα τούτου τὸ δυνετικὸν **ἂν**, ἐπειδὴ συνήθως ἐτίθεται πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως μετὰ τοὺς συνδέσμους εἰ, ὅτε, ἐπεὶ κλπ., ἠνώθευ κατόπιν μετ' αὐτῶν καὶ οὕτω προέκυψαν τὰ μόρια ἐάν, (ἂν, ἦν), ὅταν, ἐπάν ἢ ἐπήν κλπ.

5) Εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν γλῶσσαν) εἰς τὴν ἀρχαίαν τὸ ῥῆμα δύναται ν' ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὴν λέξιν, ἢ ὁποῖα εἰσάγει τὴν δευτερεύουσαν πρότασιν, καὶ νὰ τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς : **κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι** (= διὰ νὰ ἀπομακρύνουν τοὺς λύκους κλπ.) Ξ. **ὅτε δ' αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφρόνης ἐν Σάοδεσιν ἔτυχεν ὄν** (= **ὅταν ἐγένεν αὕτη ἡ μάχη** κλπ.) Ξ.

6) Μιᾶς δευτερευούσης προτάσεως ἢ θέσις ἐντὸς τῆς περιόδου ἐξαχρᾶται ἐκ τοῦ εἶδους αὐτῆς. Οὕτως αἱ μὲν εἰδικαὶ προτάσεις καὶ αἱ

πλάγια ἐρωτηματικά, ἐπειδὴ ἔχουν θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, τίθενται κατόπιν αὐτοῦ : λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι Λυσ. *Κῦρος ἤρετο δ,τι εἴη τὸ σύνθημα*. Ξ. Ὅμοιως μετὰ τὴν κυρίαν πρότασιν τίθενται αἱ αἰτιολογικαί, αἱ τελικαὶ καὶ αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, διότι αὐταὶ ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμὸν, τοῦ ὁποίου ἡ θέσις κανονικῶς εἶναι μετὰ τὸ ῥῆμα : τίθημί σε ὁμολογοῦντα, **ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνει** Πλ. *κίνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπο τῶν προβάτων ἀπερύκωσι* Ξ. *πολλὴν κραυγὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν* Ξ.

Ἀντιθέτως δὲ αἱ ὑποθετικαὶ καὶ αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγοῦνται τῆς κυρίας προτάσεως, ἐπειδὴ δηλοῦν κάτι τι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βᾶσις τοῦ νόηματος αὐτῆς : **εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί. εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὁμῶς**.

Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις κανονικῶς ἀκολουθοῦν μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται : *Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὄρᾳ* (Βλ. § 152 κ.έ.).

Αἱ δὲ χρονικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγοῦνται μὲν, ὅταν δηλοῦν τὸ προτερόχρονον, ἔπονται δέ, ὅταν δηλοῦν τὸ ὑστερόχρονον, προηγοῦνται δὲ ἢ ἔπονται, ὅταν δηλοῦν τὸ σύγχρονον. (Βλ. παραδείγματα § 147 κ.έ.).

Μεταβάλλεται δὲ ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω κανονικὴ καὶ συνήθης θέσις τῆς δευτερευούσης προτάσεως, ὅταν πρόκειται νὰ ἐξαρθῇ τὸ νόημά της : **ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, καὶ σὺ γνώσει** Ξ. **ὃ,τι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄρᾳ θεοῦς τινας** Ξ.

§ 182. Ἐκ τῆς παρὰ τὰ κεκανονισμένα καὶ ἰδιορρυθμοῦ ἐν γένει θέσεως τῶν λέξεων προκύπτουν τὰ ἐξῆς σχήματα λόγου :

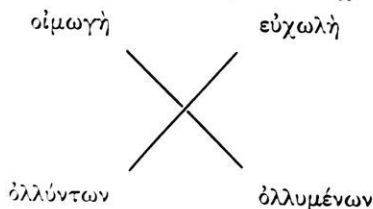
1) Τὸ ὑ π ε ρ β α τ ὀ ν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μία λέξις ἀποχωρίζεται ἀπὸ ἄλλην, μὲ τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται εἰς στενὴν λογικὴν καὶ συντακτικὴν σχέσιν, διὰ τῆς παρεμβολῆς ἄλλης ἢ ἄλλων λέξεων. Οὕτως ἡ ἔννοια τῶν ἀποχωριζομένων λέξεων ἐξαίρεται : *εὖ πρᾶγμα συντεθέν ὄψεσθε* Δημ. *μὴ λέγετε, ὡς ὑφ' ἐνὸς τοιαῦτα πέπονθ'* ἢ *Ἑλλάς ἀνθρώπου* Δημ. (Πρβλ. *Πίνω τὸ ὠραιοστάλαχτο τῆς πλάκας τὸ φαρμάκι. Μὲ τὴ δική σου ἤρθα στὸν κόσμον τῆ λατρεία Κ. Παλαμᾶς*).

2) Τὸ π ρ ω θ ὕ σ τ ε ρ ο ν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν

σειράν τοῦ λόγου ἀπὸ δύο τινὰ (πράξεις ἢ ἐννοίας ἐν γένει) λέγεται πρῶτον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χρονικῶς καὶ λογικῶς εἶναι δεύτερον : εἵματα ἀμφιέσασα καὶ λούσασα "Ομ. λέγω τὴν Ἐρεχθέως τροφήν καὶ γένεσιν Ξ. (Πρβλ. **Ξεντύθη ὁ νιός, ξεζώθηκε καὶ στὸ πηγάδι μπιῆκε**).

3) Τὸ χ ι α σ τ ὶ ο ν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειράν τοῦ λόγου δύο λέξεις ἢ φράσεις, ἀναφερόμεναι εἰς δύο ἄλλας προηγουμένας λέξεις ἢ φράσεις, ἔχουν θέσιν ἀντίστροφον ἐκείνων (α—β : β'—α') : οἰμωγὴ τε καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν ὀλλύντων καὶ ὀλλυμένων "Ομ. περὶ πλείονος ποιῶ **δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον μέγαν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δὲ ἀθάνατος Ἴσοκρ.**

Καλεῖται δὲ χιαστὸν τὸ σχῆμα τοῦτο, διότι ἡ ἀντιστοιχία τῶν μελῶν τῶν δύο ζευγῶν τῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων, ἂν ταῦτα γραφοῦν εἰς δύο σειράς, τὸ ἐν ὑπὸ τὸ ἄλλο, παρίσταται χιαστί :



(πρβλ. **Ἡ Γκιώνα λέει τῆς Λιάκουρας καὶ ἡ Λιάκουρα τῆς Γκιώνας**).

4) Ὁ κ ὑ κ λ ο ς. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μία πρότασις ἢ περίοδος τελειώσῃ μὲ τὴν ἰδίαν λέξιν, μὲ τὴν ὁποῖαν ἀρχίζει : σοὶ ἦν κλέπτῃς ὁ πατήρ, εἴπερ ἦν ὁμοῖος σοὶ Δημ. (πρβλ. **Σταθῆτε ἀντρεία σὰν Ἑλληνες καὶ σὰν Γραικοὶ σταθῆτε**).

5) Ἡ πα ρ ο ν ο μ α σί α ἢ πα ρ ἤ χ η σι ς ἢ τὸ ἐ τ υ μ ο λ ο γ ι κ ὸ ν σ χ ῆ μ α. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν παρατίθενται πλησίον ἀλλήλων ὁμόηχοι λέξεις, συνήθως συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς : κενὰς **χαρίζει χάριτας** Δημ. Πανσανίου δὲ πανσαμένου Πλ. τυφλὸς τὰ τ' ὤτα τόν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἰ Σοφ. (πρβλ. **Χάρε, χαρὰ ποῦ μοῦ ἔφερεις καὶ λύπη ποῦ μοῦ πῆρες**).

6) Τὸ ὁ μ ο ι ο τ ἔ λ ε υ τ ο ν ἢ ὁ μ ο ι ο κ α τ ἄ λ η κ τ ο ν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὸ τέλος ἐπαλλήλων προτάσεων τίθενται λέξεις καταλήγουσαι ὁμοίως : τοὺς πλείοντας ὡς ὑμᾶς **ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποίητε** Δημ. (Τὸ σχῆμα τοῦτο εἶναι νῦν συνηθέστατον ἢ μᾶλλον κανονικὸν εἰς τὰ νέα ποιήματα).

γ) Σχήματα σχετικά με τὸν βαθμὸν τῆς πληρότητος τοῦ λόγου

§ 183. Προεισαγωγή. Τὰ λεκτικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ἐκάστοτε πρὸς ἔκφρασιν ὠρισμένων νοημάτων, δὲν εἶναι πάντοτε ἀκριβῶς τόσα, ὅσα καὶ τὰ ἐκφραζόμενα ἀντίστοιχα νοήματα. Πλειστάκις παραλείπονται ὅτε μὲν ὀλιγώτερα, ὅτε δὲ περισσώτερα λεκτικὰ στοιχεῖα καὶ νοοῦνται ἔξωθεν, εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως ἢ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας, εἴτε ἐκ τῶν συμπραζομένων. (Σ χ ἦ μ α ἐ λ λ ε ἰ ψ ε ω ς ἐν γένει ἢ β ρ α χ υ λ ο γ ῖ α. Βλ. § 16 κ.έ.). Οὐχὶ σπανίως δὲ πάλιν προστίθενται εἰς τὸν λόγον λεκτικὰ στοιχεῖα χωρὶς διὰ τούτων νὰ ἐκφράζεται ἓν νέον νόημα ἐπὶ πλέον ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐκφράζονται διὰ τῶν ὑπολοίπων λεκτικῶν στοιχείων. Ἐκφράζεται ὁμῶς οὕτω τὸ ὅλον νόημα ζωηρότερον καὶ ἐναργέστερον: τὰς αἰτίας **προὔγραφα πρῶτον** Θ. **ἐσαγαγόντες με ἐς τὸ μέγαρον ἔσω ἐδείκνυσαν κολοσσούς ξυλίνους** Ἡρόδ. (Σ χ ἦ μ α π λ ε ο ν α σ μ ο ὕ ἐν γένει. — Πρβλ. *Τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου. Πάλι τὸ ξανάπλυνε*)

§ 184. I. Βραχυλογία. Κατὰ τὸ σχῆμα τῆς βραχυλογίας

1) μία λέξις ἢ μία φράσις, ἢ ὁποῖα παραλείπεται, νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἀμετάβλητος. (Σ χ ἦ μ α ἀ π ὸ κ ο ι ν ο ὕ): **οὗτος τροφῆς οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ δὲ δέομαι** Πλ. **φράζει ἄ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἄ μῆ** (ἐνν. δεῖ ποιεῖν) Ξ. **ἔσθ' ὅστις βούλεται βλέπτεσθαι; οὐ δῆτα** (ἐνν. ἔσθ' ὅστις βούλεται βλέπτεσθαι) Πλ.

2) μία λέξις ἢ μία φράσις, ἢ ὁποῖα παραλείπεται, νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἢ τῶν ἐπομένων οὐχὶ ὅπως ἐκεῖ ἐκφέρεται, ἀλλὰ μεταβλημένη (κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἢ τὴν πτώσιν, ἂν εἶναι ὄνομα: κατὰ τὸ πρόσωπον, τὸν ἀριθμὸν, τὴν διάθεσιν κλπ., ἂν εἶναι ῥῆμα κ.ο.κ. Σ χ ἦ μ α ἐ ξ ἄ ν α λ ὅ γ ο ὕ): **ἐξεφόβησαν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότες τὰ πρᾶσσόμενα, καὶ ἔφευγον** (ἐνν. οἱ πολλοὶ) Θ. **οὗτος μὲν ὕδωρ, ἐγὼ δὲ οἶνον πίνω** (= οὗτος μὲν π ἰ ν ε ἰ κλπ.) Δημ. **ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε τοῖς Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μὴ αὐτοί, ὥσπερ νῦν, τοὺς πέλας ἀδικῶσι** (= ὅταν ὑπ' ἄλλων ἀ δ ἰ κ ὠ ν τ α ἰ κλπ.) Θ.

Ὁμοίως ἐξ ἑνὸς ῥήματος παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως νοεῖται ἀπαρέμφατον τοῦ ἰδίου ῥήματος ἢ μετοχή (κατηγορηματικῆ): **Οὕτω καὶ αὐτὸς ἐποίηε καὶ τοῖς ἄλλοις παρήνει** (ἐνν. ποιεῖν) Ξ. **Ἀντίοχος ἀφείς τὸ ἐς Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῖνον** (= τὸ ἐς Χίον π λ ε ῖ ν) Θ. **Ἀθη-**

ναῖοι ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιούσι καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας θηοῦν μᾶλλον ἢ τὴν αὐτῶν ὄραν (ἐνν. θηουμένην) Θ.

Ὅμοίως ἐκ προηγουμένης λέξεως ἢ φράσεως, ἡ ὅποια ἔχει ἔννοιαν ἀρνητικὴν, νοεῖται ἀντίστοιχος λέξις ἢ φράσις καταφατικὴ: **μηδεὶς θαυμάση μου τὴν ὑπερβολὴν, ἀλλὰ μετ' εὐνοίας ὁ λέγω θεωρησάτω** (= ἀλλὰ πᾶς τις θεωρησάτω) Δημ. **Λύσανδρος καταδύειν οὐδὲν εἶα στοργγύλον πλοῖον· εἰ δέ που τριήρη ἴδοιεν ὀρμούσαν, ταύτην πειρᾶσθαι ἄπλον ποιεῖν** (= πειρᾶσθαι ἐκ ἐ λ ε υ ε) Ξ.

Ὅμοίως ἐκ μιᾶς συνθέτου λέξεως νοεῖται ἡ ἀπλή λέξις, ἡ ὅποια ἐνυπάρχει ἐντὸς αὐτῆς: **τοὺς παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας ὡς ἀπίοντας εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἶα Κῦρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν** (= καὶ οὐ πρὸς βασιλέα ἰ ό ν τ α ς) Ξ. **Κορινθίοισι ἦν ὀλιγαρχία καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἐνεμον τὴν πόλιν** (= καὶ οὗτοι οἱ ὀλίγοι) Ἡρόδ.

3) ἐν ῥῆμα ἔχει δύο τοῦ αὐτοῦ εἴδους προσδιορισμούς (ἀντικείμενα ἢ ἐμπρόθετα), ἐνῶ λογικῶς τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀρμόζει εἰς τὸν ἕνα μόνον ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὸν ἕτερον ἀρμόζει ἄλλο ῥῆμα, τὸ ὅποιον σημαίνει σχετικὴν μὲν ἀλλὰ διάφορον ἐνέργειαν, ἢ τὸ αὐτὸ ῥῆμα μὲ διάφορον σημασίαν (σ χ ῆ μ α ζ ε ὕ γ μ α): **ἔδουσι τε πίονα μῆλα οἶνόν τ' ἔξαιτον** (= πί ν ο υ σί τε οἶνον) Ὅμ. **Θέτις μὲν εἰς ἄλα ἄλτο, Ζεὺς δὲ εὐὸν πρὸς δῶμα** (ἐνν. ἔβη) Ὅμ. **ἐνθ' ἐλέτην δίφρον τε καὶ ἀνέρε·** (ἐ λ έ τ η ν δίφρον = ἔγιναν κύριοι τοῦ δίφρου· ἐ λ έ τ η ν ἀνέρε = ἐφόνευσαν τοὺς δύο ἄνδρας) Ὅμ. (πρβλ. **Νὰ τὸν ποτίσω κρού νερό καὶ δροσερό χορτάρι** = καὶ ν ᾶ τ ὸ ν τ α ἱ ἰ σ ω δροσερὸ χορτάρι).

Σημείωσις. Ἰπὸ τὸ σχῆμα τῆς ἐλλείψεως ὑπάγονται προσέτι τὰ κυρίως ῥητορικὰ σχήματα τῆς ἀποσιωπήσεως καὶ τῆς ὑποσιωπήσεως ἢ παρασιωπήσεως.

§ 185. II. Πλεονασμός. Ἰπὸ τὸ σχῆμα τοῦ πλεονασμοῦ ἐν γένει ὑπάγονται

1) τὸ σ χ ῆ μ α ἐ κ π α ρ α λ λ ῆ λ ο υ. Κατὰ τοῦτο ἐν νόημα ἐκφράζεται συγχρόνως καὶ καταφατικῶς καὶ ἀρνητικῶς: ψεύδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει. Λυσ. (πρβλ. **Σὺ νὰ σωπαίης καὶ νὰ μὴ μιλήῃς**).

2) ἡ π ε ρ ῖ φ ρ α σ ῖ ς. Κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα μία ἔννοια, ἐνῶ δύναται νὰ ἐκφρασθῇ μὲ μίαν λέξιν, ἐκφράζεται μὲ περισσοτέρας παραστατικώτερον καὶ χαρακτηριστικώτερον. : **Ἴτε παῖδες Ἑλλήνων** (=

Ἑλληνες) Αἰσχ. Διήμητρος καρπός (= σῖτος) Ξ. (Πρβλ. Παιδιά Μοραϊτόπουλα = Μοραΐτες).

3) Τὸ σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἐκφράζεται μὲ δύο λέξεις συνδεομένως παρατακτικῶς διὰ τοῦ **καὶ** ἢ τοῦ **τε** — **καὶ**, ἐνῶ συμφώνως πρὸς τὸ νόημα ἔπρεπε ἢ μία ἐξ αὐτῶν ν' ἀποτελῆ προσδιορισμὸν τῆς ἐτέρας. Οὕτω τὸ ἐν παρίσταται ὡς δύο **καὶ** ἢ σχετικῆ ἔννοια παρίσταται ἐναργέστερον ὡς παρουσιαζομένη ὑπὸ δύο μορφάς : τὴν *παῖδα ὁ Ἄμασις ἐκόσμησε ἐσθῆτί τε καὶ χρυσῷ* (= ἐσθῆτι χρυσῇ) Ἡρόδ. *δακνόμενος ὑπὸ τῆς δαπάνης καὶ τῆς φάτνης* (= ὑπὸ τῆς περὶ τὴν φάτνην δαπάνης) Ἀρφ. (πρβλ. Ἄστροπελέκι καὶ φωτιὰ νὰ πέση στήν αὐλή σου = ἀστροπελέκι πύρινο).

Σημείωσις. Τοῦ σχήματος τοῦ πλεονασμοῦ εἶδη εἶναι καὶ μερικὰ ἄλλα σχήματα κυρίως ῥητορικά, ὡς ἡ ἀναδίπλωσις, ἡ ἀναστροφή κλπ., τῶν ὁποίων ἡ πραγματεία κυρίως ἀνήκει εἰς τὴν ῥητορικὴν.

δ) Σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν σημασίαν λέξεων ἢ ὀλοκλήρων φράσεων

§ 186. Προεισαγωγή. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως εἰς τὴν νέαν, αἱ πλεῖστα λέξεις λαμβάνονται οὐχὶ πάντοτε μὲ τὴν ἰδίαν, ἀλλὰ μὲ διάφορον ἐκάστοτε σημασίαν (ἡ γ ο ὤ μ α ἰ τ ι ν ι = προπορεύομαι τινος, ἡ γ ο ὤ μ α ἰ τ ι ν ο ς = ἄρχω τινός, ἡ γ ο ὤ μ α ἰ ν ι κ ᾶ ν = νομίζω ὅτι νικῶ).

Ἐκ τῶν διαφόρων σημασιῶν μιᾶς λέξεως μία λέγεται πρῶτη ἢ ἀρχικὴ ἢ κυρία σημασία (π.χ. φύλλον δένδρου), αἱ δὲ ἄλλαι λέγονται δευτερεύουσαι ἢ μεταφορικαὶ σημασίαι (φύλλον τετραδίου, φύλλον θύρας, κλπ.)

Ἡ μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων γίνεται κατὰ τρεῖς κυρίως τρόπους :

1) Ἡ σημασία τῆς λέξεως **εὐρύνεται**, ἥτοι ἐπεκτείνεται μεταδιδομένη ἀπὸ μίαν ἔννοιαν εἰς ἄλλην ἢ ἄλλας λόγῳ κάποιας ὁμοιότητος, ἢ ὅποια ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν. (Τὸ φύλλον χάρτου ἔχει ἕκτασιν καὶ σχετικὴν λεπτότητα, ὅπως καὶ τὸ φύλλον δένδρου. Συνήθως ὅστις ἡ γ ε ῦ τ α ι, ἥτοι προπορεύεται ἄλλων, οὗτος ἄρχει αὐτῶν).

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας τῶν λέξεων λέγεται **σχῆμα μεταφορᾶς** ἢ **μεταφορά**, διότι ἡ λέξις, ἡ

όποια μεταβάλλει τὴν σημασίαν, τρόπον τινὰ μεταφέρεται ἀπὸ τὴν μίαν ἔννοιαν εἰς τὴν ἄλλην.

Πολλάκις δὲ ἡ μεταφορὰ τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως ἀπὸ μιᾶς ἐννοίας εἰς ἄλλην ἐντελῶς διαφόρου φύσεως γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει ἀσημάτου ὁμοιότητος αὐτῶν καὶ τότε λέγομεν ὅτι ὑπάρχει **σχῆμα κατὰ χρῆσεως ἢ κατὰ χρησις**: **στόμα ποταμοῦ. ὀφθαλμὸς κλήματος ἀμπέλου. γέροντες πρίνινοι** (= πουρναρίσιοι, ἦτοι λίαν εὐρωστοί) Ἄρφ. (πρβλ. **Δόντια χτενιοῦ. Χέρια σιδερένια** = πολὺ δυνατά).

2) Ἡ σημασία τῆς λέξεως **στενοῦται**, ἦτοι περιορίζεται. Ἐνῶ δηλαδὴ ἀρχῆθεν ἡ λέξις αὕτη ἐκφράζει τὰς ἐννοίας πολλῶν ὁμοειδῶν ὄντων, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται, ἵνα δηλοῖ εἰδικῶς, ἓν μόνον ὀρισμένον ἐκ τῶν ὁμοειδῶν τούτων ὄντων: τὸ ἄστν = αἶ Ἀθῆναι, ἐνῶ ἀρχῆθεν ἄστν = πόλις ἐν γένει. ὁ ἰσθμὸς = ὁ ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου, ἐνῶ ἀρχῆθεν διὰ τῆς λέξεως ταύτης δηλοῦται πᾶς ἰσθμὸς. (Πρβλ. Ἡ Πόλις = ἡ Κωνσταντινούπολις. Ὁ Ἅγιος = ὁ ἅγιος Σπυρίδων ἐν Κερκύρα, ὁ ἅγιος Γεράσιμος ἐν Κεφαλληνίᾳ, ὁ ἅγιος Διονύσιος ἐν Ζακύνθῳ κ.τ.τ.)

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως καλεῖται **σχῆμα κατ' ἐξοχήν**, ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν ἡ λέξις, ἐνῶ ἀρχῆθεν λαμβάνεται περὶ πολλῶν ὁμοειδῶν, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται περὶ ἑνὸς μόνου ἐξ αὐτῶν (κατ' ἐξοχήν, ἦτοι) ἐξαιρετικῶς.

3) Ἐνίοτε ἡ σημασία μιᾶς λέξεως φαίνεται ὅτι **φθίρεται**, ἐκπίπτει, ἦτοι, ἐνῶ ἐξ ἀρχῆς ἡ λέξις αὕτη σημαίνει κάτι τι καλόν, καταλήγει νὰ σημαίη κατόπιν κάτι τι κακόν: **εὐήθης** = μωρός, ἐνῶ ἀρχῆθεν **εὐήθης** = ὁ ἔχων καλὸν ἦθος, ἀγαθός, ἄδολος ἀνθρώπος (πρβλ. ἀγαθός ἢ ἀγαθούλης = κουτός).

Σημείωσις. Ἡ κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων ἔχει λόγον ψυχολογικόν, ἦτοι τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐνοιῶν, καὶ γίνεται εὐθὺς ὡς παρασχεθῆ ἀφορμὴ νὰ ὀνομασθῆ ἐν νέον πρᾶγμα ἢ νὰ χαρακτηρισθῆ ἐν πρόσωπον ἢ ἐν πρᾶγμα, τὸ ὅποιον παρουσιάζει κάποιαν ὁμοιότητα πρὸς κάτι ἄλλο γνωστὸν καὶ ὀνομασμένον ἤδη.

Ἡ δὲ κατὰ τοὺς δύο τελευταίους τρόπους μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων δὲν εἶναι ἔργον τῆς στιγμῆς, ἦτοι δὲν γίνεται ἀμέσως, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ, καὶ ἡ μὲν διὰ τῆς στενωσεως διὰ λόγους ἱστορικούς, γεωγραφικούς, κοινωνικούς κλπ., ἡ δὲ διὰ τῆς φθορᾶς διὰ ψυχικὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι συνήθως μίαν ἀρετὴν τῶν ἄλλων θέλουν νὰ τὴν ἀποδίδουν εἰς ψυχικὸν ἐλάττωμα καὶ εἰς ἔλλειψιν αὐτῶν πνευματικῆν. Οὕτως α') ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων

τῆς Ἀττικῆς προκειμένου περὶ τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, συχνὰ μετεχειρίζοντο τὰς φράσεις ἔρχομαι εἰς τὸ ἄστυ — ἔρχομαι ἐκ τοῦ ἄστεως, ἔνεκα δὲ τῆς ἀντιθεσεως τῶν κωμῶν αὐτῶν πρὸς τὰς Ἀθήνας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἄστυ, ἦτοι πόλις, εὐκόλως ἠγνόουν περὶ τίνος ἄστεως ἐπρόκειτο, κατήντησε κατόπιν, ὥστε παρ' αὐτῶν καὶ παρὰ τῶν γειτόνων των καὶ τέλος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐν γένει νὰ λαμβάνεται ἡ λέξις τὸ ἄστυ ὡς ἰσοδύναμος μετὰ τὴν λέξιν Ἀθηναίαι. Ὁμοίως β') ἐπειδὴ παρατηρήθη ὅτι οἱ εὐθέεις (= οἱ ἀγαθοὶ κατὰ τὸ ἦθος ἄνθρωποι) εἶναι συνήθως ἀπονῆρευτοι καὶ εὐκόλως ὑποκειμένοι εἰς ἀπάτην, κατέληξεν, ὥστε νὰ ὀνομάζωνται οὕτω κατόπιν οἱ ἀπλοὶ τὸν νοῦν καὶ μωροί.

§ 187. Ἐκ τῆς ποικίλης σημασιολογικῆς χρήσεως τῶν λέξεων ἢ φράσεων προκύπτουν τὰ σχετικὰ μετὰ τὴν σημασίαν αὐτῶν σχήματα, ἧτοι οἱ διάφοροι λεκτικοὶ τρόποι.

1) Τὸ σχῆμα κατὰ συνεκδοχὴν ἢ ἡ συνεκδοχή. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

α') τὸ ἐν ἀντὶ τῶν πολλῶν ὁμοειδῶν: Ὁ Συρακόσιος πολέμιος τῷ Ἀθηναίῳ (= οἱ Συρακόσιοι — τοῖς Ἀθηναίοις) Θ. (πρβλ. Χαίρεται ὁ Τοῦρκος στ' ἄλογο καὶ ὁ Φράγκος στὸ καράβι).

β') τὸ μέρος ἐνὸς ὅλου ἀντὶ τοῦ ὅλου ἢ τὰνάπαλιν: ἴθι στέγης εἴσω (= οἰκίας) Σοφ. (πρβλ. Κάθε κλαδί καὶ κλέφτης = κάθε δένδρο κλπ.).

γ') ἡ ὕλη ἀντὶ τοῦ κατασκευαζομένου ἐκ τῆς ὕλης ταύτης: κατέβητο τὸν σίδηρον (= τὰ ὄπλα) Θ. (πρβλ. Νὰ τρώῃ ἡ σκουριά τὸ σίδερο καὶ ἡ γῆ τὸν ἀντρωμένον).

δ') τὸ παράγον κάτι τι ἀντὶ τοῦ παραγομένου ὑπ' αὐτοῦ: πλῆσον κρατῆρα μελίσης (= μέλιτος) Σοφ.

2) Ἡ μετωνυμία ἢ ὑπαλλαγή. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

α') ὁ ποιήσας κάτι τι ἐν γένει ἀντὶ τοῦ ποιηθέντος ὑπ' αὐτοῦ: Ὁμηρος, Ἡσιόδος (= τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Ἡσιόδου). Δημοσθένης (= οἱ λόγοι τοῦ Δημοσθένους). (Πρβλ. ὁ Σολωμός, ὁ Βαλαωίτης = τὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ κλπ.).

β') ὁ ἐφευρὼν κάτι τι ἢ κύριος ἐνὸς πράγματος ἀντὶ τοῦ πράγματος τούτου: σπλάγχνα ἐπίρρονον Ἡφαίστιο (= τοῦ πυρός, τοῦ ὁποίου θεὸς ἐνομιζέτο ὁ Ἡφαιστος) Ὀμ. (πρβλ. Συνεινωσῆνται μετὸν Μαρκόνη = μετὸν ἀσύρματον τηλεγράφων, τοῦ ὁποίου ἐφευρέτης εἶναι ὁ Μαρκόνης).

γ') τὸ περιέχον ἀντὶ τοῦ περιεχομένου ἢ τὰνάπαλιν: ἐς δά-

κρυα ἐπεσε τὸ θέητρον (= οἱ θεαταί) Ἡρόδ. ἐπενθανόμην τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐλθὼν εἰς τὸν χλωρὸν τυρὸν (= εἰς τὸ μέρος τῆς ἀγορᾶς, ὅπου πωλοῦν τὸ χλωρὸ τυρὶ) Λυσ. (Πρβλ. Νὰ γευτοῦν πολλῶν λογίων τραπέζι = φαγητά).

δ') τὸ ἀφρημένον ἀντὶ τοῦ ἀντιστοίχου συγκεκριμένου ὀνόματος ἢ ἀντὶ ἐπιθέτου, καὶ τάνάπαλιν : νεότης πολλή ἦν ἐν Πελοποννήσῳ (= νέοι ἄνδρες) Θ. ὀμηλική ἐστὶν ἐμοὶ (= ὀμηλιξ) Ὅμ. λῆρος (= ληρώδης, φλύαρος) Πλ. (πρβλ. Τὸ σπαθὶ τῷχει καμάρι ἢ λεβεντιά = οἱ λεβέντες. Εἴμαστε μιὰ ἡλικία μὲ τὸν Πέτρο).

3) Ἡ ἀντωνομασία. Κατὰ τοῦτο ἀντὶ ἐνὸς κυρίου ἢ προσγορικοῦ ὀνόματος λαμβάνεται κάποια συνώνυμος ἢ ἰσοδύναμος λέξις ἢ περίφρασις, ἥτοι λαμβάνεται

α') τὸ πατρωνυμικόν : Πηλεΐδης = ὁ Ἀχιλλεύς, Ἀτρεΐδαι = ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος.

β') ἡ περίφρασις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὴν καταγωγὴν ἢ μίαν σπουδαιότητα καὶ γνωστοτάτην πράξιν ἢ ιδιότητα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου : ὦ παῖ Ἰππολύτου (= ὦ Καλλιὰ) Πλ. ὁ τῆς Τροίας πορθητῆς (= ὁ Ὀδυσσεύς). βίη Ἡρακλεΐη (= ὁ ἰσχυρὸς Ἡρακλῆς) Ὅμ. (πρβλ. Ὁ γυῖός τῆς καλόγριας = Ὁ Καραϊσκάκης. Ἡ ἐξοχότης σου = σὺ ἐξοχώτατε).

4) Ἡ ἀντίφρασις. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἢ ἓν νόημα ἐκφράζεται οὐχὶ μὲ τὴν κυρίαν λέξιν ἢ φράσιν, ἀλλὰ μὲ κάποιαν ἄλλην, ἢ ὁποία ἔχει παρομοίαν σημασίαν ἢ καὶ ἐναντίαν. Εἶδη τοῦ σχήματος τῆς ἀντιφράσεως εἶναι

α') ἡ λιτότης. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐκφράζεται κάτι τὸ ἐλασσον, ὑποδηλοῦται ὅμως τὸ μεῖζον : οὐχ ἤκιστα (= μάλιστα), οὐκ ἀγνωῶ (= γινώσκω καλῶς). (Πρβλ. ξόδεψα ὄχι λίγα γι αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν).

β') ἡ εἰρωνεία. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ προσποιήσεως χρησιμοποιοῦται κανεὶς λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἔννοιαν ὅλως διάφορον ἢ ἐναντίαν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἔχει εἰς τὸν νοῦν του, ἵνα ἀστειευθῇ ἢ σκώψῃ ἢ χλευάσῃ κάποιον ἄλλον : ὡς ἡδύς εἶ! (ἀντὶ : ὡς ἀηδῆς εἶ) Πλ.

γ') ὁ εὐφημισμός. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐνεκα φόβου, ὁ ὁποῖος προέρχεται συνήθως ἀπὸ κάποιαν πρόληψιν ἢ δεισι-

δαιμονίαν, χρησιμοποιεῖ κανεὶς ἄνευ προσποιήσεως λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν καλὴν καὶ εὐδαίμων ἢ ἄχρουν σημασίαν, ἀντὶ τῶν ἐναντιῶν : *Εὐμενίδες* (= αἱ Ἐρινύες). *Εὐξείνος* πόντος. (Πρβλ. τὸ *γλυκάδι* = τὸ ξίδι, τὸ *καλὸ σπυρὶ* = ὁ ἄνθραξ).

Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ ῥ. *πάσχειν* ἀπλῶς ἀντὶ τῶν ῥημάτων *τελευτᾶν*, *ναυαγεῖν*, *ἡττᾶσθαι* κ.τ.τ. : *μη τι ναὺς πάθη* (= *μη ναυαγήσῃ*) *Εὐρ.* ('Ὁμοίως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν).

5) Ἡ ὑπερβολή. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ χάριν λέγει κανεὶς κάτι τι, τὸ ὁποῖον ὑπερβαίνει τὸ ἀληθές καὶ τὸ σύνθηδες, ἵνα οὕτω παραστήσῃ ἓν σχετικὸν νόημα ζωηρότατα καὶ ἐναργέστατα : *πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἱκανὸς λόγον ἴσον παρασκευάσαι τοῖς τούτων ἔργοις* *Λυσ.* (πρβλ. *σὰ δυὸ βουνὰ εἶναι οἱ πλάτες του, σὰν κάστρο ἢ κεφαλή του*).

6) Ἡ ἀλλογία. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ χάριν χρησιμοποιεῖ κανεὶς μεγάλας καὶ τολμηρὰς μεταφορὰς (§ 185, 1) οὕτως, ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι λέγει πράγματα ἐντελῶς διάφορα ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχει εἰς τὸν νοῦν του : *κυάμων ἀπέχεσθαι*. (= *μη πράττειν τὰ πολιτικά* : οἱ κύαμοι ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν κλήρωσιν τῶν ἀρχόντων). *μη γεύεσθαι μελανούρων* (= *μη ὀμιλεῖν κακοῖς ἀνθρώποις*) *Πυθαγόρου λόγοι*. (Πρβλ. *ἄναψε ὁ γιαιλὸς καὶ κάηκαν τὰ ψάρια* : φράσις λεγομένη περὶ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος κατελήφθη ἀπὸ μεγάλην ὀργήν. *Τ' ἄσπρισε τὰ γένεια του ὁ Ἄι Νικόλας* = ἐχρόνισε τοῦ Ἀγίου Νικολάου).

Π Ι Ν Α Ξ
Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ω Ν Κ Α Ι Λ Ε Ξ Ε Ω Ν

- Αίτιατική**, σελ. 22 § 28,3 — μετά ούσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 30, § 36 — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 31 § 39 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 68 § 90 — αἰτιατικῆ ἀπόλυτος, σελ. 161, § 169.
- Ἀντικείμενον**, σελ. 49, § 60 κ.έ. — ἐξωτερικόν, ἐσωτερικόν ἢ σύστοιχον, σελ. 51, § 65 κ.έ.
- Ἄντωνυμιαί**, σελ. 32, § 40 κ.έ.
- Ἀπαρεμφατική σύνταξις**, σελ. 147, § 161 κ.έ.
- Ἀπαρέμφατον**, σελ. 144, § 157 κ.έ.
- Ἀπρόσωπα ῥήματα**, σελ. 153, § 164.
- Ἄρθρον** σελ. 44, § 53 κ.έ.
- Ἄρνητικά μόρια**, σελ. 103, § 121 — σελ. 161, § 173 κ.έ.
- Ἄττική σύνταξις**, σελ. 12, § 12, Σημ.
- Γενική**, καθαρὰ ἢ ἀφαιρετική, σελ. 22, § 28, 4 καὶ 5 — κατηγορηματική, σελ. 14, § 14, β' — μετά ούσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 24, § 29 κ.έ. — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 30 § 37 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 69, § 91 — **γενικῆ ἀπόλυτος**, σελ. 156, § 168 καὶ σελ. 158, § 169, Σημ. α'.
- Δίπτωτα**, ῥήματα βλ. Ρήματα
- Δοτική**, καθαρὰ ἢ ὀργανική ἢ τοπική, σελ. 23, § 28, 6, 7, 8—μετά ούσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 29, § 35 — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 31, § 38 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 70, § 92 — **δοτικῆ προσωπική**, σελ. 56, § 71.
- Δυνητική**, εὐκτική, σελ. 100 § 119, 2 — ὀριστική, σελ. 99, § 117, 2.
- Δυνητικὸν ἄν**, σελ. 101, § 119, 2, Σημ. β'
- Ἐγκλίσεις**, σελ. 98, § 116 κ.έ. — εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, σελ. 98, § 117 κ.έ. — εἰς τὰς ἐξηρηγμένους προτάσεις σελ. 123, § 139 κ.έ.
- Ἐλλειψις**, σελ. 14, § 17 κ.έ. καὶ σελ. 173, § 184 κ.έ.
- Ἐλξις**, σελ. 42, § 52, 5 καὶ Σημ. καὶ σελ. 168 § 180, 6.
- Ἐπεξηγήσεις**, σελ. 17, § 21,2 κ.έ.
- Ἐπίθετα ῥηματικά εἰς -τος ἢ -τέος**, σελ. 159, § 171 κ.έ.
- Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 18 § 24, κ.έ.

- Ἐπιρρήματα**, συντασσόμενα μετά τινος τῶν πλάγιων πτώσεων, σελ. 30, § 37 κ.έ. — με διαφόρους σημασίας, σελ. 71, § 93, 2.
- Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 69, § 89 κ.έ.
- Ἐπιφωνήματα**, σελ. 88, § 100 κ.έ. — συντασσόμενα μετά γενικής σελ. 31, § 37, 2.
- Ἐρωτήσεις**, εὐθείαι, σελ. 101, § 122 — πλάγια, σελ. 136, § 151 — ῥητορικά ἐρωτήσεις, σελ. 104, § 122, 3.
- Εὐκτική**, σελ. 100, § 119 — ἐπαναληπτική ἢ τοῦ πλάγιου λόγου, σελ. 102, § 119, 2, Σημ. γ'.
- Θέσις λέξεων** σελ. 169, § 181 κ.έ.
- Κατηγορήμα**, σελ. 9, § 6, 2 καὶ § 7.
- Κατηγορούμενον**, σελ. 9, § 7, 2 ἐπιρρηματικόν, πρὸληπτικόν σελ. 11, § 10α, Σημ.
- Κῶλον** (περιόδου), σελ. 8, § 5, β' Σημ.
- Λεκτικοὶ τρόποι**, σελ. 177, § 187.
- Μέσα ῥήματα** βλ. Ῥήματα.
- Μετοχή**, σελ. 151, § 165 κ.έ. — ἐπιθετική, σελ. 151, § 166 — ἐπιρρηματική, σελ. 156, § 168 — κατηγορηματική, σελ. 152, § 167 κ.έ. — ἐπιρρηματική ἀπόλυτος ἢ συνημμένη, σελ. 156, § 168.
- Ὀνομαστική**, σελ. 22, § 28, 1 — ἀπόλυτος, σελ. 167, § 180, 3, α'.
- Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 17, § 21 κ.έ.
- Παθητικὰ ῥήματα**, βλ. Ῥήματα.
- Παράθεσις** ἢ κατὰ παράθεσιν προσδιορισμός, σελ. 17, § 21, 1.
- Παραθετικά ἐπίθετα**, σελ. 30, § 31 κ.έ.
- Περίοδος** (λόγου), σελ. 8, § 5, β' Σημ.
- Πλάγιος λόγος**, σελ. 141, § 155 κ.έ.
- Πλεονασμός** (λόγου), σελ. 174, § 185 — ἀνήσεων, σελ. 162, § 176, 2. Σημ. α' καὶ γ'.
- Προθέσεις**, σελ. 73, § 94 κ.έ.
- Προσδιορισμοί**, σελ. 16, § 20 — ὀνοματικοὶ ὁμοίωτοι, σελ. 17, § 21 κ.έ. — ὀνοματικοὶ ἐτερόωτοι, σελ. 24, § 29 κ.έ. — ἐπιρρηματικοί, σελ. 68, § 89 κ.έ.
- Πρότασις** (τί λέγεται), σελ. 7, § 2 — εἶδη προτάσεων σελ. 7, § 3 κ.έ.
- Προτάσεις κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι** σελ. 8, § 5, α καὶ σελ. 110, § 125 κ.έ. — δευτερεύουσαι ἢ ἐζηρημέναι, σελ. 8, § 5, β καὶ σελ. 123, § 139 κ.έ. — αἰτιολογικαί, σελ. 124, § 141 — ἀνυφορικαί, σελ. 138, § 152 κ.έ. — ἀποτελεσματικαί, σελ. 134, § 149 — εἰδικαί, σελ. 123, § 139 — ἐνδοαστικαί, σελ. 135, § 150 — παραχωρητικαί, σελ. 131, § 146 — τελικαί, σελ. 125, § 142 — ὑποθετικαί, σελ. 126, § 143 — χρονικαί, σελ. 132, § 147.

- Πτώσεις**, ἀρχική σημασία ἐκίστης πτώσεως, σελ. 21, § 28 — αἱ πλάγαι πτώσεις ἐπιρρηματικῶς, σελ. 68, § 90 κ.έ.
- Ρῆμα**, συνδετικόν, σελ. 9, § 7, 2, καὶ σελ. 10, § 29 κ.έ.
- Ρήματα**, ἐνεργητικά, σελ. 48, § 59 κ.έ., μονόπτωτα, σελ. 51, § 65 κ.έ. δίπτωτα, σελ. 58, § 72 κ.έ. — μέσα, σελ. 61, § 79 κ.έ. — παθητικά, σελ. 65, § 83 κ.έ. — οὐδέτερα, σελ. 68, § 80 — ἀπρόσωπα, σελ. 58, § 71, 5 καὶ σελ. 149, § 164.
- Ρηματικά ἐπίθετα**, σελ. 58, § 71, 5 καὶ σελ. 159, § 171 κ.έ.
- Σύγκρισις** ὑπεροχῆς ἢ ἀντιθέσεως, σελ. 27, § 33.
- Συγκριτικά ἐπίθετα**, σελ. 26, § 31 κ.έ.
- Σύμφυρις**, σελ. 166, § 180, 2.
- Συμφωνία** ὄρων προτάσεως, σελ. 11, § 12 κ.έ.
- Σύνδεσις προτάσεων**, εἶδη αὐτῆς, σελ. 107, § 124 — κατὰ παράταξιν, σελ. 8, § 5, α' καὶ σελ. 110, § 125 κ.έ. — καθ' ὑπόταξιν, σελ. 8, § 5, β' καὶ σελ. 123, § 139 κ.έ.
- Σύνδεσμοι**, συνδέοντες κατὰ παράταξιν, σελ. 110, § 125 κ.έ. — καθ' ὑπόταξιν, σελ. 123, § 139 κ.έ.
- Συνθετικοὶ λόγοι**, σελ. 107, § 124 κ.έ.
- Σχήματα** λόγου, σελ. 166, § 179 κ.έ. — γραμματικά, σελ. 166, § 180 — θέσεως λέξεων, σελ. 171, § 182 κ.έ. — πληρότητος τοῦ λόγου, σελ. 173, § 183 κ.έ. — σημασίας λέξεων ἢ φράσεων, σελ. 177, § 187 κ.έ.
- Ὑπερθετικά ἐπίθετα**, σελ. 28, § 34.
- Ὑποκείμενον**, σελ. 9 § 6, 1 — ψυχολογικόν, σελ. 22, § 28, 1, Σημ. — ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν, σελ. 147, § 162 κ.έ.
- Χρόνοι** (τοῦ ῥήματος), σελ. 89, § 102 κ.έ. — χρήσις καὶ σημασία τῶν χρόνων εἰς τὴν ὀριστικὴν, σελ. 90, § 104 κ.έ. — εἰς τὰς ἄλλας ἐγγλίσεις, σελ. 105, § 123.

Handwritten signature



024000019774

ΕΚΔΟΣΗ ΚΕ' 1979 (ΙV) — ΑΝΤΙΤ. 90.000 — ΣΥΜΒΑΣΗ 3205 10-4-79

ΕΚΤΥΠΩΣΗ : Σ. ΜΠΕΚΙΡΗΣ - Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : Χ. ΠΑΠΑΧΡΥΣΑΝΘΟΥ Α.Ε.

